

Mötesbok: Äldrenämnden (2025-05-23)

Äldrenämnden

Datum: 2025-05-23

Plats: Esplanaden, Länken, Stadshuset

Kommentar:

Dagordning

Tid: Fredagen den 23 maj kl. 08.30

Esplanaden, Länken, Stadshuset

Upprop

Beslut om justeringstid

Dagordning

Allmänna ärenden

69/25 Godkännande av dagordning	4
70/25 Anmälan av jäv	5

Sekretessärenden

71/25 Yttrande med anledning av ej verkställt beslut SoL 3.3.1-10110/2024	6
72/25 Redovisning av domar	11

Ärenden under handläggning/ej offentliga

73/25 Äldreomsorgsdirektören informerar	12
74/25 Möjlighet eller skyldighet att anmäla brott mot nämndens brukare	13

Allmänna ärenden (fortsättning)

75/25 Månadens goda exempel äldrenämnden 2025	14
76/25 Äldrenämndens rapport till kommunstyrelsen samt internkontrollrapport januari-april 2025	15
77/25 Årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet och lika rättigheter och möjligheter äldrenämnden 2024	42
78/25 Ekonomi för intraprenad äldreomsorg Tavelsjö	73
79/25 Yttrande över motion (5/2025) - Tillgång till snabbt och fritt bredband samt IT-coachning på äldreboende	84
80/25 Yttrande över motion (13/2025) - Inför tillitsbaserad hemtjänst i Umeå kommun	88
81/25 Statistikrapporter ej verkställda beslut SoL äldrenämnden 2025 - Kvartal 1	94
82/25 Återkoppling av nämndinitiativ - Utredning av konsekvenser av fasta schablontider inom hemtjänsten	97
83/25 Yttrande över remiss - Reviderad policy och riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet	104
84/25 Revidering av äldrenämndens delegationsordning	127
85/25 Rutin för hantering av nämndinitiativ och anta anslag	142

86/25 Beslut om insatser utan individuell behovsprövning	150
87/25 Nämndinitiativ (M) - Alla misstänkta brott ska polisanmälas	156
88/25 Nämndinitiativ (S) – Stärkt trygghet och högre kvalitet i äldreomsorgen - yttrande till äldre nämnden	158
89/25 Anmälan av delegerade beslut/anmälningsärenden äldre nämnden 2025	161
90/25 Återrapportering kurser och konferenser	295
91/25 Övriga frågor	296
92/25 Revisionsrapport – Äldre nämndens grundläggande granskning 2024	297

Denna behandling '69/25 Godkännande av dagordning' har inget tjänsteutlåtande.

Denna behandling '70/25 Anmälan av jäv' har inget tjänsteutlåtande.

Tjänsteskrivelse

2025-05-05

Äldrenämnden

Diariennr: ÄN-2025/00112

Begäran om yttrande med anledning av ej verkställt beslut SoL 3.3.1-10110/2024

Förslag till beslut

Äldrenämnden yttrar sig till Inspektionen för vård och omsorg i enlighet med yttrande 2025-04-15

Ärendebeskrivning

Inspektionen för vård och omsorg har begärt äldrenämndens yttrande med anledning av ett ej verkställt beslut.

Beslutsunderlag

Yttrande 2025-04-15

Bilaga 1. Utredning

Bilaga 2. Bifallsmeddelande

Beredningsansvariga

Helén Gripenrot, enhetschef Utredning äldre

Beslutet ska skickas till

Inspektionen för vård och omsorg

Pernilla Henriksson
Äldreomsorgsdirektör

Helén Gripenrot
Enhetschef Utredning
Äldre

Denna fil är sekretess skyddad

Titel : Yttrande 2025-04-15

Skyddskod : Allmän handling - skyddad enligt sekretess

Paragraf : Sekretess

Denna fil är sekretess skyddad

Titel : Begäran från Inspektionen för vård och omsorg 3.3.1-10110/2024-2

Skyddskod : Allmän handling - skyddad enligt sekretess

Paragraf : Sekretess

Denna fil är sekretess skyddad

Titel : Bilaga 1. Utredning

Skyddskod : Allmän handling - skyddad enligt sekretess

Paragraf : Sekretess

Denna fil är sekretess skyddad

Titel : Bilaga 2. Beslutsmeddelande

Skyddskod : Allmän handling - skyddad enligt sekretess

Paragraf : Sekretess

Denna behandling '72/25 Redovisning av domar' har inget tjänsteutlåtande.

Denna behandling '73/25 Äldreomsorgsdirektören informerar' har inget tjänsteutlåtande.

Tjänsteskrivelse

2025-05-09

Äldrenämnden

Diariennr: ÄN-2025/00012

Socialtjänstens möjlighet kring polisanmälningar

Ärendebeskrivning

Maria Sydlén, jurist socialtjänsten, informerar äldrenämnden om socialtjänstens möjlighet eller skyldighet att anmäla brott mot nämndens brukare.

Pernilla Henriksson
Äldreomsorgsdirektör

Anna Karlander
Kanslichef

Tjänsteskrivelse

2025-04-25

Äldregruppen

Diarienum: ÄN-2025/00013

Månadens goda exempel maj

Förslag till beslut

Äldregruppen har tagit del av informationen.

Ärendebeskrivning

Månadens goda exempel är utformandet av det nya vård- och omsorgsboendet Väst-Teg. Lokalplanerare och lokalstrateg har skapat en fin livsmiljö för de äldre samtidigt som smart och trivsamt arbetsmiljö för personalen tillgodosetts.

Pernilla Henriksson
Äldreomsorgsdirektör

Anna Karlander
Kanslichef

Tjänsteskrivelse

2025-04-28

Äldrenämnden

Diariennr: ÄN-2025/00002

Årsbokslut och delårsrapporter äldrenämnden 2025

Förslag till beslut

Äldrenämnden föreslår kommunstyrelsen att godkänna nämndens verksamhetsuppföljning för perioden januari-april 2025.

Äldrenämnden godkänner ekonomirapporten januari-april 2025.

Äldrenämnden godkänner internkontrollrapporten för perioden januari-april 2025 och bedömer att den interna kontrollen är tillräcklig.

Paragrafen justeras omedelbart.

Ärendebeskrivning

Äldrenämndens rapport till kommunstyrelsen för perioden januari-april beskriver resultatet för årets fyra första månader avseende personal- och ekonomiperspektivet utifrån kommungemensam anvisning.

Den ekonomiska uppföljningen visar nämndens resultat för perioden januari-april 2025.

Äldrenämnden beslutar årligen om en internkontrollplan. Uppföljningen som förvaltningen redovisar för nämnden gäller för perioden januari–april 2025.

Beslutsunderlag

Äldrenämndens rapport till kommunstyrelsen för perioden januari-april 2025

Internkontrollrapport januari-april 2025

Ekonomirapport januari-april 2025

Bildspel - Ekonomirapport januari-april 2025

Beredningsansvariga

Carina Nylander, ekonomichef

Rebecca Andersson, HR-chef

Anna Bergström, kvalitetschef

2 av 2

Tjänsteskrivelse

Dnr: ÄN-2025/00002

Beslutet ska skickas till
Kommunstyrelsen

Pernilla Henriksson
Äldreomsorgsdirektör

Anna Karlander
Kanslichef

Äldrenämnden – Ekonomirapport för perioden januari till april 2025

Sammanfattning

Nämndens budgetavvikelse för perioden januari-april år 2025 är +35,3 mnkr, en positiv budgetavvikelse och klart bättre än samma period år 2024 då avvikelsen var -6,3 mnkr.

Den positiva avvikelsen och överskottet mot budget vilar i huvudsak på:
Hemtjänsttimmarna är färre än motsvarande period föregående år och att arbetet med förebyggande åtgärder och strukturella uppföljningar fortsätter att ge effekt och tillsammans med en periodiserad budget om 1,5 mnkr. För verksamhetsområdet totalt noteras ett överskott mot budget med +11,1 mnkr.
Vård- och omsorgsboendeverksamheten redovisar lägre verksamhetskostnader och mer intäkter för vårdavgifter, än förväntat för perioden. Tillsammans med budgetbuffert för, vid behov, öppnade av vilande boendeplatser och en periodiserad budget om 3,5 mnkr, ger det totalt ett budgetöverskott om +12,7 mnkr.
Hälso- och sjukvård i ordinärt och särskilt boende, fortsätter dock att ha högre kostnader än budgeterade och de åtgärder som satts in väntas ge effekt under första halvåret.
Gemensamma kostnader och handläggning myndighet visar på överskott mot budget om +11,1 och har följande orsaker; budget för oförutsedda händelser i omställningsarbetet ger ett överskott som beror på ännu ej uppkomna kostnader av planerade aktiviteter. Digital omställning ger överskott på grund av att införandet av nytt verksamhetssystem pausats och att nya digitala initiativ med tillhörande licenser bedöms komma längre fram under året. Rekrytering till utökad hårdvaruförvaltning och ny enhet digital vård och omsorg, pågår. Utbildnings-, praktik-, rehab insatser och introduktionsutbildning i samband med sommarrekrytering, har inte startat fullt ut ännu och ger därför ett överskott för perioden. Periodiserad budget ackumulerat för de gemensamma kostnaderna är 2,0 mnkr.

Samtliga verksamheters intensiva arbete under senare delen av år 2024, med att säkerställa den ekonomiska balansen inför år 2025 utifrån minskade statliga bidrag, har gett effekt som håller i sig och öppnar för möjligheter att intensifiera arbetet med omställningsarbetet. Inför sommaren väntas personalkostnaderna öka något.

Akkumulerat resultat (mnkr)	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	Prognos	Årsbudget	Verksamhetens andel % av total årsbudget
1. Nämnd- styrelseverksamhet	0,1	0,2	0,2	0,3									0,0	2,6	0%
2. Hemtjänst i ordinärt boende över/under 65 år	-0,3	2,3	6,0	11,1									17,0	524,1	38%
- varav dagverksamhet i ordinärt boende	-0,1	-0,1	-0,2	-0,3									0,0	12,2	
- varav hälso- och sjukvård i hemmet	-1,0	-1,8	-1,8	-1,5									-3,0	124,9	
3. Vård- och omsorgsboende inkl korttidsboende	0,9	4,0	12,3	12,7									23,0	739,9	53%
- varav korttidsboende inkl HSL	-0,2	-0,2	0,2	0,0									-1,0	67,4	
- varav hälso- och sjukvård särskilt boende	-1,1	-2,2	-2,1	-3,2									-5,0	113,4	
4. Öppen verksamhet ej bistånd	0,2	-0,1	0,0	0,1									0,0	17,0	1%
5. Gemensamma kostnader och handläggare myndighet	2,9	6,9	9,1	11,1									0,0	113,5	8%
Akkumulerad budgetavvikelse 2025	3,8	13,3	27,7	35,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	40,0	1 397,1	100%
Akkumulerad budgetavvikelse 2024	-3,0	0,0	-2,1	-6,3	-3,0	-3,6	3,8	5,5	10,3	12,3	16,7	20,5	15,0		

Under perioden januari till april har nämnden erhållit intäkter, riktade och generella bidrag om totalt 96,1 mnkr. Det är en minskning med 3% jämfört med samma period år 2024.

Den del av intäkterna som består av; avgifter och hyror till medborgare enligt maxtaxan och verksamhetsförsäljning, uppgår till totalt 62,0 mnkr och jämfört med januari-april 2024 är det en ökning med 3%.

Statliga bidrag enligt regeringsbeslut uppgår till 34,2 mnkr, har minskat 14% motsvarande samma period år 2024. Bidragen som erhållits för perioden är äldreomsorgssatsning, äldreomsorgslyftet, god och nära vård, och del av prestationsbaserat bidrag för 2023 som inkom år 2024, för ökning av sjuksköterskor. Generella bidrag som andel av de statliga bidragen som år 2025 utgörs av prestationsbidrag har minskat med 78% jämfört med samma period 2024.

Verksamhetens totala kostnader uppgår till 529,2 mnkr under perioden och är 15,3 mnkr lägre än motsvarande period föregående år.

Personalkostnaderna utgör den betydande andelen med 418,5 mnkr och visar på 1% högre andel av totalkostnaderna, 79%, jämfört med föregående år samma period. Orsakerna till förändringen är ett netto av löneökningar i kombination minskade pensionskostnader som en del i personalomkostnadspåslaget. De samlade månadslönerna för perioden, ligger i huvudsak på samma nivå som föregående år medan timlöner har ökat med 19%. Övertidskostnaderna ligger totalt på ungefär samma nivå jämfört med samma period föregående år och utgör 1% av de totala personalkostnaderna. OB jour/beredskapsersättning för hel- och deltidspersonal och timanställda, har ökat med 7% jämfört med år 2024 och samma period men minskat med 5% jämfört med januari-mars 2025.

Övriga driftskostnader utgör 48,5 mnkr eller 9% av totala verksamhetskostnader och minskat med 3%, jämfört med motsvarande period föregående år. Prisökningarna från tidigare år ligger kvar på samma nivå vad livsmedel, hygien- och sjukvårdsmaterial samt förhyrning av hjälpmedel och IT licenser. Efter en period av minskade transportkostnader där verksamheterna arbetat med logistikplanering, ses dock under april en ökning.

Köp av huvudverksamhet uppgår till 62,1 mnkr eller 12% av de totala verksamhetskostnaderna och har minskat med 1% i jämförelse med föregående år. Orsakerna till det beror framför allt på minskat antal timmar i hemtjänsten.

Nettokostnader/ackumulerat utfall/resultat per mars år 2025 är 433,0 mnkr och innebär att 92,5 % av budgeterat resultat har förbrukats, budget 468,4 mnkr. Budgetavvikelsen om +35,3 mnkr för den aktuella perioden utgör 2,5% av årsbudget.

Nämnd och styrelseverksamhet

Arvoden har betalats enligt plan. Budgetavvikelse efter november +0,3 mnkr och årsprognosen bedömdes till 0 mnkr.

Hemtjänst i ordinärt boende inkl. Hälso- och sjukvård i hemmet (hemsjukvård)

Budgetavvikelsen för hemtjänst inklusive hemsjukvård och dagverksamhet är +11,1 mnkr inkluderat förstärkt periodiserad budget med 1,5 mnkr. Jämfört med ackumulerad budgetavvikelse föregående år är det en fortsatt markant uppbromsning av kostnader inom hemtjänst i ordinärt boende.

Dagverksamhet utgör -0,3 mnkr och hälso- och sjukvård i hemmet -1,4 mnkr av den totala budgetavvikelsen. Orsakerna är dels att budget för hemtjänstverksamhet totalt har förstärkts år 2025 för att ha beredskap för eventuella volymökningar, det uppgår i budgetavvikelse till +3,3 mnkr för perioden men framför allt består budgetöverskottet av en kraftigt fortsatt minskning av antal hemtjänsttimmar som ger en minskad kostnad för köp av huvudverksamhet med 13%, jämfört med föregående år samma period.

I resultatet för hemtjänst ingår verksamheten ”Din kommunala hemtjänst” och ersättning till 7 st privata LOV-utförare samt kostnader för anhörigvård, hemsjukvård, dagverksamhet och biståndsbedömning i ordinärt boende.

Nettokostnaderna för din kommunala hemtjänst har minskat löpande under senare delen av 2024 och medfört minskade nettokostnader med 6%, jämfört med samma period föregående år.

HSL ordinärt boende (hemsjukvården) visar däremot på en ökning av nettokostnader med 2%, jämfört med januari och april år 2024 där personalkostnader och övrig förbrukning har ökade tillfälligt under årets tre första månader men har minskat under april.

Årsprognosen i den samlade verksamheten hemtjänst i ordinärt boende, inklusive hälso- och sjukvård i hemmet, bedöms till +17 mnkr avseende budgetavvikelse. Prognosen och utfallet utgår från att antalet timmar i hemtjänsten fortsatt håller sig på nuvarande nivå under året genom att omställning till förebyggande insatser ökar.

Vård- och omsorgsboende inkl. korttidsboende och Hälso- och sjukvård

Överskott, i jämförelse med budget, under perioden om totalt +12,7 mnkr. I budgetavvikelsen ingår förutom vård- och omsorgsboende (särskilt boende) även korttidsboende och hälso- och sjukvård inom vård- och omsorgsboende.

Av det totala överskottet mot budget redovisar särskilt boende en budgetavvikelse om +10,0 mnkr för januari till och med april. Kostnader för personal är lägre än samma period föregående år. Budget för första halvåret är ökad genom periodiserad budget som påverkar perioden med +3,5 mnkr.

Observera att fler platser på vård- och omsorgsboende var i drift motsvarande period år 2024, på både Prästsjögården och Haga, samt att det nu är färre placeringar än för ett år sedan. Åtgärder för att minska förbrukningskostnaderna har gett resultat i minskning med 7% jämfört med januari-april 2024 medan lönekostnaderna har minskat med 2%.

Korttidsboendeplatserna är fyllda och redovisar en budgetavvikelse för perioden med -0,0 mnkr, verksamheten arbetar fortsatt med åtgärder och årsprognosen bedöms till +0,0 mnkr.

Inom hälso- och sjukvården på vård och omsorgsboende krävs fortsatt avancerade insatser och nettokostnaderna överstiger budget för perioden, en budgetavvikelse om -3,9 mnkr för perioden. I underskottet ingår verksamhetskostnader för timanställda, semesterlön och övrig drift, som i snitt har ökat 16% jämfört med föregående år samma period.

Total prognos för året avseende vård- och omsorgsboende inkl. korttidsboende och HSL, bedöms till en positiv budgetavvikelse om +23,0 mnkr och utgår från att vård och omsorgsboenden har fortsatt minskade kostnaderna genom att färre platser än budgeterade nyttjas.

Öppen verksamhet ej bistånd

Budgetavvikelse för perioden +0,1 mnkr beror på stabiliserade kostnader för preventionsarbete, med arbetsterapeuter och sjukgymnast medverkande i insatsbedömningar. Kostnaderna bedöms ligga i balans mot budget beroende av ärenden för arbetsterapeut och fysioterapeut och äldreomsorgens mottagningsenhet. Prognos för året är 0,0 mnkr i förhållande till budget.

Gemensamma kostnader och handläggare myndighet

Överskottet mot budget för gemensamma kostnader +11,1 mnkr, orsakas av några olika företeelser; ökad budgetram för oförutsedda kostnader. Inga kostnader har ännu uppstått och budgetavvikelsen efter mars totalt är +6,0 mnkr. Licenser för ny digitala initiativ år 2025 och kostnader för nytt verksamhetssystem når inte budgetnivå och genererar, för perioden, överskott om +1,9 mnkr. Därtill ska överskott mot utbildningsbudget läggas om +0,9 mnkr och en periodiserad och utökad budgetram med överskott i mars om +2,0 mnkr. Bedömningen är att överskottet för digitala licenser och behörigheter samt budget för oförutsedda kostnader, kommer att nyttjas fram till årets slut varvid årsprognos för budgetavvikelse bedöms till 0,0 mnkr.

Budgetavvikelse om +35,3 mnkr och årsprognos på +40,0 mnkr

Budgetavvikelsen och årsprognosen utgår från att verksamheten har stabiliserat nettokostnadsresultatet i balans mot budget och fortsatt kommer att ha det. Därtill kommer kraftigt minskade antal timmar inom hemtjänsten tillsammans med volymbuffert för hemtjänsttimmar, som bedöms kvarstå orörd året ut. Fortsatt vilande platser på Prästsjögården året ut trots öppnande av resterande 30 platser på Västteg vård- och omsorgsboende till hösten och en längre paus i upphandling av nytt verksamhetssystem.

Den pågående omställningen med förändrat arbetssätt och införande av digital vård- och omsorgsenhet som bidrar till att klara framtidens utmaningar med kompetens, förskjuts till planerad start under hösten.

Inkommande statliga bidrag fördelas även år 2025 jämnt under året till utvalda verksamheter och det förebyggande arbetet med bland annat trygghetsskapande teknik fortgår under året. Prognos om +40,0 mnkr i budgetavvikelse vid årets slut.

Investeringsplan

Resultat för investeringskostnader under perioden januari-april är 1,1 mnkr ställt mot en budget om 12,4 mnkr. Det ger en budgetavvikelse om +11,3 mnkr.

Investeringar och nyttjandet av investeringsbudget har ännu inte riktigt kommit igång men prognos för året är att budget i sin helhet kommer att nyttjas, förutsatt fastighetsförvaltningen lyckas tillhandahålla de lokaler som planerats för. Prognos 0,0 mnkr.

Ekonomisk utveckling 2025

Januari – April

Information

Äldrenämnden

Innehåll:

Budgetavvikelse

Prognos

Volymutveckling

Ekonomichef: Carina Nylander

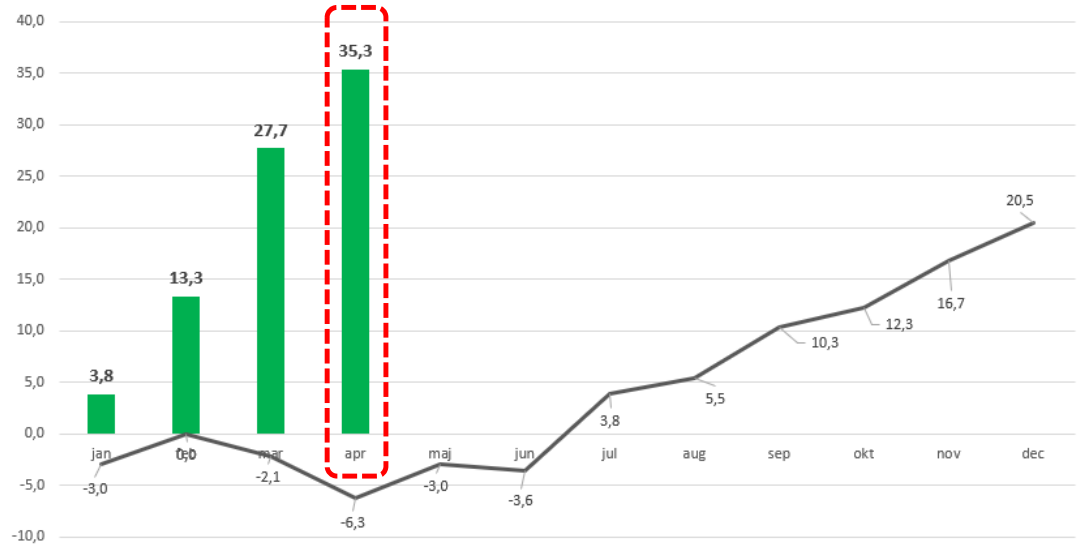

Äldrenämnden

Periodens ackumulerade budgetavvikelse (35,3 mnkr) innebär en förbättring i jämförelse med april 2024.

Orsak:
Minskat antal timmar hemtjänst 2025 jämfört med 2024. Ökade volymer och kostnader för hemsjukvård beror på ett ökat antal ärenden. Kvarstående hög kostnad för hygien- och sjukvårdsmaterial samt livsmedel. Minskade på vård- och omsorgsboenden. Digitalt omställningsarbete med ny digital vård- och omsorgsenhet kommer att startas upp och nytt verksamhetssystem har pausats. Periodiserad budget med tyngd på 1:a halvåret.

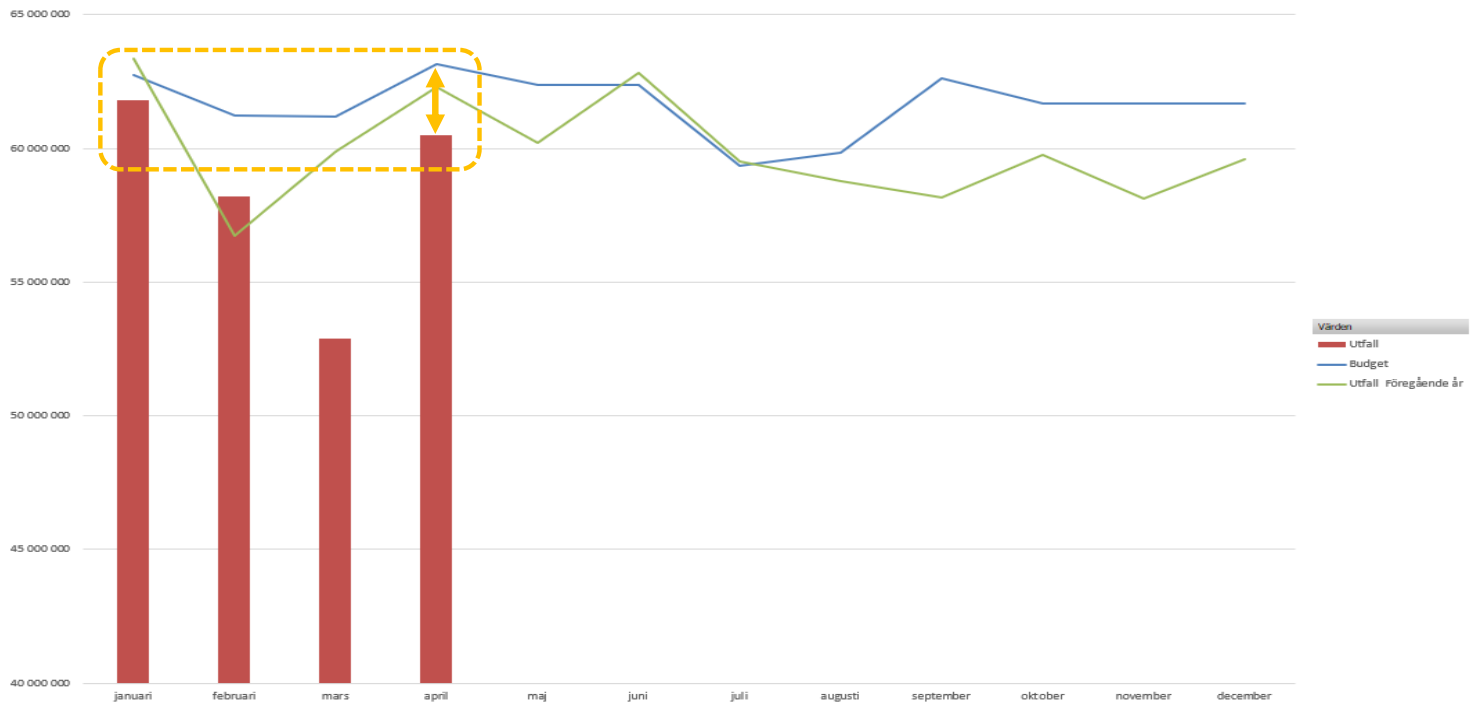
Ackumulerad budgetavvikelse 2025

Månadsavvikelse (mnkr)	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
2025	3,8	13,3	27,7	35,3								
2024	-3,0	0,0	-2,1	-6,3	-3,0	-3,6	3,8	5,5	10,3	12,3	16,7	20,5

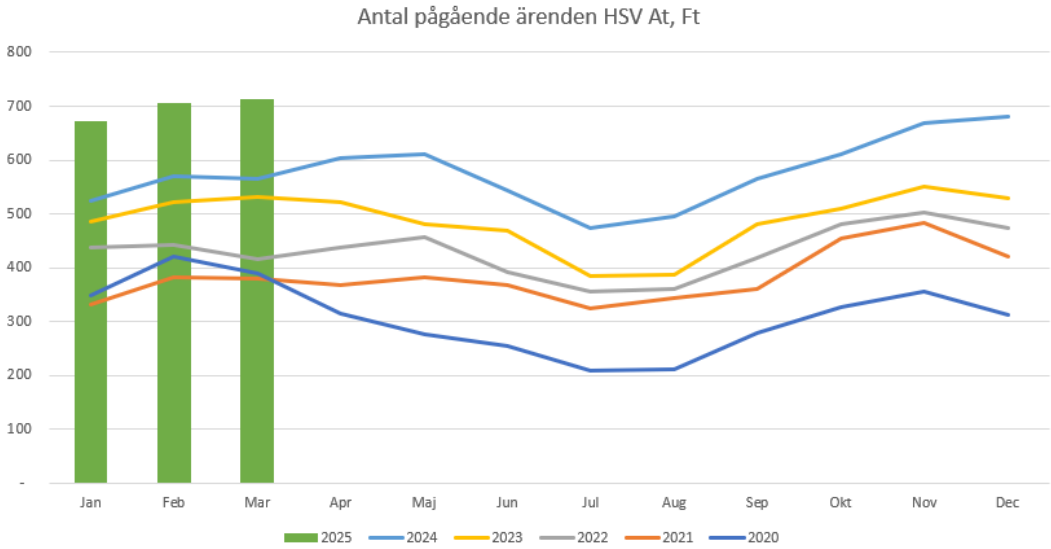

Utfall i förhållande till budget 2025

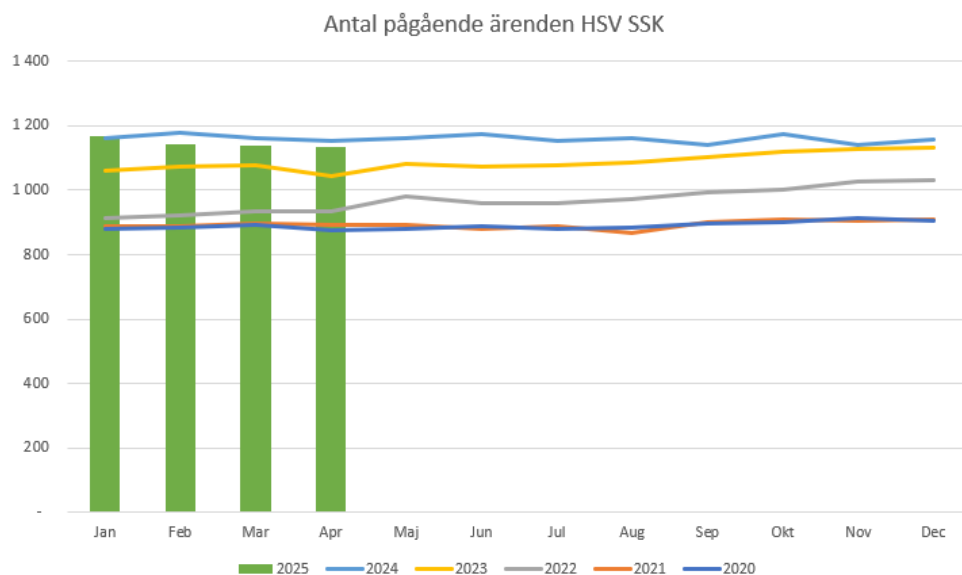

Akkumulerat resultat (mnkr)	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	Prognos	Årsbudget	Verksamhetens andel % av total årsbudget
1. Nämnd- styrelseverksamhet	0,1	0,2	0,2	0,3									0,0	2,6	0%
2. Hemtjänst i ordinärt boende över/under 65 år	-0,3	2,3	6,0	11,1									17,0	524,1	38%
- varav dagverksamhet i ordinärt boende	-0,1	-0,1	-0,2	-0,3									0,0	12,2	
- varav hälso- och sjukvård i hemmet	-1,0	-1,8	-1,8	-1,5									-3,0	124,9	
3. Vård- och omsorgsboende inkl korttidsboende	0,9	4,0	12,3	12,7									23,0	739,9	53%
- varav korttidsboende inkl HSL	-0,2	-0,2	0,2	0,0									-1,0	67,4	
- varav hälso- och sjukvård särskilt boende	-1,1	-2,2	-2,1	-3,2									-5,0	113,4	
4. Öppen verksamhet ej bistånd	0,2	-0,1	0,0	0,1									0,0	17,0	1%
5. Gemensamma kostnader och handläggare myndighet	2,9	6,9	9,1	11,1									0,0	113,5	8%
Akkumulerad budgetavvikelse 2025	3,8	13,3	27,7	35,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	40,0	1 397,1	100%
Akkumulerad budgetavvikelse 2024	-3,0	0,0	-2,1	-6,3	-3,0	-3,6	3,8	5,5	10,3	12,3	16,7	20,5	15,0		

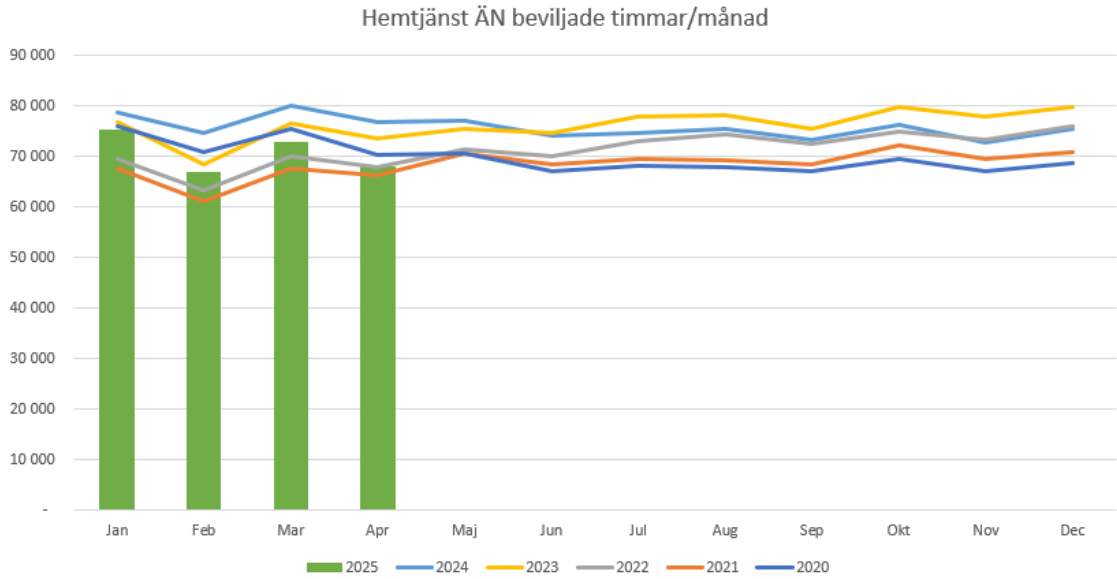
Antal pågående ärenden HSV At, Ft	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Årssnitt
2020	348	421	391	316	277	256	209	211	279	328	357	312	309
2021	333	383	381	369	383	369	326	343	361	455	484	421	384
2022	439	443	416	438	457	393	357	360	419	482	503	474	432
2023	486	521	531	523	480	469	385	387	480	511	552	529	488
2024	524	570	565	603	610	544	474	496	565	612	670	682	576
2025	673	706	713										697

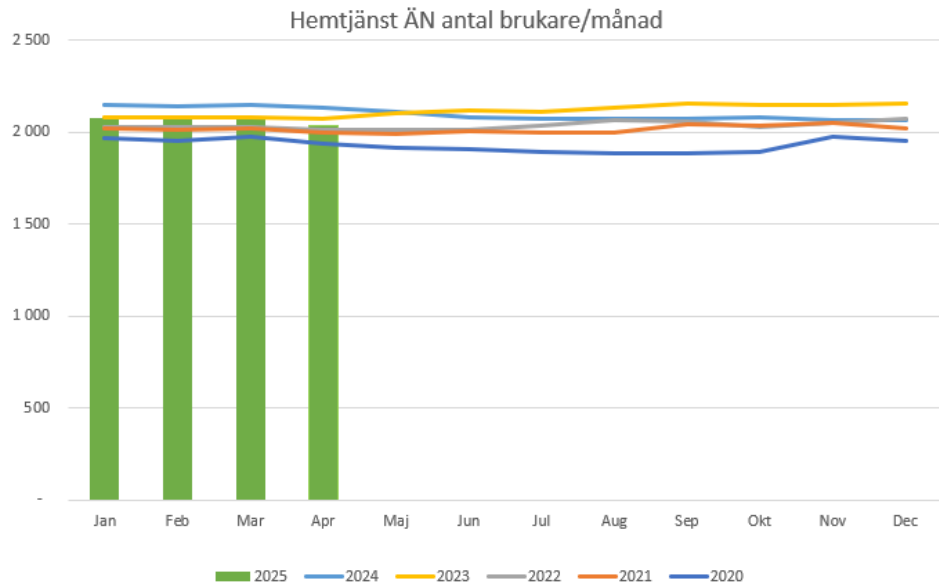
Antal pågående ärenden SSK	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Årssnitt
2020	879	886	893	874	879	889	881	885	895	900	913	906	890
2021	887	887	895	893	893	878	887	869	901	910	905	909	893
2022	915	920	933	933	980	959	962	973	993	1 000	1 026	1 033	969
2023	1 060	1 072	1 076	1 046	1 082	1 073	1 079	1 088	1 104	1 122	1 127	1 132	1 088
2024	1 160	1 179	1 164	1 155	1 163	1 173	1 154	1 160	1 142	1 176	1 143	1 156	1 160
2025	1 167	1 144	1 139	1 134									1 146

ÄN beviljade timmar/månad	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Årssnitt
2020	76 074	70 980	75 504	70 418	70 594	67 010	68 210	67 990	67 236	69 515	67 114	68 768	69 951
2021	67 674	61 215	67 751	66 290	70 592	68 355	69 684	69 166	68 542	72 210	69 508	70 849	68 486
2022	69 560	63 357	70 078	67 966	71 517	70 031	73 081	74 369	72 661	74 844	73 465	76 036	71 414
2023	76 812	68 362	76 674	73 491	75 565	74 591	77 835	78 141	75 465	79 820	78 001	79 806	76 213
2024	78 743	74 708	80 060	76 781	77 217	74 039	74 674	75 423	73 258	76 273	72 905	75 555	75 803
2025	75 379	66 938	72 963	68 056									70 834

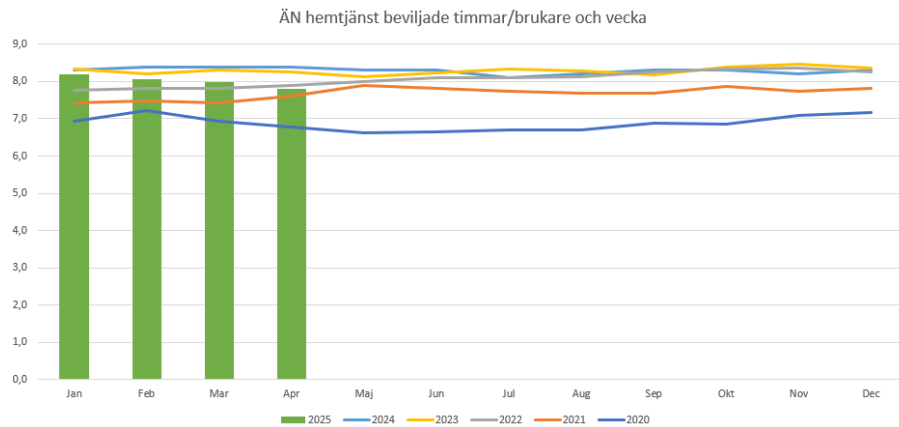

Antal brukare per månad	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Årssnitt
2020	1 965	1 954	1 974	1 940	1 916	1 905	1 893	1 887	1 885	1 891	1 973	1 950	1 928
2021	2 021	2 009	2 019	2 000	1 991	2 006	1 998	1 995	2 039	2 034	2 053	2 022	2 016
2022	2 026	2 024	2 026	2 009	2 016	2 016	2 036	2 065	2 056	2 028	2 048	2 076	2 036
2023	2 082	2 082	2 081	2 074	2 101	2 114	2 110	2 129	2 153	2 147	2 148	2 155	2 115
2024	2 151	2 141	2 144	2 136	2 108	2 083	2 072	2 075	2 070	2 079	2 067	2 064	2 099
2025	2 075	2 075	2 065	2 036									2 063

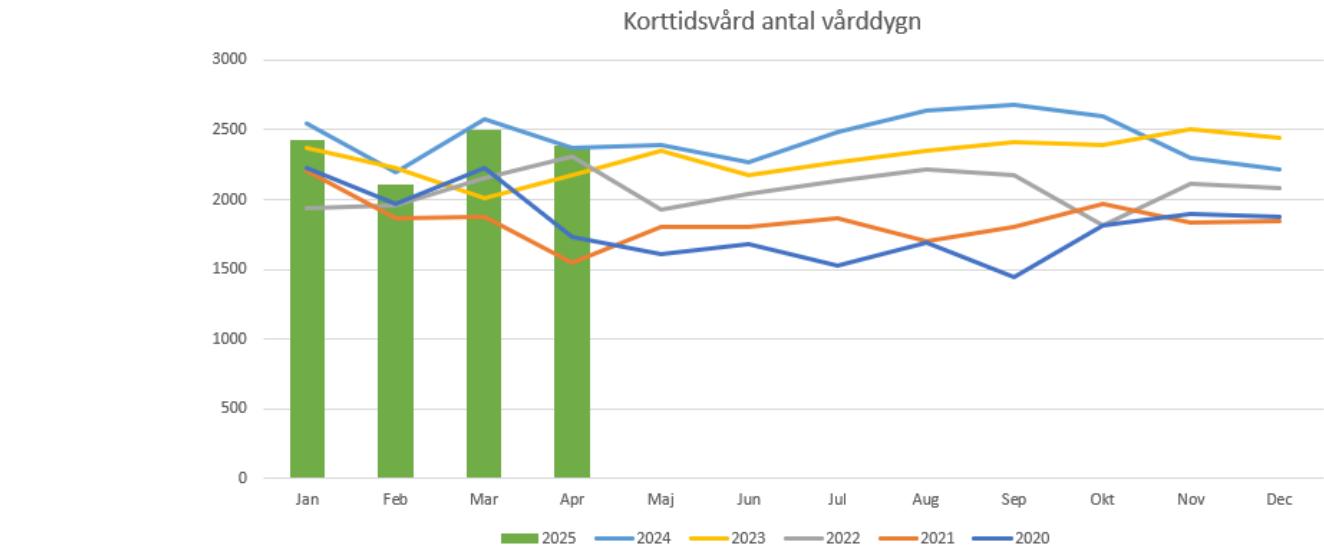

Antal timmar hemtjänst i ordinärt boende per brukare och vecka

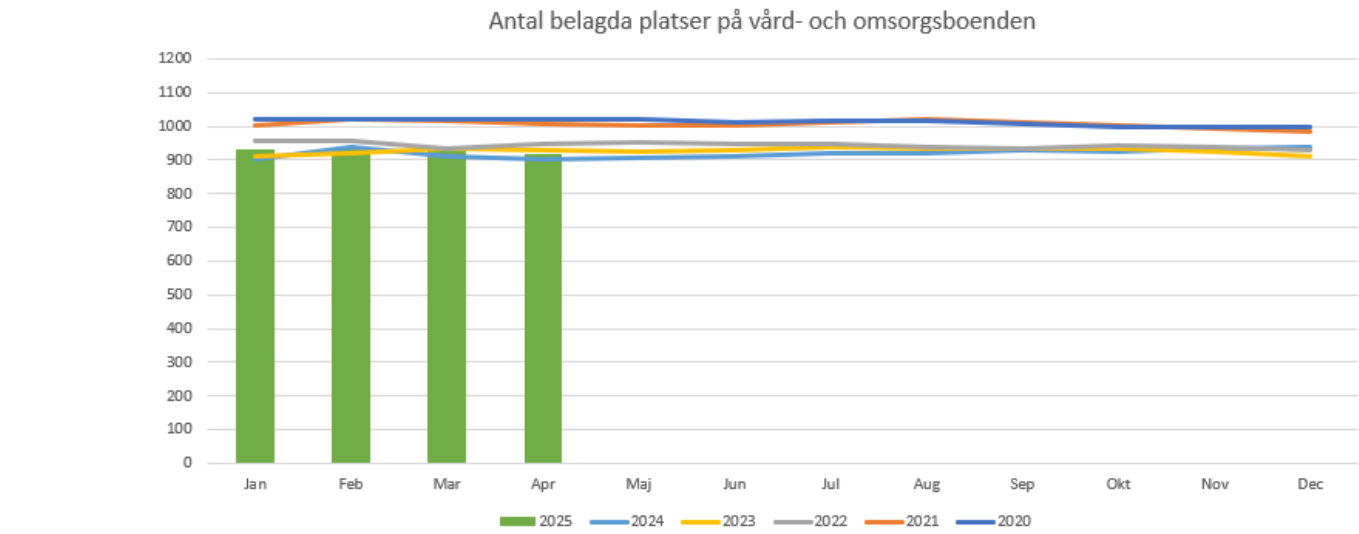
ÄN beviljade timmar/brukare och vecka	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Årssnitt
2019	7,6	7,6	7,5	7,6	7,5	7,4	7,4	7,3	7,3	7,2	7,2	7,1	7,4
2020	6,9	7,2	6,9	6,8	6,6	6,7	6,7	6,7	6,9	6,8	7,1	7,2	6,9
2021	7,4	7,5	7,4	7,6	7,9	7,8	7,7	7,7	7,7	7,9	7,7	7,8	7,7
2022	7,8	7,8	7,8	7,9	8,0	8,1	8,1	8,1	8,2	8,3	8,4	8,3	8,1
2023	8,3	8,2	8,3	8,3	8,1	8,2	8,3	8,3	8,2	8,4	8,5	8,4	8,3
2024	8,3	8,4	8,4	8,4	8,3	8,3	8,1	8,2	8,3	8,3	8,2	8,3	8,3
2025	8,2	8,1	8,0	7,8	0	0	0	0	0	0	0	0	8,0

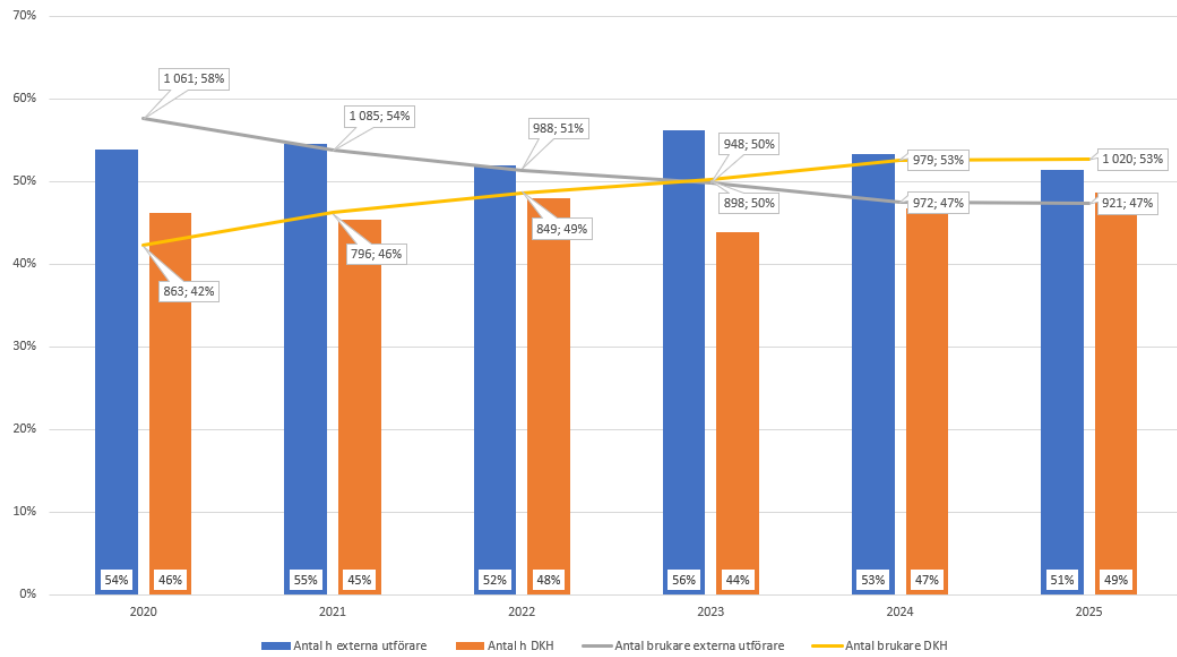
Korttidsvård antal vårddygn	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Årssnitt
2020	2223	1968	2227	1737	1605	1685	1527	1688	1448	1813	1898	1874	1808
2021	2204	1862	1876	1546	1802	1799	1868	1703	1801	1966	1833	1844	1842
2022	1938	1954	2151	2306	1932	2036	2130	2217	2180	1818	2115	2079	2071
2023	2370	2226	2013	2177	2354	2178	2263	2353	2414	2390	2509	2440	2307
2024	2549	2193	2577	2366	2390	2271	2485	2640	2675	2596	2303	2212	2438
2025	2432	2113	2501	2384									2358

Antal belagda platser på VoB	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Årssnitt
2020	1019	1020	1020	1020	1020	1011	1015	1015	1009	1000	1000	998	1012
2021	1005	1019	1016	1008	1003	1005	1011	1021	1014	1003	995	982	1007
2022	957	955	936	949	954	949	946	939	932	944	941	927	944
2023	911	922	936	928	925	927	937	936	933	934	925	911	927
2024	903	941	912	900	906	911	920	922	930	923	934	938	920
2025	933	934	928	919									928

Äldrenämnd - Fördelning timmar och brukare intern och extern hemtjänst 2020-2025

Äldrenämnden verksamhetsuppföljning jan-april 2025

Utgåva: Äldrenämndens rapport till kommunstyrelsen för perioden januari-april 2025

Äldre- och vårdnämndens rapport till kommunstyrelsen, januari–april 2025

Personaluppföljning

Personalpolitiska mål

Mål 5: Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället.

Mål 6: Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30.

Mål 7: Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden.

Åtgärder och viktig utveckling/viktiga händelser inom målområdena

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare (mål 5)

Processarbetet för att öka andelen undersköterskor fortgår och främsta verktyg för att lyckas är att utbilda medarbetare genom äldreomsorgslyftet. Målsättningen för 2025 är att komma upp till 55 % undersköterskor gällande tillsvidareanställda medarbetare. Förvaltningen rör sig i rätt riktning och är just nu uppe i 53 % jämfört med tidigare 52 %.

Sommarrekryteringen har inletts på ett fördelaktigt sätt och det är ett högt inflöde av ansökningar gällande omvårdnadspersonal. HSL-organisationens rekrytering började något mer försiktigt.

Ledarskap (mål 6)

Målet med 30 medarbetare per chef är fortfarande inte uppnått och kommer inte heller kunna nås så länge inte ekonomiska förutsättningar finns.

Mycket arbete har årets första månader fokuserat på att stötta cheferna i svåra individärenden och hantera situationer där chefer exempelvis utsätts för hot. För att trygga arbetsmiljön för cheferna har samarbetet med säkerhetsenheten fördjupats och utvecklats.

Friskfaktorer (mål 7)

Friskfaktorarbetet är inte en fristående process utan ska vara inkluderat i allt arbete som genomförs

Under första kvartalet har årlig uppföljning av SAM genomförts för år 2024. Vi har haft en högre svarsfrekvens än tidigare år vilket gör att siffrorna bli svåra att jämföra. Årets uppföljning hade en svarsfrekvens på 92 % (82 svar) vilket är en ökning jämfört med föregående år 85 % (73 svar)

Äldreomsorgens rapport till kommunstyrelsen, januari–april 2025

Generellt syns en positiv trend bland svaren i den årliga uppföljningen vilket tyder på att systematiken fungerar förhållandevis bra. Ett resultat av det skulle kunna vara att även medarbetarenkätens resultat utvecklats i positiv riktning. Vissa delar av det systematiska arbetsmiljöarbetet bedöms dock kunna utvecklas och förtydligas för att nå ett ännu bättre resultat. Bland annat kommer nedanstående områden prioriteras framåt:

- Fortsatt arbete med de verktyg som har förmedlats kopplat till återhämtning och uppföljning för att utvärdera användbarhet och behov framåt
- Tydliggöra syfte, process och vikt av återkoppling kopplat till arbetsmiljöhändelser.
- Fortsatt arbete med att förebygga och hantera hot och våld.
- Stöd till chefer att arbeta med aktiv rehabilitering.

Sjukfrånvaron har varit högre i år jämfört med fjolåret. Det är dock inget som är unikt för äldreomsorgen utan första tertiet visar på höga sjuktal för hela Umeå kommun och det är framför allt februari månad som visar på betydligt högre frånvaro än föregående år. Det påverkar resultatet både för sjukfrånvaro och andel långtidsfriska. En förbättring av resultatet noteras i slutet på tertial ett.

Resultatmått	Målvärde 2025	Utfall jan–april 2025			Utfall jan–april 2024		
		Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	män	Totalt
Sjukfrånvaro, totalt i procent av anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid	7,5	10,4	6,7	9,3	10,0	7,5	9,2
Andel långtidsfriska (%)	60	48	57	51	52	56	53
Andel heltidsanställda (%)	95	97	98	98	97	97	97

Äldrenämndens rapport till kommunstyrelsen, januari–april 2025

Ekonomiuppföljning

Äldrenämnden har under den aktuella perioden nettokostnader om 430,1 mnkr och har erhållit intäkter från försäljning, avgifter, riktade och generella bidrag motsvarande 96,1 mnkr samt haft kostnader för personal, övrig drift och förbrukning samt köp av verksamhet motsvarande 529,2 mnkr.

Intäkterna har totalt minskat med 3% jämfört med samma period föregående år och beror på minskade statliga bidrag som har minskat med 14% (5,4 mnkr). Enbart de generella bidragen har minskat med 78%, samtidigt som taxor och avgifter ökat med 3%.

Kostnaderna som till största del avser verksamheternas personal, 418,5 mnkr (79%) har minskat sedan föregående år med 1% och beror på lägre pensionskostnader. Den andel som utgör timlöner har ökat med 19% medan övertidskostnaderna ligger på liknande nivå som föregående år och utgör 1% av de totala personalkostnaderna. Övriga driftskostnader utgör 9% av totala kostnader (48,5 mnkr) och har minskat med 3%. Köp av huvudverksamhet utgör 12% av verksamhetens kostnader (62,1 mnkr) och har minskat 1%.

Budgetavvikelse, åtgärder och årsprognos

Verksamhetens nettoresultat om 433,0 mnkr för perioden ska ställas mot budget om 468,4 mnkr. Det ger en positiv budgetavvikelse om +35,3 mnkr som till stor del beror på att verksamheterna redan 2024 intensifierade arbetet med att fokusera på framtidens utmaningar med fler äldre kommunmedborgare. Ett arbete som ska möjliggöra den nödvändiga omställningen till förebyggande och digitalt arbetssätt. Andra orsaker till överskottet är periodiserad budget där en något större andel av budgeten lagts till första halvåret, 7,0 mnkr, fördelat på olika verksamheter och mot bakgrund av tidigare års nettokostnadsfördelning under året.

Antalet timmar inom hemtjänst i ordinärt boende har minskat och ger tillsammans med buffert för volymökningar och periodiserad budget ett budgetöverskott om +11,8 mnkr. Antal personer inom vård- och omsorgsboende är fortsatt lägre och ger tillsammans med budget för start av vilande platser och periodiserad budget ett budgetöverskott om +12,7 mnkr.

Hälso- och sjukvård i både ordinärt boende och vård- och omsorgsboende har fortfarande högre kostnader än budgeterade och ingår i budgetöverskotten inom respektive verksamhetsområde.

Gemensamma kostnader och handläggning myndighet visar tillsammans med den periodiserade budgeten, på budgetöverskott om +11,1 mnkr som har sin grund i en stoppad

Äldreomsorgens rapport till kommunstyrelsen, januari–april 2025

upphandling av verksamhetssystem, förskjutning av införande av ny enhet digitala vård- och omsorg och arbete med utveckling kring kompetensförsörjning och utbildning. Nämnden har avsatt en budget för oförutsedda händelser som har fokus på kompetensförsörjning, förebyggande och digitalt. Dessa medel förväntas tas i anspråk under senare delen av året.

Det finns fortsatt en stor osäkerhet kring hur stor andel av den ökande gruppen äldre som har behov av äldreomsorg kommer att vara under året. Inför och under sommaren kommer kostnaderna att öka i samband med sommarrekrytering och om fler äldre personer får insatsbeslut under sommaren och hösten, kommer sannolikt budgeterade resurser inom verksamheterna att nyttjas. Mot denna bakgrund är förväntad budgetavvikelse för äldreomsorgen vid årets slut, +40,0 mnkr.

(Mnkr med en decimal)	Budget jan–april 2025	Utfall jan–april 2025	Budget-avvikelse jan–april 2025	Budget-avvikelse jan–april 2024	Budget helår 2025	Prognos helår 2025	Årsprognos budget-avvikelse 2025
Verksamhets - intäkter	66,1	96,1	30,1	32,4	198,2	293,5	95,2
Verksamhets-kostnader	-534,5	-529,2	5,3	-38,7	-1 595,4	-1650,6	-55,2
Verksamhet Nettokostnader	-468,4	-433,0	35,3	-6,3	-1 397,1	-1357,1	40,0

Investeringar

Resultat för investeringskostnader under perioden januari-april är 1,1 mnkr ställt mot en budget om 12,4 mnkr. Det ger en budgetavvikelse om +11,3 mnkr.

Investeringar och nyttjandet av investeringsbudget har ännu inte riktigt kommit i gång, prognos för året är att budget i sin helhet kommer att nyttjas, förutsatt fastighetsförvaltningen lyckas tillhandahålla de lokaler som planerats för. Prognos 0,0 mnkr.

(Mnkr med en decimal)	Budget 30 april 2025	Utfall 30 april 2025	Budget-avvikelse 30 april 2025	Utfall helår 2024	Budget helår 2025	Prognos helår 2025	Årsprognos budgetavvikelse 2025
Verksamhet Nettoinvesteringar	-12,4	-1,1	11,3	-30,3	-37,1	-37,1	0,0

Äldrenämndens rapport till kommunstyrelsen, januari–april 2025

Internkontroll 1 Äldrenämnden

Uppföljning jan-
april 2025

Internkontroll - uppföljning jan-april 202

Kontrollområde 2025	Identifierad risk	S	K	Risk-värde	Åtgärder	Jan-april
SYSTEMATISKT KVALITETSARBETE	Brister i samarbete mellan vård- och omsorgspersonal kan leda till försämrad kvalitet för vård- och omsorgstagare	Möjlig	Kännbar	9	Införa en mötes- och samarbetsstruktur mellan HSL och SOL	Delvis genomfört –Mötesstruktur på verksamhetschefer implementerad. För enhetschefer, omvårdnadspersonal och sjuksköterskor initierad
					Genomgå Socialstyrelsens utbildning i teambaserade arbetssätt	Genomfört – samtliga enhetschefer har genomgått utb.
					Följa risker och avvikelser och införa strukturerad återkoppling	Pågår enligt plan
PATIENTSÄKERHET *	Långa väntetider till arbets- och fysioterapeuter i hemsjukvården innebär uteblivna/fördröjda rehabiliteringsinsatser	Sannolik	Kännbar	12	Genomföra processarbete med översyn av intern organisation	Översyn pågår enligt plan
					Samverka med regionen inför länsövergripande dialog om prioriteringar och avtal	Enligt plan - Tillsatt arbetsgrupp tsm med regionen i syfte att tydliggöra vilka rehabinsatser som ska utföras var för patienternas bästa
						Gemensam primärvårdsplan initierad
MYNDIGHETSUTÖVNING	Beviljade insatser utifrån myndighetsbeslut genomförs inte	Sannolik	Kännbar	12	Strukturerad uppföljning av individbeslut	Genomfört - strukturerade uppföljningar pågår, enligt framtagen modell.
					Dialog och samverkansträffar med samtliga utförare	Genomfört - samtliga utförare har teamsamverkan med handläggare varannan vecka i syfte att snabbt kunna uppmärksamma förändrade behov
						Ej enligt plan. Vid ny upphandling bör detta tas med
INFORMATIONSSÄKERHET	Information och personuppgifter finns utanför våra verksamhetssystem	Möjlig	Lindrig	6	Fortsatt införande av planerings- och verksamhetssystem	Pågår enligt plan.
					Följa upprättade rutiner för konsekvensbedömningar, sharepointplatser och registerförteckningar för att minska sårbarheten	
KOMPETENSFÖRSÖRJNING	Äldreomsorgen lyckas inte behålla nya medarbetare, vilket påverkar kompetensnivån i verksamheten	Sannolik	Allvarlig	16	Rikta medel i utbildningsbudgeten till att stärka den grundläggande kompetensen, prioriterat processarbete, aktiviteter i kompetensförsörjningsplanen	Pågår - fokus hittills på att förbereda och starta upp fysisk introduktion för nya medarbetare med lite eller ingen erfarenhet
					Äldreomsorgslyftet, aktiviteter i kompetensförsörjningsplan	Pågår enligt plan. Andelen undersköterskor har ökat till 53 %

Internkontroll - uppföljning jan-april 2025

Kontrollområde 2025	Identifierad risk	S	K	Risk-värde	Åtgärder	Jan-april
SYSTEMATISKT ARBETSMILJÖARBETE	Arbetsskador som orsakar frånvaro från arbetsplatsen (inklusive hot och våld)	Möjlig	Kännbar	9	Öka kunskap om vikten av att rapportera tillbud Förebygga arbetsskador genom fortsatt Resima-utbildning, Fortsatt införande av stjärnmärkning som en del i personcentrerat arbetssätt	Pågår - Syfte, process och vikt av återkoppling ska tydliggöras gällande arbetsmiljöhändelser. Under T1: 25 deltagare (2024: 69 st) genomfört RESIMA-utbildningen. Utbildningskoncept ska ses över. Pågår enligt plan
	Ej förväntad effekt av införandet	Möjlig	Kännbar	9	Projektplan och nyttokalkyl för införandeprojekt	Ej enligt plan. Införandet är avbrutet. Planering för fortsatt arbete pågår med fokus på att hantera behov av uppgradering av nuvarande verksamhetssystem i väntan på ny upphandling.
	Ökad arbetsbelastning i verksamhet	Möjlig	Kännbar	9	Månatlig information - Chefsinfo, dialog om prioriteringar i äldreomsorgsdirektörens ledningsgrupp	Pågår enligt plan
EKONOMI	Tilldelad budgetram överskrids	Sannolikt	Kännbar	12	Återkommande information om det ekonomiska läget, månatlig uppföljning. Åtgärder vidtas vid behov	Pågår enligt plan
KRISBEREDSKAP	Risk för cyberattacker	Möjlig	Kännbar	9	Öka kunskap kring hantering av mejl/länkar genom utbildning Kontinuitetsplaner för relevanta IT-stöd är upprättade, testade och kommunicerade för att minska risker att vård - och omsorgstagare drabbas	Enligt plan genomförs åtgärderna under hösten

Tjänsteskrivelse

2025-04-29

Äldreomsorgen

Diarienum: ÄN-2025/00037

Årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet och lika rättigheter och möjligheter äldreomsorgen 2024

Förslag till beslut

Att äldreomsorgen godkänner uppföljningen av det systematiska arbetsmiljöarbetet och aktiva åtgärder inom förvaltningen 2024 samt framtagna förslag till prioriterade områden.

Ärendebeskrivning

Det systematiska arbetsmiljöarbetet och arbetet med aktiva åtgärder för att främja lika rättigheter och möjligheter ska årligen följas upp. Den årliga uppföljningen görs för att säkerställa ett väl fungerande arbetssätt och identifiera utvecklingsområden. Uppföljningen sker från arbetsplatsnivå och aggregeras därefter för att identifiera och sätta in insatser på den nivå det bedöms mest lämpligt.

Äldreomsorgsförvaltningens uppföljning visar på att arbetet överlag fungerar väl men att det finns utrymme för förbättringar.

Beslutsunderlag

Rapport årlig uppföljning 2024 med bilagor

Beredningsansvariga

Susanna Hellström, HR-strateg

Beslutet ska skickas till

Ulrika Bertilsson, HR-strateg

Pernilla Henriksson
Äldreomsorgsdirektör

Susanna Hellström
HR-strateg

Årlig uppföljning 2024

Systematiskt arbetsmiljöarbete och Aktiva åtgärder

Äldrenämnden

Sammanfattning av årlig uppföljning 2024

Det systematiska arbetsmiljöarbetet och arbetet med aktiva åtgärder för att främja lika rättigheter och möjligheter ska årligen följas upp. Inom Umeå kommun görs denna uppföljning inom ramen för processen för friska och inkluderande arbetsplatser.

Den årliga uppföljningen inom äldreomsorgsförvaltningen bygger på den enkät som skickats ut till förvaltningens chefer. Vissa chefer har besvarat enkäten tillsammans med medarbetare från arbetsplatsen då det på flera arbetsplatser saknas lokalt skyddsombud. Resultatet av frågorna har sammanställts på arbetsplatsnivå och har därefter aggregats till övergripande nivå. Äldreomsorgsförvaltningen hade en svarsfrekvens på 92,1% 2024 vilket är högre än föregående år. Den årliga uppföljningen sammanfattats i föreliggande rapport och visar att arbetet med det systematiska arbetsmiljöarbetet och lika rättigheter och möjligheter överlag fungerar väl men att det finns utrymme till förbättringar. På förvaltningsövergripande nivå har en gemensam workshop genomförts med företrädare från förvaltningens samverkansgrupper. Utifrån denna har nedanstående områden prioriterats, åtgärder beskrivs närmare i förvaltningens handlingsplan.

- Återhämtning,
- Förebygga och hantera hot och våld
- Minskad sjukfrånvaro
- Partsgemensam arbetsmiljöutbildning för chefer och skyddsombud
- Ökad kunskap och arbete med lika rättigheter och möjligheter

Innehållsförteckning

Sammanfattning av årlig uppföljning 2024	2
Innehållsförteckning	3
Inledning	4
Årlig uppföljning	4
Året som varit	9
Arbetsmiljö	9
Lika rättigheter och möjligheter	10
Goda exempel	11
Samverkan	11
Åtgärder framåt.....	11
Arbetsmiljö	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Lika rättigheter och möjligheter	14
Prioriteringar arbetsmiljö	13
Prioriteringar aktiva åtgärder för lika rättigheter och möjligheter	14
Handlingsplan för systematiskt arbetsmiljöarbete och aktiva åtgärder	14
Bilagor	14

Inledning

Umeå kommun strävar efter att vara en organisation som kännetecknas av den mångfald som finns i samhället. Arbetsplatser och arbeten ska vara öppna och tillgängliga för alla. Alla former av diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier, repressalier och kränkande särbehandling tar Umeå kommun bestämt avstånd från. Enligt diskrimineringslagens krav har arbetsgivaren ett ansvar för att arbeta förebyggande och främjande i syfte att motverka diskriminering, samt verka för att främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsidentitet, könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Detta arbete kallas aktiva åtgärder.

Viktigt är också att medarbetare och chefer erbjuds en god arbetsmiljö där ingen kommer till skada eller får ohälsa på sin arbetsplats. Årligen följs det systematiska arbetsmiljöarbetet inom varje nämnds område för att säkerställa att:

- arbetsmiljöarbetet fungerar
- arbetsmiljöarbetet hålls levande genom att det blir en naturlig del av verksamheten på alla nivåer inom förvaltningen
- åtgärderna får effekt och att de leder till en bättre arbetsmiljö för alla medarbetare. Fokus ska vara att inga skillnader får förekomma mellan kvinnor och män
- nämnderna får en sammanställning av den årliga uppföljningen som ett underlag för att fullfölja sitt arbetsmiljöansvar (ge förutsättningar för förvaltningens arbetsmiljöarbete)

Årlig uppföljning

Både det systematiska arbetsmiljöarbetet och arbetet med aktiva åtgärder för att främja lika rättigheter och möjligheter ska årligen följas upp. Äldreomsorgsförvaltningen har genomfört den årliga uppföljningen enligt "Rutin för friska och inkluderande arbetsplatser (OSA, SAM och aktiva åtgärder för lika rättigheter och möjligheter)". Äldrenämndens resultat för den årliga uppföljningen redovisas i bilaga 1.

Den årliga uppföljningen har haft en svarsfrekvens på 92,1% (82 svar) vilket är en ökning jämfört med föregående år, 73 svar skickades in 2023 vilket då motsvarade 85,6%.

Uppföljningen har skett på flera nivåer, från arbetsplatsnivå till förvaltningsövergripande nivå.

Resultat för underliggande nivåer har lagts ihop för att identifiera och besluta om åtgärder på den nivå det bedöms mest lämpligt.

Det kan konstateras att det är positivt med hög svarsfrekvens då det synliggör utvecklingspotential och ger bättre förutsättningar att prioritera rätt insatser.

61% uppger att skyddsombud deltagit vid besvarande av enkäten. Det är känt att många arbetsplatser saknar ett lokalt skyddsombud vilket också poängterats i de kommentarer som lämnats. I vissa fall beskrivs då chefen ha bjudit in medarbetare från arbetsplatsen för dialog inför besvarande av frågorna.

Policy och mål

Jämfört med föregående år visar uppföljningen en ökad kännedom om Umeå kommuns arbetsmiljöpolicy samt att fler arbetsplatser har mål och strategier för den organisatoriska och sociala arbetsmiljön (OSA). De vanligaste områden för mål och strategier inom OSA är arbetsbelastning och krav, återhämtning, stöd samt säkerhet och trygghet. Det är i huvudsak samma områden som föregående år, däremot har fler arbetsplatser nu mål inom området stöd.

Fördelning av arbetsmiljöuppgifter

De flesta chefer uppger att de fått en skriftlig fördelning av arbetsmiljöuppgifter vilket följer det arbetssätt som ska tillämpas inom kommunen. Några chefer uppger dock att de inte haft genomgång med överordnad chef kring vad fördelningen innebär. Detta skulle kunna bero på personalrörlighet och att arbete eller planering för detta pågår. Det ingår i överordnad chefs ansvar att gå igenom med mottagande chef vad fördelningen av arbetsmiljöuppgifter innebär.

Få arbetsplatser har uppgett att medarbetare (utan chefsbefattning) fått arbetsmiljöuppgifter fördelade vilket är naturligt. Inom hemtjänsten fördelas arbetsmiljöuppgift till planerare utifrån att de planerar och fördelar arbete. Dessa utgör därmed ett undantag, i huvudsak fördelas arbetsmiljöuppgifter till personer med chefsbefattning.

I kommentarerna till frågor om kunskaper och befogenheter kopplat till det fördelade arbetsmiljöansvaret lyfts vissa utmaningar. Bland annat beskrivs en upplevelse av brist på resurser kopplat till bemanning. Chefer som har medarbetare vilka arbetar på en arbetsplats

där annan chef ansvarar för lokaler och utrustning uppger också att de upplever att de saknar befogenheter att fullt ut säkerställa en god arbetsmiljö.

Kultur och roller

Både chefer, medarbetare och skyddsombud uppges i högre utsträckning än föregående år ha tillräckliga kunskaper om risker i arbetet och vad som främjar en god arbetsmiljö. Av uppföljningen framgår dock att 6% av respondenterna upplever att skyddsombudet inte har tillräckliga kunskaper. Den kommunövergripande digitala utbildningen som tillhandahålls till skyddsombud beskrivs svår att tillgodogöra sig. I kommentarer framgår även att det upplevs svårt att veta "*vad man inte vet*". Vidare beskrivs att språket kan vara ett hinder för att förstå instruktioner, att många arbetsplatser saknar skyddsombud samt att man hade önskat ett större engagemang kring arbetsmiljöfrågor bland medarbetare.

Det vanligaste intervallet för arbetsplatsträffar är var sjätte vecka och 91,5% uppger att arbetsmiljöfrågor tas upp där. En utmaning som beskrivs i kommentarerna är att det enbart är personer i tjänst som deltar på arbetsplatsträffar. Däremot beskrivs det förekomma andra typer av möten, både med tätare och glesare intervall, där arbetsmiljöfrågor också lyfts.

Lagefterlevnad

Uppföljningen visar att majoriteten av arbetsplatser känner till och efterlever lagar och regler som omfattar verksamhetens arbetsmiljöarbete, kommungemensamma rutiner för arbetsmiljöarbetet samt att man följer ändringar i lagstiftningen. Rutiner kring krisstöd, introduktion av nya medarbetare och ergonomi skattas dock något lägre vilket tyder på att det finns visst behov av stöd kring hur man ska arbeta med dessa frågor.

Arbete med löpande handlingsplan, skriftliga riskbedömningar inför förändringar, hantering av allvarliga arbetsskador och tillbud samt utredning, åtgärder och uppföljning av inrapporterade arbetsmiljöhändelser har skattats marginellt sämre än föregående år. Det framgår att flera arbetsplatser försökt arbeta mer med dessa frågor under året, och i vissa fall försökt skapa mer strukturerade arbetssätt för exempelvis återkoppling efter rapportering av arbetsmiljöhändelser. Det förefaller dock fortfarande finnas utvecklingsbehov. Av fritextsvaren framgår bland annat utmaningar med att hantera åtgärder som är avhängiga prioritering och hantering av annan förvaltning, till exempel vid halka eller lokalfrågor. En

generell underrapportering av arbetsmiljöhändelser beskrivs också, trots att antalet rapporteringar ökat jämfört med föregående år. Det relateras exempelvis till att systemet för rapportering av arbetsmiljöhändelser inte finns tillgänglig som app och att systemstödet är särskilt svårt för personer med utmaningar i det svenska språket.

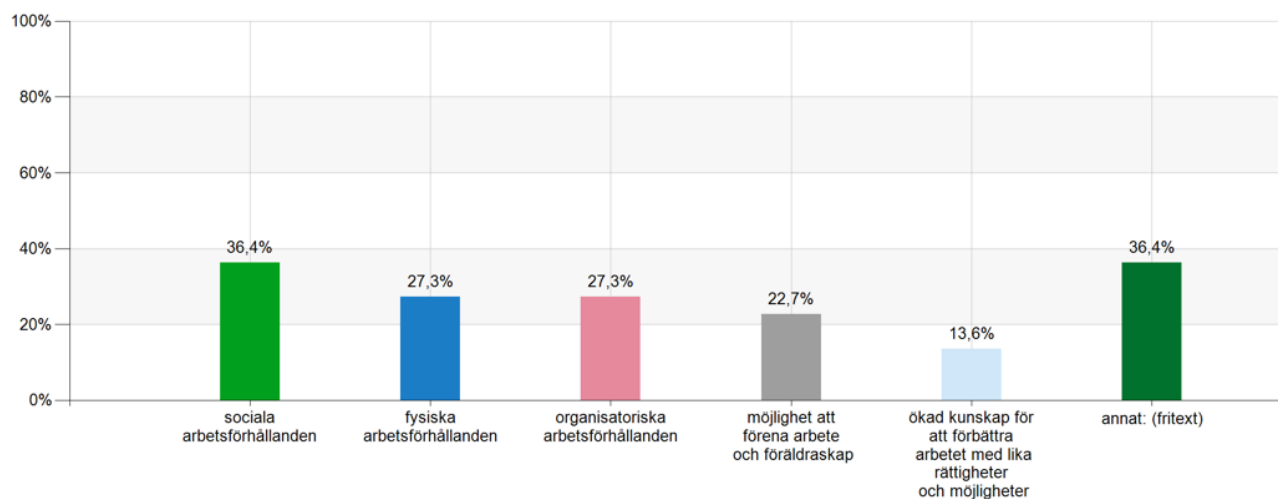
Arbetsanpassning och stöd

De flesta, 95%, uppger att de känner till och efterlever rutinen för arbetsanpassning. Övriga har uppgett att de delvis känner till och efterlever rutinen. Av fritextsvaren framgår att chefen tar kontakt med HR vid frågor men att det bedöms finnas behov av att få stöd i att informera medarbetare om processen. Samtliga har svarat att de nyttjar extern sakkunskap (som exempelvis företagshälsovården) när det finns behov.

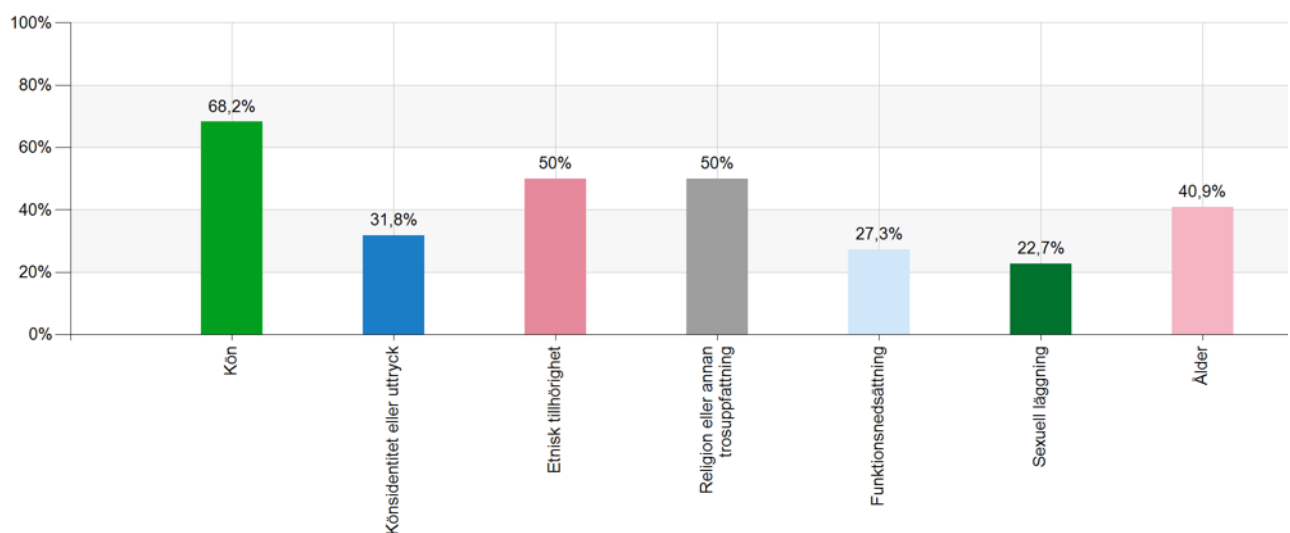
Lika rättigheter och möjligheter

Av uppföljningen framgår att 2% inte känt till att det finns en övergripande handlingsplan för årlig uppföljning av SAM samt lika rättigheter och möjligheter. 27% av respondenterna har uppgett att de utifrån medarbetarenkäten identifierat ett behov av åtgärder kopplat till lika rättigheter och möjligheter.

Av de som identifierat behov av åtgärder är det hög spridning såväl avseende områden som diskrimineringsgrunder, se figur 1 och 2 nedan. Kön är den diskrimineringsgrund som flest uppgett har koppling till den/de åtgärder verksamheten ska arbeta med. Denna följs av etnisk tillhörighet samt religion och annan trosuppfattning. De två senare grunderna bedöms i viss utsträckning kunna överlappa varandra beroende på vilket perspektiv den som svarat utgått från.

Figur 1 Områden där arbetsplatsen identifierat behov av åtgärder

Figur 2 Diskrimineringsgrund vilken har koppling till identifierat behov av åtgärder

Sammanfattning av årlig uppföljning

Generellt syns en positiv trend bland svaren i den årliga uppföljningen vilket tyder på att systematiken fungerar förhållandevis bra. Även medarbetarenkätens resultat har utvecklats i positiv riktning. Vissa delar av det systematiska arbetsmiljöarbetet bedöms dock kunna utvecklas och förtydligas för att nå ett ännu bättre resultat.

Året som varit

Nedan redogörs för arbeten och insatser som genomförts med koppling till arbetsmiljö samt lika rättigheter och möjligheter under 2024.

Arbetsmiljö

Många olika typer av utvecklingsarbeten har genomförts under året för att förbättra arbetsmiljön. Återhämtning har varit ett prioriterat område för många arbetsplatser och insatser har genomförts både på övergripande nivå och utifrån behov på enskilda enheter. På övergripande nivå har arbetet framför allt fokuserat på att tillhandahålla kunskap, inspiration och verktyg att arbeta vidare med på arbetsplatsnivå. På arbetsplatsnivå har arbetet sett väldigt olika ut men beskrivs bland annat innefatta åtgärder för att stödja medarbetare i att stötta varandra, prioritering av arbetsuppgifter, insatser för att minska övertid, utökat samarbete för att få jämnare resursfördelning/arbetsbelastning och initiativ för att öka delaktigheten vid schemaläggning. Vidare framgår att några arbetsplatser arbetat för att utveckla och etablera processer för bättre planering och arbetsfördelning.

Insatser för att stärka samarbete har genomförts både på arbetsplats och övergripande nivå. Bland annat genom så kallade mini-team, micromöten, samverkansworkshops eller samverkansforum. Dessa beskrivs på olika sätt skapa förståelse och bidra till en bättre bild av hur samarbete kan utvecklas och kompetenser kan nyttjas.

Det har även genomförts insatser i syfte att förtydliga mål och roller. I workshop med företrädare från de olika samverkansgrupperna lyftes att vissa verksamheter har utvecklat arbetet med olika typer av ombud och utvecklingsledare vilket upplevs positivt. Förbättrade rutiner att hantera vinterförhållanden och ensamarbete samt inköp av personlig skyddsutrustning är andra åtgärder som vidtagits på arbetsplatsnivå.

Verktyg för att utveckla APT har samlats och förmedlats ut till cheferna för att stärka den arbetsplatsnära dialogen. Vissa enheter har hunnit arbeta med detta men arbetet behöver få fortsätta och en uppföljning behöver göras längre fram för att följa upp behov av annat typ av stöd eller åtgärder.

Arbetsgivaren arbetar tillsammans med företrädare från förvaltningsövergripande samverkansgrupp för att ta fram ett förslag till partsgemensam utbildning riktad till chefer och

skyddsombud inom äldreomsorgsförvaltningen. Utbildningen är inte färdigställd men förhoppningsvis kan uppstart göras under hösten 2025.

Av enkätsvaren framgår att vissa planerade åtgärder inte hunnit färdigställas eller initierats som planerat. Bakgrunden till detta beskrivs i vissa fall vara tid eller resursbrist samt att andra frågor har prioriterats. Respondenterna beskriver flera risker och utmaningar som uppfattas icke påverkansbara. Processer kopplade till lokaler och IT beskrivs bristfälliga och det lyfts även en upplevelse av otillräcklig bemanning och resurser för att möta en åldrande befolkning. Språkbarriärer bland personalen samt kompetensbrist är andra områden där det framgår önskemål om utökad samordning och stöd.

Goda exempel inom arbetsmiljö

- Inrättande av skyddsombudsforum/skyddsombudsträffar inom vissa verksamhetsområden i syfte att stärka arbetsmiljöarbetet och dialog.
- Omorganisering av hemtjänstområden för att få jämnare fördelning av antal medarbetare per chef samt utökning av antalet enhetschefer. Båda insatserna syftar till att skapa bättre förutsättningar för ett närvarande ledarskap.
- Samverkansworkshops/forum mellan olika verksamheter, hemtjänst och hemsjukvård respektive vård- och omsorgsboende tillsammans med hälso- och sjukvårdsverksamheten för att skapa bättre förutsättningar för samarbete.
- Utveckling av APT på olika sätt. Bland annat att skilja på ledningsgrupp och APT för att kunna arbeta mer fokuserat med chefers arbetsmiljö.

Lika rättigheter och möjligheter

Arbetet med att verka för lika rättigheter och möjligheter har i huvudsak skett inom ramen för respektive grundprocess och ordinarie arbete. Bland annat genom att följa beslutade processer för att säkerställa att beslut fattas på rätt grunder och utifrån relevanta underlag. På förvaltningsövergripande nivå har olika typer av verktyg för att höja kunskapsnivån och ha dialog om lika rättigheter och möjligheter sammanställts och förmedlats till chefer. Av uppföljningen framgår även att åtgärder vidtagits på arbetsplatsnivå för att främja lika rättigheter och möjligheter. Åtgärderna omfattar till exempel information och dialog om kränkande särbehandling, trakasserier och inkludering på APT (arbetsplatsträffar). Av fritextsvaren framgår även specifika insatser såsom schemaläggning anpassad efter

individuella behov, bild- och språkstöd samt anpassning av arbetskläder. Det finns dock en grupp som inte upplever att det finns något behov av åtgärder eller som av olika skäl inte genomfört specifika insatser. Sammantaget visar svaren att det finns en medvetenhet kring att främja lika rättigheter och möjligheter, men att det finns utrymme till förbättringar.

Högt antal medarbetare per chef och hög personalomsättning är omständigheter som verkar försvårande för att skapa trygga relationer. En trygghet som bedöms nödvändig för att kunna ha dialog om normer och främja öppenhet och nytänkande.

En utmaning som även lyfts fram är att medarbetare i vissa fall ställs inför situationer där medborgare till exempel inte vill ta emot hjälp av personen på grund av dennes könstillhörighet, eller etniska ursprung. Det är inte möjligt att säkerställa att dessa situationer inte uppstår, men är tydligt att verksamheten både behöver förebygga och tillhandahålla stöd för att begränsa den negativa inverkan detta har för enskilda medarbetare.

Det framhålls att verksamheten kan ha svårt att tillmötesgå önskemål från medarbetare med barn som önskar arbeta färre kvällar och helger för att få bättre förutsättningar att förena föräldraskap och förvärvsarbete. Verksamhetens behov av personal dygnet runt behöver prioriteras vilket gör det omöjligt att fullt ut tillmötesgå allas behov.

Det uttrycks en oro för att befintliga strukturer inte tillgodoser behovet av inkludering, särskilt för personer med svenska som andraspråk och personer med specifika könsidentiteter eller religiösa behov. Bland annat utifrån att utbildningar, rutiner och liknande inte finns tillgängliga på andra språk än svenska, att vissa varor inte finns upphandlade och att personer med behov av eget omklädningsrum inte kan erbjudas detta.

Goda exempel inom lika rättigheter och möjligheter

- Utbildningar och nätverksträffar för språkombud
- Dialoger om lika rättigheter och möjligheter samt inkludering på APT

Samverkan

Enkäten har besvarats av respektive chef tillsammans med skyddsombud eller företrädare från arbetsgruppen. Resultatet har utifrån detta aggregerats till övergripande nivåer. En gemensam workshop genomfördes med företrädare från förvaltningens samtliga

samverkansgrupper. Ambitionen var att prioritera åtgärder med koppling till friskfaktorer och detta har synliggjorts i handlingsplanen.

Vid workshopen kunde inte förvaltningens huvudskyddsombud delta, däremot deltog representanter med uppdrag som lokala skyddsombud. Handlingsplanen som togs fram har lyfts i förvaltningsövergripande samverkansgrupp och justerats i dialog med två av förvaltningens huvudskyddsombud.

Åtgärder framåt

Nedan redogörs för de områden som bedöms kräva fortsatt arbete. Språkliga utmaningar har lyfts både utifrån ett arbetsmiljöperspektiv och utifrån lika rättigheter och möjligheter. Samtliga åtgärder i upprättad handlingsplan behöver därför utformas med hänsyn till detta. Däremot har en avgränsning gjorts utifrån att språkutveckling och åtgärder kopplat till detta på ett generellt plan bedöms ligga inom ramen för det arbete som genomförs utifrån kompetensförsörjnings- och utbildningsplan.

Äldreomsorgsförvaltningens fortsatta arbete inom arbetsmiljö

Kompetensförsörjningsutmaningen innebär svårigheter att rekrytera medarbetare med efterfrågad utbildning. Detta i kombination med hög personalomsättning är faktorer som på olika sätt påverkar arbetsmiljön i verksamheten. En effekt är bland annat att det ställs höga krav på redan anställda medarbetare att introducera nya medarbetare som i många fall inte har den utbildning eller tidigare erfarenhet som hade varit önskvärt utifrån de komplexa situationer som behöver omhändertas. Det intensiva arbetet med kompetensförsörjningens olika delar; attrahera, rekrytera, utveckla, behålla och avveckla medarbetare behöver fortsätta med fokus på behålla. Detta arbete förstärks och kompletteras med insatser för att säkerställa en god arbetsmiljö.

Att fortsatt prioritera den organisatoriska och sociala arbetsmiljön och verka för en ändamålsenlig arbetsorganisation och arbetsfördelning är nödvändigt. Det kan handla både om resursfördelning, schemaläggning och daglig arbetsfördelning. Vidare behöver arbetet med att stärka förutsättningar och arbetsformer som möjliggör återhämtning fortsätta.

Åtgärder i syfte att sänka sjukfrånvaron har identifierats viktiga för att möta upp kompetensförsörjningsutmaningen och säkerställa stabilitet på arbetsplatserna. Under året

har det även blivit tydligt att yngre medarbetare har betydligt högre korttidsfrånvaro än äldre¹. Arbete med att djupare undersöka bakgrunden och förutsättningarna för att arbeta vidare med detta kommer att genomföras under året. Därutöver avser förvaltningen uppdatera och förtydliga arbetssättet med aktiv rehabilitering för samtliga medarbetare. En viktig utgångspunkt för aktiv rehabilitering är att alla medarbetare är betydelsefulla och viktiga, står för kvalitet i verksamheten och gör skillnad.

Många medarbetare har utmaningar med svenska språket och i såväl uppföljning som workshop lyfts detta som en risk utifrån ett arbetsmiljöperspektiv. Förutom de missförstånd som kan uppstå på arbetsplatsen beskrivs detta bidra till en underrapportering av arbetsmiljöhändelser som arbetsmiljöbrister, tillbud och arbetsskador. Text, val och tillämpning av kommunens systemstöd uppfattas svårt för medarbetare utan språksvårigheter blir ännu tydligare för personer som har utmaningar med det svenska språket. Detta ökar risken för att brister inte kommer till chefs kändedom och kan omhändertas för att förebygga liknande händelser framåt. En tydligare bild av processen behöver förmedlas för att synliggöra hur identifierade risker kan bidra till lärande och förebygga ohälsa framåt.

En annan utmaning som adresserats är det omfattande antal rutiner som finns avseende olika processer och områden. Det upplevs svårt att navigera rätt vid behov av vägledning. Utifrån ovan beskriva språkbarriär skulle effekten av dessa också kunna vara begränsad om språket inte är anpassat för målgruppen.

Ett närvarande ledarskap bedöms vara en viktig förutsättning för att kunna arbeta med majoriteten av de utmaningar som lyfts fram ovan då chefen är en nyckelperson. Förvaltningen behöver fortsatt arbeta med chefers förutsättningar bland annat genom minskat antal medarbetare per chef och ändamålsenligt stöd. Arbetet sker dock inom ekonomisk ram.

Prioriteringar arbetsmiljö

- Fortsatt arbete med de verktyg som har förmedlats kopplat till återhämtning och uppföljning för att utvärdera användbarhet och behov framåt.
- Förebygga och hantera hot och våld.

¹ Jämförelsen har gjorts mellan åldersgruppen upp till 29 år och över 60 år.

- Stöd till chefer att arbeta med aktiv rehabilitering.
- Tillhandahålla partsgemensam utbildning för chefer och skyddsombud.

Äldreomsorgsförvaltningens fortsatta arbete inom lika rättigheter och möjligheter

Det finns ett behov av fortsatt dialog om normer och aktivt arbete med att verka för lika rättigheter och möjligheter. Det gäller oavsett diskrimineringsgrund; kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

De insatser som pågår kopplade till att stärka gemenskap i arbetsgrupper och på arbetsplatsen är viktiga för att kunna åstadkomma den trygghet som krävs för att kunna ha dialog och skapa samsyn kring dessa frågor som i många fall upplevs känsliga.

På ett övergripande plan behöver förvaltningen stärka arbetet med språkutveckling och inkludering. Detta har betydelse både för arbetsmiljöarbetet och arbetet med lika rättigheter och möjligheter.

Vidare behöver förvaltningen arbeta medvetet i fråga om arbetsgivarvarumärke och vad vi förmedlar i vår kommunikation för att aktivt spegla den mångfald som i många fall finns i våra verksamheter. En styrka som behöver lyftas fram och stärkas både internt och externt.

Prioriteringar aktiva åtgärder för lika rättigheter och möjligheter

- Fortsatt arbete med att höja kunskapsnivå och möjliggöra dialog kopplat till lika rättigheter och möjligheter. Riktat stöd till enheter med behov av detta.

Handlingsplan för systematiskt arbetsmiljöarbete och aktiva åtgärder

Prioriteringar för äldreomsorgsförvaltningens systematiska arbetsmiljöarbete och aktiva åtgärder för lika rättigheter har sammanställts i en förvaltningsövergripande handlingsplan, se bilaga 2.

Bilagor

Bilaga 1: Årlig uppföljning systematiskt arbetsmiljöarbete och lika rättigheter och möjligheter 2024

Bilaga 2: Handlingsplan systematiskt arbetsmiljöarbete och aktiva åtgärder

[Årlig uppföljning av systematiskt arbetsmiljöarbete och lika rättigheter och skyldigheter]

[2025-03-27]

Kontaktuppgifter:

[Susanna Hellström, susanna.noren@umea.se]

[Rebecca Andersson, rebecca.andersson@umea.se]

ANSVARIG NÄMND: Äldreomsorgen
SAMORDNINGSANSVAR FÖR HANDLINGSPÅNEN: Rebecca Andersson
LOKALA SKYDDSOMBUD HAR DELTAGIT I PRIORITERING AV OMRÅDEN VID FÖRVALTNINGENS WORKSHOP. HUVUDSKYDDSOMBUDEN SUSANNE LANDSTRÖM OCH ETHER HENRIKSSON HAR DELTIGIT I JUSTERINGAR EFTER ATT HANDLINGSPÅNEN VAR UPPE I FÖRVALTNINGSÖVERGRIPANDE SAMVERKAN.

PRIORITERADE OMRÅDEN SAMT BESKRIVNING AV BRISTER OCH HINDER KOPPLING TILL FRISKFAKTORER		LAG- STIFTNING AML ELLER/ OCH DL*	ÅTGÄRDER	ANSVARIG	KLART NÄR?	UPPFÖLJNING DATUM OCH RESULTAT
1	Återhämtning Systematiskt arbetsmiljöarbete	AML	Fortsatt arbete enligt åtgärd i handlingsplanen 2024. Riktat stöd till enheter med behov av detta.	Äldreomsorgsdirektör HR-chef	251231	261030
2	Förstärka arbetet med att förebygga och hantera hot och våldssituationer Kompetensutveckling hela arbetslivet och systematiskt arbetsmiljöarbete	AML	Erbjuda deltagande i RESIMA Informera och erbjuda fördjupningsutbildning Säkerställa rutin för överrapportering av risker och enskilda behov mellan olika verksamheter	Äldreomsorgsdirektör HR-chef	251231 261231 251231	271030 271030 270301
3	Aktiv rehabilitering Tidiga insatser och arbetsanpassning	AML	Stöd till chefer för att arbeta med aktiv rehabilitering. Informationsmaterial både riktat till chefer och medarbetare.	Äldreomsorgsdirektör HR-chef	251231	271030
4	Verka för en gemensam kunskapsgrund att utgå från Delaktighet och inflytande, Systematiskt arbetsmiljöarbete	AML	Erbjuda partsgemensam arbetsmiljöutbildning för chefer och skyddsombud.	Äldreomsorgsdirektör HR-chef	251231	270301
5	Utveckla dialogen kring lika rättigheter och möjligheter Rättvis och transparent organisation	DL	Information/dialog på APT kring lika rättigheter och möjligheter. Riktat stöd till enheter med behov av detta.	Äldreomsorgsdirektör HR-chef	251231	271030

*AML, Arbetsmiljölagen och DL, diskrimineringslagen

Äldrenämnd

Årlig uppföljning av SAM och lika rättigheter och möjligheter

Den årliga uppföljningen genomförs för att undersöka hur du och dina medarbetare jobbar med arbetsmiljön och lika rättigheter och möjligheter utifrån de krav som ställs i arbetsmiljö- och diskrimineringslagen. Men även för att undersöka vilka förutsättningar som behövs för att du som chef ska kunna driva ett främjande och förebyggande arbete för friska och inkluderande arbetsplatser.

Resultatet är ett viktigt underlag för förvaltningens och nämndens arbete med att ta fram en övergripande handlingsplan med konkreta åtgärder för kommande år kopplat till arbetsmiljö och lika rättigheter och möjligheter.

Den Årliga uppföljningen är indelad i 8 ämnesområden:

- Policy och mål
- Fördelning av arbetsmiljöuppgifter
- Kultur och samverkan
- Lagefterlevnad
- Riskbedömningar och handlingsplaner
- Arbetsanpassning och stöd
- Åtgärder SAM
- Lika rättigheter och möjligheter

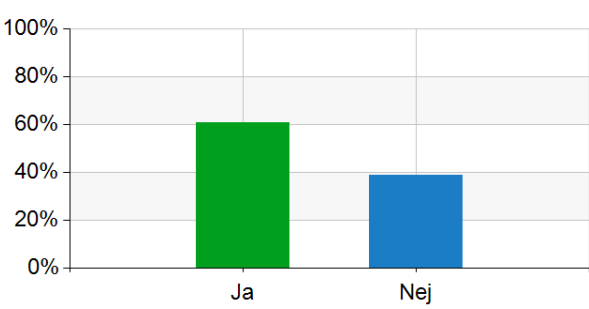
Resultat

I denna rapport presenteras resultatet i tabell och diagram för respektive påstående.

Kommentarer och förslag på åtgärder samt övriga fritextfrågor presenteras i separata fritextrapporter. Observera att området *Åtgärder SAM* innehåller enbart fritextfrågor och presenteras därför inte i denna rapport.

Deltar ett skyddsombud vid besvarandet av frågeställningarna i den årliga uppföljningen?

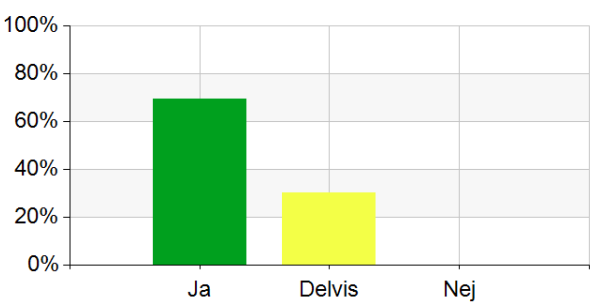
Namn	Antal	%
Ja	50	61
Nej	32	39
Total	82	100

Policy och mål

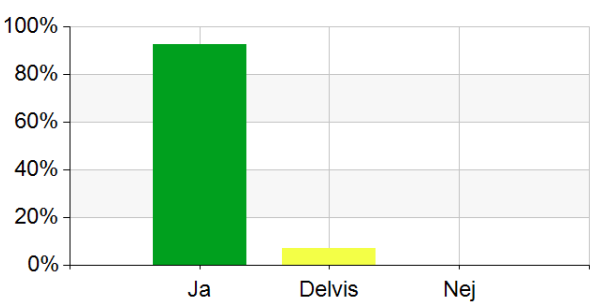
På vår arbetsplats är Umeå kommuns arbetsmiljöpolicy känd och förankrad.

Namn	Antal	%
Ja	57	69,5
Delvis	25	30,5
Nej	0	0
Total	82	100

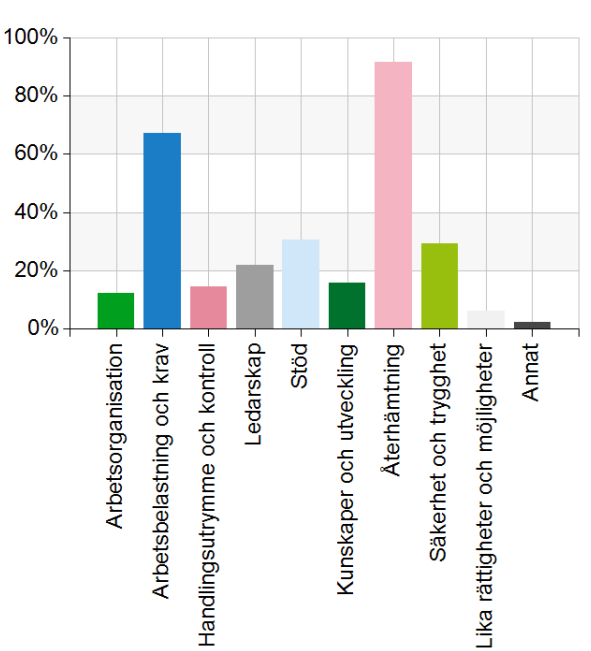
Vi har mål och strategier för OSA, organisatorisk och social arbetsmiljö.

Namn	Antal	%
Ja	76	92,7
Delvis	6	7,3
Nej	0	0
Total	82	100

Vårt OSA-mål handlar om:

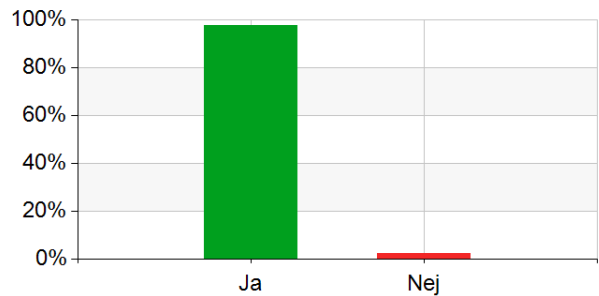
Namn	Antal	%
Arbetsorganisation	10	12,2
Arbetsbelastning och krav	55	67,1
Handlingsutrymme och kontroll	12	14,6
Ledarskap	18	22
Stöd	25	30,5
Kunskaper och utveckling	13	15,9
Återhämtning	75	91,5
Säkerhet och trygghet	24	29,3
Lika rättigheter och möjligheter	5	6,1
Annat	2	2,4
Total	239	291,5

Fördelning av arbetsmiljöuppgifter

Som ansvarig chef har jag med min chef skrivit under fördelning av arbetsmiljöuppgifter.

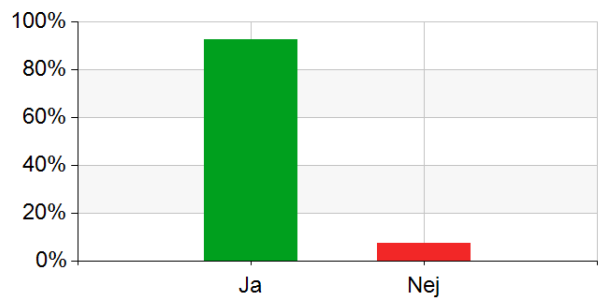
Namn	Antal	%
Ja	80	97,6
Nej	2	2,4
Total	82	100

Inför mottagande av fördelningen har jag haft en dialog med min chef om vad mina arbetsmiljöuppgifter konkret innebär.

Följdfråga

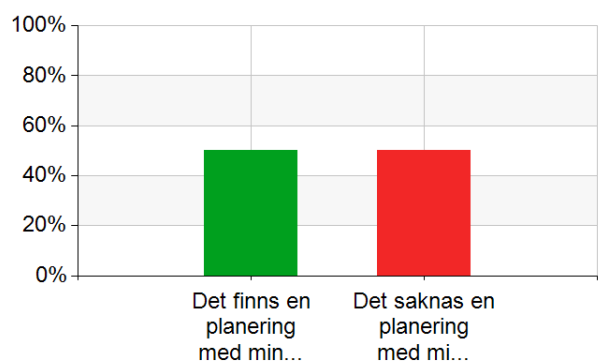
Namn	Antal	%
Ja	74	92,5
Nej	6	7,5
Total	80	100

Välj det alternativ som passar bäst till att du som chef ännu inte har mottagit en fördelning av arbetsmiljöuppgifter:

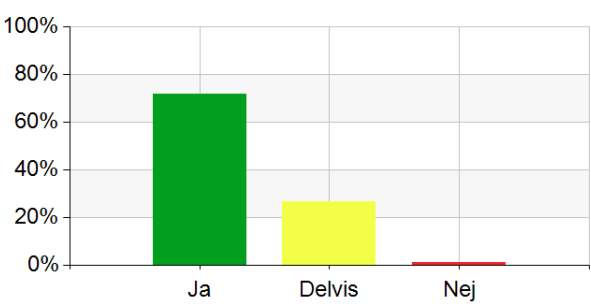
Följdfråga

Namn	Antal	%
Det finns en planering med min chef för när jag ska ta emot/skriva under min fördelning av arbetsmiljöuppgifter	1	50
Det saknas en planering med min chef för när jag ska ta emot/ skriva under min fördelning av arbetsmiljöuppgifter	1	50
Total	2	100

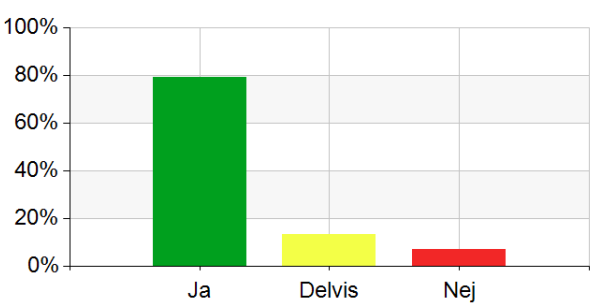
Som chef har jag tillräckliga kunskaper, befogenheter och resurser för att säkerställa att de fördelade arbetsmiljöuppgifterna hanteras.

Namn	Antal	%
Ja	59	72
Delvis	22	26,8
Nej	1	1,2
Total	82	100

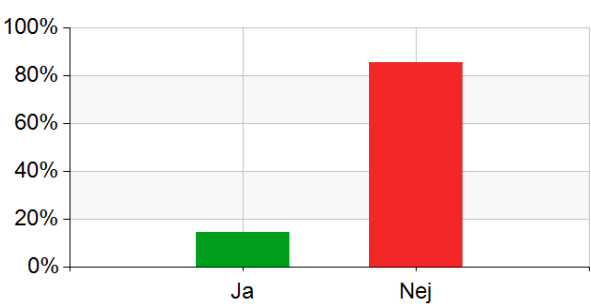
Som chef har jag med min chef i samband med RU-samtal haft en uppföljning av befogenheter, resurser och kompetens för att hantera de fördelade arbetsmiljöuppgifterna.

Namn	Antal	%
Ja	65	79,3
Delvis	11	13,4
Nej	6	7,3
Total	82	100

I vår verksamhet finns det medarbetare som har en skriftlig fördelning av arbetsmiljöuppgifter.

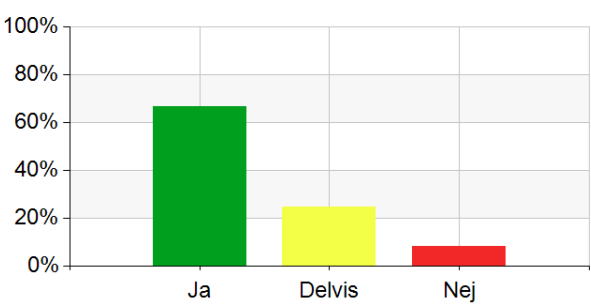
Namn	Antal	%
Ja	12	14,6
Nej	70	85,4
Total	82	100

Alla medarbetare med fördelade arbetsmiljöuppgifter har haft en dialog med sin chef om sitt uppdrag, arbetsplatsens risker utifrån genomförd riskbedömning, genomgång av sina fördelade arbetsmiljöuppgifter, samt hur man returnerar en arbetsmiljöuppgift.

Följdfråga

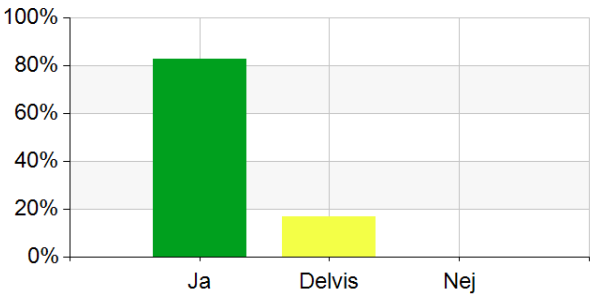
Namn	Antal	%
Ja	8	66,7
Delvis	3	25
Nej	1	8,3
Total	12	100

Kultur och samverkan

Arbetsmiljöarbetet sker i samverkan med medarbetare och skyddsombud.

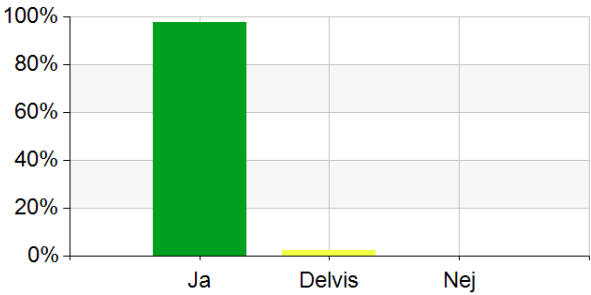
Namn	Antal	%
Ja	68	82,9
Delvis	14	17,1
Nej	0	0
Total	82	100

Vi har tillräckliga kunskaper om risker i arbetet och vad som främjar en god arbetsmiljö.

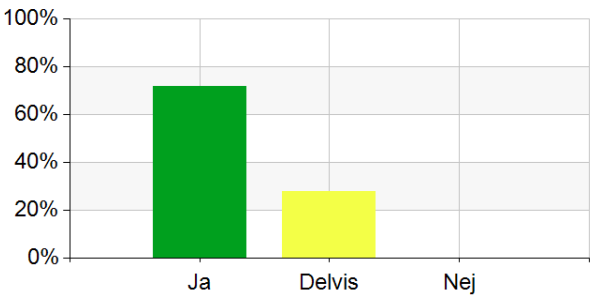
- Chef

Namn	Antal	%
Ja	80	97,6
Delvis	2	2,4
Nej	0	0
Total	82	100

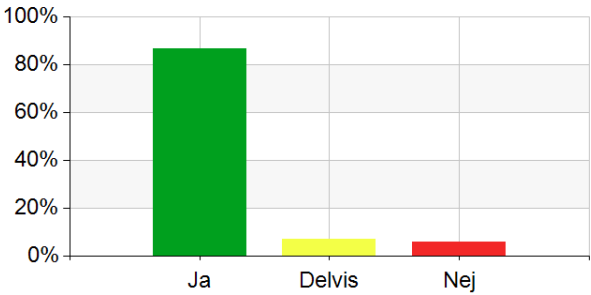
- Medarbetare

Namn	Antal	%
Ja	59	72
Delvis	23	28
Nej	0	0
Total	82	100

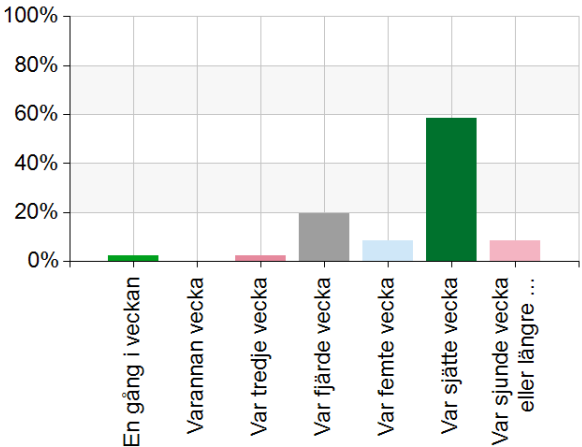
- Skyddsombud

Namn	Antal	%
Ja	71	86,6
Delvis	6	7,3
Nej	5	6,1
Total	82	100

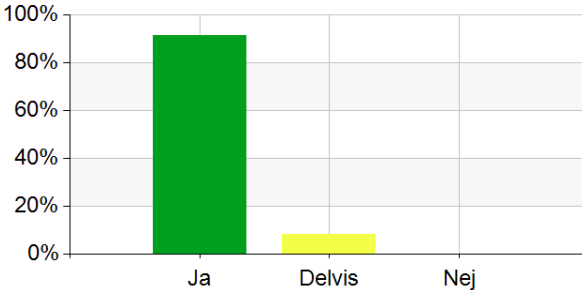
På vår arbetsplats har vi arbetsplatsträffar med följande intervall:

Namn	Antal	%
En gång i veckan	2	2,4
Varannan vecka	0	0
Var tredje vecka	2	2,4
Var fjärde vecka	16	19,5
Var femte vecka	7	8,5
Var sjätte vecka	48	58,5
Var sjunde vecka eller längre emellan	7	8,5
Total	82	100

Vi tar upp arbetsmiljöfrågor på våra arbetsplatsträffar.

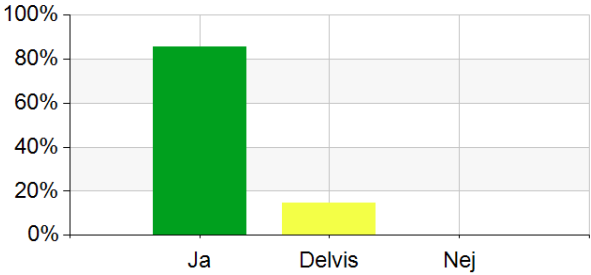
Namn	Antal	%
Ja	75	91,5
Delvis	7	8,5
Nej	0	0
Total	82	100

Lagefterlevnad

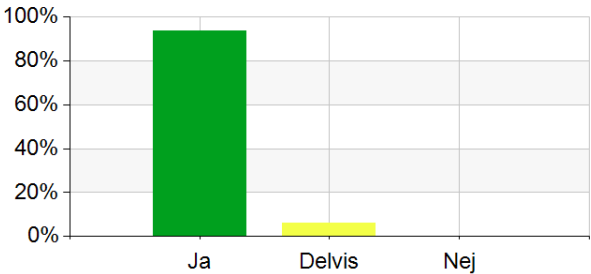
Vi känner till och efterlever de lagar och regler som omfattar verksamhetens arbetsmiljöarbete.

Namn	Antal	%
Ja	70	85,4
Delvis	12	14,6
Nej	0	0
Total	82	100

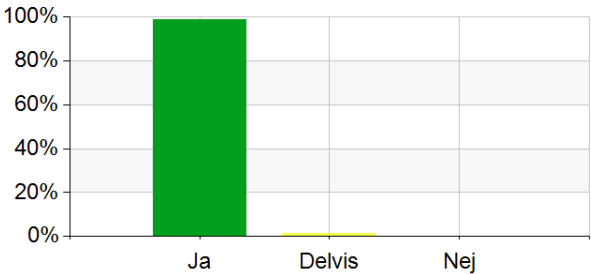
Vi följer ändringar i lagstiftningen.

Namn	Antal	%
Ja	77	93,9
Delvis	5	6,1
Nej	0	0
Total	82	100

Vi känner till och efterlever de kommungemensamma rutinerna för det systematiska arbetsmiljöarbetet.

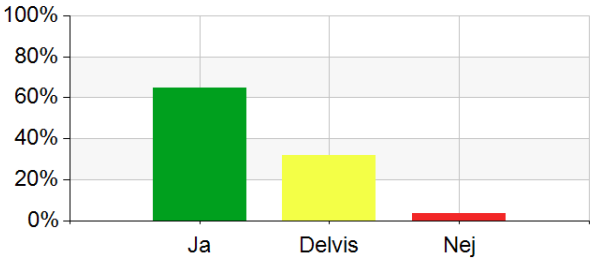
Namn	Antal	%
Ja	81	98,8
Delvis	1	1,2
Nej	0	0
Total	82	100

På vår arbetsplats har vi arbetsmiljörutiner som är aktuella, väl kända och efterlevs som innefattar:

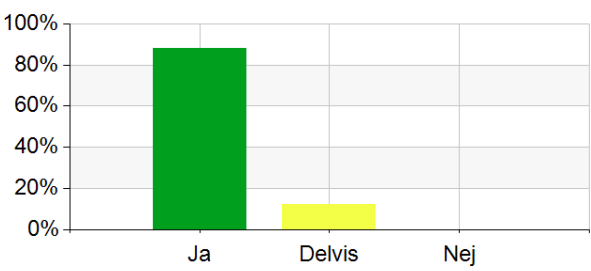
- Krisstöd

Namn	Antal	%
Ja	53	64,6
Delvis	26	31,7
Nej	3	3,7
Total	82	100

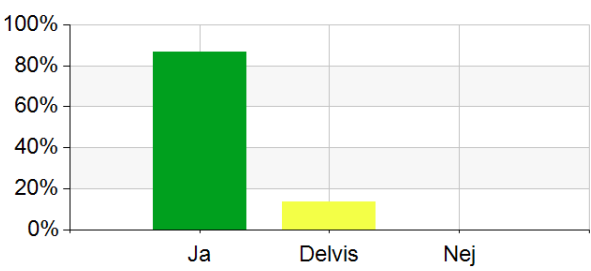
- Hot och våld

Namn	Antal	%
Ja	72	87,8
Delvis	10	12,2
Nej	0	0
Total	82	100

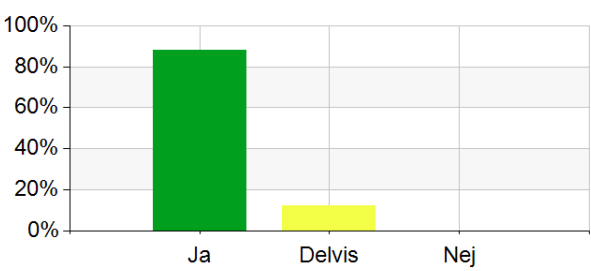
- Introduktion av ny personal oavsett anställning

Namn	Antal	%
Ja	71	86,6
Delvis	11	13,4
Nej	0	0
Total	82	100

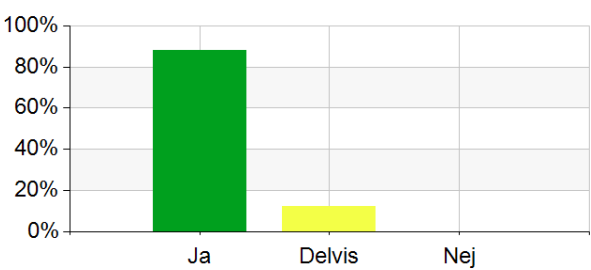
- Tydliggör vem som gör vad och prioritering vid personalbrist eller kompetensbrist (när rätt kompetens saknas för vissa arbetsuppgifter)

Namn	Antal	%
Ja	72	87,8
Delvis	10	12,2
Nej	0	0
Total	82	100

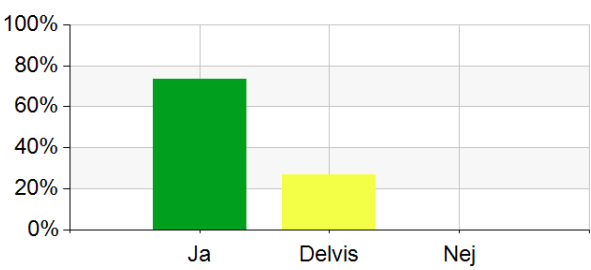
- Hur vi prioriterar arbetsuppgifter vid hög arbetsbelastning

Namn	Antal	%
Ja	72	87,8
Delvis	10	12,2
Nej	0	0
Total	82	100

- Ergonomi

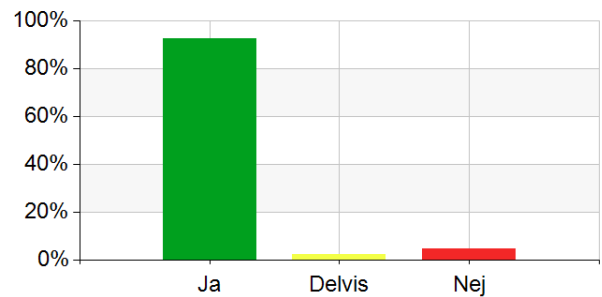
Namn	Antal	%
Ja	60	73,2
Delvis	22	26,8
Nej	0	0
Total	82	100

Vi har ett implementerat årshjul för arbetsmiljö och undersöker arbetsmiljön regelbundet, enligt våra rutiner, genom att:

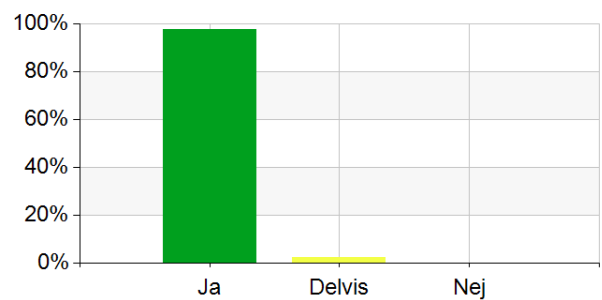
- Genomföra skyddsronder med anpassad checklista för verksamheten

Namn	Antal	%
Ja	76	92,7
Delvis	2	2,4
Nej	4	4,9
Total	82	100

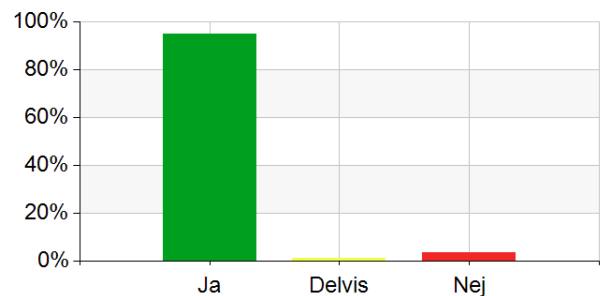
- Genomföra medarbetarsamtal (Resultat och utvecklingssamtal samt Lönebeskedsamtal)

Namn	Antal	%
Ja	80	97,6
Delvis	2	2,4
Nej	0	0
Total	82	100

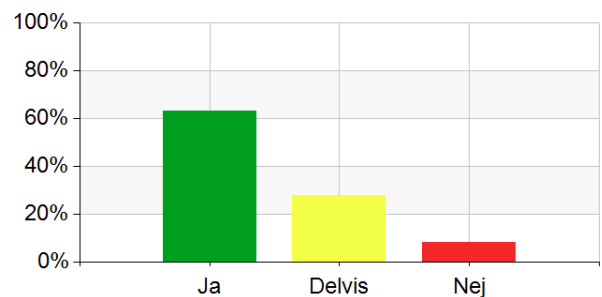
- Undersöka organisatoriska och sociala arbetsförhållanden med enkät

Namn	Antal	%
Ja	78	95,1
Delvis	1	1,2
Nej	3	3,7
Total	82	100

- Undersöka ergonomiska faktorer

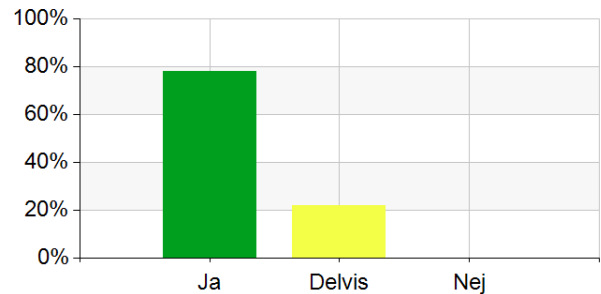
Namn	Antal	%
Ja	52	63,4
Delvis	23	28
Nej	7	8,5
Total	82	100

Riskbedömningar och handlingsplaner

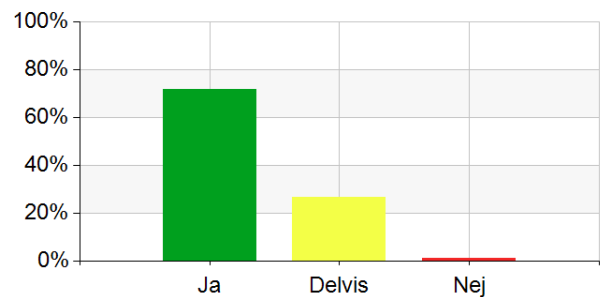
Vi har en löpande riskbedömning och handlingsplan där vi dokumenterar och bedömer de risker som finns i verksamheten (fysiska, organisatoriska och sociala risker).

Namn	Antal	%
Ja	64	78
Delvis	18	22
Nej	0	0
Total	82	100

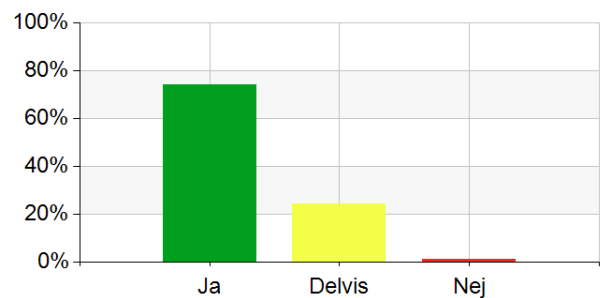
Vi åtgärdar de risker som framkommer och dokumenterar i den löpande riskbedömningen och handlingsplanen de åtgärder som inte genomförs omedelbart (inom några dagar).

Namn	Antal	%
Ja	59	72
Delvis	22	26,8
Nej	1	1,2
Total	82	100

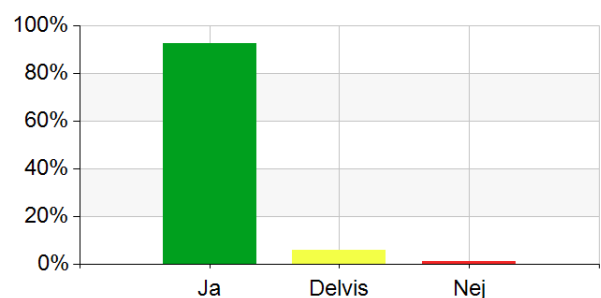
Vi följer upp genomförda åtgärder för att se om de har fått önskad effekt.

Namn	Antal	%
Ja	61	74,4
Delvis	20	24,4
Nej	1	1,2
Total	82	100

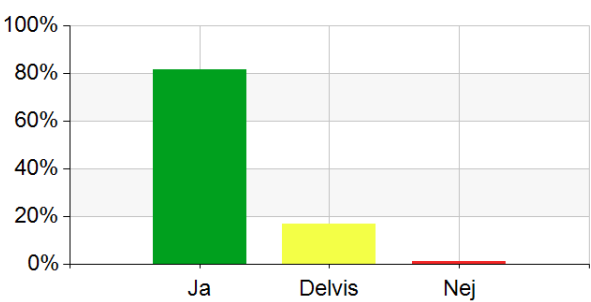
Vi gör skriftliga risk och konsekvensbedömningar inför förändringar i verksamheten.

Namn	Antal	%
Ja	76	92,7
Delvis	5	6,1
Nej	1	1,2
Total	82	100

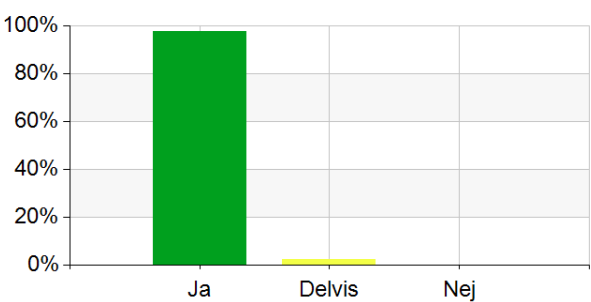
Vi rapporterar arbetsmiljöbrister, tillbud och skador i systemstödet för arbetsmiljöhändelser.

Namn	Antal	%
Ja	67	81,7
Delvis	14	17,1
Nej	1	1,2
Total	82	100

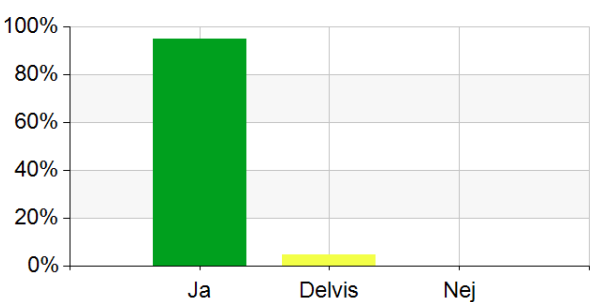
Vi har kunskap om att allvarliga skador och tillbud ska anmälas till Arbetsmiljöverket utan dröjsmål.

Namn	Antal	%
Ja	80	97,6
Delvis	2	2,4
Nej	0	0
Total	82	100

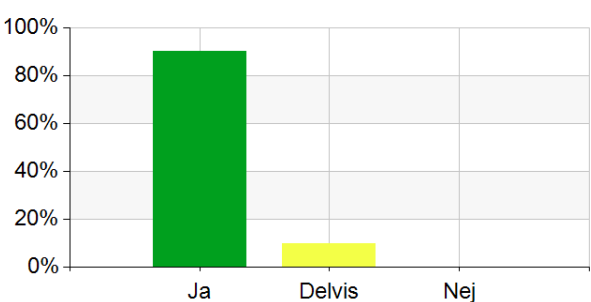
Vi utreder, åtgärdar och följer upp orsakerna till arbetsmiljöbrister, tillbud och skador för att förebygga att det inte händer igen.

Namn	Antal	%
Ja	78	95,1
Delvis	4	4,9
Nej	0	0
Total	82	100

Vi återkopplar utredning av arbetsmiljöbrister, tillbud, skador och resultat av genomförda åtgärder till berörda medarbetare.

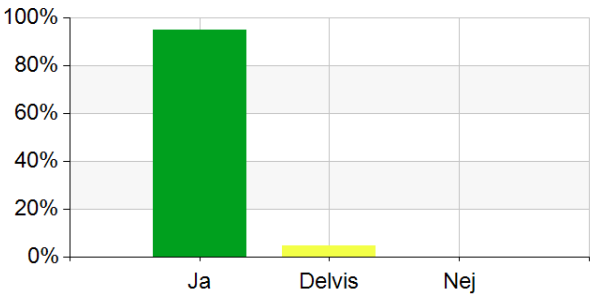
Namn	Antal	%
Ja	74	90,2
Delvis	8	9,8
Nej	0	0
Total	82	100

Arbetsanpassning och stöd

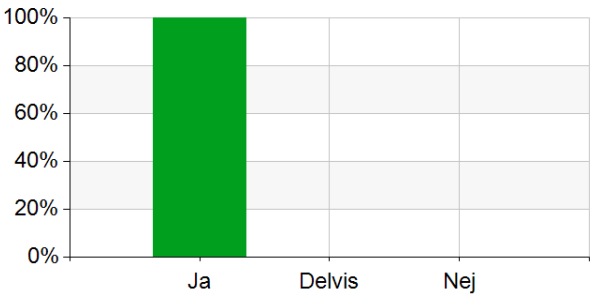
Vi känner till och efterlever rutinen för arbetsanpassning.

Namn	Antal	%
Ja	78	95,1
Delvis	4	4,9
Nej	0	0
Total	82	100

Vi nyttjar extern sakkunskap inom arbetsmiljöområdet när det behövs t.ex. företagshälsovården.

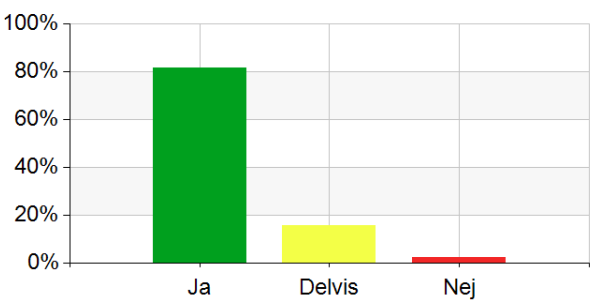
Namn	Antal	%
Ja	82	100
Delvis	0	0
Nej	0	0
Total	82	100

Lika rättigheter och möjligheter

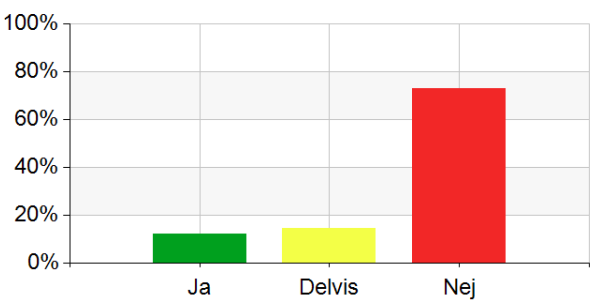
Vi känner till att det finns en övergripande handlingsplan (Handlingsplan för årlig uppföljning av SAM och aktiva åtgärder) för förvaltningens/nämndsområdets arbete för lika rättigheter och möjligheter.

Namn	Antal	%
Ja	67	81,7
Delvis	13	15,9
Nej	2	2,4
Total	82	100

I senaste medarbetarundersökningen ställdes påståenden kring lika rättigheter och möjligheter. Har ni utifrån denna undersökning identifierat behov av åtgärder kopplat till lika rättigheter och möjligheter.

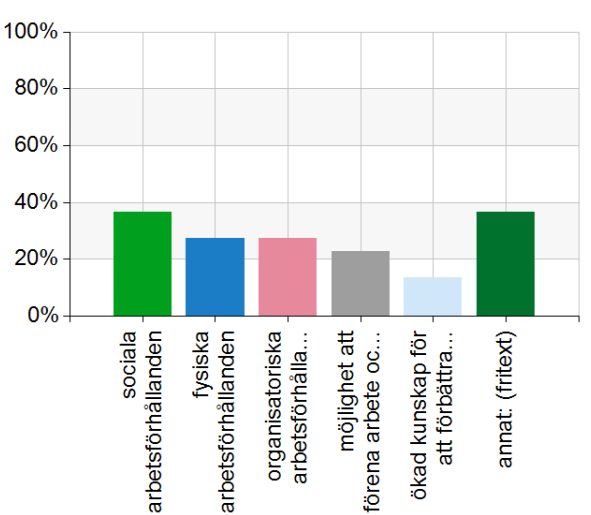
Namn	Antal	%
Ja	10	12,2
Delvis	12	14,6
Nej	60	73,2
Total	82	100

Ange inom vilka områden ni ser behov av åtgärder:

Följdfråga

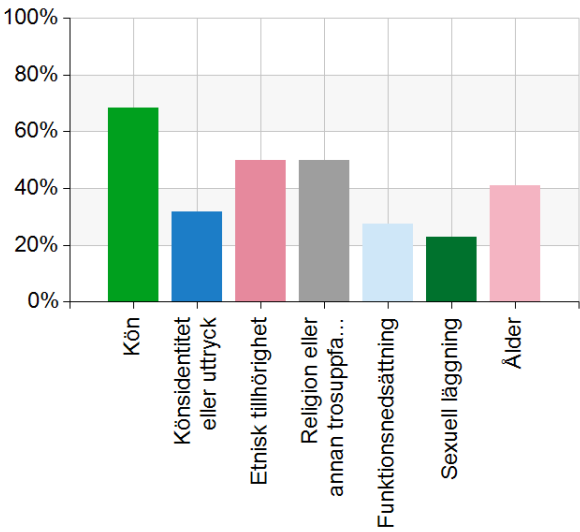
Namn	Antal	%
sociala arbetsförhållanden	8	36,4
fysiska arbetsförhållanden	6	27,3
organisatoriska arbetsförhållanden	6	27,3
möjlighet att förena arbete och föräldraskap	5	22,7
ökad kunskap för att förbättra arbetet med lika rättigheter och möjligheter	3	13,6
annat: (fritext)	8	36,4
Total	36	163,6

Vilken/vilka diskrimineringsgrunder har koppling till åtgärderna:

Följdfråga

Namn	Antal	%
Kön	15	68,2
Könsidentitet eller uttryck	7	31,8
Etnisk tillhörighet	11	50
Religion eller annan trosuppfattning	11	50
Funktionsnedsättning	6	27,3
Sexuell läggning	5	22,7
Ålder	9	40,9
Total	64	290,9

Tjänsteskrivelse

2025-04-09

Äldrenämnden

Diariennr: ÄN-2025/00102

Ekonomi för intraprenad äldreomsorg Tavelsjö

Förslag till beslut

Äldrenämnden beslutar om ersättningsmodell för intraprenad i Tavelsjö enligt antingen

A) Alternativ 1

eller

B) Alternativ 2

Ärendebeskrivning

Äldrenämndens fattade 2025-03-27 beslut om att inrätta en intraprenad för äldreomsorg i Tavelsjö (Sjöbacka vård – och omsorgboende, kommunal hemtjänst, larm dagtid samt hälso- och sjukvård i de berörda verksamheterna)

Förvaltningen gavs i samband med detta beslut i uppdrag att återkomma med ett förslag till ersättningsmodell för intraprenaden till april månads sammanträde.

Två förslag till beslut av finansieringsmodell ges.

Alternativ 1 innefattar verksamhet enligt nämndens yrkande

Alternativ 2 exkluderar hälso – och sjukvårdsverksamheten.

Beslutsunderlag

Intraprenad i Tavelsjö - finansieringsförslag

Beredningsansvariga

Carina Nylander, ekonomichef

Jan Sjöstedt, ekonomicontroller

Beslutet ska skickas till

Pernilla Henriksson

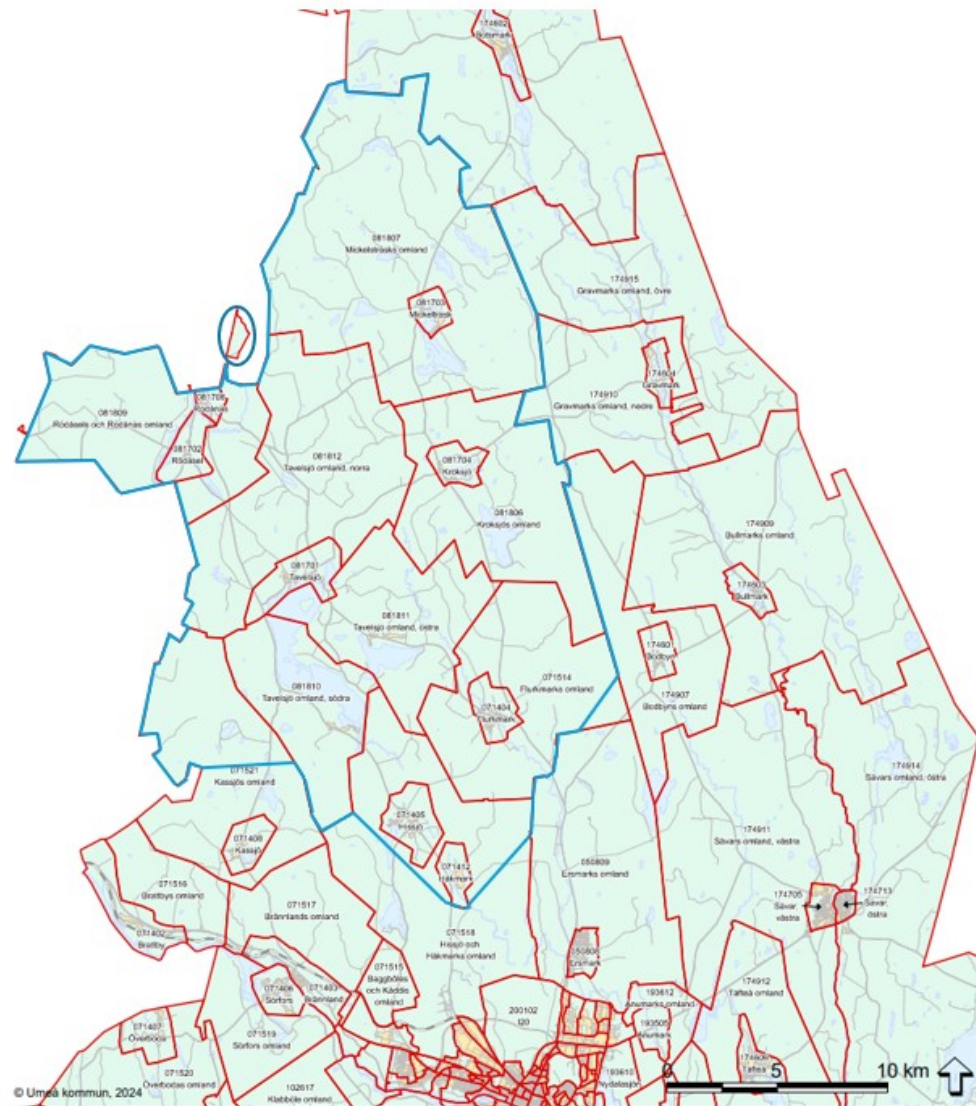
Carina Nylander

Pernilla Henriksson
Äldreomsorgsdirektör

Carina Nylander
Ekonomichef

Finansiering/Budgetförslag för Intraprenad ÄO Tavelsjöområdet

Vid beräkning av den ekonomiska finansieringen av Tavelsjö Intraprenad så har vi utgått från den områdesindelning som enheten Tavelsjö hemtjänst inom Din kommunala hemtjänst har idag. Det är det blåmarkerade området på kartan nedan.

Hemtjänst

När det gäller finansiering av hemtjänst dag/kväll inom Umeå kommun så finns sedan länge en väl inarbetad ersättningsmodell utifrån att kommunen haft LOV sedan 2010. Det är en å-prisfinansierad ersättningsmodell med två olika ersättningsspår beroende på om det är en extern utförare eller Din kommunala hemtjänst. Anledningen till att det är skillnad ersättningsmässigt beror på att vissa delar för Din kommunala hemtjänst är budgetfinansierade, antingen inom äldreomsorgsförvaltningen (administration, verksamhetsledning etc.) eller inom annan förvaltning (lokaler, viss IT etc.). Å-prisfinansieringens stora fördel är att den är volymbaserad utifrån timmar vilket över tid kan variera ganska mycket inom ett område.

Eftersom Intraprenaden ska bära och ansvara för mycket kostnader som finns inkluderat i det externa å-priset (verksamhetsledning, verksamhetsnära administration etc) så är den naturliga lösningen att utgå från det. På så sätt bevarar vi kopplingen till befintlig ersättningsmodell för hemtjänst och fortsätter bibehålla ersättningskopplingen till volymer.

Det som ingår i den externa ersättningsnivån och behöver justeras är att det i ersättningen ligger en momskompensation för att externa utförare inte kan göra momsavdrag på driftsinköp. Inom kommunal verksamhet så finns en nationell modell för kompensation av ingående moms i icke momspliktig verksamhet vilket intraprenaden fortsatt är en del av.

Utöver det så ska Intraprenaden inneha uppdraget för att hantera larm dagtid vilket inte är en faktor som finns med i å-prisersättningen. Det uppdraget har motsvarat 0,25 årsarbetare som enheten Taveljö Hemtjänst tidigare blivit ersatt för. Den externa ersättningen inkluderar ersättning för lokaler och viss administration (HR, ekonomi etc.) vilket är kostnader som Intraprenaden inte kommer behöva bära själv. Vid en beräkning av värdet av denna ersättning (lokaler, viss administration) utifrån Taveljös nuvarande timmar så överstiger det kostnaden för 0,25 årsarbetare, larmhantering dagtid, med god marginal. En praktiskt inriktad lösning är därför att byta ersättningen för lokaler och viss administration till att istället se det som ersättning för larmuppdraget.

Det externa å-priset 2025 justerat för momskompensationen är enligt nedan. Inför år 2026 räknas ersättningen upp enligt index för hemtjänst.

Ersättning hemtjänst	Hemtjänst inom tätort	Hemtjänst utanför tätort + 25 kr
	2025	2025
Intraprenad Taveljö ÄO & FO		
Timersättning hemtjänst inkl ob		
Dagtid serviceuppgift mån-fre 06-19	388,62	413,62
Service mattillredning/hushållsgöråmål	422,29	447,29
Serviceuppgifter mån-fre 19.00-22.00 o lörd-sönd 06.00-22.00	459,05	484,05
Dagtid personlig omvårdnad mån-sön 06-19	425,96	450,96
Kvällstid personlig omvårdnad mån-sön 19-22	463,70	488,70
Tillfällig utökning viktad ersättning dag/kväll personlig omvårdnad mån-sön	433,36	458,36

HSL (Hemsjukvård)

För finansiering av HSL inom Intraprenaden har verksamheten gjort en bedömning utifrån den omfattning av volymer som finns idag inom den avgränsade områdesindelningen för enheten Tavejsjö hemtjänst. Det finns stora svårigheter i att bedöma den av sjuksköterskor oplanerade HSL:en som huvudsakligen utförs kväll, helg & natt

Utifrån det så har den omfattningen värderats som andel av befintlig budget 2025 inom HSL:en.

I den beräknade posten för sjuksköterskor ingår värdet av de tjänsteköp som HSL:en gör från enheten Tavejsjö hemtjänst som det ser ut idag.

I den första tabellen, alternativ 1 nedan, "Budgetförslaget för HSL (Hemsjukvård) " förväntas intraprenaden ansvara för all HSL. Med anledning av bedömning i antal årsarbetare, utifrån denna budget, ser vi oss skyldiga att informera om ett alternativ. Alternativet i den andra tabellen skiljer sig från underlaget i yrkandet genom att sjuksköterska, arbetsterapeut och fysioterapeut tagits bort i beräkningen. Orsaken till alternativ 2, är att budget för de timmar som underlaget utgår ifrån, begränsas till ett mindre antal årsarbetare. HSL verksamheten bedömer det därför vara omöjligt att lägga rimliga scheman, för yrkesgrupperna inom HSL.

Som alternativ, se tabellen "Budgetförslag för tjänsteköp HSL ", alternativ 2. I detta förslag exkluderas HSL (Hemsjukvård) från ordinärt boende i intraprenaden och därmed ersätts intraprenaden endast med budget för tjänsteköp HSL. Det innebär att hemtjänsten behöver säkra kompetenser som på delegation kan och får utföra HSL insatser.

Inför år 2026 räknas ersättningen upp enligt budgetindex.

Alternativ 1

Budgetförslag för HSL(Hemsjukvård) 2025 (helår)	Budget 2025 Tkr
Verksamhetschef HSL	27
Enhetschefer HSL	86
Chefsstöd & övrigt HSL	132
Sjuksköterska	983
Paramedicin (arbetsterapeut/fysioterapeut)	316
Drift HSL	385
Delsumma HSL exkl. tjänsteköp	1 929
Tjänsteköp HSL	853
Anslagsbudget HSL inkl. tjänsteköp	2 783
Förvaltningsgemensamma resurser	
Ekonomi, HR, Enheten för digitalisering, kommunikation, MAS, MAR, hjälpmedel, äldreomsorgens rekryteringscentrum, stab	
Kommungemensamma resurser	
Lokaler, städ, måltidsservice, IT, administration: ekonomi, HR, löner, kommunikation	

Alternativ 2

Budgetförslag för tjänsteköp HSL 2025 (helår)	Budget 2025 Tkr
Tjänsteköp HSL	853
Anslagsbudget	853
Förvaltningsgemensamma resurser	
HSL, Paramedicin, Ekonomi, HR, Enheten för digitalisering, kommunikation, MAS, MAR, hjälpmedel, äldreomsorgens rekryteringscentrum, stab	
Kommungemensamma resurser	
Lokaler, städ, måltidsservice, IT, administration: ekonomi, HR, löner, kommunikation	

Sjöbacka vård- och omsorgsboende

Ersättning för uppdraget bygger på samma ersättningsmodell som Solbackens intraprenad. För Sjöbacka har HSL lagts till i alternativ 1, nedan i enlighet med yrkandet.

Bedömningen från HSL verksamheten är dock densamma som för HSL i ordinärt boende att det antal årsarbetare som budgettilldelningen ger, är otillräckligt för att lägga scheman och säkra tillräckligt behov av yrkesgrupperna inom HSL dvs. sjuksköterska, arbetsterapeut och fysioterapeut, under veckans alla dagar. Därför har ett alternativ som exkluderar HSL organisationen tagits fram, se tabell alternativ 2.

Fördelningstalet som används i beräkning av ersättningen är utifrån antalet platser på Sjöbacka i förhållande till totalt antal platser på vård- och omsorgsboende. Sjöbacka har sedan start en högre ersättning per plats på grund av småskalighet. För att kunna genomföra de anpassningar av lokalerna på vård- och omsorgsboendet Sjöbacka som den fördjupade utredningen av boendet (diarienummer ÄN-2024/00161) identifierat som nödvändiga dvs. för att säkerställa att krav utifrån patientsäkerhet, vårdhygien och arbetsmiljö uppnås, behöver en lägenhet tas i anspråk. Det innebär att antalet platser minskas från nuvarande 8 till 7. Budgeten baseras på 7 platser, men fram tills anpassningarna av lokalerna är genomförda tilldelas Sjöbacka extra ersättning för den 8:e platsen i form av ett extra a-pris.

Ersättning för uppdraget i alternativ 1, är totalt 5 919 Tkr och består av:

- Ledning och administration (budgetanslag)
- Särskilt boende 7 platser, personal och övrigt (budgetanslag)
- HSL Ledning och administration (budgetanslag)
- HSL Särskilt boende 7 platser, personal och övrigt (budgetanslag)

Ersättning för uppdraget i alternativ 2, är totalt 5 468 Tkr och består av:

- Ledning och administration (budgetanslag)
- Särskilt boende 7 platser, personal och övrigt (budgetanslag)

I båda alternativen tillkommer:

- Extra a-pris/mån under anpassning av lokal för 1 plats

Ersättningen är beräknad på samma grund som för äldreomsorgsförvaltningens vård- och omsorgsboenden (2025 års pris). Inför år 2026 räknas ersättningen upp enligt budgetindex.

Alternativ 1

Budgetförslag för vård och omsorgsboendet Sjöbacka inkl HSL 2025 (helår)	Budget 2025 Tkr
Verksamhetschef	9
Biträdande VC	26
Enhetschefer	192
Rehabassistenter ÄO	6
Demensteam ÄO	42
Dokumentationshandl ÄO	10
Abonnemang larm, service underhåll	12
Övrigt (kontorsmaterial etc.)	14
Sjöbacka äldreboende ÄO	5 157
Delsumma exkl. HSL	5 468
Verksamhetschef HSL	9
Enhetschefer HSL	15
Chefsstöd HSL	5
Sjuksköterska	336
Paramedicin (arbetsterapeut/fysioterapeut)	47
Drift HSL	40
Delsumma HSL	452
Anslagsbudget inkl. HSL	5 919
Extra a-pris 1 plats/ mån	70
Förvaltningsgemensamma resurser	
Ekonomi, HR, Enheten för digitalisering, kommunikation, MAS, MAR, hjälpmedel, äldreomsorgens rekryteringscentrum, stab	
Kommungemensamma resurser	
Lokaler, städ, måltidsservice, IT, administration: ekonomi, HR, löner, kommunikation	

Alternativ 2

Budgetförslag för vård och omsorgsboendet Sjöbacka exkl HSL 2025 (helår)	Budget 2025 Tkr
Verksamhetschef	9
Biträdande VC	26
Enhetschefer	192
Rehabassistenter ÄO	6
Demensteam ÄO	42
Dokumentationshandl ÄO	10
Abonnemang larm, service underhåll	12
Övrigt (kontorsmaterial etc.)	14
Sjöbacka äldreboende ÄO	5 157
Anslagsbudget	5 468
Extra a-pris 1 plats/ mån	65
Förvaltningsgemensamma resurser	
HSL, Paramedicin, Ekonomi, HR, Enheten för digitalisering, kommunikation, MAS, MAR, hjälpmedel, äldreomsorgens rekryteringscentrum, stab	
Kommungemensamma resurser	
Lokaler, städ, måltidsservice, IT, administration: ekonomi, HR, löner, kommunikation	

Sammanfattning och förvaltningens förslag till beslut

Ovan har två aktuella finansieringsmodeller för verksamheterna presenteras. Där insatser i ordinärt boende (hemtjänst) finansieras genom a´pris per timme. Vård- och omsorgsboende samt hälso- och sjukvård (HSL) finansieras genom ramanslag (budget).

Ramanslag (budget) enligt alternativ 1 där HSL organisationen ingår i intraprenaden, uppgår till 8,7 mnkr år 2025. Därtill ska läggas a´pris för hemtjänst i ordinärt boende som avgörs av aktuellt antal timmar respektive månad, tillkommer.

Ramanslag (budget) enligt alternativ 2 där HSL organisationen är exkluderad i intraprenaden, uppgår till 6,3 mnkr år 2025. Även här tillkommer a´pris för hemtjänsten.

Sammanfattningsvis konstateras att det är stora utmaningar att klara rimliga scheman och patientsäkerheten med det låga antalet årsarbetare i HSL yrkesgrupperna; sjuksköterska, arbetsterapeut och fysioterapeut, i intraprenaden för Tavelsjöområdet. För att möjliggöra rimliga scheman veckans alla dagar mellan 7 och 22, skulle HSL organisationen troligtvis minst behöva fördubblas. Det skulle innebära att budget för HSL organisationen i intraprenaden avviker från nuvarande finansieringsmodeller för liknande verksamheter.

Mot bakgrund av ovan, föreslår förvaltningen att äldrenämnden beslutar att:

- aktuella finansieringsmodeller används i Tavelsjöområdets intraprenad
- HSL organisationen exkluderas och rambudget enligt alternativ 2 dvs. samma modell som Intraprenad Solbackens vård- och omsorgsboende har med HSL exkluderat.

Umeå kommun
Äldre nämnden

Protokollsutdrag
2025-04-24

§ 56

Diarienum: ÄN-2025/00102

Ekonomi för intraprenad äldreomsorg Tavelstö

Beslut

Äldre nämnden beslutar att bordlägga ärendet.

Ärendebeskrivning

Äldre nämndens fattade 2025-03-27 beslut om att inrätta en intraprenad för äldreomsorg i Tavelstö (Sjöbacka vård- och omsorgboende, kommunal hemtjänst, larm dagtid samt hälso- och sjukvård i de berörda verksamheterna). Förvaltningen gavs i samband med detta beslut i uppdrag att återkomma med ett förslag till ersättningsmodell för intraprenaden till april månads sammanträde.

Två förslag till beslut av finansieringsmodell ges.

Alternativ 1 - Innefattar verksamhet enligt nämndens yrkande.

Alternativ 2 - Exkluderar hälso- och sjukvårdsverksamheten.

Äldre nämndens beslutsordning

Yrkanden

Carin Nilsson (S) föreslår att ärendet bordläggs.

Propositionsordning

Äldre nämnden beslutar i enlighet med Carin Nilssons förslag.

Beslutsunderlag

Intraprenad i Tavelstö - finansieringsförslag

Beredningsansvariga

Carina Nylander, ekonomichef

Jan Sjöstedt, ekonomicontroller

Beslutet ska skickas till

Pernilla Henriksson

Carina Nylander

Sida 2 av 2

Umeå kommun
Äldrenämnden

Protokollsutdrag
2025-04-24

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Umeå kommun
Äldre nämnden

Protokollsutdrag
2025-04-24

§ 56

Diarienum: ÄN-2025/00102

Ekonomi för intraprenad äldreomsorg Tavelstö

Beslut

Äldre nämnden beslutar att bordlägga ärendet.

Ärendebeskrivning

Äldre nämndens fattade 2025-03-27 beslut om att inrätta en intraprenad för äldreomsorg i Tavelstö (Sjöbacka vård- och omsorgboende, kommunal hemtjänst, larm dagtid samt hälso- och sjukvård i de berörda verksamheterna). Förvaltningen gavs i samband med detta beslut i uppdrag att återkomma med ett förslag till ersättningsmodell för intraprenaden till april månads sammanträde.

Två förslag till beslut av finansieringsmodell ges.

Alternativ 1 - Innefattar verksamhet enligt nämndens yrkande.

Alternativ 2 - Exkluderar hälso- och sjukvårdsverksamheten.

Äldre nämndens beslutsordning

Yrkanden

Carin Nilsson (S) föreslår att ärendet bordläggs.

Propositionsordning

Äldre nämnden beslutar i enlighet med Carin Nilssons förslag.

Beslutsunderlag

Intraprenad i Tavelstö - finansieringsförslag

Beredningsansvariga

Carina Nylander, ekonomichef

Jan Sjöstedt, ekonomicontroller

Beslutet ska skickas till

Pernilla Henriksson

Carina Nylander

Sida 2 av 2

Umeå kommun
Äldrenämnden

Protokollsutdrag
2025-04-24

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Tjänsteskrivelse

2025-02-17

Äldrenämnden

Diariennr: ÄN-2025/00053

Motion 5/2025 - Tillgång till snabbt och fritt bredband samt IT-coachning på äldreboende

Förslag till beslut

Äldrenämnden yttrar sig i enlighet med yttrande 2025-04-14 och föreslår att kommunfullmäktige avslår motionens första att-sats och att bedöma motionens andra att-sats som besvarad mot bakgrund av redan befintlig möjlighet till IT-coachning.

Ärendebeskrivning

Centerpartiet har lämnat in en motion angående tillgång till snabbt och fritt bredband på samtliga kommunala äldreboenden samt att kommunen erbjuder regelbunden IT-coachning för de boende på äldreboendena för att underlätta deras användning av digitala verktyg och tjänster.

Beslutsunderlag

Yttrande 2025-04-14

Motion 5-2025

Beredningsansvariga

Mairon Sundberg, koordinator äldreomsorgens digitaliseringsenhet

Emil Forsberg, verksamhetschef äldreomsorgens digitaliseringsenhet

Beslutet ska skickas till

Kommunfullmäktige

Pernilla Henriksson
Äldreomsorgsdirektör

Emil Forsberg
Verksamhetschef,
äldreomsorgens
digitaliseringsenhet

Motion 5/2025 - Tillgång till snabbt och fritt bredband samt IT-coachning på äldreboende

Centerpartiet har lämnat in en motion angående tillgång till snabbt och fritt bredband på samtliga kommunala äldreboenden samt att kommunen erbjuder regelbunden IT-coachning för de boende på äldreboendena för att underlätta deras användning av digitala verktyg och tjänster. I motionen föreslås att berörda nämnder och bolag säkerställer tillgång till snabbt och fritt bredband på samtliga kommunala äldreboenden samt att kommunen erbjuder regelbunden IT-coachning för de boende på äldreboende för att underlätta deras användning av digitala verktyg och tjänster.

Tillgång till snabbt och fritt bredband på samtliga kommunala äldreboenden

Det finns 19 kommunalt drivna vård- och omsorgsboenden i Umeå kommun. På alla 19 boenden erbjuds kostnadsfri trådlös internetanslutning i boendets allmänna ytor med det trådlösa nätverket UK Guest. Uppkopplingen gör det möjligt för boende att surfa på internet för att konsumera nyheter, göra ärenden, hålla kontakten med närstående och på annat sätt vara delaktiga i samhället och med sociala kontakter.

För den boende vars behov inte tillgodoses av det internet som finns på allmänna ytor, till exempel vid användning av strömningstjänster så som Netflix, eller för behovet att använda internet mer avskilt finns möjligheten för den boende att som hyresgäst teckna ett eget internetabonnemang för den egna hyresrätten. Detta går att jämföra med det basutbud av tv-kanaler som finns i gemensamhetslokalerna på alla boenden. Den som önskar tv i den egna hyresrätten eller ett utökat kanal-utbud tecknar ett eget abonnemang.

Om kommunen skulle bekosta fritt internet i alla hyreslägenheter i alla 19 vård- och omsorgsboenden skulle detta innebära en kostnad på ca 1,2 miljoner för hårdvara genom installation av ca 450 accesspunkter. Utöver

denna kostnad tillkommer arbete för kabeldragning av elektriker för tillkommande nätverkstuttag (ca 3000 kr per uttag) samt eventuell arbetstid för montering av accesspunkterna om detta inte kan göras av elektrikerna i samband med att de monterar uttagen.

Slutsats

Äldrenämnden delar motionärens bild av digitalisering som viktig del i ett modernt samhälle som kan skapa möjligheter för ett rikare socialt liv och ökad delaktighet i samhället och att äldre personer också ska få förutsättningar att ta del av detta.

Äldrenämnden uppfattning är att nuvarande förutsättningar på de kommunalt drivna vård- och omsorgsboendena i Umeå kommun tillgängliggör snabbt och fritt bredband för de boende.

Regelbunden IT-coachning för de boende

För den boende på vård- och omsorgsboende som är i behov av handledning och hjälp och stöd för att känna sig trygga med tekniken och använda den i vardagen erbjuder Frivilligcentralen IT-stöd i hemmet med hjälp av deras IT-volontärer. Boende på äldreboende kan genom att kontakta Frivilligcentralen boka in ett hembesök för hjälp med enklare IT-frågor.

Pernilla Henriksson
Äldreomsorgsdirektör

[Klicka här för att ange text.](#)

MOTION TILL KOMMUNFULLMÄKTIGE I UMEÅ KOMMUN

TILLGÅNG TILL SNABBT OCH FRITT BREDBAND SAMT IT-COACHNING PÅ ÄLDREBOENDEN

Digitalisering är en viktig del av ett modernt samhälle och bör också inkludera äldreomsorgen. För att stärka livskvaliteten för äldre och skapa möjligheter för ett rikare socialt liv och ökad delaktighet i samhället vill Centerpartiet i Umeå säkerställa att alla äldreboenden i kommunen har tillgång till snabbt och fritt bredband samt erbjuds IT-coachning.

Snabbt och stabilt bredband är idag en grundläggande infrastruktur, inte minst för att möjliggöra kontakt med anhöriga, tillgång till samhällstjänster och möjligheten att ta del av underhållning och information. För många äldre kan digital teknik också bidra till att minska ensamhet och ge ökad självständighet. Genom att erbjuda fritt bredband på äldreboenden kan Umeå kommun skapa en mer inkluderande och modern äldreomsorg.

För att säkerställa att den digitala tekniken verkligen kommer de boende till nytta är det dock avgörande att äldre får stöd i att använda den. IT-coachning, exempelvis i form av handledning eller utbildning, kan hjälpa äldre att känna sig trygga med tekniken och använda den i vardagen. Detta kan omfatta allt från hjälp med att använda en surfplatta eller smartphone till att lära sig hantera digitala vård- och omsorgstjänster.

Genom att investera i digital infrastruktur och coachning för äldreboenden visar Umeå kommun att vi tar ansvar för att inkludera äldre i den digitala utvecklingen. Det är ett steg mot en framtid där tekniken används som ett verktyg för att höja livskvaliteten och säkerställa en värdig ålderdom.

Centerpartiet föreslår därför kommunfullmäktige besluta:

- att berörda nämnder och bolag säkerställer tillgång till snabbt och fritt bredband på samtliga kommunala äldreboenden,
- att kommunen erbjuder regelbunden IT-coachning för de boende på äldreboendena för att underlätta deras användning av digitala verktyg och tjänster.

Umeå 27 januari 2025

Solveig Granberg, Centerpartiet
Fredrik Rönn, Centerpartiet

Filen hittades inte. Den är antingen borttagen eller utcheckad

Tjänsteskrivelse

2025-03-31

Äldrenämnden

Diariennr: ÄN-2025/00099

Motion 13/2025 - Inför tillitsbaserad hemtjänst i Umeå kommun

Förslag till beslut

Äldrenämnden yttrar sig till kommunstyrelsen i enlighet med yttrande 2025-03-31 och föreslår att kommunfullmäktige avslår motionen.

Ärendebeskrivning

Vänsterpartiet föreslår i en motion till kommunfullmäktige att Umeå kommun utreder förutsättningar för ett skifte till tillitsbaserad kommunal hemtjänst och därefter formulerar ett förslag till införande av detta för beslut i kommunfullmäktige.

Beslutsunderlag

Motion 13-2025 - Inför tillitbaserad hemtjänst i Umeå kommun
Yttrande 2025-03-31

Beredningsansvariga

Kerstin Bergsten, verksamhetsutvecklare

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

Pernilla Henriksson
Äldreomsorgsdirektör

Kerstin Bergsten
Utredare

Kommunfullmäktige

Yttrande över Motion 13/2025 - Inför tillitsbaserad hemtjänst i Umeå kommun

Vänsterpartiet har i en motion till kommunfullmäktige yrkat på att Umeå kommun utreder förutsättningar för ett skifte till tillitsbaserad kommunal hemtjänst och därefter formulerar ett förslag till införande av detta för beslut i kommunfullmäktige.

Äldrenämndens yttrande

Äldreomsorgen uppfattar motionen som att den gäller den kommunala (offentliga) hemtjänsten. Den kommunala (offentliga) hemtjänsten är en av de utförare som den enskilde kan välja enligt lag (2008:962) om valfrihetssystem (LOV) och som tillämpas i Umeå kommun.

Hemtjänsten är en av äldreomsorgens verksamheter och där omsorgspersonal har den direkta, nära, kontakten med omsorgstagare. Andra verksamheter är bl. a dagverksamhet, vård- och omsorgsboende, hälso- och sjukvård, anhörigkonsulenter och Seniortorget.

Tillitsdelegationen definierar **tillitsbaserad styrning och ledning** som *"styrning, kultur och arbetssätt med fokus på verksamhetens syfte och medborgarens behov, där varje beslutsnivå aktivt verkar för att stimulera samverkan och helhetsperspektiv, bygga tillitsfulla relationer samt säkerställa att medarbetaren kan, vill och vågar hjälpa medborgaren"* (SOU 2018:47 sid 22) Så som äldreomsorgen ser det innefattar detta bl. a. vikten av att chef och medarbetare, på alla nivåer, har utrymme för att träffas och lära känna varandra, så att de kan bygga upp en tillit mellan varandra. Det är inte bara chef som ska ha tillit till medarbetaren, medarbetaren behöver känna tillit till chefen för att kunna, vilja och våga hjälpa den enskilde.

Tillitsdelegationen har även haft i uppdrag¹ att undersöka olika **ersättningsmodellers** styrande effekter och på vilket sätt ersättningsmodeller tydligare kan främja en bred och allsidig kvalitetsutveckling och effektivitet samt om möjligt föreslå hur sådana modeller kan formas. I huvudbetänkande lyfter Tillitsdelegationen (SOU 2018:47 sid 21) fram att "...det är svårt att fullt ut separera en analys av ersättningsmodeller, som endast är en del av den samlade styrningen. Vilka effekter som ersättningsmodeller ger i verksamheterna är avhängigt den övriga styrningen. Lagar och regler, ekonomistyrning, prestationsstyrning och normstyrningen i form av ledarskap, värdegrund och kultur ger styrsignaler som tillsammans samverkar och påverkar varandra."

Det verkar inte finnas sett särskilt system eller en särskild definition på vad som är minutstyrning. Minutstyrning beskrivs dock ofta som en styrmodell av hemtjänst där det i minuter anges vilken tid varje insats får ta. Beräkningen av minuter är inte sällan även en grund till den avgift som den enskilde har för sin hemtjänst. Det är också ett sätt för ansvarig verksamhet att ha kontroll över resurser och kostnader.

Schablontid per insatstyp i Umeå kommun är fast, d v s insatsen kan ta längre eller kortare tid att utföra än vad schablonen anger men ersättningen till hemtjänstutföraren blir den samma. Den enskildes hemtjänstavgift ligger inom nivån som motsvarar schablontid/er för de insatser som utförs hos den enskilde.

Beslut om hemtjänst fattas av biståndshandläggaren (på delegation av nämnden). Ett beslut anger vad den enskilde beviljas, det ska inte råda någon tvekan för den enskilde vad denne har blivit beviljad och har rätt till. I uppdraget som handläggaren överlämnar till hemtjänstutföraren anges övergripande målsättning med beviljade insatser. Det är den fasta omsorgskontakten (undersköterska i hemtjänsten) som tillsammans med den enskilde/och eller dennes anhörige planerar (genomförandeplan) hur insatserna ska utföras². Det är en planering som bygger på respekten för den enskildes självbestämmanderätt och integritet. Planeringen beskriver hur beslutad insats praktiskt ska genomföras för den enskilde. De övergripande målen bryts ner till delmål, kortsiktiga mål i vardagen. Planeringen används i samband med pågående insatser samt vid uppföljning och utvärdering av den enskildes behov. Planen revideras vid behov eller minst en gång per år. Genomförandeplan upprättas oberoende

¹ Jakten på den perfekta ersättningsmodellen. Vad händer med medarbetarnas handlingsutrymme. SOU 2017:56

² 6 kap. 2 § SOSFS 2014:5 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS

av ersättningsmodell och verktyg/det sätt hemtjänsten planerar och lägger schema. Planen är en del i att kvalitetssäkra att den enskilde får sina behov tillgodosedda så som denne önskar, så långt det är möjligt, enligt beslutet om hemtjänst.

IntraPhone är en IT-tjänst för planering och kvalitetssäkring (t. ex för registrering om insats är utförd eller inte och anledning till att insatsen inte utförts) inom hemtjänsten. IntraPhone är integrerad med TimeCare (MultiAccess) vilket innebär att personal inklusive personalschema som lagts in i TimeCare (MultiAccess) överförs till IntraPhone.

Under det närmaste året är äldreomsorgen involverad i flera mindre och större omställningar bl. a. ny socialtjänstlag (SoL), översyn av eventuellt införande av s.k. ej behovsprövade insatser samt s.k. flexibla biståndsbeslut, ny IT-tjänst som används i samband med utskrivning från sluten hälso-och sjukvård, införande och implementering av IntraPhone och införande av äldreomsorg som intraprenad i Taveljöområdet.

En tillitsbaserad styrning och ledning handlar om kultur och arbetssätt, samverkan och helhetsperspektiv och bygger på tillitsfulla relationer samt att medarbetarna kan, vill och vågar hjälpa den enskilde, vilket samtliga verksamhet- och beslutsnivåer berörs av. En tillitsbaserad styrning och ledning bör genomsyra hela äldreomsorgen.

Det går inte heller att bortse från att även avgiftsmodellen för den enskilde bör ses över i samband med utredning om förutsättningar för en tillitsbaserad hemtjänst.

Äldreomsorgen anser att det i dagsläget inte är aktuellt, inte finns utrymme till, att genomföra utredning om förutsättningar för ett skifte till tillitsbaserad kommunal hemtjänst och därmed inte heller aktuellt att formulera ett förslag till införande av detta för beslut i kommunfullmäktige.

Äldreomsorgsförvaltningen föreslår att yrkandet avslås i sin helhet.

Källor

Med tillit växer handlingsutrymmet – tillitsbaserad styrning och ledning av välfärdssektorn. Huvudbetänkande av Tillitsdelegationen. SOU 2018:47

Pernilla Henriksson
Äldreomsorgsdirektör

Anna Karlander
Kanslichef

Motion till Umeå kommunfullmäktige, 2025-03-26

Inför tillitsbaserad hemtjänst i Umeå kommun

Det brukar talas om två motsatta sätt att organisera hemtjänsten, där minutstyrd hemtjänst ställs mot tillitsbaserad hemtjänst. I Umeå kommun är hemtjänsten i hög grad minutstyrd, vilket till viss del kan härledas till det valfrihetssystem som kommunen tillämpar. Umeå kommun valde 2009 att börja tillämpa lagen om valfrihet (LOV) i hemtjänsten vilket ledde till att ett stort antal privata aktörer etablerade sig lokalt. Med denna ökade privatisering behövdes det också tydliga modeller för ersättning baserat på tidsåtgång för insatser. För att öka kommunens kontroll över tid och ersättningar för insatser har det skett en successiv åtstramning av både den privata och kommunala verksamheten. En del i detta har varit den skärpta följsamheten till schabloner vid utförandet av insatser i den kommunala hemtjänsten, och vid ersättningen till de privata bolagen, vilket har lett till en allt striktare minutstyrning. Det dras nu till sin spets genom införandet av det digitala planeringsverktyget Intraphone. Genom Intraphone kan personalens besök följas noggrant och tidsåtgången för varje insats mätas på minutnivå.

Fördelarna med minutstyrning är att kommunen får en hög grad av kontroll och precision i hur man kan planera insatser för att maximera effektiviteten. Men det kommer också med nackdelar. Fackförbundet Kommunal är en av de samhällsaktörer som länge varit kritiska. De menar att minutstyrningen leder till ökad arbetsbelastning för personalen, tajtare scheman, mindre tid hos brukare, samvetsstress och minskad yrkesstolthet för de anställda. För den enskilde riskerar individuella behov att överskuggas av ekonomiska ramar och begränsningar. Dessa negativa effekter har lett till att flera kommuner väljer att minska detaljstyrningen. I Göteborg har ett flertal anmälningar till Arbetsmiljöverket för ökad stress och ohälsa lett till att de överger minutstyrningen i hemtjänsten.

Tillitsbaserad hemtjänst betraktas av många som ett mer hållbart alternativ till minutstyrningen. Till skillnad från nuvarande system med hårt styrda ersättningsmodeller och kontrollapparater bygger den tillitsbaserade hemtjänsten på att hemtjänstpersonalen tillsammans med brukaren utformar insatserna efter den enskildes behov. Tidsåtgången och ersättningen för besöken blir då baserade på verkligheten istället för generaliserade schabloner. Genom detta ömsesidiga arbete kan man ta vara på professionens kunskaper såväl som den enskildes behov och önskemål.

Genom införandet av LOV så har möjligheten till ett införande av tillitsbaserad hemtjänst varit begränsad. Den hårda konkurrensen och aktiebolagsformens vinstintressen är i sin grund oförenlig med ett tillitsbaserat system. I skrivande stund föreslås det dock ett skifte av valfrihetssystem i hemtjänsten från LOV till LOU. Detta ser vi som en nödvändig förutsättning, och vi föreslår därför att arbetet påbörjas med en övergång från minutstyrning till tillitsbaserad hemtjänst i Umeå kommun.

Vänsterpartiet yrkar:

att Umeå kommun utreder förutsättningar för ett skifte till tillitsbaserad kommunal hemtjänst och därefter formulerar ett förslag till införande av detta för beslut i kommunfullmäktige.

Liv Zetterberg
Rebecca Sellstedt
Vänsterpartiet

Tjänsteskrivelse

2025-04-28

Äldrenämnden

Diariennr: ÄN-2025/00030

Statistikrapporter ej verkställda beslut SoL äldrenämnden 2025

Förslag till beslut

Äldrenämnden godkänner statistikrapporten över verkställda beslut enligt SoL.

Äldrenämnden överlämnar statistikrapporten till kommunfullmäktige och kommunrevisionen.

Ärendebeskrivning

Från och med 2006-07-01 gäller, enligt 16 kap 6h § Socialtjänstlagen (SoL), följande beträffande ej verkställda gynnande beslut:

”Socialnämnden skall till fullmäktige lämna en statistikrapport över hur många av nämndens gynnande beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen som inte har verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. Nämnden skall vidare ange vilka typer av bistånd dessa beslut gäller samt hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut.

Nämnden skall till fullmäktige även lämna en statistikrapport över hur många av nämndens gynnande beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen som inte har verkställts på nytt inom tre månader från den dag då verkställigheten avbröts. Nämnden skall vidare ange vilka typer av bistånd dessa beslut gäller samt hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut.

Rapportering enligt denna paragraf skall ske en gång per kvartal.”

Beslutsunderlag

Statistikrapport SoL 2025-03-31

Beredningsansvariga

Kevin Tornemar, nämndsekreterare

Beslutet ska skickas till

Kommunfullmäktige

Kommunrevisionen

2 av 2

Tjänsteskrivelse

Dnr: ÄN-2025/00030

Pernilla Henriksson
Äldreomsorgsdirektör

Kevin Tornemar
Nämndsekreterare

Ej verkställda gynnande beslut enligt Socialtjänstlagen inom äldrenämndens ansvarsområde 2025-03-31

Ledsagning

Beslut		Kön	
Beslut som ej verkställts:	Väntetid	Kvinna	Man
	10 mån, 18 dgr	x	
	4 mån, 18 dgr	x	
Avbrott i verkställighet och där biståndet inte åter verkställts inom 3 månader:	Väntetid	Kvinna	Man
	5 mån, 2 dgr	x	
Beslut som avslutats utan verkställighet:	Väntetid	Kvinna	Man
	6 mån, 15 dgr		x
Beslut: 4			

Särskilt boende

Beslut		Kön	
Beslut som ej verkställts:	Väntetid	Kvinna	Man
	4 mån, 24 dgr	x	
	8 mån, 16 dgr	x	
	9 mån, 17 dgr		x
	4 mån, 2 dgr	x	
	3 mån, 4 dgr	x	
Beslut som verkställts senare än tre månader:	Väntetid	Kvinna	Man
	6 mån, 8 dgr	x	
	4 mån, 15 dgr	x	
	6 mån, 28 dgr	x	
	3 mån, 18 dgr	x	
	3 mån, 16 dgr	x	
	3 mån, 11 dgr		x
	3 mån, 9 dgr	x	
Beslut: 12			

Korttidsboende

Beslut		Kön	
Avbrott i verkställighet och där biståndet inte åter verkställts inom 3 månader:	Väntetid	Kvinna	Man
	3 mån, 22 dgr	x	
	9 mån, 10 dgr	x	
Beslut: 2			

Tjänsteskrivelse

2025-04-28

Äldrenämnden

Diariennr: ÄN-2025/00093

Nämndinitiativ - Utredning av konsekvenser av fasta schablontider inom hemtjänsten

Förslag till beslut

Äldrenämnden beslutar att inte utreda nämndinitiativet ytterligare

Ärendebeskrivning

(KD) har i ett nämndinitiativ på äldrenämnden den 27 april 2025 lagt ett nämndinitiativ avseende konsekvenser av fast schablontider inom hemtjänsten. Äldrenämnden beslutade att nämndinitiativet skulle beredas för beslut om fortsatt hantering.

Initiativet lyfter viktiga frågor för äldrenämndens verksamhet. Förvaltningens förslag utifrån beredning är att ta med frågeställningarna i arbetet med nytt förfrågningsunderlag för hemtjänst i stället för att starta en separat utredning.

Beslutsunderlag

- Yttrande Beredning av nämndinitiativ
- Nämndinitiativ (KD) Utredning av konsekvenser av fasta schablontider inom hemtjänst
- Protokollsutdrag 2025-03-27 §47

Beredningsansvariga

Anna Bergström, kvalitetschef

Anna Karlander, kanslichef

Beslutet ska skickas till

Anna Bergström, kvalitetschef

Pernilla Henriksson
Äldreomsorgsdirektör

Anna Karlander
Kanslichef

Äldrenämnden

Beredning nämndinitiativ - Utredning av konsekvenser av fasta schablontider inom hemtjänsten

(KD) har i ett nämndinitiativ på äldrenämnden den 27 april 2025 lagt ett nämndinitiativ avseende konsekvenser av fast schablontider inom hemtjänsten. Äldrenämnden beslutade att nämndinitiativet skulle beredas för beslut om fortsatt hantering.

Initiativet lyfter viktiga frågor för äldrenämndens verksamhet, alldeles oavsett schabloner.

En fördel för den enskilde avseende fasta schabloner är det är tydligt vilken avgift som den enskilde ska betala för insatserna. Fasta schabloner påverkar inte rätten till insats – socialtjänstens insatser är frivilliga och en biståndshandläggare kan inte bevilja insatser som den enskilde inte vill ha eller har ansökt om. De insatser som ska utföras är de som framgår av beslutet och verkställighet av insatserna ska sedan tydliggöras i den enskildes genomförandeplan.

Schabloner är inte detsamma som servicenivåer. Servicenivåer är den procentsats av befolkningen som vi beräknar ska komma ha behov av våra insatser och som ligger som underlag i budgetarbetet.

Schabloner är en genomsnittlig tid av vad en insats kan ta att utföra.

Schabloner är, och har även sedan tidigare varit, en del av handlägningsprocess och beslut – något som är delegerat till enhetschef och de av enhetschef utsedda medarbetare inom myndighetsutövningen inom både äldrenämnden och individ- och familjenämnden.

Frågorna som lyfts i nämndinitiativet är som nämndes inledningsvis angelägna och bör hanteras.

Förvaltningens förslag är att ta med dem i arbetet med nytt förfrågningsunderlag för hemtjänst, oavsett upphandlingsform. Det blir naturligt att fånga upp hemtjänsttagares och medborgares syn på kvalitet

inom hemtjänsten och vad som är viktigast för dem, så även en dialog med utförare och inhämtande av medarbetares synpunkter.

Detsamma gäller om schabloner fortsatt ska tillämpas eller om det ska vara ett rambeslut för insatser eller någon annan typ av modell. Ny socialtjänstlag som träder i kraft 1 juli 2025 kan komma att spela in samt självklart de synpunkter som redan har inkommit till förvaltning och politik avseende schabloner och hemtjänstpersonalens förutsättningar. När nytt förslag ska tas fram ingår också att göra en jämförelse med andra kommuner. Hur det färdiga underlaget slutligen ska se ut kommer sedan att bli ett gemensamt beslut för äldrenämnden och individ-och familjenämnden.

Med ovanstående arbete i planeringen är förvaltningens förslag till beslut att inte gå vidare med nämndinitiativet i en separat utredning. Om nämnden gör en annan bedömning behöver nämndinitiativet även hanteras i individ-och familjenämnden då det i så fall påverkar även den nämndens verksamhet.

Anna Bergström
Kvalitetschef

Anna Karlander
Kanslichef

Umeå kommun
Äldrenämnden

Protokollsutdrag
2025-03-27

§ 47

Diariennr: ÄN-2025/00093

Nämndinitiativ från Veronica Kerr (KD): Utredning av konsekvenser av fasta schablontider inom hemtjänsten

Beslut

Äldrenämnden beslutar att ärendet ska beredas av äldreomsorgsförvaltningen och återslagas till nämnden.

Ärendebeskrivning

Föreligger skrivelse daterad 2025-03-20 från Kristdemokraterna, av vilken följande framgår:

Bakgrund

Införandet av fasta schablontider inom hemtjänsten har genomförts utan en tillräcklig konsekvensanalys. Detta beslut påverkar både brukare och personal, men det saknas en tydlig bild av vad det konkret innebär för kvaliteten på omsorgen, arbetsmiljön för personalen och brukarnas upplevelse av trygghet och självbestämmande.

Erfarenheter från andra kommuner visar att fasta schablontider kan leda till minskad flexibilitet, sämre anpassning efter individuella behov och en ökad administrativ börda. Samtidigt finns det en risk att brukare med omfattande behov får mindre tid än de faktiskt behöver, medan andra får insatser de inte efterfrågat. För personalen kan det innebära ökad stress och mindre utrymme för professionella bedömningar i mötet med den enskilde.

Aktuell problematik

Det saknas en analys av hur fasta schablontider påverkar brukarnas självbestämmande och livskvalitet. Om insatserna styrs mer av förutbestämda tidsramar än av faktiska vård- och omsorgsbehov kan det få negativa konsekvenser för den enskildes vardag. Samtidigt råder oklarhet kring hur personalens arbetsmiljö och arbetsbelastning förändras när deras handlingsutrymme begränsas och möjligheten att

Umeå kommun
Äldrenämnden**Protokollsutdrag**
2025-03-27

anpassa stödet efter brukarnas behov minskar. I dagsläget vet vi inte heller vilka kommuner vi jämför oss med i införandet av denna modell och vilka erfarenheter de har gjort. Det finns en uppenbar risk att den nuvarande ordningen leder till en servicenivå som inte motsvarar vare sig förväntningar eller behov, och det är därför avgörande att Äldrenämnden tar ett tydligt politiskt ansvar för beslutets konsekvenser.

Med anledning av detta yrkar Kristdemokraterna:

1. Att Äldrenämnden ger förvaltningen i uppdrag att utreda de faktiska och förväntade konsekvenserna av införandet av fasta schabloner inom hemtjänsten, med särskilt fokus på brukarnas upplevelse och personalens arbetsmiljö.
2. Att utredningen inkluderar en jämförelse med andra kommuner som infört fasta schabloner för att ge en tydlig bild av vilka vi mäter oss mot och vilka resultat som uppnåtts.
3. Att nämnden fattar ett beslut om servicenivån inom hemtjänsten utifrån utredningens resultat, så att det politiska ansvaret för beslutets konsekvenser tydligt fastställs.

Beslutsunderlag

Nämndinitiativ 2025-03-20

Äldrenämndens beslutsordning**Yrkanden**

Carin Nilsson (S) yrkar på att ärendet ska beredas av äldreomsorgsförvaltningen och återrapporteras till nämnden.

Veronica Kerr (KD) yrkar bifall Nilssons (S) yrkande.

Propositionsordning

Ordförande finner att nämnden bifaller Nilssons (S) yrkande.

Beslutet ska skickas till

Pernilla Henriksson, äldreomsorgsdirektör

Sida 3 av 3

Umeå kommun
Äldrenämnden

Protokollsutdrag
2025-03-27

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

2025-03-20

Nämndinitiativ: Utredning av konsekvenser av fasta schabloner inom hemtjänsten

Bakgrund

Införandet av fasta schabloner inom hemtjänsten har genomförts utan en tillräcklig konsekvensanalys. Detta beslut påverkar både brukare och personal, men det saknas en tydlig bild av vad det konkret innebär för kvaliteten på omsorgen, arbetsmiljön för personalen och brukarnas upplevelse av trygghet och självbestämmande.

Erfarenheter från andra kommuner visar att fasta schabloner kan leda till minskad flexibilitet, sämre anpassning efter individuella behov och en ökad administrativ börda. Samtidigt finns det en risk att brukare med omfattande behov får mindre tid än de faktiskt behöver, medan andra får insatser de inte efterfrågar. För personalen kan det innebära ökad stress och mindre utrymme för professionella bedömningar i mötet med den enskilde.

Aktuell problematik

Det saknas en analys av hur fasta schabloner påverkar brukarnas självbestämmande och livskvalitet. Om insatserna styrs mer av förutbestämda tidsramar än av faktiska vård- och omsorgsbehov kan det få negativa konsekvenser för den enskildes vardag. Samtidigt råder oklarhet kring hur personalens arbetsmiljö och arbetsbelastning förändras när deras handlingsutrymme begränsas och möjligheten att anpassa stödet efter brukarnas behov minskar. I dagsläget vet vi inte heller vilka kommuner vi jämför oss med i införandet av denna modell och vilka erfarenheter de har gjort. Det finns en uppenbar risk att den nuvarande ordningen leder till en servicenivå som inte motsvarar vare sig förväntningar eller behov, och det är därför avgörande att Äldrenämnden tar ett tydligt politiskt ansvar för beslutets konsekvenser.

Med anledning av detta yrkar Kristdemokraterna:

1. Att Äldrenämnden ger förvaltningen i uppdrag att utreda de faktiska och förväntade konsekvenserna av införandet av fasta schabloner inom hemtjänsten, med särskilt fokus på brukarnas upplevelse och personalens arbetsmiljö.
2. Att utredningen inkluderar en jämförelse med andra kommuner som infört fasta schabloner för att ge en tydlig bild av vilka vi mäter oss mot och vilka resultat som uppnåtts.
3. Att nämnden fattar ett beslut om servicenivån inom hemtjänsten utifrån utredningens resultat, så att det politiska ansvaret för beslutets konsekvenser tydligt fastställs.

Veronica Kerr (KD)

Tjänsteskrivelse

2025-05-09

Äldrenämnden

Diariennr: ÄN-2025/00096

Remissyttrande - Reviderad policy samt riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet

Förslag till beslut

Äldrenämnden yttrar sig över remissen i enlighet med yttrande 2025-05-09

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige gav 2023 kommunstyrelsen i uppdrag att genomföra en revidering av upphandlingspolicy och tillhörande riktlinjer. Utifrån detta uppdrag skickas nu förslag på reviderad policy samt riktlinje för inköps – och upphandlingsverksamhet på remiss till kommunens nämnder.

Äldrenämnden bedömer att det är en nödvändig och positiv förflyttning i tydliggörande av roller och ansvar i förslaget för nämnderna och tillhörande förvaltningar. Det är rimligt att facknämnder har ett tydligt ansvar för de upphandlingar och avtal som enbart berör facknämndens verksamhet.

Det är fortsatt viktigt att kommunens gemensamma inköpsprocess ligger under kommunstyrelsen ansvar. Inte minst gäller det för att underlätta kommunens åtagande vid samhällsstörningar och höjd beredskap samt avseende att motverka välfärds kriminalitet och korruption. Likaså är det en fördel att upphandlingar som omfattar flera nämnder samordnas från kommunstyrelsen genom Upphandlingsbyrån även framgent.

Förslaget bedöms innebära en ambitionshöjning i kommunens arbete.

Nämnden vill därför göra några medskick:

Utifrån förslaget är det svårt att komma till någon annan slutsats än att nämndens egen organisation kring avtal behöver förstärkas med tillskjutande resurser, både avseende vård – och omsorgstjänster där hemtjänst är den stora delen samt kring andra avtal. Redan idag avsätts en hel del tid för upphandling och uppföljning. Det blir nödvändigt att göra en ordentlig analys och process tillsammans med Upphandlingsbyrån och andra roller som deltar i avtalsarbetet så att kommunen nyttjar olika specialkompetenser och roller på klokaste sätt. Till exempel då det gäller riskanalyser av leverantörer, kontrollera leverantörers seriositet eller kontinuerlig inhämtning av uppgifter från till exempel Skatteverket, något som bättre samordnas centralt då leverantören kan vara verksam under flera nämnder.

Tjänsteskrivelse

Dnr: ÄN-2025/00096

Någon form av kommunövergripande kontroll behöver framgent definieras utöver att det nu ligger under nämndernas ansvar.
Äldrenämnden utgår från att dessa medskick tas om hand och ser fram emot det fortsatta gemensamma arbetet.

Bilaga

Remissversion Policy inköps-och upphandlingsverksamhet

Remissversion Riktlinje inköps – och upphandlingsverksamhet

Beredningsansvariga

Anna Karlander, kanslichef

Carina Nylander, ekonomichef

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

Pernilla Henriksson
Äldreomsorgsdirektör

Anna Karlander
Kanslichef

Remissversion av

Policy för upphandlings- och inköpsverksamhet

Beslutad av:
Kommunfullmäktige

Diarienummer:
XXX

**Datum och paragraf för
beslutet:** XXX

Policyn styr:
Kommunkoncernen

Dokumenttyp:
Policy

Giltighetstid:
Tills vidare

Dokumentansvarig nämnd:
Kommunstyrelsen

Bakgrund

Syfte

Syftet med policy för upphandling och inköpsverksamhet i Umeå kommun är att tydliggöra de förhållningssätt och principer som ligger till grund för utformningen av Umeå kommuns upphandlings- och inköpsverksamhet.

Lagar och andra krav

Den svenska upphandlingslagstiftningen vilar på EU:s grundprinciper för upphandlingsverksamhet. Den svenska upphandlingslagstiftningen består bl a av

- Lagen om offentlig upphandling (LOU)
- Lagen om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (LUF)
- Lagen om upphandling av koncessioner (LUK)
- Lagen om valfrihetssystem (LOV)

Upphandlingslagarna utgör så kallade förfarandelagstiftning. Det innebär att lagarna anger hur offentliga aktörers upphandlingar och inköp ska gå till, men de reglerar inte vad som ska köpas in.

Omfattning och avgränsning

Denna policy tydliggör de övergripande förhållningssätt och principer som ligger till grund för utformningen av Umeå kommuns upphandlings- och inköpsverksamhet.

Denna policy innehåller därför ej alla de områden, mål, inriktningar och krav som kan få inverkan på enskilda upphandlingar och/eller inköp. Sådana mål, inriktningar och krav återfinns i annan lagstiftning, annan författning eller i andra styrdokument antagna av kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, nämnd eller bolagsstyrelse.

Kommunfullmäktiges styrning av utformning av kommunens upphandlings- och inköpsverksamhet tar sig uttryck i denna policy, i reglemente för nämnder och styrelser samt i ägardirektiv för kommunala bolag.

Kommunfullmäktiges policy kan vid behov kompletteras med:

- Riktlinjer och anvisningar fastställda av kommunstyrelsen för att förtydliga kommunövergripande förhållanden

- Riktlinjer och anvisningar fastställda av enskild nämnd eller enskilt bolag för att förtydliga nämnd eller bolagsspecifika förhållanden
- Delegationsordning fastställd av kommunstyrelse eller nämnd för att förtydliga ansvar och mandat

Begrepp och definitioner

Anskaffning – avser de åtgärder kommunen vidtar för att köpa eller hyra (leasa) varor och tjänster som kommunens verksamhet behöver.

Inköp – avser köp av varor och tjänster.

Upphandling – avser de åtgärder som vidtas i syfte att anskaffa varor, tjänster eller byggentreprenader genom tilldelning av kontrakt över direktupphandlingsgränsen

Inköpsprocessen – avser hela kedjan från behov av vara/tjänst uppstår tills att leverans har genomförts, kontrollerats och värderats.

Upphandlingsprocess – avser hela kedjan från förberedelse och genomförande av upphandling, till uppföljning, utvärdering och realisering av avtal.

System – avser det system av styrning, processer/aktiviteter, information och kompetens som behövs för att tillgodose behov.

Varu/tjänstekategori – en grupp av varor eller tjänster med vissa gemensamma egenskaper

Kategoristyrning – styrning av inköp inom en varu/tjänstekategori genom analys, planering, genomförande och uppföljning av de inköp som genomförs inom respektive kategori.

Spend – Inköpsvolym i kr för påverkbara inköp under angiven tidsperiod.

Vilka berörs av policyn

Policyn omfattar Umeå kommunkoncern. Den kommunala koncernen består av kommunfullmäktige, kommunstyrelse, kommunens nämnder och förvaltningar samt helägda kommunägda bolag. I delägda bolag och andra associationsformer verkar kommunen för att policyn ska tillämpas i tillämpliga delar. Vad som är tillämpliga delar ska avgöras utifrån ägarförhållandena, verksamhetens art och omständigheterna i övrigt

Principer och förhållningssätt

Upphandling och inköp är strategiska verktyg som ska bidra till att:

- Kommunkoncernens ekonomiska resurser nyttjas effektivt.
- Nämnder och bolag kan tillgodose sina respektive ändamål/grunduppdrag.
- Kommunfullmäktiges inriktningsmål uppfylls
- Kommunens åtaganden kan tillgodoses även vid samhällsstörning/höjd beredskap
- Kommunen motverkar och förebygger välfärds kriminalitet, arbetslivskriminalitet, organiserad brottslighet, korruption och jäv.

Strategisk och effektiv anskaffning

Av kommunfullmäktige fastställd prioriteringsordning ska prägla utformning av kommunens inköpsverksamhet samt enskilda upphandlingarnas utformning och innehåll.

Kommunen ska upprätthålla en effektiv och ändamålsenlig organisation inom upphandlings- och inköpsområdet.

Detta innebär att kommunen ska utforma upphandlings- och inköpsverksamheten på sådant sätt:

- att kommunens och kommunkoncernens ekonomiska resurser nyttjas effektivt.
- att den tillgodoser de behov av varor/tjänster/byggentreprenader som nämnder/bolag har för att fullgöra grunduppdrag/tillgodose ändamål.
- att kommunfullmäktiges inriktningsmål uppnås och att strategisk prioritering upparbetas och får genomslag i enskilda upphandlingar (taktisk nivå) och avrop/direktupphandlingar (operativ nivå).
- att kommunens åtaganden kan tillgodoses även vid samhällsstörning och/eller höjd beredskap.
- att välfärds kriminalitet, arbetslivskriminalitet, organiserad brottslighet korruption och jäv förebyggs och motverkas.

Kommunens upphandlings- och inköpsverksamhet ska följas upp. Information, uppföljning och lärdomar från genomförda upphandlingar samt genomförda avrop ska aggregeras så att det är möjligt att följa i vilken omfattning inriktningsmål, prioriteringar och vägval tillgodoses.

All anskaffning av varor, tjänster och entreprenader ska baseras på en helhetssyn där det kommungemensamma intresset har företräde framför enskilda nämnders/bolags intressen om dessa står i konflikt till varandra.

Affärsmässighet, sund konkurrens och ett gott näringslivsklimat

Umeå kommunkoncern ska vara en god affärspartner och verka för sund konkurrens och för ett gott näringslivsklimat.

Inköps- och upphandlingsverksamhet är ett område som är känsligt för otillbörlig påverkan. All upphandling ska präglas av affärsmässighet, utnyttjande av konkurrens samt objektivitet. Inga ovidkommande hänsyn får tas. Företrädare för kommunen ska uppträda på ett affärsmässigt korrekt sätt. Samarbete mellan köpare och säljare ska ske i sådana former att parterna bibehåller full trovärdighet och en oberoende ställning i förhållande till varandra. Medarbetare eller andra som ansvarar för uppgifter inom området har därför ett särskilt ansvar för att förtroendet för kommunen upprätthålls.

De jävsbestämmelser som gäller enligt lag för anställda och förtroendevalda i kommunen och dess bolag ska i upphandlings- och inköpsituationer tillämpas. I alla sammanhang ska ett sådant förhållningsätt iakttas att det inte kan förekomma risk för att företrädare för kommunen gör sig skyldiga till givande eller tagande av muta.

Den som är offentligt anställd bör betrakta varje förmån som otillbörlig om den kan misstänkas påverka tjänsteutövningen. Vid alla kontakter ska leverantörerna behandlas likvärdigt.

Organisation och ansvar

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att denna policy efterlevs och har ansvaret för att tillgodose krav på en ändamålsenlig och effektiv organisation. I detta ansvar ingår att upprätthålla de processer och den organisation/kompetens som kommunstyrelsen behöver för att tillgodose kommunstyrelsens roll och ansvar relaterat till kommunens inköpsverksamhet.

Kommunstyrelsen har ansvar för att planera för och genomföra kommungemensamma (samordnade) upphandlingar inom områden som ej destinerats till annan nämnd/bolag.

Varje part som ingår i upphandling eller avropar från avtal har ansvar för att realisera upphandling (implementera, följa upp och utvärdera avtal) i enlighet med den omfattning som parten avropar från sådan upphandling.

Kommunstyrelsen företräder kommunen vid strategisk samverkan avseende inköp/upphandling med andra upphandlande myndigheter och aktörer.

Kommunstyrelsen har mandat att utforma och fastställa kommunövergripande riktlinjer och anvisningar som normerar arbetet i enlighet med denna policy. Kommunstyrelsen ansvarar

för att ha uppsikt över och utöva samordnad styrning av inköpsverksamhet inom kommunen.

Varje nämnd och bolag i kommunen är en egen upphandlande myndighet och ansvarar för sin egen interna kontroll i frågor som rör inköp och upphandling.

Nämnder och bolag har att arbeta i enlighet med denna policy samt ev kommunövergripande riktlinjer som fastställs av kommunstyrelsen. Nämnd och bolag har ansvar att upprätthålla en effektiv och ändamålsenlig organisation inom sina respektive ansvarsområden.

Varje nämnd respektive bolag ansvarar för sitt inköpsbehov och har mandat att upphandla varor och tjänster som är specifika för den enskilda nämnden/bolaget.

De nämnder/bolag som tilldelats mandat att genomföra samordnade upphandlingar inom avgränsade områden ska planera för och säkra att samordning sker med övriga berörda nämnder och bolag samt med Kommunstyrelsen.

Varje nämnd respektive bolag har ansvar för att ha god framförhållning och sammanställa samt vid behov kommunicera de upphandlings- och inköpsbehov nämnden/bolaget har under kommande år.

Varje nämnd respektive bolag har ansvar för att planera, förbereda, genomföra och realisera (implementera, följa upp och utvärdera) de upphandlingar och inköp som nämnden/bolaget genomför.

Varje nämnd respektive bolag har ansvar för att beslut relaterade till upphandling/inköp fattas på behörig nivå enligt gällande delegationsordning.

Nämnd och bolag har mandat att vid behov upparbeta och fastställa riktlinjer och anvisningar som konkretiserar nämnds- eller bolagsspecifika förhållanden. Nämnd och bolag har ansvar för att säkra att sådana riktlinjer/anvisningar utgår från och följer denna policy samt ev. kommunövergripande riktlinjer från kommunstyrelsen.

Relaterade styrdokument

Av kommunfullmäktige fastställt Planeringsdirektiv

Riktlinje för god ekonomisk hushållning

Umeå kommuns näringslivsstrategi 2019-2026

Policy, plan och riktlinje för civilberedskap

Riktlinje för intern styrning och kontroll

Riktlinje för styrning och uppföljning av privata utförare

Riktlinje

Remissversion

Riktlinje för upphandling- och inköpsverksamhet

Beslutad av:
Kommunstyrelsen

Diarienummer:
XXX

**Datum och paragraf för
beslutet:** XXX

Riktlinjen styr:
Nämnder

Dokumenttyp:
Riktlinje

Giltighetstid:
Tills vidare. Ska revideras
XXX

Dokumentansvarig:
SLK - Avdelningen för
ekonomi & styrning

Innehåll

Bakgrund	3
Syfte.....	3
Lagar och andra krav	3
Vilka berörs av riktlinjen.....	3
Begrepp och definitioner	4
Hantering av avsteg.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Stödjande processer och förhållningsätt	4
Relaterade styrdokument	5
Riktlinje för Inköp och upphandlingsverksamhet i Umeå kommun.....	6
Affärsmässighet och dialog	6
Gemensam inköpsprocess.....	7
Från molnfri höjd till verkstad – från strategi till praktik	8
Kommunens egna resurser.....	10
Ansvarsfördelning.....	11
Helhetssyn, ändamålsenlighet och effektivitet.....	11
Genomförande av direktupphandlingar	12
Kontroll och uppföljning	13

Bakgrund

Syfte

Syfte med denna riktlinje är att säkerställa att utformning av Umeå kommuns upphandlings- och inköpsverksamhet sker i enlighet med de förhållningsätt och principer som kommunfullmäktige fastställt i Policy för upphandling. Det innebär att kommunen upphandlings- och inköpsverksamhet utformas på sådant sätt:

- att kommunens och kommunkoncernens ekonomiska resurser nyttjas effektivt
- att inköpsverksamheten tillgodoser de behov av varor/tjänster som nämnder/bolag har för att fullgöra grunduppdrag/tillgodose ändamål.
- att kommunfullmäktiges inriktningsmål uppnås och att strategisk prioritering upparbetas, får genomslag i enskilda upphandlingar (taktisk nivå) och avrop/direktupphandlingar (operativ nivå).
- att kommunens åtaganden kan tillgodoses även vid samhällsstörning och/eller höjd beredskap.
- att välfärds kriminalitet, arbetslivskriminalitet, organiserad brottslighet, korruption och jäv förebyggs och motverkas.

Samt att kommunens upphandlings- och inköpsverksamhet följs upp och att Information, uppföljning och lärdomar från genomförda upphandlingar samt genomförda avrop ska aggregeras så att det är möjligt att följa i vilken omfattning inriktningsmål, prioriteringar och vägval tillgodoses.

Lagar och andra krav

Den svenska upphandlingslagstiftningen vilar på EU:s grundprinciper för upphandlingsverksamhet. Den svenska upphandlingslagstiftningen består bl a av

- Lagen om offentlig upphandling (LOU)
- Lagen om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (LUF)
- Lagen om upphandling av koncessioner (LUK)
- Lagen om valfrihetssystem (LOV)

Upphandlingslagarna utgör sk förfarandelagstiftning. Det innebär att lagarna anger hur offentliga aktörers upphandlingar och inköp ska gå till, men de reglerar inte vad som ska köpas in.

Vilka berörs av riktlinjen

Denna riktlinje gäller tillsvidare för Umeå kommuns nämnder och styrelse.

Begrepp och definitioner

Anskaffning – avser de åtgärder kommunen vidtar för att köpa eller hyra (leasa) varor och tjänster som kommunens verksamhet behöver.

Inköp – avser köp av varor och tjänster.

Upphandling – avser de åtgärder som vidtas i syfte att anskaffa varor, tjänster eller byggtreprenader genom tilldelning av kontrakt över direktupphandlingsgränsen

Inköpsprocessen – avser hela kedjan från behov av vara/tjänst uppstår tills att leverans har genomförts, kontrollerats och värderats.

Upphandlingsprocess – avser hela kedjan från förberedelse och genomförande av upphandling, till uppföljning, utvärdering och realisering av avtal.

System – avser det system av styrning, processer/aktiviteter, information och kompetens som behövs för att tillgodose behov.

Varu/tjänstekategori – en grupp av varor eller tjänster med vissa gemensamma egenskaper

Kategoristyrning – styrning av inköp inom en varu/tjänstekategori genom analys, planering, genomförande och uppföljning av de inköp som genomförs inom respektive kategori.

Spend – Inköpsvolym i kr för påverkbara inköp under angiven tidsperiod.

Stödjande processer och förhållningsätt

Kommunstyrelsen har i uppdrag att ta fram och tillhandahålla kommungemensamma processer, stödsystem, digitala tjänster etc som behövs för att implementera de principer/förhållningsätt som kommunfullmäktige fastställt i policy för upphandling och inköp.

Relaterade styrdokument

Umeå kommuns policy för upphandlings- och inköpsverksamhet är tillsammans med fastställt reglemente för nämnder och styrelse samt denna riktlinje de dokument som tillsammans i huvudsak reglerar utformning av upphandlings- och inköpsverksamhet i Umeå kommun. Nedan är andra styrande dokument som styr området:

- Av kommunfullmäktige fastställt Planeringsdirektiv
- Riktlinje för god ekonomisk hushållning
- Umeå kommuns näringslivsstrategi 2019-2026
- Policy, plan och riktlinje för civilberedskap
- Riktlinje för intern styrning och kontroll
- Riktlinje för styrning och uppföljning av privata utförare

Riktlinje för Inköp och upphandlingsverksamhet i Umeå kommun

All anskaffning av varor, tjänster och entreprenader ska baseras på en helhetssyn där kommunens gemensamma intresse har företräde framför enskild verksamhets intresse om dessa står i konflikt med varandra.

Varje nämnd och styrelse i kommunen är en egen upphandlande myndighet och ansvarar för sin egen interna kontroll i frågor som rör inköp och upphandling. Varje nämnd har att verka för att de principer och förhållningsätt som fastställts i kommunfullmäktiges policy för upphandling- och inköpsverksamhet tillgodoses. Varje nämnd har ansvar att upprätthålla en ändamålsenlig organisation i inköps- och upphandlingsfrågor.

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att tillgodose krav på en ändamålsenlig och effektiv inköpsverksamhet. I detta ansvar ingår att upprätthålla de processer och den organisation/kompetens som kommunstyrelsen behöver för att tillgodose kommunstyrelsens roll och ansvar.

Kommunstyrelsen har ansvar för att planera för och genomföra kommungemensamma (samordnade) upphandlingar inom områden som ej destinerats till annan nämnd.

Kommunstyrelsen har därtill ett ansvar för samordning av tecknande av ramavtal och är inköpscentral och därmed avtalspart för de ramavtal styrelsen tecknar.

De nämnder som tilldelats mandat att genomföra samordnade upphandlingar inom avgränsade områden ska planera för och säkra att samordning sker med övriga berörda nämnder och bolag samt med Kommunstyrelsen.

Varje part som ingår i samordnade upphandlingar har ansvar för att realisera upphandling (implementera, följa upp och utvärdera avtal) i enlighet med den omfattning som parten avropar från sådan upphandling.

Affärsmässighet och dialog

Regler om offentlighet och sekretess ska beaktas. Vid alla kontakter ska leverantörerna behandlas lika.

I syfte att främja goda affärer och stärka kommunens anseende som avtalspart och upphandlande myndighet ska dialog föras med leverantörer och anbudsgivare vid inköp och upphandling.

Den som ansvarar för en upphandling ska skaffa sig tillräcklig kunskap om de förutsättningar och villkor som råder på den marknad och i den bransch som upphandlingen avser. Detta kan ske genom bransch/marknadsanalys, genom kontakter med leverantörer eller på annat sätt.

Inköp och upphandlingsverksamhet är ett område som är känsligt för otillbörlig påverkan. Medarbetare eller andra som ansvarar för uppgifter inom området har därför ett särskilt ansvar för att förtroendet för kommunen upprätthålls. De jävsbestämmelser som gäller enligt lag för anställda och förtroendevalda i kommunen ska tillämpas i upphandlingssituationer.

Gemensam inköpsprocess

För att utveckla och effektivisera Umeå kommuns inköps- och upphandlingsverksamhet ska kommunen verka för en gemensam inköpsprocess.

Den gemensamma inköpsprocessen ska utformas så att Umeå kommuns inköps- och upphandlingsverksamhet sker med hög kvalitet och effektivitet.

Den gemensamma inköpsprocessen innehåller tre huvudsakliga delar som tillgodoser kommunens behov av att planera, genomföra och följa upp inköpsverksamheten på strategisk, taktisk och operativ nivå.

Strategiskt inköpsarbete avser kommunens arbete med att planera, genomföra/understödja och följa upp *inköpsverksamheten som helhet* på sådant sätt att områden/frågor som är av strategisk vikt eller betydelse för kommunen hanteras på ett ändamålsenligt och effektivt sätt.

Taktiskt inköpsarbete avser styrelsens och respektive nämnds arbete med att planera, genomföra och realisera *enskilda upphandlingar* i enlighet med gällande regelverk för offentlig upphandling och samtidigt säkra att områden/frågor som är av strategisk vikt eller betydelse för kommunen hanteras på ett ändamålsenligt och effektivt sätt.

Operativt inköpsarbete avser de inköp/beställningar/avrop som genomförs i kommunens verksamheter, samt den leveransbevakning och fakturahantering som följer av sagda inköp/beställningar/avrop. I det operativa inköpsarbetet ingår även förberedelse, planering genomförande och uppföljning av direktupphandlingar.

Kommunstyrelsen ansvarar för:

- kommunens gemensamma inköpsprocess och ska i nära samverkan med nämnder och förvaltningar arbeta aktivt med att effektivisera och utveckla processen.

Nämnd ansvarar för:

- att bidra till och delta i arbetet med att effektivisera och utveckla den kommungemensamma inköpsprocessen.

Se bilaga 1 för principiell utformning av kommunens inköpsprocess på strategisk, taktisk och operativ nivå.

Från molnfri höjd till verkstad – från strategi till praktik

I enlighet med av kommunfullmäktige fastställd policy för inköp och upphandling ska Kommunen aktivt använda inköp och upphandling som verktyg för att säkra att

- Kommunens och kommunkoncernens ekonomiska resurser nyttjas effektivt.
- Att de behov av varor, tjänster och byggentreprenader som nämnd har för att fullgöra sina grunduppdrag tillgodoses
- att kommunfullmäktiges inriktningsmål uppnås och att strategisk prioritering får genomslag i enskilda upphandlingar (taktisk nivå) och vid avrop/direktupphandlingar (operativ nivå).
- att kommunens åtaganden kan tillgodoses även vid samhällsstörning och/eller höjd beredskap.
- att välfärds kriminalitet, arbetslivskriminalitet, organiserad brottslighet, korruption och jäv förebyggs och motverkas.

Kommunstyrelsen har ansvar för analys, planering och uppföljning av inköpsverksamheten på en organisationsövergripande nivå. Detta sker genom att kommunstyrelsen återkommande följer upp och analyserar kommunens inköpsbeteende, dvs vilka kategorier av varor- och tjänster kommunen köper, hur kommunens inköpsmönster/beteende ser ut över tid och hur det kan förväntas utvecklas framgent¹. Analysen ska särskilt beakta varu-/tjänstekategorier som bedöms vara:

- väsentliga sett till inköpsvolym (spend i kr)
- kritiska för kommunens förmåga att tillgodose sitt välfärdsuppdrag på ett ändamålsenligt och effektivt sätt.
- väsentliga för kommunens förmåga att nå måluppfyllelse inom fastställda inriktningsmål.
- viktiga ur beredskapshänseende
- viktiga i arbetet med att motverka och/eller förebygga välfärds kriminalitet, arbetslivskriminalitet samt organiserad brottslighet.

Slutsatser och rekommendationer fr genomförda analyser bör förankras med berörda nämnder. Syftet med analysen är att ge kommunstyrelsen underlag för att fastställa vad som särskilt bör prioriteras vid kommande års upphandlingar inom respektive varu-/tjänstekategori.

Utifrån genomförd analys och prioritering upparbetar och fastställer kommunstyrelsen årligen inköpsplan för kommande 5-årsperiod. Inköpsplanen ska ses över och revideras årligen. I Inköpsstrategin tydliggörs de varu-/tjänstekategorier som bedöms vara av strategisk betydelse under dessa år och den förflyttning/förändring som kommunen ska

¹ Text genom att kommunstyrelsen årligen upprättar en sammanställning av kända upphandlingsbehov i kommunens nämnder.

försöka uppnå inom respektive kategori. Inköpsplanen kan även innehålla förslag på krav som kommunen bör ställa i respektive kategori.

Inköpsplanen omsätts i praktiken genom taktiskt inköpsarbete (dvs i genomförandet av enskilda upphandlingar) inom prioriterade varu-/tjänstekategorier. Inköpsstrategin följs upp genom uppföljning/utvärdering av ingångna avtal (taktisk nivå) och uppföljning av inköp (operativ nivå). Uppföljning och utvärderingar ska sammanställs för respektive varu/tjänstekategori och åiterrapporteras till kommunstyrelsen och berörda nämnder.

Nämnd ansvarar för att:

- ha god framförhållning och sammanställa och kommunicera de upphandlings- och inköpsbehov nämnden har under kommande år till kommunstyrelsen
- Verka för att de kommunövergripande prioriteringar som framgår i kommunens inköpsstrategi omsätts i de enskilda upphandlingar nämnden genomför eller deltar i.
- krav ställs vid alla upphandlingar där så är relevant och rimligt med avseende på inköpets grad av påverkan för att bidra till att kommunen når fastställda inriktningsmål, stärker sin beredskap och/eller motverkar välfärds kriminalitet och arbetslivskriminalitet och organiserad brottslighet.

Kommunstyrelsen ansvarar för att:

- följa upp inköpsmognaden i kommunen och i samverkan med kommunens verksamheter arbeta för att öka och förbättra den
- återkommande följa upp och analysera kommunens inköpsbeteende, dvs vilka kategorier av varor- och tjänster kommunen köper, hur kommunens inköpsmönster/beteende ser ut över tid och hur det kan förväntas utvecklas framgent. Slutsatser och rekommendationer ska kommuniceras med berörda nämnder.
- besluta om övergripande inköpsplan för Umeå kommun och leda och utveckla kommunens kategoristyrning.
- följa upp och bedöma i vilken omfattning fastställd inköpsplan gett önskvärda effekter

Kommunens egna resurser

Innan upphandling/inköp sker ska det undersökas om kommunen har möjlighet att tillgodose behovet med egna resurser. Det finns ett flertal verksamheter inom kommunen som har ett uppdrag att tillhandahålla eller samordna varor och tjänster till övriga verksamheter. Exempelvis när det rör städtjänster, fastighetstjänster och måltider. Men även tjänster inom kommunikation, HR, juridik, anskaffning av fordon eller försäkringar etc. Vid osäkerhet kontakta Stadsledningskontorets Upphandlingsbyrå.

Behov kan också tillgodoses genom att nyttja redan befintliga varor och material inom den egna verksamheten eller inom kommunen, alternativt att varor och material kan repareras och återbrukas.

Anskaffning mellan kommunens bolag och förvaltningar kan ibland vara upphandlingspliktiga. Vid tveksamhet om vad som gäller i det enskilda fallet ska Stadsledningskontorets Upphandlingsbyrå tillfrågas.

Ansvarsfördelning

Helhetssyn, ändamålsenlighet och effektivitet

All anskaffning av varor, tjänster och byggtreprenader ska baseras på en helhetssyn där kommunens gemensamma bästa har företräde framför enskild verksamhets intresse om dessa står i konflikt till varandra.

Kommunfullmäktige har ålagt kommunens nämnder och styrelse att upprätthålla en ändamålsenlig organisation inom upphandlings- och inköpsområdet.

Nämnd ansvarar för att:

- det i nämndens förvaltning finns en ändamålsenlig organisation med till exempel ledande befattning med ansvar för inköp och upphandlingsfrågor och utsedda beställare med tydligt mandat över vilka varor eller tjänster som får beställas
- ta initiativ till och aktivt informera andra nämnder/förvaltningar samt kommunstyrelsen om nämndens behov av varor/tjänster förändras.
- säkra och stärka inköps- och beställarkompetensen samt att utveckla och förbättra inköpsmognaden i sina respektive förvaltningar.
- Nämndens förvaltning bidrar med relevant kompetens på såväl strategisk nivå (t ex i arbetet med inköpsplan och kategoristyrningsarbete) och på taktisk nivå (t ex i upphandlingsgrupp).
- Upphandlade kommungemensamma ramavtal eller dynamiska inköpssystem används.
- kommungemensamma digitala tjänster (ex vis E-handelssystem, kommungemensamma avtalsdatabaser etc) används.

Kommunstyrelsen ansvarar för att:

- leda och driva kommunens gemensamma inköpsprocess, och i samverkan med övriga nämnder arbeta för att effektivisera inköpsprocessen
- företräda kommunen vid strategisk samverkan avseende inköp/upphandling med andra upphandlande myndigheter och aktörer
- ta beslut gällande vilka upphandlingsområden som ska samordnas respektive inte samordnas genom ramavtalsupphandling alternativt inrättade av ett dynamiskt inköpssystem.

Genomförande och uppföljning av direktupphandlingar

Med direktupphandling avses en upphandling där det inte finns något lagkrav på hur en leverantör ska anlitas. Kommunens direktupphandlingar omsätter stora summor. Därför är det viktigt med ordning och reda och att främja sund konkurrens vid direktupphandlingar.

Nämnd ansvarar för att:

- minst tre leverantörer bör tillfrågas vid alla direktupphandlingar över 10 000 kronor
- kontrollera leverantörer som direktupphandlas
- direktupphandlingar över 50 000 kr dokumenteras och att skriftligt avtal/överenskommelse upprättas. Av dokumentationen ska framgå:
 - Det upphandlande bolagets namn
 - Avtalsföremålet, dvs vad som köps in genom avtalet
 - Avtalets löptid och uppskattat totalt värde samt när avtalet ingicks
 - Om och hur konkurrensen togs tillvara
 - Vilka leverantörer som tillfrågades och hur många som lämnade anbud
 - Vilken leverantör som tilldelades avtalet
 - Det viktigaste skälet till tilldelningen
- utföra kontroller av att direktupphandlingsgränsen inte överskrids
- leveranskontroll och uppföljning av direktupphandling genomförs
- säkra korrekt attesthantering genom att direktupphandling infogas och attesteras i kommungemensamt e-handelssystem innan den avslutas.

Kommunstyrelsen ansvarar för att:

- Ta fram och utveckla stödjande kommungemensam process ”Genomföra direktupphandling”, i samverkan med kommunens nämnder och förvaltningar, samt att informera, utbilda och ge råd och stöd till förvaltningar avseende direktupphandlingar

Kontroll och uppföljning

Inköp och upphandlingsverksamhet är ett område som är känsligt för oegentligheter och otillbörlig påverkan. Samtidigt omsätter kommunens inköp stora summor och har en stor påverkan på kommunens möjligheter att nå sina inriktningsmål. Därför är det viktigt att säkerställa en god intern kontroll och uppföljning inom området. Uppföljning ska ske så väl på kommunens gemensamma inköp och upphandlingar som på nämnder och förvaltningars egna avtal och inköp.

Nämnder ansvarar för att:

- säkerställa egen internkontroll i frågor som rör inköp och upphandling
- Nämnd nyttjar kommungemensamt system för avtalsförvaltning.
- Nämndens förvaltning följer upp egna avtal för att säkerställa att villkor i avtalen följs under hela avtalsperioden. Detta gäller även avtal som ingåtts genom avrop på ramavtal. Omfattningen av uppföljningen ska anpassas till kontraktets värde och övriga förhållanden.
- Nämndens förvaltning följer upp sina inköp, exempelvis genom leverans- och fakturakontroll.
- lämna begärda uppgifter till Kommunstyrelsen
- underrätta kommunstyrelsen vid väsentliga avtalsbrott eller andra allvarliga brister hos en leverantör
- vid upphandlingar genomföra nödvändiga riskanalyser och kontrollera leverantörens seriositet i syfte att motverka osund konkurrens, välfärdsbrottslighet, arbetslivskriminalitet och organiserad brottslighet.
- avrop på ramavtal eller tilldelning av kontrakt från ett dynamiskt inköpssystem görs på ett korrekt sätt.
- leverantörer som inte tilldelas kontrakt efter tilldelningsbeslut i nämnd kontaktas och informeras om varför de inte tilldelades kontraktet. Detta ska ske på lämpligt sätt utifrån upphandlingens omfattning och art.
- vid behov besluta om egna styrande dokument som komplement till lagstiftning och denna riktlinje.

Kommunstyrelsen ansvarar för att:

- årliga övergripande uppföljningar av kommunens samlade inköp och upphandlingar sker, och att resultatet av uppföljningarna infogas som underlag till kommunens planeringsprocess.

- informera kommunfullmäktige om allvarliga avvikelser inom kommunens gemensamma inköpsprocess och vid behov föreslå åtgärder
- bedriva en aktiv avtalsförvaltning och uppföljning av ingångna ramavtal.
- Upparbeta och utveckla kommungemensamma stödsystem för avtalsförvaltning.
- genom information och utbildning stödja förvaltningar i frågor som rör kontroll och uppföljning inom inköps- och upphandlingsområdet.

Bilaga 1 – principiell utformning av Umeå kommuns inköpsprocess

Styrning av
inköps-
verksamhet

Organiserande styrning – syftar till att tydliggöra ansvarsfördelning och mandat (reglemente, arbets och delegationsordningar)

Aktiverande styrning – syftar till förflyttning/förändring (fr strategiska mål till krav i enskild upphandling)

Normerande styrning – syftar till att tydliggöra förhållningsätt och krav på system, process, metod/tillvägagångssätt (policy, riktlinjer)

Strategiskt
inköpsarbete

Planera inköpsverksamhet

- Fånga och sortera behov av varor/tjänster (kategori)
- Bedöma och prioritera mål per kategori
- Risk- och sårbarhetsanalys per kategori (IK)
- Planera inköp per kategori
- Planera per nämnd
- Kommunicera och fastställa plan

Genomföra taktiskt och operativt inköpsarbete

- I enlighet med planering
- med ansats att uppnå strategiska mål
- Säkra regelefterlevnad och hantera risk/sårbarhet
- Fånga och hantera avvikelser

Kommungemensamt stöd för den
strategiska nivån Ansvar KS

Följa upp och analysera inköpsverksamhet

- Fånga data fr taktiskt och operativt inköpsarbete
- Aggregera och analysera data (strat måluppfyllelse, risk- och sårbarhet, regelefterlevnad samt process/systemeffektivitet)
- Formulera slutsatser
- Rapportera
- Vid behov initiera korrigering av styrning av inköpsverksamhet
- Uppföljning och analys utgör underlag för planering

Uppföljning och analys **förutsätter en upprättad process och struktur för avtalsförvaltning och avtalsuppföljning**

Taktiskt
inköpsarbete

Förbereda
upphandling

Genomföra
upphandling

Realisera
upphandling

Kommungemensamt stöd för den
taktiska nivån Ansvar KS

Operativt
inköpsarbete

Genomföra
inköp/avrop

Kommungemensamt stöd för den
operativa nivå Ansvar KS

Tjänsteskrivelse

2025-04-22

Äldrenämnden

Diariennr: ÄN-2025/00016

Revidering av Äldrenämndens delegationsordning

Förslag till beslut

Äldrenämnden godkänner den reviderade delegationsordningen, vilken ska tillämpas från det datum den föreslagna nya socialtjänstlagen träder i kraft.

Ärendebeskrivning

Äldrenämnden reviderar delegationsordningen med anledning av den föreslagna nya socialtjänstlagen som enligt förslaget planeras att träda i kraft den 1 juli 2025. Reviderad delegationsordning ska tillämpas från det datum lagen träder i kraft och ersätter då tidigare version av delegationsordning 2025-01-30.

De huvudsakliga ändringarna i delegationsordningen utgörs framför allt av uppdaterade lagrum med hänvisning till den nya socialtjänstlagen.

Ytterligare ändringar som har införts i samband med revideringen återfinns under följande avsnitt:

- Avsnitt "Lagar och förkortningar" – ändring av hänvisningar
- Avsnitt "1.2" – tillägg av text
- Avsnitt "2.2.2" – tillägg av delegat
- Avsnitt "3.3" – tillägg av nytt beslut enligt nya socialtjänstlagen

Ändringar i delegationsordningen redovisas genom gulmarkerad och överstruken text i dokumentet.

Beslutsunderlag

Delegationsordning 2025-05-23

Beredningsansvariga

Rosa Norberg, nämndsekreterare/utredare

Beslutet ska skickas till

Äldrenämndens ledamöter och ersättare
Äldreomsorgens ledningsgrupp

2 av 2

Tjänsteskrivelse

Dnr: ÄN-2025/00016

Pernilla Henriksson
Äldreomsorgsdirektör

Rosa Norberg
Nämndsekreterare/utredare

Delegationsordning för äldrenämnden

Senast reviderad 2025-05-23

Dokumentnamn Delegationsordning för äldrenämnden		
Dokumentansvarig Nämndsekreterare äldrenämnden		Fastställt 2014-12-01
Beslutad av Äldrenämnden 2014-12-01 § 7	Version 1.0	Senast reviderad 2024-10-24, 2025-01-30, 2025-05-23

Innehållsförteckning

1. Om delegation.....	3
1.1 Delegationsbestämmelser	3
1.2 Rätt att fatta beslut	3
1.3 Ärenden som inte får delegeras enligt kommunallagen	3
1.4 Anmälan av delegationsärenden	5
2. Allmänna ärenden	6
2.1 Brådskanie beslut	6
2.2 Offentlighet och sekretess – utlämnande av uppgifter m.m.	6
2.2.1 Utlämnande av allmän handling	6
2.2.2 Polisanmälan	6
2.2.3 Anmälan till överförmyndare	6
2.2.4 Anmälan till smittskyddsläkare	6
2.3 lex Sarah	7
2.4 lex Maria	7
3. Handläggning i individärenden.....	8
3.1 Utredning.....	8
3.2 Beslut om bistånd.....	8
3.3 Omprövning och överklagan	9
3.4 Överflyttning av ärende.....	10
3.5 Ombud och offentligt biträde.....	10
3.6 Arvoden, avgifter och taxor	10
4. Ekonomi, inköp mm.	10
4.1 Beslut om inköp	10
4.2 Teckna och säga upp/häva avtal	11
4.3 Övriga beslut.....	11
5. Övrigt	12

Lagar och förkortningar

FL	Förvaltningslagen (2017:900)
GDPR	Dataskyddsförordningen
HSLF-FS	Författningssamlingen avseende hälso- och sjukvård, socialtjänst, läkemedel, m.m.
KL	Kommunallagen (2017:725)
	lex Maria (1998:531) - under avsnitt 2.4 redovisas de lagar som omfattas av lex Maria
	lex Sarah (2001:453) - den lag som omfattar lex Sarah är SoL och anges i denna lista samt
	under avsnitt 2.3
OSL	Offentlighet- och sekretesslagen (2009:400)
PSL	Patientsäkerhetslagen (2010:659)
SmittskL	Smittskyddslagen (2004:168)
	Socialförsäkringsbalken (2010:110)
SoF	Socialtjänstförordningen (2001:937)
SoL	Socialtjänstlagen (2001:453) – ska ersättas när den föreslagna nya socialtjänstlagen träder i
	kraft
TF	Tryckfrihetsförordningen (1949:105)

1. Om delegation

1.1 Delegationsbestämmelser

I kommunallagen 6 kap. 37-39 §§ finns bestämmelser om delegering av ärenden inom en kommunal nämnds ansvarsområde. En nämnd får uppdra åt presidiet, ett utskott, en ledamot eller ersättare eller en anställd tjänsteperson att besluta på nämndens vägnar i ett visst ärende eller grupp av ärenden. Delegering innebär således ett överlåtande av en beslutsfunktion, vilket innebär att delegaten inträder i nämndens ställe. Delegaten skall iakta gällande författningsbestämmelser, avtal, ekonomiska ramar och övriga riktlinjer för verksamheten.

Beslut fattade av delegat har samma rättsverkan som nämndens egna beslut. Beslutet kan inte ändras av nämnden, men inget hindrar en nämnd från att bevilja bistånd trots att delegat tidigare avslagit sådant bistånd. Nämnden kan även återta en tidigare delegerad beslutanderätt. Kommunallagen skiljer också mellan beslut som måste delegeras och beslut som innebär ren verkställighet. Delegationsordningen ska inte omfatta ärenden av ren verkställande art.

1.2 Rätt att fatta beslut

Delegationen gäller endast tjänsteperson som arbetar i den enhet som ansvarar för ärendet. Delegation som följer av denna delegationsordning anges på lägsta nivå, det betyder att överordnad tjänsteperson vid underordnad delegats förhinder, tex sjukdom eller semester kan fatta beslut i alla de ärenden som underordnad delegat kan fatta beslut om. Rätten att fatta beslut på delegation av nämnd, omfattar även vikarie eller tillförordnad tjänsteperson när denne tjänstgör i ordinarie delegats ställe.

Om delegaten anser att ärendet är svårbedömt eller av annan orsak inte anser sig kunna fatta beslut i ärendet kan det överlämnas till nämnden. Om en ärendetyp inte finns med i delegationsordningen innebär det att beslut ska fattas i nämnden. Om inte annat anges omfattar delegationen både bifall och avslag samt i de fall det är aktuellt upphörande av insatsen.

Delegaten handläggare innefattar biståndshandläggare inom äldreomsorgen.

1.3 Ärenden som inte får delegeras enligt kommunallagen

Beslutanderätten får enligt kommunallagen 6 kap. 38 § inte delegeras i följande slag av ärenden:

- Ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet.
- Framställningar eller yttranden till kommunfullmäktige, liksom yttranden med anledning av att beslut av nämnden i dess helhet eller beslut av kommunfullmäktige har överklagats.
- Ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.
- Ärenden som väckts genom medborgarförslag och som överlåtits till nämnden

- Ärenden som enligt lag eller annan författning inte får delegeras. (Till exempel 10 kap 4 och 5 §§ i Socialtjänstlagen 30 kap 6–11 §§ i Socialtjänstlagen)

1.4 Anmälan av delegationsärenden

Nämnden ska besluta om i vilken utsträckning beslut som har fattats med stöd av uppdrag enligt 37 § ska anmälas. Beslut som inte anmäls ska protokollföras särskilt, om beslutet får överklagas enligt bestämmelserna i kap. 13. Sådana beslut som avses i 39 § ska anmälas vid nämndens nästa sammanträde. (KL 6 kap. 40 §)

Delegationsbeslut som kan överklagas via laglighetsprövning samt brådiskande ordförande/vice ordförande/särskild förordnad ledamots beslut ska anmälas till nästkommande nämnd. Delegerade myndighetsbeslut i individärenden ska från och med 1 januari 2018 inte anmälas till nämnd.

Slumpvisa kontrollärenden av myndighetsbeslut i individärenden tas ut och redovisas i samband med presidieberedning.

Beslut som fattas av presidiet, ordförande/vice ordförande samt äldreomsorgsdirektör anmäls på nästkommande nämnd.

2. Allmänna ärenden

2.1 Brådskande beslut

Ärende	Lagrum	Delegat
Beslut i ärenden som är så brådskande att nämndens avgörande inte kan avvaktas	6 kap. 39 § KL	Ordförande/ vice ordförande

Dessa beslut ska anmälas vid nämndens nästa sammanträde.

2.2 Offentlighet och sekretess – utlämnande av uppgifter m.m.

Ärende	Lagrum	Delegat
2.2.1 Utlämnande av allmän handling		
Beslut att lämna ut handling fattas av den som har handlingen i sin vård om inte en viss befattningshavare ska göra detta, 6 kap. 3 § OSL		
Avslag på begäran att ta del av allmänna handlingar (Får överklagas till kammarrätten)	2 kap. 14 § TF 6 kap. 4 § OSL	Äldreomsorgs- direktör med rätt att vidaredelegera
Uppställa förbehåll i samband med att handling utlämnas (Får överklagas till kammarrätten)	10 kap. 4 § och 13- 14 §§ OSL	Äldreomsorgs- direktör med rätt att vidaredelegera
Beslut om anonymitetsskydd för anmälare	26 kap. 5 § OSL	Äldreomsorgs- direktör med rätt att vidaredelegera
2.2.2 Polisanmälan		
Beslut att polisanmäla/ej polisanmäla brott mot den egna verksamheten	12 kap. 10 § SoL 10 kap. 2 § OSL	Enhetschef Verksamhetschef
2.2.3 Anmälan till överförmyndare		
Anmäla till överförmyndare om behov av god man/förvaltare samt att behov inte längre föreligger	5 kap. 3 § SoF 15 § LSS	Handläggare Enhetschef utförare
2.2.4 Anmälan till smittskyddsläkare		
Lämna uppgift/anmäla till smittskyddsläkaren	6 kap. 11-12 §§ SmittskyddSL	Handläggare Enhetschef utförare

2.3 lex Sarah

Ärende	Lagrum	Delegat
Beslut att avsluta en utredning enligt Lex Sarah	14 kap. 6 § SoL 27 kap. 5 § SoL	Socialt ansvarig samordnare (SAS)
Beslut att anmäla allvarliga missförhållanden eller påtaglig risk för ett allvarligt missförhållande enligt Lex Sarah till tillsynsmyndighet	14 kap. 7 § SoL 27 kap. 6 § SoL	Socialt ansvarig samordnare (SAS)

2.4 lex Maria

Ärende	Lagrum	Delegat
Beslut angående skyldighet att utreda händelser i verksamheten som har medfört eller hade kunnat medföra en vårdskada	3 kap. 3 § PSL	Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) Medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR)
Anmälan till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) av händelser som har medfört eller hade kunnat medföra en allvarlig vårdskada	3 kap. 5 § PSL	Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) Medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR)
Anmälan till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) ang. legitimerad vårdpersonal som befaras utgöra en fara för patientsäkerheten.	3 kap. 7 § PSL	Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) Medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR)
Anmälan till läkemedelsverket av allvarliga tillbud/negativa händelser med medicintekniska produkter	5 kap. 2,3 §§ HSLF-FS 2021:52	Medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR)

3. Handläggning i individärenden

3.1 Utredning

Ärende	Lagrum	Delegat
Beslut att inleda utredning	11 kap. 1 § SoL 14 kap. 2 § (delvis) SoL	Handläggare /Vid bortfall ersätter: 1) enhetschef myndighetsutövning 2) verksamhetschef myndighetsutövning
Beslut att utredning inte ska inledas	11 kap. 1 § SoL 14 kap. 2 § SoL	Handläggare /Vid bortfall ersätter: 1) enhetschef myndighetsutövning 2) verksamhetschef myndighetsutövning
Beslut att utredning inte ska föranleda någon insats	11 kap. 1 § SoL 14 kap. 2 § SoL	Handläggare /Vid bortfall ersätter: 1) enhetschef myndighetsutövning 2) verksamhetschef myndighetsutövning
Beslut att lägga ned inledd utredning	11 kap. 1 § SoL 14 kap. 2 § SoL	Handläggare /Vid bortfall ersätter: 1) enhetschef myndighetsutövning 2) verksamhetschef myndighetsutövning

3.2 Beslut om bistånd

Ärende	Lagrum	Delegat
Beslut om bistånd i form av särskild boendeform och korttidsvistelse	4 kap. 1 § och 1 c § SoL 11 kap 1 § SoL 11 kap 3 § SoL	I första hand: Enhetschef myndighetsutövning I andra hand: Handläggare efter godkännande av enhetschef

Beslut om bistånd i form av hemtjänst, boendestöd, ledsagarservice, telefonservice, dagverksamhet, matdistribution, trygghetslarm, samt andra insatser för den enskildes livsföring i övrigt	4 kap. 1 § SoL 11 kap 1 § SoL	Handläggare /Vid bortfall ersätter: 1) enhetschef myndighetsutövning 2) verksamhetschef myndighetsutövning
Beslut om bistånd i form av kontaktperson	4 kap. 1 § SoL 11 kap 1 § SoL	Handläggare /Vid bortfall ersätter: 1) enhetschef myndighetsutövning 2) verksamhetschef myndighetsutövning
Beslut om förordnande och entledigande av kontaktperson	4 kap. 1 § SoL 11 kap 1 § SoL	Handläggare /Vid bortfall ersätter: 1) enhetschef myndighetsutövning 2) verksamhetschef myndighetsutövning

3.3 Omprövning och överklagan

Ärende	Lagrum	Delegat
Omprövning av beslut	37-39 §§ FL	Delegaten i ursprungsbeslutet
Avvisa för sent inkommen överklagan	45 § FL	Delegaten i ursprungsbeslutet
Yttrande till förvaltningsdomstol om nämndens inställning i överklagningsärende	46 § FL	Delegaten i ursprungsbeslutet
Ändra ett beslut om en insats som gäller tills vidare till den enskildes nackdel om förhållandena för den enskilde har förändrats väsentligt	14 kap 9 § SoL	Handläggare Enhetschef

3.4 Överflyttning av ärende

Ärende	Lagrum	Delegat
Beslut att framställa om överflyttning av ärende till nämnd i annan kommun	2 a kap. 10 § SoL 29 kap. 10 § SoL	Handläggare /Vid bortfall ersätter: 1) enhetschef myndighetsutövning 2) verksamhetschef myndighetsutövning

3.5 Ombud och offentligt biträde

Ärende	Lagrum	Delegat
Ge fullmakt till handläggare att företräda nämnden i förvaltningsdomstol	10 kap. 2 § SoL 30 kap. 2 § SoL	Verksamhetschef

3.6 Arvoden, avgifter och taxor

Ärende	Lagrum	Delegat
Beslut om arvode och omkostnadsersättning till kontaktperson a) Enligt SKR:s riktlinjer b) Utöver SKR:s riktlinjer		a) Handläggare b) Enhetschef
Fastställa avgifter i särskilt boende och för hemtjänst och övriga hjälp i hemmet	8 kap. 2 § SoL 32 kap. 1 § SoL	Assistent
Jämkningsavgifter enligt gällande regler	8 kap. 2 § SoL 32 kap. 1 § SoL	Assistent
Jämkningsavgifter och taxor utöver gällande regler	8 kap. 2 § SoL 32 kap. 1 § SoL	Enhetschef

4. Ekonomi, inköp mm.

Enligt Umeå kommuns styrande dokument, exempelvis upphandlings- och attestreglemente

4.1 Beslut om inköp

Ärende	Delegat
--------	---------

Beställa varor och tjänster	Äldreomsorgsdirektör med rätt att vidaredelegera
Utse beställare och attestanter inklusive ersättare	Äldreomsorgsdirektör med rätt att vidaredelegera

4.2 Teckna och säga upp/häva avtal

Ärende	Delegat
Hysesavtal enligt fastställd boendeplan	Äldreomsorgsdirektör med rätt att vidaredelegera
Hysesavtal utöver fastställd boendeplan	Äldreomsorgsdirektör med rätt att vidaredelegera
Övriga avtal med ekonomiskt innehåll ¹	Äldreomsorgsdirektör med rätt att vidaredelegera
Avtal med externa utförare av hemtjänst enligt LOV	Upphandlingschef/Bitr.upphandlingschef
Personuppgiftsbiträdesavtal	Äldreomsorgsdirektör med rätt att vidaredelegera

4.3 Övriga beslut

Ärende	Delegat
Bokföringsmässig avskrivning av fordringar	Äldreomsorgsdirektör med rätt att vidaredelegera
Besluta om bidrag ur fondmedel	Äldreomsorgsdirektör med rätt att vidaredelegera
Beslut att beställa utredning hos Fastighet, service	Äldreomsorgsdirektör med rätt att vidaredelegera
Omfattande forskningsprojekt och andra projekt som kräver särskilda resurser	Äldreomsorgsdirektör
Lämna yttrande i samhällsplaneringsärenden där nämndens beslut ej krävs	Äldreomsorgsdirektör
Beslut angående skadeståndsanspråk och avtal om förlikning avseende skadeståndsanspråk a) upp till ½ prisbasbelopp b) över ½ prisbasbelopp upp till 2 prisbasbelopp c) över 2 prisbasbelopp	a) Enhetschef b) Biträdande verksamhetschef och verksamhetschef c) Äldreomsorgsdirektör

¹ Kan till exempel vara avtal med Region Västerbotten om ansvarsfördelning för vissa hälso- och sjukvårdsuppgifter.

5. Övrigt

Ärende	Delegat
Besluta om deltagande i kurser och konferenser och studiebesök inom Sverige och Europa för förtroendevalda	Presidiet
Beslut att avslå begäran enligt artiklarna 12.5 samt 15 – 21 enligt dataskyddsförordningen (GDPR).	Äldreomsorgsdirektör med rätt att vidaredelegera
Beslut att fastställa konsekvensbedömning enligt artikel 35 och rätt att samråda med tillsynsmyndighet enligt artikel 36 enligt dataskyddsförordningen (GDPR)	Äldreomsorgsdirektör med rätt att vidaredelegera
Beslut att teckna datadelningssavtal för fastställande av ansvar vid gemensamma personuppgiftsbehandlingar enligt artikel 26 i dataskyddsförordningen (GDPR)	Äldreomsorgsdirektör med rätt att vidaredelegera
Fastställa krisledningsplan för äldreomsorgsförvaltningen	Äldreomsorgsdirektör

Tjänsteskrivelse

2025-04-29

Äldrenämnden

Diariennr: ÄN-2024/00194

Anslag anvisning av nämndinitiativ och revidering av rutin

Förslag till beslut

Äldrenämnden beslutar att anta Umeå kommuns "Anvisning för hantering av nämndinitiativ".

Äldrenämnden godkänner revideringen av nämndens egen rutin "Hantering av initiativärenden och övriga frågor".

Ärendebeskrivning

2025-03-31 beslutade kommunstyrelsen att godkänna revidering av reglementet för kommunens styrelse och nämnder. I samband med detta rekommenderade kommunstyrelsen de övriga nämnderna att anta den kommunövergripande anvisningen för hantering av nämndinitiativ.

Till följd av detta justerar äldrenämnden sin egen rutin för hantering av initiativärenden och övriga frågor, så att den överensstämmer med den gemensamma anvisningen. Den reviderade rutinen fungerar som ett komplement till kommunens övergripande anvisning. Ändringarna i rutinen identifieras genom den gulmarkerade texten i dokumentet.

Beslutsunderlag

Anvisning för hantering av nämndinitiativ 2025-03-18

Rutin - Hantering av initiativärenden och övriga frågor 2025-05-23

Beredningsansvariga

Rosa Norberg, nämndsekreterare/utredare

Beslutet ska skickas till

Äldrenämndens ledamöter och ersättare

Pernilla Henriksson
Äldreomsorgsdirektör

Rosa Norberg
Nämndsekreterare/utredare

Anvisning

Anvisning för hantering av nämndinitiativ

Beslutad av:
Kommunstyrelse

Diarienummer:
KS-2014/01024

Datum och paragraf för beslutet:
2025-03-18 §

Dokumenttyp:
Anvisning

Giltighetstid:
Tills vidare

Dokumentansvarig:
Stadsledningskontoret
Avd för ekonomi och styrning

Inledning

Bakgrund

Förekomsten av nämndinitiativ i nämnderna i Umeå kommun har ökat och frågeställningar/osäkerhet om hur nämndinitiativ ska hanteras har lyfts bland såväl förtroendevalda som tjänstepersoner. För att åtgärda detta har denna anvisning tagits fram. I 4 kap. 20 § kommunallagen (2017:725) sägs att "Varje ledamot i en nämnd får väcka ärenden i nämnden". Bestämmelsen innebär att en eller flera ledamöter tillsammans kan väcka ärende i nämnd och att detta förfarande kallas ett nämndinitiativ.

Ett nämndinitiativ innebär att en eller flera ledamöter eller tjänstgörande ersättare i nämnden lämnar ett förslag. Det vill säga att ledamoten väcker ett ärende för att denne vill att något ska utredas, genomföras eller liknande. Med nämnd avses nämnder och kommunstyrelsen. Rätten att väcka ärende i en nämnd innebär att ärendet måste behandlas av nämnden.

Syfte

Syftet med anvisningen är att ge stöd i hantering av nämndinitiativ i Umeå kommun samt skapa en enhetlig och rättssäker hantering av nämndinitiativ. Genom en enhetlig och tydlig hantering av nämndinitiativ skapas förutsättningar för ökad transparens gentemot kommunens invånare och bättre möjligheter till politiskt förankrade beslut.

Giltighetstid

Anvisningen gäller tills vidare

Relaterade styrdokument

Reglemente för nämnder och styrelse i Umeå kommun

Hantering av nämndinitiativ

Form och innehåll

Ett nämndinitiativ måste ligga inom nämndens uppdrag och ansvarsområde. Ett nämndinitiativ får inte innehålla förslag inom olika ämnen/områden.

Ett nämndinitiativ ska vara skriftligt och det ska framgå vem eller vilka ledamöter som lämnar initiativet.

Nämndinitiativet ska innehålla en kort förklaring till ärendet samt ledamoten/ledamöternas yrkande/yrkanden.

Hur väcks ett nämndinitiativ

Nämndinitiativ kan lämnas inför eller under ett sammanträde. Om initiativet lämnas in före utskick av kallelse kan initiativet läggas till föredragningslistan.

Om nämndinitiativ lämnas efter utskick av kallelse men före sammanträdet anmäler ledamoten initiativet när dagordningen fastställs. Initiativet väcks först när ärendet behandlas på nämndens sammanträde, d.v.s. enbart det faktum att en handling har lämnats in före nämndsammanträdet innebär inte att ärendet är väckt.

Om en ledamot/tjänstgörande ersättare har för avsikt att lämna ett nämndinitiativ under ett sammanträde anmäls initiativet lämpligen i början av sammanträdet och läggs till som en punkt på föredragningslistan. Det finns inget som hindrar att initiativet lämnas även efter det att föredragningslistan är fastställd.

Endast de som tjänstgör som ledamöter vid sammanträdet har rätt att lämna nämndinitiativ. Detta innebär att även en ersättare som tjänstgör vid sammanträdet kan lämna nämndinitiativ.

Hantering av nämndinitiativ väckt vid sammanträde

Om nämndinitiativ väcks inför eller under pågående sammanträde ska ärendet i första hand lämnas till nämndens förvaltning för beredning.

Ärendet kan avgöras direkt vid sammanträde, till exempel om det är tydligt att initiativet ligger utanför nämndens uppdrag och ansvarsområden.

Exempel på nämndens beslut efter att nämndinitiativ har beretts av förvaltning

Under sammanträdet kan ett av förvaltningen berett nämndinitiativ beslutas enligt följande exempel:

- Nämnden beslutar att bifalla eller avslå nämndinitiativet.
- Nämnden beslutar att förvaltningens yttrande ska utgöra svar på nämndinitiativet.
- Nämnden beslutar att lämna nämndinitiativet utan åtgärd eftersom det som initiativet omfattar redan är omhändertaget och avslutat.
- Nämnden beslutar att nämndinitiativet ska behandlas inom ramen för ett redan pågående ärende och det ska då framgå vilket ärende det gäller

Uppräkningen av exempel är inte uttömmande.

Protokoll

I protokollet hanteras nämndinitiativet som ett eget ärende och tas upp som en egen paragraf. Av protokollet ska framgå:

- vem eller vilka ledamöter som väckt nämndinitiativet
- nämndens beslut relaterat till nämndinitiativet
- de yrkande/yrkanden som sagda ledamot/ledamöter fört fram i nämndinitiativet
- kort förklaring till varför nämndinitiativet väckts.

Dokumentansvarig: Kanslichef, socialtjänstens kansli	Dokumentdatum: 2024-11-22
Godkänd av: Äldrenämnden	Reviderad: 2025-05-23
Hantering av initiativärenden och övriga frågor - äldrenämnden	

Syfte och omfattning

Att klargöra ansvarsfördelning och arbetssätt vid initiativärenden och övriga frågor i äldrenämnden. Rutinen är ett komplement till Umeå kommuns anvisning för hantering av nämndinitiativ.

Ansvar

Varje ledamot ansvarar för att tydliggöra om den fråga man tar upp på ett nämndssammanträde gäller en övriga fråga (information) eller ett initiativärende (förslag/yrkande).

Ordförande ansvarar för att frågan behandlas på ett lämpligt sätt.

Nämndsekreterare och kanslichef ansvarar för att agera juridiskt stöd vid behov i fråga om Kommunallagens (2017:725) bestämmelser om mötesregler, protokollföring, m.m.

Gällande initiativärenden som remitteras till förvaltningen ansvarar äldreomsorgsdirektör för att fördela ärendet till rätt verksamhet och att ärendet återkommer till nämnden för beslut i rätt tid.

Beskrivning av arbetsgång

Det finns två närliggande typer av frågor som förtroendevalda i äldrenämnden har möjlighet att ta upp: övriga frågor och initiativärende (ibland även kallat nämndinitiativ eller extraärende). Övriga frågor och nämndinitiativ fastställs lämpligen i början på nämndssammanträdet under rubriken "Fastställande av dagordning". Nämndinitiativ kan även lämnas inför ett sammanträde för att underlätta den administrativa hanteringen av ärendet. Om nämndinitiativet lämnas in före utskick av kallelse kan initiativet läggas till föredragningslistan.

Övriga frågor

Övriga frågor är den typ av frågor som rör sig om ren information, till exempel: "Hur fungerar verksamhet X?" eller "Hur många omsorgstagare finns i den kommunala hemtjänsten?". Nämnden förväntas inte fatta beslut om eller ta ställning till övriga frågor i sak.

Initiativärenden

Initiativärenden är något som varje ledamot eller tjänstgörande ersättare har möjlighet att ta upp/väcka vid ett nämndssammanträde enligt Kommunallagen (KL) 4 kap. 20 §. Den här typen av ärenden rör förslag eller yrkanden i en sakfråga, till exempel "Äldreomsorgen ska göra X" eller "Verksamhet X ska organiseras på sättet Y".

Mer information om hur ett nämndinitiativ kan väckas anges i Umeå kommuns anvisning för nämndinitiativ.

Ledamöter som vill väcka initiativärenden kan anmäla det i förväg till nämndsekreterare, för att underlätta den administrativa hanteringen.

Initiativärenden eller övriga frågor tas dock som regel inte med på föredragningslistan eller i kallelsen som skickas ut före sammanträdet.

Hantering av initiativärenden under och efter sammanträdet

Om en ledamot väcker ett initiativärende måste nämnden fatta någon form av beslut i frågan. Nämnden har då att ta ställning till om man vill fatta beslut vid samma möte eller ta beslut i frågan vid ett senare möte. Om nämnden väljer att fatta beslut vid samma möte blir det i så fall fråga om bifall eller avslag till förslaget. Om nämnden väljer att fatta beslut senare så kan nämnden antingen välja att remittera frågan (exempelvis till förvaltningen) eller att bordlägga frågan.

Umeå kommuns reglemente för styrelse och nämnder anger att ärendet ska "hänskjutas till förvaltning för beredning om ärendet ej kan avgöras under sammanträdet".

Exempel på nämndens beslut efter att ett nämndinitiativ beretts av förvaltningen anges i kommunens anvisning för hantering av nämndinitiativ.

Tidsgräns för remittering

I beslutet för initiativärenden som remitteras till förvaltningen bör det finnas någon form av tidsgräns för när ärendet ska återkomma till nämnden. Det kan t.ex. anges att ärendet bör återkomma inom ett visst antal månader ("Inom 3 månader"), till ett visst möte ("Sammanträdet i augusti") eller när ett särskilt villkor är uppfyllt ("När risk- och konsekvensanalysen för X är färdig").

Lagar och förordningar

Kommunallag (2017:725)

Reglemente för Umeå kommuns styrelse och nämnder

Anvisning för hantering av nämndinitiativ

Tjänsteskrivelse

2025-05-02

Äldrenämnden

Diariennr: ÄN-2025/00118

Beslut om insatser utan individuell behovsprövning

Förslag till beslut

Äldrenämnden beslutar att fortsatt erbjuda insatserna Seniortorget, anhörigstöd, flexibel avlösning och Hjärnträffen utan krav på biståndsbeslut samt undantag från dokumentationskrav enligt förvaltningens förslag i bilaga 1-4.

Ärendebeskrivning

I nya socialtjänstlagen ges kommunerna möjlighet att tillhandahålla insatser för personliga behov till enskilda utan någon individuell behovsprövning. De insatser för personliga behov som får tillhandahållas utan behovsprövning kan vara allmänt inriktade insatser öppna för alla, såväl som individuellt inriktade insatser. Innan nya socialtjänstlagen träder i kraft ska ansvariga nämnder besluta kring de icke behovsprövade insatser som finns idag och som ska förbli icke behovsprövade framgent. De insatserna behöver nämnden fatta beslut om för att kommunen ska få fortsätta att tillhandahålla dem utan behovsprövning från 1 juli. Nämnden ska också fatta beslut om undantag för dokumentationskrav för dessa insatser

Följande insatser föreslås fortsätta som icke-behovsprövade insatser från och med 1 juli 2025:

- Seniortorget
- Anhörigstöd
- Flexibel avlösning
- Hjärnträffen

Undantag från dokumentationskrav

Insatsen Seniortorget ska vara helt undantagen från dokumentationskrav. Insatsen anhörigstöd ska delvis vara undantagen från dokumentationskrav vad gäller uppgifter om enskilds identitet. enl 14 kap 4 § SoL.

Insatserna flexibel avlösning och Hjärnträffen ska **inte** vara undantagna från dokumentationskrav eftersom det behöver finnas en plan för insatserna på individnivå.

Tjänsteskrivelse

Dnr: ÄN-2025/00118

Bilagor

Bilaga 1 Seniortorget

Bilaga 2 Anhörigstöd

Bilaga 3 Flexibel avlösning

Bilaga 4 Hjärnträffen

Beredningsansvariga

Anna Bergström

Helen Gripenrot

Beslutet ska skickas till

Anna Bergström

Helen Gripenrot

Pernilla Henriksson
Äldreomsorgsdirektör

Anna Bergström
Kvalitetschef

Insatser utan behovsprövning samt undantag på dokumentationskrav - Seniorsamhället

Ansvarig för insatsen

Utredning äldre och bistånd

Insatsens namn

Seniorsamhället

Beskrivning av insats

Seniorsamhällets syfte är att ge guidning, inspiration och information om seniorlivet. Seniorsamhället informerar även om övriga verksamheter, aktiviteter och mötesplatser som finns i Umeå och det finns ett stort utbud av arrangemang och aktiviteter från många olika aktörer. Genom Seniorsamhället har kommunen möjlighet att arbeta mer förebyggande och evidensbaserat. Seniorsamhället finns också som digital plattform för att nå ut till fler.

Villkor och objektiva skäl för villkoren

Vänder sig till seniorer men alla är välkomna

Undantag från dokumentationskrav

Insatsen ska undantas från dokumentationskrav vad gäller uppgifter om enskilds identitet . Även rådgivning enl. 14 kap 4 § SoL.

Seniorsamhället ska undantas från dokumentationskrav vad gäller uppgifter om enskilds identitet då det är en öppen verksamhet där information och kunskap ges, är utformade som mötesplats där det inte finns skäl eller behov att dokumentera uppgifter som kan kopplas till enskilda individer. enl. 14 kap 4 § SoL.

Insatser utan behovsprövning samt undantag på dokumentationskrav - Anhörigstöd

Ansvarig för insatsen

Utredning äldre och bistånd

Insatsens namn

Anhörigstöd

Beskrivning av insats

Insatsen är en direkt stödform till den anhörige.

Syftet med stödet till anhöriga är framför allt att minska deras fysiska, psykiska och sociala belastning, förebygga egen ohälsa samt om möjligt förbättra livskvaliteten för anhöriga.

Stödet ges i form av rådgivning, information, guidning, och utbildning.

Stödplan för insatsen görs tillsammans med anhörigkonsulent och den anhörige.

Stödplanen är ett led i att identifiera anhörigas specifika behov av stöd för egen del och erbjuda stödformer utifrån hens behov och önskemål. Stödplanerna underlättar kontinuerlig uppföljning över tid.

Villkor och objektiva skäl för villkoren.

Stödet vänder sig till anhöriga vars närstående är vuxna och bosatt i eget ordinärt boende i Umeå kommun.

Undantag från dokumentationskrav

Insatsen ska delvis undantas från dokumentationskrav vad gäller uppgifter om enskilds identitet enl 14 kap 4 § SoL, i situationer då en anhörig ringer in och har en generell fråga som inte genererar ytterligare stödsamtal eller behov av några kontaktuppgifter.

Skäl för undantag

Enskildas behov av anonymitet vägs mot insatsens syfte och genomförbarhet.

Insatser utan behovsprövning samt undantag på dokumentationskrav – Flexibel avlösning

Ansvarig för insatsen

Utredning äldre och bistånd

Insatsens namn

Flexibel avlösning för anhöriga som vårdar en vuxen närstående

Beskrivning av insats

Insatsen är en direkt stödform till den anhöriga som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående som har funktionsnedsättning.

Syftet är att minska anhörigas fysiska, psykiska och sociala belastning, förebygga egen ohälsa samt om möjligt förbättra livskvaliteten för anhöriga. Den anhöriga kan få avlösning upp till 25 timmar/månad.

Stödplan för insatsen görs tillsammans med anhörigkonsulent och den anhörige för inhämtande av kontaktuppgifter samt plan för insatsen.

Villkor och objektiva skäl för villkoren.

- Anhörig och närstående är sammanboende dvs. bor tillsammans och delar gemensamt hushåll i ordinärt boende i Umeå kommun.
- Närstående har behov av stöd och tillsyn på sådant vis att denne inte kan lämnas ensam mer än korta stunder och/eller anhörig upplever psykisk och emotionell belastning i samband med att närstående lämnas ensam.
- Flexibel avlösning är inte möjlig i samband med vistelse på annan ort.
- Behovet av avlösning ska vara långvarigt och återkommande.

Undantag från dokumentationskrav

Insatsen flexibel avlösning ska inte vara undantagen från dokumentationskrav eftersom det behöver finnas en plan för insatserna på individnivå och möjlighet till uppföljning.

Insatser utan behovsprövning samt undantag på dokumentationskrav - Hjärnträffen

Ansvarig för insatsen

Utredning äldre och bistånd

Insatsens namn

Hjärnträffen

Beskrivning av insats

FINGER-modellen är baserad på de vetenskapliga resultaten av FINGER-studien, som visar att koordinerade livsstilsåtgärder inom fem områden kan förebygga eller fördröja utvecklingen av kognitiv svikt. De fem områdena är fysisk aktivitet, hälsosam kost, sociala aktiviteter, hjärngymnastik, samt kontroll av kärrelaterade värden. Med det som bakgrund har Hjärnträffens aktiviteter sin utgångspunkt i FINGER-modellen. Verksamheten är ett komplement till dagverksamhet för att väcka intresse hos personer i tidigt skede av sjukdomsförloppet. Hjärnträffen är en öppen verksamhet, med åtta platser.

Aktivitetserna ska öka möjligheterna för personen att leva ett bra liv, med bibehållen livskvalitet och möjlighet att bo kvar i det egna hemmet så länge som möjligt. Verksamheterna erbjuder på olika sätt information om och stöd till anhöriga.

Villkor och objektiva skäl för villkoren.

Verksamheten är till för personer med mild fas av demenssjukdom eller personer med kognitiv störning som påbörjat utredning, oavsett ålder och som bor kvar i det egna hemmet.

Personerna ska självständigt kunna ta sig till verksamheten och inte vara i behov av gånghjälpmedel.

Verksamheten hanterar kontaktuppgifter för deltagarna och för anteckningar för att följa upp och erbjuda stöd av god kvalitet.

Undantag från dokumentationskrav

Insatsen Hjärnträffen ska inte vara undantagen från dokumentationskrav eftersom det behöver finnas en plan för insatserna på individnivå samt möjlighet till uppföljning.

Tjänsteskrivelse

2025-05-08

Äldrenämnden

Diariennr: ÄN-2025/00125

Nämndinitiativ (M) - Alla misstänkta brott ska polisanmälas

Ärendebeskrivning

Föreligger nämndinitiativ från Moderaterna, av vilken följande framgår:
”Lokalmedia har rapporterat om att en man som arbetat inom den kommunala hemtjänsten misstänks för flera sexuella övergrepp mot äldre kvinnor. Det har också framkommit att Umeå kommun inte har polisanmält, trots att kommunen hade kännedom om brott. Den misstänkta mannen fick dessutom jobba kvar.

I en intervju i SVT säger äldrenämndens ordförande att rutinerna ska ändras, men först till hösten. Det finns ingen anledning att vänta till hösten - rutinerna behöver ändras omgående. Vår högsta prioritering borde vara att skydda de äldre som vi ska hjälpa.

Med anledning av detta förslår jag att äldrenämnden beslutar:

att ändra rutinerna omgående så att alla misstänkta brott polisanmäls

Lotta Holmberg (M)”

Beslutsunderlag

Nämndinitiativ (M) - Alla misstänkta brott ska polisanmälas

Pernilla Henriksson
Äldreomsorgsdirektör

Anna Karlander
Kanslichef

Nämndinitiativ: **Alla misstänkta brott ska polisanmälas**

Lokalmedia har rapporterat om att en man som arbetat inom den kommunala hemtjänsten misstänks för flera sexuella övergrepp mot äldre kvinnor. Det har också framkommit att Umeå kommun inte har polisanmält, trots att kommunen hade kännedom om brott. Den misstänkta mannen fick dessutom jobba kvar.

I en intervju i SVT säger äldrenämndens ordförande att rutinerna ska ändras, men först till hösten. Det finns ingen anledning att vänta till hösten - rutinerna behöver ändras omgående. Vår högsta prioritering borde vara att skydda de äldre som vi ska hjälpa.

Med anledning av detta förslår jag att äldrenämnden beslutar:

att ändra rutinerna omgående så att alla misstänkta brott polisanmäls

Lotta Holmberg (M)

...

Tjänsteskrivelse

2025-05-21

Äldrenämnden

Diariennr: ÄN-2025/00135

Nämndinitiativ (S) – Stärkt trygghet och högre kvalitet i äldreomsorgen

Ärendebeskrivning

Föreligger nämndinitiativ från Socialdemokraterna, av vilken följande framgår:

"Under 2024 inträffade ett allvarligt missförhållande på en enhet på ett av kommunens vård- och omsorgsboenden. Händelsen möttes upp med åtgärder, bl.a. förstärkning av chefsstöd, utbildning och noggrann övervakning av verksamheten. Ärendet underkastades också granskning av Inspektionen för vård och omsorg och myndigheten godkände därefter åtgärdsplanen. Men det faktum att ett allvarligt missförhållande kunde inträffa och att förtroendet för äldreomsorgen skadats, kräver en ordentlig genomlysning av verksamheten och åtgärder för att förhindra ytterligare allvarliga missförhållanden.

I Socialdemokraternas och Miljöpartiets budgetförslag för 2026 har medel därför avsatts för en satsning på kvalitetsundersköterskor, för att stärka kompetens och verksamhetsnära resurser i syfte att garantera hög kvalitet och patientsäkerhet. Genom att det finns medel avsatta för kommande år blir det möjligt att använda innevarande års tillfälliga överskott i äldrenämnden för att påbörja satsningen redan nu. Utöver att stärka bemanning, kompetens och resurser ute i verksamheterna krävs dock en ordentlig genomlysning av hur kommunen brustit och vad som krävs för att förhindra att allvarliga missförhållanden sker igen.

Mot den bakgrunden yrkar vi:

Att äldrenämnden beslutar att genomföra en extern, oberoende granskning av hanteringen av missförhållanden och allvarliga avvikelser i äldreomsorgen. I granskningen ska ingå att lämna förslag på åtgärder för att stärka kvalitén och patientsäkerheten samt för att förhindra missförhållanden.

Att äldrenämnden ger förvaltningen i uppdrag att omedelbart inleda ett arbete för att omsätta delar av innevarande års budgetöverskott i verksamheterna för att öka bemanningen med kvalitetsundersköterskor på kommunens särskilda boenden.

Tjänsteskrivelse

Dnr: ÄN-2025/00135

Att äldrenämnden ger förvaltningen i uppdrag att återkomma till nämnden med löpande rapporter om hur ökningen av bemanningen med kvalitetsundersköterskor faller ut.”

Beslutsunderlag

Nämndinitiativ (S) - Stärkt trygghet och högre kvalitet i äldreomsorgen

Nämndsinitiativ: Stärkt trygghet och högre kvalitet i äldreomsorgen

Till äldrenämndens sammanträde 2025-05-23

Under 2024 inträffade ett allvarligt missförhållande på en enhet på ett av kommunens vård- och omsorgsboenden. Händelsen möttes upp med åtgärder, bl.a. förstärkning av chefsstöd, utbildning och noggrann övervakning av verksamheten. Ärendet underkastades också granskning av Inspektionen för vård och omsorg och myndigheten godkände därefter åtgärdsplanen. Men det faktum att ett allvarligt missförhållande kunde inträffa och att förtroendet för äldreomsorgen skadats, kräver en ordentlig genomlysning av verksamheten och åtgärder för att förhindra ytterligare allvarliga missförhållanden.

I Socialdemokraternas och Miljöpartiets budgetförslag för 2026 har medel därför avsatts för en satsning på kvalitetsundersköterskor, för att stärka kompetens och verksamhetsnära resurser i syfte att garantera hög kvalitet och patientsäkerhet. Genom att det finns medel avsatta för kommande år blir det möjligt att använda innevarande års tillfälliga överskott i äldrenämnden för att påbörja satsningen redan nu. Utöver att stärka bemanning, kompetens och resurser ute i verksamheterna krävs dock en ordentlig genomlysning av hur kommunen brustit och vad som krävs för att förhindra att allvarliga missförhållanden sker igen.

Mot den bakgrunden yrkar vi:

Att äldrenämnden beslutar att genomföra en extern, oberoende granskning av hanteringen av missförhållanden och allvarliga avvikelser i äldreomsorgen. I granskningen ska ingå att lämna förslag på åtgärder för att stärka kvalitén och patientsäkerheten samt för att förhindra missförhållanden.

Att äldrenämnden ger förvaltningen i uppdrag att omedelbart inleda ett arbete för att omsätta delar av innevarande års budgetöverskott i verksamheterna för att öka bemanningen med kvalitetsundersköterskor på kommunens särskilda boenden.

Att äldrenämnden ger förvaltningen i uppdrag att återkomma till nämnden med löpande rapporter om hur ökningen av bemanningen med kvalitetsundersköterskor faller ut.

Carin Nilsson (S), äldrenämndens ordförande

Tjänsteskrivelse

2025-04-28

Äldrenämnden

Diariennr: ÄN-2025/00011

Anmälan av delegerade beslut/anmälningsärenden äldreomsorgen 2025

Förslag till beslut

Äldrenämnden godkänner redovisningen av anmälningsärendena och de delegerade besluten.

Ärendebeskrivning

Beslut som har tagits på delegation från nämnden och ärenden som ska anmälas till nämnden redovisas nedan.

Anmälningsärenden

Ärendenummer	Dokumentrubrik
ÄN-2024/00197	lex Maria 3.1.1-36485/2024 - Beslut avslut från Inspektionen för vård och omsorg 3.1.1-36485/2024-3
ÄN-2025/00007	Delegationsbeslut äldreomsorgens ordförande 2025 - Kurser och konferenser maj
ÄN-2025/00040	Samråd vård och omsorg 2025 - Länssamverkansgruppen - Protokoll länssamverkansgruppen 2025-04-11
ÄN-2025/00073	Delegationen för social välfärd och hälsa 2025 - Minnesanteckningar delegationen för social välfärd och hälsa 2025-02-19
ÄN-2025/00073	Delegationen för social välfärd och hälsa 2025 - Minnesanteckningar delegationen för social välfärd och hälsa 2025-04-29
ÄN-2025/00106	Granskning av äldreomsorgens hantering av personuppgiftsincidenter - Granskningsrapport från Insatt AB
ÄN-2025/00122	Överenskommelse munhälsobedömning och tandvård -2025 - Region Västerbotten - kommunerna i Västerbottens län - Samverkan vid munhälsobedömning och tandvård
ÄN-2025/00123	Inriktning och ansvarsfördelning Civil beredskap - Beslut kommunfullmäktige § 82
ÄN-2025/00126	Översyn av styrdokument 2025 - Beslut kommunfullmäktige § 88

Tjänsteskrivelse

Dnr: ÄN-2025/00011

Beredningsansvariga

Kevin Tornemar, nämndsekreterare

Pernilla Henriksson
Äldreomsorgsdirektör

Anna Karlander
Kanslichef

BESLUT

2025-05-05

Dnr 3.1.1-36485/2024-3

1(2)

Ert dnr AN-2024/00197

Umeå kommun
Äldreämnden
901 84 UMEÅ

Umeå kommun Socialtjänsten
Datum 2025-05-07
Dnr AN-2024/00197-4

Ärendet

Anmälan enligt lex Maria från Umeå kommun om risk för allvarlig vårdskada vid Hemsjukvården i Umeå.

Anmälan handlar om att en patient inte fick sitt Waran (blodförtunnande läkemedel) under fem dagar. Detta medförde risk för allvarlig konsekvens och patienten behövde sjukhusvård och det går inte att utesluta att händelsen bidragit till en vårdskada.

Beslut

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) avslutar ärendet och kommer inte att vidta några ytterligare åtgärder.

Skälen för beslutet

IVO bedömer att vårdgivaren har fullgjort sin skyldighet att utreda och anmäla händelser som har medfört eller hade kunnat medföra en allvarlig vårdskada.

Enligt IVO framstår vårdgivarens slutsatser som rimliga och adekvata. Vårdgivaren har vidtagit och planerar att vidta åtgärder för att hindra att något liknande inträffar igen.

Därmed har vårdgivaren uppfyllt kraven i 3 kap. 2-5 §§ patientsäkerhetslagen (2010:659), PSL och de föreskrifter som beskriver vårdgivares ansvar för systematiskt patientsäkerhetsarbete, HSLF-FS 2017:40 och anmälan till IVO av händelser som medfört eller hade kunnat medföra allvarlig vårdskada, HSLF-FS 2017:41.

Underlag

- Anmälan inklusive vårdgivarens interna utredning.

Beslut i detta ärende har fattats av enhetschefen Anna Wänman Jonsson. I den slutliga handläggningen har inspektören Robert Wiklund deltagit. Inspektören Eva-Lena Wrethén har varit föredragande.

Information om IVO:s uppdrag i hanteringen av anmälningar enligt lex Maria

Vårdgivaren är skyldig att utreda och till IVO anmäla händelser som medfört eller hade kunnat medföra allvarlig vårdskada. Syftet med utredningen ska vara att så långt som möjligt klarlägga händelseförloppet och vilka faktorer som påverkat det. Av vårdgivarens utredning ska framgå vilka åtgärder som har beslutats i syfte att hindra att liknande händelser inträffar på nytt, eller att begränsa effekterna av sådana händelser om de inte helt går att förhindra. Det ska även framgå att patienten har getts tillfälle att beskriva händelsen samt hur hälso- och sjukvårdspersonalen informeras om vårdgivarens analys och bedömning av händelsen i syfte att bidra till lärande och ökad patientsäkerhet. IVO:s ansvar när det gäller anmälningar enligt lex Maria är att granska vårdgivarens utredning. Om IVO bedömer att vårdgivarens utredning följer gällande bestämmelser avslutar IVO ärendet.

Delegationsbeslut

Umeå kommun 2025-05-06

Diarienum: ÄN-2025/00007

Äldreträmmen

Beslutsfattare:

Med stöd av fastställd delegationsordning meddelas följande beslut:

Ärende:

Deltagande i kurser och konferenser för äldreträmmens ledamöter och ersättare.

Beslut:

Äldreträmmens presidium kan delta i en konferens om hälsa och omsorg i landsbygdsområden, som arrangeras på Holmön den 29 augusti 2025. Konferensen anordnas av föreningen Holmöns Utvecklingsforum i samarbete med Region Västerbotten.

En ledamot eller ersättare från respektive parti i Äldreträmmen kan delta vid konferensen "Sund konkurrens och välfärdsbrott inom inköp och upphandling" som arrangeras av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR).

Datum: 2025-08-26

Tid: 09:00-11:00

Plats: Digitalt

Pris: 400kr per person

Ersättning: Arvode och ersättning för förlorad arbetsinkomst utgår till deltagande ledamöter och ersättare för deltagande

Anmälan: Anmälan av deltagande till nämndsekreterare senast 25 augusti 2025

Umeå kommun

Postadress: 901 84 Umeå

Besöksadress: Skolgatan 31A

Telefon: 090-16 10 00 (växel)

Webbplats: www.umea.se/kommun

Digital signatur.....

Carin Nilsson, ordförande i Äldrenämnden

Digital signatur.....

Veronica Kerr, vice ordförande i Äldrenämnden

Elektroniska underskrifter

Det här dokumentet har skrivits under elektroniskt av de personer som listas i signaturpanelen.

Underskrifterna uppfyller kraven för avancerad elektronisk underskrift enligt definitionen i eIDAS (EU:s förordning 910/2014).

Äktheten kan valideras enligt internationella standarder i en valideringstjänst som uppfyller förordningen. Validering kan exempelvis göras här: <https://validate.signport.se/>

Där finns även information om hur validering kan göras i Adobe Acrobat Reader.

Notera, om dokumentet skrivs ut på papper, eller 'skrivs ut' till ett nytt PDF-dokument, följer de elektroniska underskrifterna inte med. Endast det elektroniskt underskrivna originaldokumentet kan valideras.

Regional samverkan

Ett samarbete mellan kommunerna
i Västerbotten och Region Västerbotten

Protokoll Länssamverkansgruppen

HSN 159:2–2025

Datum och tid: 20250411 kl. 08.30-10.30

Plats: Teams

Ärenden: 16–27

Närvarande

Isabell Zemrén, vice ordförande Region Västerbotten	
John Olsson	Malå kommun
Hanna Mattsson	Norsjö kommun
Jhonas Nilsson	Robertsfors kommun
Katarzyna Wikström	Skellefteå kommun
Helena Steen	Storumans kommun
Jim Lindberg	Vindelns kommun
Ulrica Westerlund	Vännäs kommun
Eva-Lena Johansson	Åsele kommun
Anna-Maria Stenlund	Region Västerbotten
Camilla Andersson	Region Västerbotten
Anna Sundén	Region Västerbotten
Christer Wilhelmsson	Region Västerbotten
Yvonne Nordlander	Åsele kommun
Fredrick Berglund	Nordmalings kommun
Kerstin Olla Grahn	Lycksele kommun
David Johansson	Skellefteå kommun
Sara Johansson	Sorsele kommun
Jenny Örnberg	Vilhelmina kommun
Ann Björklund	Bjurholm kommun
Eva Bergström	ordf. Beredning barn/unga
Sandra Scherman	ordf. Hjälpmedelsrådet
Elena Jakobsson	ordf. Beredning vuxna/äldre
Magnus Rudehäll	ordf. Beredning utveckling av digitala välfärdstjänster

Adjungerade:

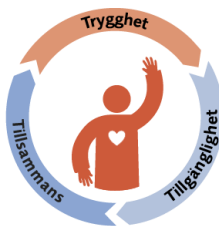
Monica Wahlström	FoU Socialtjänst
Gunilla Larsson	Region Västerbotten

Övriga tjänstepersoner

Sofia Ögren	Regional hjälpmedelskoordinator
-------------	---------------------------------

Frånvarande

Pernilla Henriksson, ordförande Umeå kommun	
Gaby Bisping	Dorotea kommun
Andreas Witt	Nordmalings kommun

Regional samverkan

Ett samarbete mellan kommunerna
i Västerbotten och Region Västerbotten

Ida Lestander
Pernilla Ahlström
Karolina Lundqvist

Region Västerbotten
Lycksele kommun
Umeå kommun

16. Godkännande av dagordning

Beslutsärende

Länssamverkansgruppen godkände dagordningen

17. Föregående protokoll

Beslutsärende

Föregående protokoll lades till handlingarna

18. Reviderad överenskommelse vid uppsökande munhälsobedömning

Beslutsärende

Föredragande: Anna Johansson

En ny överenskommelse om samverkan vid uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård mellan kommunerna och regionen fastställdes den 16 september 2022 och gäller till 31 december 2024. Syftet är att förbättra munhälsan hos målgruppen och tydliggöra ansvarsfördelningen mellan parterna. Under hösten 2024 samlades synpunkter in för att revidera överenskommelsen och dess synpunkter är tillagda i den nu reviderade överenskommelsen:

- Ett förtydligande om att regionen (Tandvårdsstödet) utfärdar tandvårdsstödsintyg till personer med demenssjukdom enligt målgrupp 2c som inte har insatser från kommunen.
- Ett tillägg till den digitala munvårdsutbildningen att det även erhålls en praktisk munvårdsutbildning samt ge kunskap om koppling mellan munhälsa och allmän hälsa.
- Ett tillägg till uppföljningen i länssamverkansgruppen genom en årlig uppföljning mellan kommunen och den lokala utföraren (f.n. Folk tandvården). Uppföljning i länssamverkansgruppen förstärks genom att uppföljning även sker närmare verksamheten och på så vis skapas utveckling av den samverkan som krävs för att nå målen för munhälsobedömningar och nödvändig tandvård. Detta sker i samråd med varandra.
- Ett förtydligande stycke har lagts till om personuppgiftsansvar.

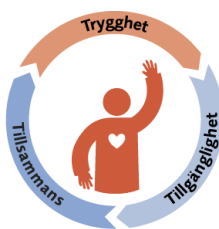
Länssamverkansgruppen beslutade:

att fastställa revideringen av överenskommelsen om samverkan vid uppsökande verksamhet (munhälsobedömning) och nödvändig tandvård och att den gäller från 2025-01-01.

Överenskommelsen föreslås räcka till 2027-12-31

19. Vårdinformationssystem, Cosmic

Informationsärende

Regional samverkan

Ett samarbete mellan kommunerna
i Västerbotten och Region Västerbotten

Föredragande: Christer Wilhelmsson

Region Västerbotten kommer snart att byta vårdinformationssystem från NCS Cross till Cosmic. Den 23 april sker övergången till Cosmic, som då blir regionens huvudjournalssystem. Det tidigare systemet kommer att vara tillgängligt i ett så kallat "läsläge" under en period efter övergången. Införandet av Cosmic har skett i samarbete med åtta andra regioner inom ramen för Sussa (strategisk utveckling av sjukvårdsstödjande applikationer). Förseningar har inträffat, bland annat på grund av världsläget, vilket har lett till att driftsättningsdatumet har behövt flyttas fram flera gånger.

Vid driftsättningen förväntas nya rutiner och arbetssätt. Fördelarna med Cosmic inkluderar en gemensam journal per patient med samlad information, versionsuppggraderingar utan driftstopp, och hög driftsäkerhet. Systemet kommer kontinuerligt att utvecklas och få ökad funktionalitet.

Cosmic är utvecklat av Cambio Healthcare System AB och används redan av flera andra regioner i Sverige och fler på väg att ansluta. När systemet införs kommer det inledningsvis att påverka tillgängligheten och initialt att resultera i längre mottagningsbesök.

20. Årsuppföljningar

Informationsärende

Föredragande: Isabell Zemrén

Skriftlig information har lämnats:

- Hälsa Lärande Trygghet i Västerbotten Årsuppföljning 2024
- Årssammanställning 2024 Samverkansråd patientsäkerhet

21. Förberedelser workshop Lycksele

Informationsärende

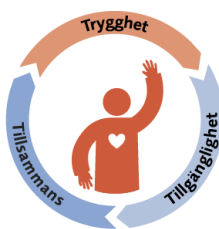
Föredragande: Gunilla Larsson

Primärvården ska vara navet i hälso- och sjukvården och samspela med specialiserad hälso- och sjukvård, socialtjänst, tandvård, omsorg, elevhälsa och skolverksamhet, oavsett utförare. En gemensam plan för primärvården är en plattform där kommun och region i samverkan formulerar och tydliggör gemensamma behov och områden för fortsatt arbete. Den gemensamma planen ska konkretisera hur samarbetet inom primärvården ska organiseras.

Dubbla uppdrag under 2024

Två utredningsuppdrag som båda handlade om primärvården gavs i början av 2024, dels från Länssamverkansgruppen (LSG), dels från Regionens fullmäktige och varsin arbetsgrupp tillsattes.

- Gemensam plan för primärvården (LSG)
- Utveckla samspel mellan sjukhusvård och primärvård i syfte att stödja omställningen till nära vård (Regionfullmäktige).

Regional samverkan

Ett samarbete mellan kommunerna
i Västerbotten och Region Västerbotten

Dessa samarbetade och gemensamt förslag till LSG blev:

För att skapa en djupgående dialog bör Länssamverkansgruppen ha ett gemensamt fysiskt arbetsmöte i syfte att:

- Göra prioriteringar av områden kopplat till färdplanens strategier och verksamhetens behov.
- Identifiera gap, möjligheter och utmaningar hos verksamheterna där samverkan sker.
- Belysa förhållningssätt till ekonomiska konsekvenser av beslut i samverkan.
- Diskutera innehåll, struktur och nivå för den gemensamma primärvårdsplanen – vad ska hanteras regionalt och vad ska göras lokalt.

Utifrån färdplanens strategier ta fram underlag som visar på behov av fortsatt arbete i samverkan

- De lokala samverkansytorna har svarat på en enkät (hela länet) för att få fram det lokala perspektivet utifrån färdplanens strategier.
- Lokala svar har sammanställts på länsdelsnivå
- Länsdelsnivån sammanställs för att få en bild av hela länet.

Det gemensamt fysiskt arbetsmöte äger rum den 6–7 maj, program kommer runt den 25 april med underlag för inläsning. Glöm inte att anmäla er!

22. Angående nya förutsättningar på området psykisk hälsa och suicidprevention (f.d. UPH medel)

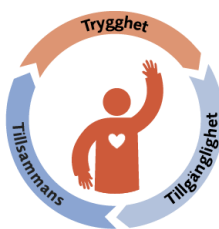
Beslutsärende

Föredragande: Monica Wahlström

År 2025 sker ett skifte från breda insatser inom psykisk hälsa med förebyggande perspektiv till ett mer strategiskt upplägg inom psykisk hälsa och suicidprevention. Folkhälsoperspektivet ingår inte längre i kriterierna, och insatser riktade mot barn gäller endast för kommunernas egna medel, vilket resulterar i att flera ansökningar svårligen kommer att kunna godkännas. De länsgemensamma medlen har tre potter:

1. Genomförande av den nationella strategin.
2. Insatser till personer med komplexa behov, särskilt inom samsjuklighet, heldygnsvård, tvångsvård och rättspsykiatri.
3. Stärkt suicidpreventivt arbete.

En del av medlen ska användas för genomförande av den nationella strategin, inklusive förebyggande och framtidsinriktade insatser. En annan del av medlen ska riktas mot personer med komplexa behov, med insatser som bedömts utifrån nya förhållningsregler. Den tredje delen av medlen ska användas för suicidpreventivt arbete, riktat mot suicidnära och personer med komplex psykisk ohälsa.

Regional samverkan

Ett samarbete mellan kommunerna
i Västerbotten och Region Västerbotten

Beredningsgruppen har utförligt granskat inkomna ansökningar och utifrån kriterierna förslås ansökningar som kan bedömas utifrån respektive pott. Beredningsgruppen förtydligar även insatser som ej anses kan bifallas på grund av ändrade förutsättningar för 2025 års medel

Gällande fördelning av statsbidrag till Strategiska insatser inom området psykisk hälsa och suicidprevention.

Länssamverkansgruppen beslutar

- i enlighet med upprättat förslag till i bilaga 22.1, avseende *bifall*, *delvis bifall* respektive *avslag* i ansökningarna 1–43.

23. Lifecare SP, nuläge

Informationsärende

Föredragande: Camilla Andersson, Anders Wink, Helen Hellström-Johansson.

Projektet är nu i slutskedet med driftsättning av Lifecare SP den 7 maj. Lifecare SP kommer att ersätta systemet Prator och används för samverkan mellan primärvård, slutenvård, specialiserad öppen vård, psykiatrisk öppenvård och Västerbottens 15 kommuner.

Under de första sex veckorna efter driftsättningen kommer det att vara en provdrift. Inför systembytet kommer utbildningar att erbjudas för både superanvändare och slutanvändare. Varje enhet som använder Lifecare SP ska ha en superanvändare. Superanvändare ansvarar för att utbilda all personal på sina enheter med hjälp av undervisningsmaterial, fungera som lokal support vid frågor, förmedla information från systemförvaltningen och delta vid behov i tester av nya versioner eller förändringar av systemet. Slutanvändarutbildningar kommer att finnas för både kommun och region. Målsättningen är att all personal som berörs av Lifecare SP ska ha genomgått utbildningen innan systembytet.

En funktion som saknas från start är patienters möjlighet att se sin samordnade individuella plan (SIP) på 1177.se, vilket planeras att levereras under 2025.

Länsrutinen

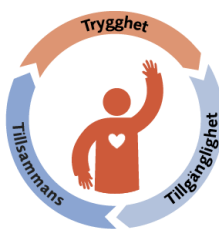
Rutinen är så gott som klar och publiceras inom kort. Det betonas att utskrivningsprocessen måste påbörjas i tid. Framtagande av supportfunktion pågår och plan för justeringar i rutinen.

Informationssida:

<https://www.regionvasterbotten.se/for-vardgivare/samverkan/regional-samverkan-for-halsa-var-d-och-omsorg/styrdokument/lifecare-sp>

Funktionsbrevlåda:

Lifecare.SP@regionvasterbotten.se

Regional samverkan

Ett samarbete mellan kommunerna
i Västerbotten och Region Västerbotten

24. Ärenden till Samråd vård och omsorg

- Sammanfattning och återkoppling från dagens möte i Länssamverkansgruppen
- Återkoppling från Workshop och arbetet med primärvårdsplanen

25. Övriga frågor

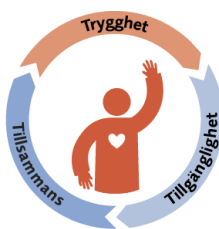
- Hjälpmedelsrådet

Information om förändringar i representationen. Susanne Westerberg från Nordmaling och Sabina Sjölund från Sorsele är nya representanter i Hjälpmedelsrådet.

26. Genomgång och sammanfattning av beslut

27. Nästa möte

Workshop Lycksele, samtliga ledamöter i Länssamverkansgruppen 6–7 maj
Systemledning tillsammans med Samråd hälsa, vård och omsorg 23 maj

UNDERSKRIFTSSIDA

**Detta dokument har undertecknats med avancerade elektroniska
underskrifter:**

Delegationen för social välfärd och hälsa

Sammanträdesdatum
2025-02-19

Plats och tid	Digitalt möte kl. 13:00-15:05
Minnesanteckningarna omfattar	§§ 1-10
Beslutande ledamöter	Carin Nilsson (S), ordförande Anette Lindgren (M), vice ordförande Gunilla Forsberg (KD) Kerstin Sjöström (C) Mona Andersson (S) §§ 1–8 Iosif Karambotis (S) Matz Jonsson (S) Bo-Anders Johansson (S)
Övriga närvarande	Linn Nilsson, nämndsekreterare/ utredare Monica Wahlström, enhetschef FoU socialtjänst Anna Duveskog, FoU socialtjänst §§ 1–3 Mona-Lisa Fjellström, samordnare regional utveckling §§ 3–5 Dagmar Schröder, utvecklingsledare FoU socialtjänst § 9
Sekreterare	Linn Nilsson
Ordförande	Carin Nilsson (S)
Justerande	Anette Lindgren (M)

Protokoll

2 (13)

Delegationen för social välfärd och hälsa

Sammanträdesdatum
2025-02-19

ÄRENDELISTA

- § 1 Fastställande av ärendelistan
- § 2 Anmälan av protokoll
- § 3 Information om Yrkesresan
- § 4 Information om samverkansorganisationen
- § 5 Verksamhetsmedel för samverkan 2025
- § 6 Äldreomsorgssatsning - medel till RSS
- § 7 Information om nya rutiner och arbetssätt kring egenvård
- § 8 Information om arbetet med ny socialtjänstlag
- § 9 Aktuell socialpolitik
- § 10 Övriga frågor

Utdragsbestyrkande

Comfact Signature Referensnummer: 191521SE

Protokoll

3 (13)

Delegationen för social välfärd och hälsa

Sammanträdesdatum
2025-02-19

§ 1 Fastställande av ärendelistan

Sammanfattning

Delegationen för social välfärd och hälsa har att fastställa ärendelistan.

Förslag till beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa fastställer ärendelistan.

Beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa fastställer ärendelistan.

Utdragsbestyrkande

Comfact Signature Referensnummer: 191521SE

Protokoll

4 (13)

Delegationen för social välfärd och hälsa

Sammanträdesdatum
2025-02-19

§ 2 Anmälan av protokoll

Sammanfattning

Aktuella protokoll och minnesanteckningar anmäls från det senaste sammanträdet för delegationen för utbildning samt primärkommunala delegationen.

Förslag till beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa noterar protokollen och lägger dem till handlingarna.

Beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa noterar protokollen och lägger dem till handlingarna.

Utdragsbestyrkande

Comfact Signature Referensnummer: 191521SE

Delegationen för social välfärd och
hälsa

Sammanträdesdatum
2025-02-19

§ 3 Information om Yrkesresan

Sammanfattning

Anna Duveskog, FoU socialtjänst, ger delegationen för social välfärd och hälsa en nulägesrapport om arbetet i de två befintliga yrkesresorna, Barn och unga samt Funktionshinderomsorg. Information om Yrkesresan äldre som planeras startas 2026 i Västerbotten.

Det är viktigt att peka på behovet av att redan nu börja förbereda för Yrkesresan Äldre. Löpande information ges även till socialchefsnätverket kring detta. Respektive kommun bör se över hur och på vilket sätt man avser nyttja innehållet och kursupplägget, och att planeringen kan påbörjas i god tid. För att klara att arbeta kunskapsbaserat inom socialtjänstens äldreomsorg är Yrkesresan en inledande väg att gå, och det kan finnas behov av att säkra resurser på olika sätt.

Förslag till beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa tackar för informationen.

Beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa tackar för informationen.

Delegationen för social välfärd och
hälsa

Sammanträdesdatum
2025-02-19

§ 4 Information om samverkansorganisationen

Sammanfattning

Samverkan för länets utveckling handlar om att samverka kring det regionala utvecklingsuppdraget, men även att hitta former för att stärka länets utveckling genom samverkan mellan kommuner och mellan kommunerna och regionen i frågor som har sin grund i primärkommunala uppdrag som till exempel skola, samhällsplanering och social välfärd. Kommunerna och Region Västerbotten har därför slutit en överenskommelse för att skapa en god och effektiv samverkan för länets utveckling och gemensamma bästa.

Mona-Lisa Fjellström, samordnare regional utveckling, informerar delegationen för social välfärd och hälsa om samverkansorganisationen och dess målsättning.

Delegationen för social välfärd och hälsas behandling av ärendet

Delegationen för dialog om bristande deltagande, information om den gemensamma presidieberedningen med primärkommunala delegationens presidium, samt vissa kommuners problem med arvode.

Ett förslag som lyfts är att kommunerna lyfter delegationens protokoll och återkoppling på kommunfullmäktige någon gång under året. På så sätt uppfyller kommunfullmäktige sin uppsiktsplikt. Ledamöterna lyfter önskemål om att regionen bistår med sammanställning av underlag för att förenkla återslagberedningen till den egna kommunen om delegationens verksamhet.

Förslag till beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa tackar för informationen.

Beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa tackar för informationen.

Delegationen för social välfärd och
hälsa

Sammanträdesdatum
2025-02-19

§ 5 Verksamhetsmedel för samverkan 2025
RUN 78-2025

Sammanfattning

Äriligen beslutar regionala utvecklingsnämnden om verksamhetsmedel för samverkan. Beslutet fattas på rekommendation av primärkommunala delegationen. Verksamhetsmedlen fördelas i organisationen för samverkan inom regional utveckling mellan primärkommunala delegationen dess arbetsutskott, delegationen för utbildning och delegationen för social välfärd och hälsa.

Regionala utvecklingsförvaltningen föreslår att 300 000 kr i verksamhetsmedel fördelas mellan delegationerna. Summan är densamma som tidigare år. Medlen kan användas för konsultstöd, tjänstestöd, konferenskostnader, utbildningar eller andra mindre och tidsbegränsade aktiviteter av delegationerna.

Primärkommunala delegationen:
Konferenskostnader, fortbildningsinsatser och omvärldsbevakning för delegationen 110 000 kr. Samverkan inom samhällsbyggnad 90 000 kr.

Delegationen för utbildning:
Konferens- och utbildningskostnader för delegationen 50 000 kr.

Delegationen för social välfärd och hälsa:
Konferens- och utbildningskostnader för delegationen 50 000 kr.

Mona-Lisa Fjellström, samordnare, informerar delegationen för social välfärd och hälsa om förslaget till verksamhetsmedel för samverkan 2025.

Delegationen för social välfärd och hälsas behandling av ärendet

Delegationen ställer frågan kring hur dess ekonomi sett ut för 2024. Detta är något ekonomiavdelningen skulle kunna bistå med, och delegationen önskar återkoppling kring detta.

Förslag till beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa tackar för informationen.

Beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa tackar för informationen och uppdrar till förvaltningen att återkoppla med ett underlag för delegationens ekonomi för 2024.

Delegationen för social välfärd och
hälsa

Sammanträdesdatum
2025-02-19

§ 6 Äldreomsorgssatsning - medel till RSS

Sammanfattning

I statsbudgeten för 2025 har de regionala samverkans- och stödstrukturerna (RSS) tilldelats medel. Det avsätts 100 miljoner kr per år under tre år för detta ändamål. Avseende RSS i Västerbotten ska enligt regeringsbeslut 2025-01-23 det avsättas 3,8 miljoner kronor. Satsningen kommer även i anslutning till en ny nationell demensstrategi.

I arbetet för en mer kunskapsbaserad äldreomsorg har de regionala samverkans- och stödstrukturerna (RSS) en nyckelroll. RSS:erna utgör ett nav i kunskapsstyrningsstrukturen och har därmed goda förutsättningar för att få kännedom om ny kunskap som de kan sprida till berörda aktörer.

Det innebär även att RSS har goda förutsättningar att bistå kommunerna med praktiskt stöd för att främja kunskapsbaserade arbetssätt i verksamheterna.

Det kan handla om att, inom området vård och omsorg för personer som har en demenssjukdom, bistå dels med kompetenser i fråga om till exempel:

- implementering
 - individbaserad systematisk verksamhetsuppföljning
 - annat förbättrings- och utvecklingsarbete,
- dels med stöd till verksamheterna i olika sakområden som exempelvis:
- anhörigstöd
 - förebyggande arbetssätt

För att verksamheter inom äldreomsorgen ska arbeta mer kunskapsbaserat behöver stabiliteten och långsiktigheten i RSS:ernas arbete stärkas. Med ett statligt bidrag stärks förutsättningarna för varje regional samverkans- och stödstruktur att fungera som ett kunskaps- och utvecklingsstöd till kommunerna.

FoU Socialtjänst/RSS Västerbotten planerar nu för att ta in projektledare för att planera för upplägg och genomförande av uppdraget. Detta behöver ske i nära samverkan med länets kommuner.

Förslag till beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa tackar för informationen.

Beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa tackar för informationen.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Särskilda medel för kunskapsfrågor inom äldreomsorg riktade till RSS
- Bildspel om särskilda RSS-medel från regeringen för att stärka äldreomsorg, kopplat till demensstrategi

Utdragsbestyrkande

Delegationen för social välfärd och
hälsa

Sammanträdesdatum
2025-02-19

§ 7 Information om nya rutiner och arbetssätt kring egenvård

Sammanfattning

Den länsgemensamma överenskommelsen beskriver ansvar och samverkan mellan Region Västerbotten och länets 15 kommuner vid bedömning, planering, utförande och uppföljning av hälso- och sjukvårdsåtgärder som är bedömda som egenvård. Den omfattar alla regionfinansierade vårdgivare inom Region Västerbotten och socialtjänster, kommunal hälso- och sjukvård, förskola och skola i länets kommuner, oavsett om en verksamhet bedrivs i privat eller offentlig regi.

Överenskommelsen är framtagen inom länssamverkan i Västerbotten och ingår som en del i huvudmännens ledningssystem. Varje vårdgivare/förvaltning ska säkerställa att verksamhetens ledningssystem innehåller rutiner för bedömning, samråd och planering i samband med egenvård.

Dagmar Schröder, utvecklingsledare FoU Socialtjänst, informerar delegationen för social välfärd och hälsa om rutinen och vad den innebär.

Förslag till beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa tackar för informationen.

Beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa tackar för informationen.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Överenskommelse om egenvårdsrutin
- Överenskommelse och länsrutin mellan Region Västerbotten och kommunerna i Västerbottens län om samverkan i samband egenvård

Delegationen för social välfärd och
hälsa

Sammanträdesdatum
2025-02-19

§ 8 Information om arbetet med ny socialtjänstlag

Sammanfattning

Monica Wahlström, enhetschef FoU socialtjänst informerar delegationen för social välfärd och hälsa om arbetet med ny socialtjänstlag.

FoU Socialtjänst/RSS Västerbotten prioriterar att på olika sätt stötta kommunerna i arbete kring den nya Socialtjänstlagen. Följande kan lyftas fram:

- Prioritering har gjorts där vi avdelat resurs för en särskilt samordningsansvarig person, men kommer också att prioritera utifrån olika områden för att kunna bredda och stötta ytterligare vid behov.
- Frukostträffar planeras under 2025, den första är planerat 2025-02-13. Inspel och förslag på goda exempel kan lämnas in.
- Ett projekt där kranskommunerna utanför Umeå arbetar gemensamt projektleds av FoU Socialtjänst, möjligt att sprida till inlandskommuner som önskar, detta fungerar bäst i kluster av kommuner.
- Stöd löpande utifrån efterfrågan – dels informationssatsningar mot politik, ledning och andra sammanhang, samt dialoger och konkreta diskussioner på förekommen anledning (exv i Umeå och Skellefteå).
- Utifrån uppföljningen av Länsdialogen 2024 har vi från FoU Socialtjänst/RSS Västerbotten landat i att under 2025 erbjuda fördjupade dialoger utifrån särskilda teman.

Förslag till beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa tackar för informationen.

Beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa tackar för informationen.

Delegationen för social välfärd och
hälsa

Sammanträdesdatum
2025-02-19

§ 9 Aktuell socialpolitik

Sammanfattning

Sedan drygt 35 år har konferensen Aktuell Socialpolitik anordnats gemensamt mellan Norrbotten och Västerbotten, och samlat länens socialchefer samt socialnämndernas (eller motsvarande) presidier. Under dagarna (lunch-lunch över tre dagar) har för socialtjänsten aktuella frågor hanterats, med inspel från nationell nivå, från forskning och med olika goda exempel och erfarenhetsutbyten.

Traditionen har gett att en kommun stått värdkommun och delvis varit inblandad i arrangerandet av konferensen. Evenemanget har växlat mellan Västerbotten och Norrbotten år från år. Evenemanget har gått av stapeln i värdkommunen och en eftermiddag har vikts till denna kommun att visa upp någon verksamhet, något relaterat till kommunen och dess utveckling eller något annat inslag, och denna kommun har fritt fått planera för innehållet under denna eftermiddag. Vidare har värdkommunen stått för middagskostnad samma kväll för samtliga deltagare i konferensen. Övriga kostnader har hanterats via anmälningssavgift från samtliga deltagare.

Som det ser ut för tillfället är det få kommuner som klarar att ta emot arrangemanget, främst utifrån lämpliga lokaler och hotelltillgång, och de senaste åren har arrangemanget växlat mellan Luleå och Piteå i Norrbotten och Skellefteå och Umeå i Västerbotten.

RSS-representanterna som ansvarar för att få till stånd arrangemanget, Monica Wahlström för Västerbotten och Eva Lakso för Norrbotten vill därmed ha en dialog med politikerna som deltar och är väsentlig målgrupp. Dels utifrån att det är få kommuner som bär delar av kostnader och ansvar. Övriga kommuner får mindre möjlighet att delta med erfarenhetsutbyten.

Monica Wahlström, enhetschef FoU socialtjänst önskar input från delegationen för social välfärd och hälsa kring konferensens upplägg.

Frågeställningar att hantera för delegationen:

- Hur ställer sig delegationen till att fastslå ort för konferensen i förväg, och inte betrakta den ort som arrangemanget hålls i som värdkommun.

(Det skulle innebära att ansvaret för att arrangera innehållet under en av konferensens eftermiddagar inte står kvar, samt ej heller ansvar att bekosta en middag för hela konferensen)

- Vilken är inställningen till att i stället för att växla mellan några värdkommuner – välja ut tre-fyra kommuner per år som får möjlighet att presentera en verksamhet, ett nytt arbetssätt, eller något annat relaterat till socialtjänsten i dessa kommuner. Då skulle en blandning av små och större kommuner göras, och med geografisk spridning.

Utdragsbestyrkande

Delegationen för social välfärd och
hälsa

Sammanträdesdatum
2025-02-19

- Vad anser ni om att konferensen hålls lunch-lunch över tre dagar (eftermiddag-heldag-förmiddag)? Önskas annan utsträckning? (anledning till detta upplägg är de långa restiderna).

Delegationen för social välfärd och hälsas behandling av ärendet

Delegationen anser att det underlättar om en större kommun håller i konferensen, det vill säga Umeå, Skellefteå, Luleå eller Piteå, men att andra kommuner bör få möjlighet att presentera sig och sitt arbete.

Delegationen lyfter också att kostnaden för konferens inklusive mat borde bekostas genom deltagaravgiften och inte av värdkommunen.

Förslag till beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa tackar för informationen.

Beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa tackar för informationen och lämnar sina inspel.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse. Aktuell Socialpolitik, återkommande konferens Norrbotten och Västerbotten

Protokoll

13 (13)

Delegationen för social välfärd och hälsa

Sammanträdesdatum
2025-02-19

§ 10 Övriga frågor

Sammanfattning

Delegationens ledamöter har möjlighet att anmäla övriga frågor till dagens sammanträde, alternativt till kommande sammanträden. Frågan ska anmälas inledningsvis vid fastställande av ärendelistan.

Förslag till beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa noterar eventuella övriga frågor.

Beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa noterar att inga övriga frågor finns anmälda.

Utdragsbestyrkande

Comfact Signature Referensnummer: 191521SE

UNDERSKRIFTSSIDA

**Detta dokument har undertecknats med avancerade elektroniska
underskrifter:**

Delegationen för social välfärd och hälsa

Sammanträdesdatum
2025-04-29

Plats och tid	Digitalt möte kl. 13:00-15:00
Minnesanteckningarna omfattar	§§ 11-19
Beslutande ledamöter	Carin Nilsson (S), ordförande Anette Lindgren (M), vice ordförande Gunilla Forsberg (KD) §§ 13–19 Matz Jonsson (S) Henrik Jacobsson (S) Daniel Jaede (KD) Anna-Stina Bergström (V) Roland Gustafsson (KD)
Övriga närvarande	Linn Nilsson, nämndsekreterare/ utredare Monica Wahlström, enhetschef FoU Socialtjänst Nanna Forsgren, samordnare hälsa och välfärd §§11–13 Lena Lundqvist, samordnare §§13–14 Anna Norin, strateg analys och utveckling §15
Sekreterare	Linn Nilsson
Ordförande	Carin Nilsson (S)
Justerande	Henric Jakobsson (S)

Minnesanteckningar

2 (11)

Delegationen för social välfärd och hälsa

Sammanträdesdatum
2025-04-29

ÄRENDELISTA

§ 11	Fastställande av ärendelistan
§ 12	Anmälan av protokoll
§ 13	Information om Hälsa, Lärande och Trygghet
§ 14	Information om Vård- och omsorgscollege
§ 15	Information om regionala utvecklingsstrategin
§ 16	Information om arbetet med ny socialtjänstlag
§ 17	Aktuellt inom verksamhetsområdet social välfärd och hälsa
§ 18	Meddelanden
§ 19	Övriga frågor

Utdragsbestyrkande

Comfact Signature Referensnummer: 215392SE

Minnesanteckningar

3 (11)

Delegationen för social välfärd och hälsa

Sammanträdesdatum
2025-04-29

§ 11 Fastställande av ärendelistan

Sammanfattning

Delegationen för social välfärd och hälsa har att fastställa ärendelistan.

Förslag till beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa fastställer ärendelistan.

Beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa fastställer ärendelistan.

Utdragsbestyrkande

Minnesanteckningar

4 (11)

Delegationen för social välfärd och hälsa

Sammanträdesdatum
2025-04-29

§ 12 Anmälan av protokoll

Sammanfattning

Aktuella protokoll och minnesanteckningar anmäls från det senaste sammanträdet för delegationen för utbildning samt primärkommunala delegationen.

Förslag till beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa noterar protokollen och lägger dem till handlingarna.

Beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa noterar protokollen och lägger dem till handlingarna.

Beslutsunderlag

- Minnesanteckningar DSH 2025-02-19 signed
- Protokoll PKD 2025-03-12 signed

Utdragsbestyrkande

Comfact Signature Referensnummer: 215392SE

Delegationen för social välfärd och hälsa

Sammanträdesdatum
2025-04-29

§ 13 Information om Hälsa, Lärande och Trygghet

Sammanfattning

Nanna Forsgren, samordnare, informerar om Hälsa, Lärande och Trygghet (HLT), en överenskommelse gällande barn och unga, samt om forskningen öppenvård inom social barn- och ungdomsvård där FoU Socialtjänst deltar.

Delegationen för social välfärd och hälsas behandling av ärendet

Nanna Forsgren, samordnare informerar om HLT (Hälsa, Lärande Trygghet). Hon lyfter också att en HLT-konferens kommer ske den 24 september på Nolia i Umeå.

Carin Nilsson (S) önskar ta del av presentationen för att kunna delge den till andra aktörer som kan vara betjänta av informationen.

Förslag till beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa tackar för informationen.

Beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa tackar för informationen.

Minnesanteckningar

6 (11)

Delegationen för social välfärd och hälsa

Sammanträdesdatum
2025-04-29

§ 14 Information om Vård- och omsorgscollege

Sammanfattning

Lena Lundqvist, samordnare, ger en lägesbeskrivning av arbetet med Vård- och omsorgscollege.

Förslag till beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa tackar för informationen.

Beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa tackar för informationen.

Utdragsbestyrkande

Comfact Signature Referensnummer: 215392SE

Minnesanteckningar

7 (11)

Delegationen för social välfärd och hälsa

Sammanträdesdatum
2025-04-29

§ 15 Information om regionala utvecklingsstrategin

Sammanfattning

Anna Norin, strateg analys och utveckling, informerar delegationen för social välfärd och hälsa om revideringen av den regionala utvecklingsstrategin.

Informationen är en del i det förberedande arbetet för verksamhetsplaneringen av den kommunala samverkan, där målen inom samverkan ska kopplas närmare den regionala utvecklingsstrategin för en förenklad uppföljning.

Förslag till beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa tackar för informationen.

Beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa tackar för informationen.

Beslutsunderlag

- Regional utvecklingsstrategi 2020-2030

Minnesanteckningar

8 (11)

Delegationen för social välfärd och hälsa

Sammanträdesdatum
2025-04-29

§ 16 Information om arbetet med ny socialtjänstlag

Sammanfattning

Monica Wahlström, enhetschef FoU Socialtjänst informerar delegationen för social välfärd och hälsa om hur arbetet med den nya socialtjänstlagen ser ut i länet.

Förslag till beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa tackar för informationen.

Beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa tackar för informationen.

Utdragsbestyrkande

Comfact Signature Referensnummer: 215392SE

Minnesanteckningar

9 (11)

Delegationen för social välfärd och hälsa

Sammanträdesdatum
2025-04-29

§ 17 Aktuellt inom verksamhetsområdet social välfärd och hälsa

Sammanfattning

Monica Wahlström, enhetschef FoU Socialtjänst, informerar bland annat om aktuellt inom enheten FoU Socialtjänst, pågående projekt, forskning och äldresatsning.

Förslag till beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa tackar för informationen.

Beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa tackar för informationen.

Minnesanteckningar

10 (11)

Delegationen för social välfärd och hälsa

Sammanträdesdatum
2025-04-29

§ 18 Meddelanden

Sammanfattning

Meddelanden består av skriftlig information till delegationen för social välfärd och hälsa.

Följande meddelande bifogas:

- §42 RUN Verksamhetsmedel för samverkan 2025

Förslag till beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa noterar bilagda meddelanden.

Beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa noterar bilagda meddelanden.

Beslutsunderlag

- §42 RUN Verksamhetsmedel för samverkan 2025

Utdragsbestyrkande

Minnesanteckningar

11 (11)

Delegationen för social välfärd och hälsa

Sammanträdesdatum
2025-04-29

§ 19 Övriga frågor

Sammanfattning

Delegationens ledamöter har möjlighet att anmäla övriga frågor till dagens sammanträde, alternativt till kommande sammanträden. Frågan ska anmälas inledningsvis vid fastställande av ärendelistan.

Förslag till beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa noterar eventuella övriga frågor.

Beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa noterar att inga övriga frågor finns anmälda.

Utdragsbestyrkande

UNDERSKRIFTSSIDA

**Detta dokument har undertecknats med avancerade elektroniska
underskrifter:**

GRANSKNINGSRAPPORT

Dataskyddsförordningen

KOMMUN

Umeå kommun

PERSONUPPGIFTSANSVARIG

Äldrenämnden

GRANSKAT OMRÅDE

Hantering av personuppgiftsincidenter

DATUM

2025-01-09

Erik Österberg

Dataskyddsjurist

erik.osterberg@insatt.com

Gustav Elvhage

Dataskyddsjurist

gustav.elvhage@insatt.com

Insatt AB

Parkgatan 6

553 16 Jönköping

www.insatt.com

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	3
1.1 Granskningens innehåll och omfattning	3
1.2 Syfte	3
1.3 Disposition	3
2. Sammanfattning	4
2.1 Dataskyddsombudets sammanfattande slutsatser	4
2.2 Den personuppgiftsansvarige rekommenderas att... ..	4
3. Juridisk utgångspunkt för granskningen.....	5
3.1 Definitionen av en personuppgiftsincident.....	5
3.2 Exempel på personuppgiftsincidenter	5
3.3 Regler för hantering av personuppgiftsincidenter	5
3.3.1 När en incident ska anmälas?.....	5
3.3.2 Kraven på anmälan och intern dokumentation	5
3.3.3 Att informera de registrerade.....	6
4. Granskningen.....	7
4.1 Svarsformuläret.....	7
4.1.1 Incidenthanteringsplan.....	7
4.1.2 Incidentlogg/dokumentation över samtliga incidenter	7
4.1.3 Antal dokumenterade personuppgiftsincidenter per kalenderår.....	8
4.1.4 Utbildning/information	9
4.1.5 Personuppgiftsbiträdesavtal.....	9
4.2 ”Rutin vid personuppgiftsincident”	9
4.2.1 ”Inledning”	10
4.2.2 ”Upptäcka och rapportera”	10
4.2.3 ”3. Ska personuppgiftsincident anmälas till (IMY)?”	10
4.2.4 Dokumentation	11

1. Inledning

Umeå kommun har en egen funktion för intern juridisk rådgivning i frågor om dataskyddsförordningen och ett utsett dataskyddsombud. I uppdraget som dataskyddsombud ingår även att övervaka efterlevnaden av dels dataskyddsförordningen, dels nationella kompletterande dataskyddsbestämmelser och organisationens arbete och implementerade styrdokument för skydd av personuppgifter (granskning). Umeå kommun har upphandlat Insatt AB för att oberoende utföra granskningsdelen och därigenom uppfylla det lagstadgade kravet på dataskyddsombud enligt dataskyddsförordningen. Insatts granskning utförs oberoende men samråd sker med kommunens (utsedda) dataskyddsombud när så bedöms nödvändigt. Som en del av ovanstående uppdrag har en sådan riktad granskning genomförts och resultatet av granskningen presenteras i den här rapporten. I rapporten benämns Insatt AB fortsättningsvis "Dataskyddsombud".

1.1 Granskningens innehåll och omfattning

Granskningen omfattar den personuppgiftsansvariga nämndens hantering av personuppgiftsincidenter och därtill kopplad dokumentation.

Granskningen utgår från följande underlag:

- nämndens svar i utskickat fråge-och svarsformulär angående incidenthantering och
- dess styrdokument för incidenthantering/incidenthanteringsplan (plan, riktlinje, rutin eller motsvarande) samt eventuell intern incidentslogg och instruktion/informationstext på intranätet angående hur kommunens medarbetare ska rapportera internt.

1.2 Syfte

Syftet med granskningen är att granska de personuppgiftsansvariga nämndernas hantering av personuppgiftsincidenter, sammanställa granskningsresultatet och om det finns brister i det granskade underlaget komma med åtgärdsförslag. Granskningsresultatet redovisas i denna rapport vilken tillställs den personuppgiftsansvariga nämnden och dess ledning.

1.3 Disposition

I kapitel 2 sammanfattas dataskyddsombudets slutsatser och rekommenderade åtgärder. Kapitel 3 utgörs av den juridiska utgångspunkten för granskningen. Kapitel 4 innefattar själva granskningen och dess resultat med dataskyddsombudets löpande slutsatser och rekommendationer på åtgärder.

2. Sammanfattning

2.1 Dataskyddsombudets sammanfattande slutsatser

Det kan konstateras att den personuppgiftsansvarige har en god och välfungerande process för att hantera personuppgiftsincidenter. Den personuppgiftsansvariga nämnden har en incidenthanteringsplan. Det finns visserligen ingen kommunövergripande riktlinje avseende personuppgiftsincidenter. Däremot har kommunstyrelsen upprättat Riktlinjen ”Riktlinjer för Personuppgiftsincidenthantering”, som nämnden ser ut att ha nyttjat som en ”ram” i dess incidenthanteringsplan. I planen ingår även Rutinen ”Personuppgiftsincident hos äldre- samt stöd- och omsorg”, som beskriver hur personuppgiftsincidenter ska hanteras i praktiken och ansvarsfördelning. Det finns utrymme för vissa förtydliganden och förbättringar i Rutinen.

Det är oklart om incidenter har lett till att åtgärder för att förebygga eller förhindra liknande nya incidenter vidtagits. Det är i vart fall så dataskyddsombudet vill att det ska fungera; att identifierade incidenter leder till förbättrade rutiner och arbetssätt. Verksamheternas anställda rapporterar potentiella personuppgiftsincidenter via kommunens intranät och nämnden har en incidentlogg och dokumentation över samtliga personuppgiftsincidenter som inträffat i incidenthanteringssystemet Easit. Nämnden (och kommunen i stort) har således en fungerande process för internrapportering, hantering och dokumentation av personuppgiftsincidenter.

Utöver generell GDPR-utbildning (inklusive incidenter) på kommunens intranät har även personuppgiftsincidenter särskilt uppmärksammats både under våren och planerats innan årsskiftet. Nämnden har dokumenterat 51 personuppgiftsincidenter under de tre senaste åren, vilket tyder på en fungerande organisation med medarbetare som besitter en relativt hög kunskapsnivå när det kommer till att identifiera incidenter.

Sammanfattningsvis har vi vissa rekommendationer till nämnden.

2.2 Den personuppgiftsansvarige rekommenderas att...

- ☐ fortsätta följa upp incidenter som inträffar inom verksamheten och analysera dessa för att identifiera möjliga förebyggande åtgärder.
- ☐ fortsätta det goda arbetet med att regelbundet informera och påminna anställda om vad en personuppgiftsincident är och vad man som anställd ska göra om man misstänker att en incident har skett.
- ☐ involvera dataskyddsombudet när det råder tvekan vid bedömningen av huruvida en händelse ska klassas som en personuppgiftsincident.
- ☐ som en del av onboarding-processen informera nyanställda medarbetare om dels vad en personuppgiftsincident är, dels hur incidenter ska hanteras enligt incidenthanteringsplanen.
- ☐ säkerställa att samtliga biträdesavtal anger kontaktuppgifter som inte är kopplade till en specifik person hos nämnden (lämpligen gdpr.soc@umea.se)
- ☐ om nämnden, i framtiden, agerar gemensamt personuppgiftsansvarig, säkerställa att samtliga avtal om gemensamt personuppgiftsansvar innehåller förtydliganden om vilken part som ansvarar för att hantera incidenter.

För detaljerade rekommendationer avseende Rutinen, se kap. 4.2.

3. Juridisk utgångspunkt för granskningen

Granskningen har genomförts med beaktande av dataskyddsförordningen:

- artikel 4 (12): definitionen av en personuppgiftsincident
- artikel 5: grundläggande principer inklusive ansvarsskyldigheten,
- artikel 24.1: krav att kunna visa att organisationen lever upp till kraven i dataskyddsförordningen,
- artiklarna 33 och 34 och skälen 85-86: regler för hantering av personuppgiftsincidenter.

3.1 Definitionen av en personuppgiftsincident

En personuppgiftsincident innebär enligt artikel 4 (12) i dataskyddsförordningen ”en säkerhetsincident som leder till oavsiktlig eller olaglig förstöring, förlust eller ändring eller till obehörigt röjande av eller obehörig åtkomst till de personuppgifter som överförts, lagrats eller på annat sätt behandlats”.

3.2 Exempel på personuppgiftsincidenter

- En obehörig part får tillgång till personuppgifter, till exempel om någon via mejl, sms eller brev skickar personuppgifter till en mottagare som inte ska ha dem.
- Datorer, mobiltelefoner eller surfplattor som innehåller personuppgifter förloras eller stjäls.
- Någon ändrar personuppgifter utan tillstånd.
- Personuppgifter är inte längre tillgängliga för den som behöver dem och det leder till negativa konsekvenser för de registrerade genom att tillgång till exempelvis ett IT-system inte kan ges på grund av tekniskt fel eller antagonistiskt angrepp.

3.3 Regler för hantering av personuppgiftsincidenter

3.3.1 När en incident ska anmälas?

I enlighet med artikel 33 i GDPR ska en personuppgiftsincident anmälas till behörig tillsynsmyndighet om det inte är osannolikt att incidenten medför risk för fysiska personers fri- och rättigheter. Den personuppgiftsansvariga ska utan onödigt dröjsmål och inte senare än 72 timmar efter att den fått vetskap om personuppgiftsincidenten anmäla den till Integritetsskyddsmyndigheten (IMY). I de fall anmälan inte inkommer till IMY inom 72 timmar ska en motivering till förseningen lämnas av den personuppgiftsansvarige.

3.3.2 Kraven på anmälan och intern dokumentation

Anmälan till IMY ska åtminstone beskriva personuppgiftsincidentens art, inbegripet, om så är möjligt, de kategorier av och det ungefärliga antalet registrerade som berörs samt de

kategorier av och det ungefärliga antalet personuppgiftstyper som berörs. Anmälan ska likväl förmedla namnet på och kontaktuppgifterna för dataskyddsombudet eller andra kontaktpunkter där mer information kan erhållas samt innehålla en beskrivning av de sannolika konsekvenserna av personuppgiftsincidenten. Vidare ska anmälan beskriva de åtgärder som den personuppgiftsansvarige har vidtagit eller föreslagit för att åtgärda personuppgiftsincidenten och när det är möjligt åtgärder för att mildra dess potentiella negativa konsekvenser. Om och i den utsträckning det inte är möjligt att tillhandahålla informationen samtidigt, får informationen tillhandahållas i omgångar utan onödigt ytterligare dröjsmål.

Personuppgiftsansvarig ska enligt artikel 33.5 GDPR dokumentera alla personuppgiftsincidenter och dess omständigheter internt. Dokumentationen ska göra det möjligt för tillsynsmyndigheten att kontrollera att reglerna presenterade ovan följs.

3.3.3 Att informera de registrerade

I de fall personuppgiftsincidenten sannolikt leder till en hög risk för fysiska personers fri- och rättigheter ska den personuppgiftsansvariga utan onödigt dröjsmål informera den registrerade om personuppgiftsincidenten. Enligt artikel 34 GDPR ska en tydlig och klar beskrivning av personuppgiftsincidentens art och åtminstone namnet på och kontaktuppgifterna för dataskyddsombudet eller andra kontaktpunkter där mer information kan erhållas, beskrivning av de sannolika konsekvenserna av personuppgiftsincidenten samt beskrivning av de åtgärder som den personuppgiftsansvarige har vidtagit eller föreslagit för att åtgärda personuppgiftsincidenten, lämnas till den registrerade.

Undantag från informationskravet gäller bland annat om den personuppgiftsansvarige

- har gjort uppgifterna oläsbara exempelvis genom kryptering,
- har vidtagit ytterligare åtgärder som säkerställer att den höga risken för registrerades fri- och rättigheter sannolikt inte längre kommer att uppstå, eller om
- det skulle innebära en oproportionell ansträngning (i så fall ska i stället allmänheten informeras).

4. Granskningen

4.1 Svarsformuläret

Representanter från den personuppgiftsansvariga nämnden har svarat på våra frågor om dess incidenthantering i utskickat svarsformulär. Av svaren framgår i huvudsak följande.

Äldre nämnden följer en fastställd incidenthanteringsplan som utgår från kommunstyrelsens riktlinje "Riktlinje för personuppgiftshantering", härnäst kallad Riktlinjen, och en rutin "Personuppgiftsincident hos äldre- samt stöd- och omsorg", härnäst kallad Rutinen. Rutinen reviderades senast den 5 april 2023.

Avseende intern dokumentation av samtliga personuppgiftsincidenter och huruvida det finns en incidentlogg svarar den personuppgiftsansvarige nämnden "ja". Anställda kan registrera incidenter direkt via intranätet och det interna hanteringssystemet för personuppgiftsincidenter, Easit.

Information/utbildning om incidenter har dels getts i den generella GDPR-utbildningen på intranätet, dels särskilt uppmärksammas under våren och har planerats att uppmärksammas igen innan årsskiftet.

Samtliga biträdesavtal inkluderar information om hur biträdet ska meddela den personuppgiftsansvarige och bistå om en personuppgiftsincident upptäcks, samt vilka åtgärder som ska vidtas för att hantera situationen i enlighet med gällande regler.

Här följer dataskyddsombudets slutsatser och åtgärdsförslag enligt (i stort) samma rubriksättning som i svarsformuläret.

4.1.1 Incidenthanteringsplan

Den personuppgiftsansvariga nämndens verksamheter har en incidenthanteringsplan, som utgår från kommunstyrelsens Riktlinje, som beskriver hur personuppgiftsincidenter på ett övergripande sätt ska hanteras. I incidenthanteringsplanen ingår även Rutinen som ger verksamheten och dess anställda mer handfast vägledning i hur de ska hantera och dokumentera personuppgiftsincidenter. Dataskyddsombudet ser positivt på att det finns en incidenthanteringsplan för verksamheten.

Dataskyddsombudet har vissa synpunkter på innehållet i Rutinen, se 4.2 nedan. För synpunkter på kommunstyrelsens Riktlinje, se kommunstyrelsens rapport.

4.1.2 Incidentlogg/dokumentation över samtliga incidenter

Av dataskyddsförordningen följer att alla personuppgiftsincidenter ska dokumenteras internt av den personuppgiftsansvarige. Det som ska dokumenteras är omständigheterna kring personuppgiftsincidenten, effekterna av incidenten, vad som gjorts för att åtgärda incidenten och vad som gjorts för att en liknande incident inte ska inträffa igen. Dokumentationen möjliggör också för verksamheterna att till exempel identifiera eventuella utbildningsbehov eller behov av nya eller förtydligande rutiner. Verksamheternas anställda rapporterar potentiella personuppgiftsincidenter via kommunens intranät och nämnden har en incidentlogg och dokumentation över samtliga personuppgiftsincidenter som inträffat i incidenthanteringssystemet Easit. Nämnden (och kommunen i stort) har således en

fungerande process för internrapportering, hantering och dokumentation av personuppgiftsincidenter. Av svaren i utskickat frågebatteri är det oklart om incidenter lett till att åtgärder för att förebygga eller förhindra liknande nya incidenter vidtagits. "Några större generella åtgärder har inte vidtagits i den mening att t. ex ett verksamhetssystem har bytts ut." Det behöver inte vara att verksamhetssystem har bytts ut för att åtgärden ska ses som större och generell. Dataskyddsombudet ser även positivt på när identifierade incidenter leder till åtgärder i form av förbättrade rutiner och arbetssätt.

Den personuppgiftsansvarige rekommenderas att

- fortsätta följa upp incidenter som inträffar inom verksamheten och analysera dessa för att identifiera möjliga förebyggande åtgärder.

4.1.3 Antal dokumenterade personuppgiftsincidenter per kalenderår

Tabell Antal dokumenterade personuppgiftsincidenter per år

Antal dokumenterade personuppgiftsincidenter per år		
2021	2022	2023
4	19	28

Nämnden har dokumenterat 28 personuppgiftsincidenter under 2023 och 19 under 2022, vilket är höga siffror jämfört med övriga nämnder i kommunen. Det är visserligen inte bra med många incidenter, men det är positivt att incidenter upptäcks och rapporteras. Alternativet - att incidenter sker men inte identifieras - är värre och dataskyddsombudet bedömer antalet dokumenterade incidenter som en indikation på en väl fungerande incidenthanteringsprocess. Antalet årligen dokumenterade incidenter har även mångdubblats från 2021. Det skulle kunna förklaras av en ökad medvetenhet och kunskapsnivå om incidenter och hur de ska hanteras bland medarbetarna.

Eftersom det krävs väldigt lite för att kvalificera en händelse som en personuppgiftsincident och för en nämnd som behandlar en stor mängd personuppgifter är det sannolikt att nämnden har haft ytterligare incidenter som inte identifierats. Respondenten har i sina svar själv antagit att det utifrån (det låga) antalet rapporteringar som gjorts genom åren kan finnas verksamheter där rutinen inte är så väl förankrad och allmänt känd. Respondenten har uppskattat att cirka 6 av 10 kollegor har kännedom om incidenter vilket får anses utgöra en relativt hög generell kunskapsnivå. Det finns dock alltid förbättringspotential. För att kunna undvika och upptäcka incidenter krävs det att alla anställda vet vad en incident är. Anställda behöver därför regelbundet informeras om vad en incident är och vad man ska göra vid en misstänkt incident. Trots viss kunskapsnivå kan det vara svårt att avgöra om en händelse kvalificeras som en personuppgiftsincident i Dataskyddsförordningens mening och stöd i bedömningen kan behöva sökas hos dataskyddsombudet.

Den personuppgiftsansvariga nämnden rekommenderas att

- fortsätta det goda arbetet med att regelbundet informera och påminna anställda om vad en personuppgiftsincident är och vad man som anställd ska göra om man misstänker att en incident har skett.
- involvera dataskyddsombudet när det råder tvekan vid bedömningen av huruvida en händelse ska klassas som en personuppgiftsincident.

4.1.4 Utbildning/information

Utöver att information/utbildning om personuppgiftsincidenter har getts i den generella GDPR-utbildningen på intranätet, har incidenter särskilt uppmärksamats under våren och informationsinsatsen har planerats att hållas igen innan årsskiftet.

Informationen/utbildningen finns alltid tillgänglig på nämndens intranät. Det är positivt att nämnden arbetar aktivt på att höja kunskapsnivån om GDPR i allmänhet och personuppgiftsincidenthantering i synnerhet. Att inkludera detta som en del av onboarding-processen borgar för att "fånga upp" nya medarbetare och inte tappa kollektiv kunskapsnivå vid personalomsättning.

Den personuppgiftsansvariga nämnden rekommenderas att

- som en del av onboarding-processen informera nyanställda medarbetare om dels vad en personuppgiftsincident är, dels hur incidenter ska hanteras enligt incidenthanteringsplanen.

4.1.5 Personuppgiftsbiträdesavtal

Samtliga biträdesavtal innehåller information om hur biträdet ska meddela nämnden vid upptäckt av en personuppgiftsincident (och vice versa om incidenten uppstår hos nämnden i egenskap av biträde) och vilka åtgärder som ska vidtas i enlighet med tillämpliga regler. Dataskyddsombudet vill upplysa om vikten av uppdaterade kontaktvägar till nämnden och att bitrådets information om att en incident inträffat inte fördröjs på grund av till exempel personalomsättning hos nämnden. Gällande hantering av situationer där nämnden är gemensamt personuppgiftsansvarig har nämnden förklarat att dessa situationer för närvarande inte är aktuella, eftersom sådana avtal inte finns i dagsläget.

Den personuppgiftsansvariga nämnden rekommenderas att

- säkerställa att samtliga biträdesavtal anger kontaktuppgifter som inte är kopplade till en specifik person hos nämnden (lämpligen gdpr.soc@umea.se)
- om nämnden, i framtiden, agerar gemensamt personuppgiftsansvarig, säkerställa att samtliga avtal om gemensamt personuppgiftsansvar innehåller förtydliganden om vilken part som ansvarar för att hantera incidenter.

4.2 "Rutin vid personuppgiftsincident"

Den personuppgiftsansvarige har antagit Rutinen vars syfte är att förtydliga ansvarsroller och det sätt som nämnden ska hantera personuppgiftsincidenter. Rutinen beskriver tillvägagångssätt och ansvar, hur dokumentation sker och vem som gör anmälan till tillsynsmyndigheten respektive hur information till registrerade ska delges.

Rutinen är gedigen och omfattar de olika stegen i incidenthanteringsprocessen; upptäckt och internrapportering, dokumentation, anmälan till tillsynsmyndigheten samt information till den registrerade. Det är även positivt att det uppmuntras att involvera dataskyddsombudet vid behov. Dataskyddsombudet har vissa förslag på förtydliganden och förbättringar av Rutinen, vilka presenteras efter uppdelning i enlighet med Rutinens rubriksättning.

4.2.1 ”Inledning”

Det är positivt att rutinen innehåller dataskyddsförordningens definition av ”personuppgiftsincident”. Det framgår visserligen av Riktlinjen att det är alla anställdas ansvar att undvika, upptäcka och rapportera incidenter internt. Med tanke på att en incident kan ske varsohelst i organisationen kan vikten av detta ansvar inte betonas tillräckligt.

Den personuppgiftsansvarige rekommenderas att

- överväga att även i Rutinen förtydliga att det är alla anställdas ansvar att upptäcka och intern-rapportera incidenter.

4.2.2 ”Upptäcka och rapportera”

Det är bra att Rutinen manar till ökad skyndsamhet i de fall incidenten omfattar skyddade personuppgifter, både vad gäller intern rapportering och vidtagande av lämpliga åtgärder. Dataskyddsombudet vill påminna om att även övriga incidenter ska hanteras i tillämpliga fall anmälas till tillsynsmyndigheten *utan onödigt dröjsmål*.

Det är positivt att nämnden har en kontaktsväg (som inte är kopplad till en viss anställd i förvaltningen) för biträden som upptäcker en incident. gdpr.soc@umea.se är dock inte en fullständig e-postadress.

Den personuppgiftsansvarige rekommenderas att

- förtydliga att samtliga (anmälningspliktiga) incidenter ska anmälas till IMY utan onödigt dröjsmål och, om så är möjligt, inte senare än 72 timmar efter att nämnden fått vetskap om dessa.
- ange korrekt e-postadress som biträdena ska använda för att kontakta nämnden vid upptäckt incident (se även åtgärdsförslag ovan om att säkerställa detta i samtliga biträdesavtal).
- överväga att genomgående använda begreppet ”rapportera” i stället för ”anmäla” (personuppgiftsincidenter till personuppgiftsansvarig) när det handlar om den interna rapporteringen för att undvika att blanda ihop med den (externa) eventuella anmälan till IMY.

4.2.3 ”3. Ska personuppgiftsincident anmälas till (IMY)?”

72-timmarsfristen för att anmäla en incident till IMY börjar löpa när personuppgiftsansvarig får vetskap om incidenten. Om incidenten sker hos ett personuppgiftsbiträde anses den personuppgiftsansvarige få vetskap om incidenten (och fristen börja löpa) när den personuppgiftsansvarige genom mottagning av exempelvis mejl eller telefonsamtal meddelas om det inträffade. Om incidenten orsakas av den mänskliga faktorn internt anses

den personuppgiftsansvarige få vetskap så fort en medarbetare (under personuppgiftsansvariges arbetsledningsansvar) exempelvis obehörigen röjt personuppgifter. Att rapportera incidenten i Easit tar även viss tid i anspråk och kan av olika anledningar dröja. Vidare saknas rekvisitet för när en personuppgiftsincident är anmälningspliktig.

Den personuppgiftsansvarige rekommenderas att

- förtydliga att 72-timmarsfristen för anmälningsplikt till IMY startar då nämnden får vetskap om incidenten.
- förtydliga att en personuppgiftsincident ska anmälas till tillsynsmyndigheten ”såvida det inte är osannolikt att personuppgiftsincidenten medför risk för fysiska personers rättigheter och friheter”.

4.2.4 Dokumentation

Ett grundkrav i Dataskyddsförordningen är att alla incidenter, oavsett risknivå, ska dokumenteras internt. En del av dokumentationen görs genom anställds inrapportering i Easit. Vidare förtydligar Rutinen att de olika bedömningarna också ska dokumenteras i Easit. Dataskyddsombudet saknar dock en tydlig skrivning om det övergripande dokumentationsansvaret, vilket riskerar leda till att någon del i dokumentationen förbises.

Den personuppgiftsansvarige rekommenderas att

- förtydliga Rutinen med en skrivning om att varje inträffad personuppgiftsincident, oavsett risknivå, ska dokumenteras i Easit samt vem som har det övergripande dokumentationsansvaret (lämpligen personuppgiftskoordinatoren).

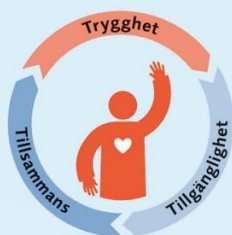
Erik Österberg

Gustav Elvhage

Nära vård 2030

Ett samarbete mellan kommunerna
i Västerbotten och Region Västerbotten

Överenskommelse om samverkan vid uppsökande verksamhet (munhälsobedömning) och nödvändig tandvård

Överenskommelse om samverkan vid uppsökande verksamhet (munhälsobedömning) och nödvändig tandvård

Överenskommelsens parter

Överenskommelse om samverkan vid uppsökande verksamhet (munhälsobedömning) och nödvändig tandvård mellan Region Västerbotten och kommunerna i Västerbottens län är träffad mellan följande parter:

- Region Västerbotten
- Bjurholms kommun
- Dorotea kommun
- Lycksele kommun
- Malå kommun
- Nordmalings kommun
- Norsjö kommun
- Robertsfors kommun
- Skellefteå kommun
- Sorsele kommun
- Storumans kommun
- Umeå kommun
- Vilhelmina kommun
- Vindelns kommun
- Vännäs kommun
- Åsele kommun

Kommunerna kallas nedan gemensamt "kommunerna" och var för sig "kommun". Region Västerbotten kallas "regionen". Kommunerna och regionen gemensamt kallas nedan "parterna".

Om regionen eller kommunerna tecknar avtal med någon annan part och överlåter uppgifter de ansvarar för, ska denna överenskommelse tillämpas.

Inledning

Personer med ett varaktigt behov av omfattande vård- och omsorgsinsatser och personer som omfattas av lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) har rätt till så kallad uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård. Det betyder att de har rätt till avgiftsfri munhälsobedömning i hemmet och vid behov nödvändig tandvård till samma avgift som öppen hälso- och sjukvård. För den berättigade innebär det att förebyggande arbete ingår för en god munhälsa, att ett gott allmäntillstånd behålls samt att ett ökat tandvårdsbehov undviks.

Kostnaden ingår i högkostnadsskyddet. Den uppsökande verksamheten ingår som en del i tandvårdsstödet till vissa äldre och funktionshindrade.

Region Västerbotten har enligt 8 a § tandvårdslag (1985:125) ansvar för uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård till individer som har rätt till denna insats. Tandvårdsförordning (1998:1338) 12 §

förtydligar att regionen och kommunerna ska samverka så att de som tillhör målgruppen får det tandvårdsstöd de har rätt till. I den uppsökande verksamheten ingår dessutom munvårdsutbildning till vård- och omsorgspersonal.

Syfte

Denna överenskommelse ska stödja syftet med den uppsökande verksamheten det vill säga att skapa bästa möjliga förutsättningar för målgruppen att klara den dagliga munvården samt att upprätta och bibehålla god munhälsa hos målgruppen. Överenskommelsen är grunden för en god samverkan mellan parterna där ansvarsfördelning och samverkan är tydlig och känd hos berörda verksamheter.

Gemensam målbild

Med den gemensamma överenskommelsen om regional samverkansstruktur som grund har ett arbete gjorts för att ta fram en gemensam framtidsbild för hälsa, vård och omsorg där utgångspunkten är ”I västerbottningens skor” och där ledorden är trygghet, tillsammans och tillgänglighet, vilket sammanfattat innebär att västerbottningen ska känna sig trygg med att enkelt få hjälp, veta vem som ska kontaktas utifrån vad som passar, och att den enskilde ska mötas av människor inom vård och omsorg som är intresserade av västerbottningen som person och dennes behov och förutsättningar.

I arbetet med god och nära vård är det viktigt att helhetsperspektivet prioriteras genom att sätta den enskildes behov och förutsättningar i centrum, personcentrering, som innebär att fokus flyttas från den egna verksamheten, de egna strukturerna och regelverken. Behovet av samverkan mellan olika aktörer och nivåer synliggörs därmed och förmågan att säkerställa att individen får insatser och stöd utifrån sina behov ökar. Den enskilde ska med behovsanpassade insatser få möjlighet att leva självständigt under trygga förhållanden och bli bemött med respekt för sitt självbestämmande och integritet.

Med den gemensamma framtidsbilden för hälsa, vård och omsorg som utgångspunkt är målet att uppnå en effektiv process kring munhälsobedömningar och nödvändig tandvård så att de personer som har rätt till munhälsobedömning ska få ett erbjudande, att de som tackar ja ska få den utförd och att personalgrupper får utbildning i munhälsovård.

Mål för munhälsobedömningar och nödvändig tandvård

- Alla som tillhör målgruppen ska identifieras oavsett boendeform eller driftsform.
- Att de som har identifierats som målgrupp ska få ett intyg som ger brukaren rätt till munhälsobedömning och nödvändig tandvård. Intyget kallas tandvårdsstödsintyg eller grönt kort och utfärdas och förnyas skyndsamt.
- Berättigad med tandvårdsstödsintyg ska få erbjudande om munhälsobedömning samt vid behov erbjudande om nödvändig tandvård.
- Berättigad ska få en god daglig munvård.
- Regionen och kommunen ska tillsammans med den aktör som utför bedömningarna (f.n. Folktandvården) samverka för att ovanstående uppfylls på ett effektivt och patientsäkert sätt utifrån den berättigades behov.

Målgrupp berättigade till nödvändig tandvård

När målgrupperna för nödvändig tandvård definieras i tandvårdslagen har utgångspunkten varit bedömningen att dessa grupper omfattar individer som, på grund av sitt stora omvårdnadsbehov,

Nära vård 2030

Ett samarbete mellan kommunerna
i Västerbotten och Region Västerbotten

ofta har svårigheter att sköta sin munhygien på ett tillfredsställande sätt samt ofta saknar förmåga och insikt om vikten av regelbunden tandvård.

Bestämmelser om uppsökande verksamhet finns i 8 a § i tandvårdslag (1985:125) Berättigade till uppsökande verksamhet är personer som:

1. omfattas av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, eller
2. har ett varaktigt behov av omfattande vård- och omsorgsinsatser och som
 - a. omfattas av en kommuns ansvar för hälso- och sjukvård enligt 12 kap. 1 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30),
 - b. får hälso- och sjukvård i hemmet (hemsjukvård), eller
 - c. är bosatta i egen bostad och har motsvarande behov av vård eller omsorg som personer som omfattas av 2 a eller 2 b ovan samt i Västerbotten även personer med diagnostiserad/fastställd kognitiv sjukdom (demenssjukdom samt långvarig och allvarlig psykosjukdom)

Regionen ska se till att målgruppen erbjuds nödvändig tandvård. Uppsökande verksamhet är inte en förutsättning för att få nödvändig tandvård. Dels kan det hända att munhalsbedömning inte har hunnit bli genomförd innan behovet av nödvändig tandvård uppstår, dels kan individen välja att avstå från munhalsbedömningen.

Ansvarsfördelning och parternas åtagande för överenskommelsen

Regionen och kommunen har ett gemensamt ansvar för att verksamheten fungerar på avtalat sätt. Det innebär att:

- Genomföra överenskommelsen och säkerställa att innehållet i överenskommelsen är känt i samtliga berörda verksamheter
- Genomföra uppföljning och utvärdering av överenskommelsen
- Vid behov uppdatera överenskommelsen

Regionens ansvar

Region Västerbotten har ansvar för att uppsökande verksamhet, munhalsbedömning, munvårdsutbildning och nödvändig tandvård planeras, bedrivs och säkerställs enligt regelverk.

Regionen (tandvårdsstödet) ansvarar för att:

Övergripande

- Tillhandahålla aktör som ska utföra den uppsökande verksamheten i samverkan med kommunen (f.n. Folktandvården). I den uppsökande verksamheten ingår att ge årlig munhalsbedömning till individer med tandvårdsstödsintyg samt erbjuda utbildning i allmän munhalsvård till berörd personal i kommunen.
- Tillhandahålla en kontaktperson som bistår vid frågor samt tar emot information om det uppstår situationer som inte fungerar med den aktör som utför uppdraget på regionens uppdrag (f.n. Folktandvården).
- Informera om regler och riktlinjer samt eventuella förändringar inom uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård.

Administration och IT

Nära vård 2030

Ett samarbete mellan kommunerna
i Västerbotten och Region Västerbotten

- Tillhandahålla IT-system inklusive support för kommunen för den administration som krävs gällande tandvårdsstödsintyg, boendeenheter m.m.
- Tillhandahålla webbutbildning för de personer som administrerar och/eller utfärdar tandvårdsstödsintyg.

Information och blanketter vid uppsök

- Tillhandahålla informationsmaterial om nödvändig tandvård och munhälsobedömning. Informationsmaterialet riktar sig till individer som är berättigade, anhöriga och närstående, patientföreningar, vårdpersonal med flera.

Tandvårdsstödsintyg

- Vid behov bistå kommunens utfärdare av tandvårdsstödsintyg i bedömning av detta.
- Utfärda tandvårdsstödsintyg till personer som:
 - får hemsjukvård enligt målgrupp 2b
 - är bosatta i hemmet enligt målgrupp 2c som hemtjänsten inte identifierat i samband med bedömning om insatser från kommunen
 - omfattas av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade enligt målgrupp 2c som inte har insatser från kommunen
 - har långvarig och allvarlig psykosjukdom eller demenssjukdom enligt målgrupp 2c som inte har insatser från kommunen

Kommunens ansvar

Kommunen ska identifiera individer berättigade till munhälsobedömning och nödvändig tandvård samt utfärda tandvårdsstödsintyg och informera om munhälsobedömning och rätt till nödvändig tandvård.

Kommunen ska samverka och planera med den aktör som utför den uppsökande verksamheten (f.n. Folk tandvården) så att målgruppen erbjuds och erhåller munhälsobedömning samt att vård- och omsorgspersonalen får munvårdsutbildning.

Kommunen ansvarar för att:

Uppsök

- Aktivt arbeta för att identifiera individer inom målgrupperna som är berättigade till munhälsobedömning och nödvändig tandvård.
- Utfärda tandvårdsstödsintyg och informera den berättigade om munhälsobedömning och rätt till nödvändig tandvård.
- Samverka och planera med den aktör som utför uppsökande verksamhet (f.n. Folk tandvården) så att målgruppen erbjuds och erhåller munhälsobedömning.
- Årligen erbjuda och informera om munhälsobedömning till personer som är berättigade till munhälsobedömning men som tidigare tackat nej.
- Säkerställa att vård – och omsorgspersonal erhåller digital och praktisk munvårdsutbildning samt ge kunskap om koppling mellan munhälsa och allmän hälsa.
- Säkerställa att vård- och omsorgspersonal deltar vid munhälsobedömning för att informera utföraren, f.n. Folk tandvården om den berättigades allmäntillstånd och ta del av givna rekommendationer och instruktioner.

Nära vård 2030

Ett samarbete mellan kommunerna
i Västerbotten och Region Västerbotten

- Säkerställa att den berättigade ges daglig munvård, inklusive flourtillägg enligt de vid munhälsobedömningen angivna rekommendationerna. Tid för daglig munvård ska ingå i personlig hygien.
- Ansvara för att vara kontaktlänk när behov av tandvård föreligger (exempelvis boka tider och se till att personen får tandvård).
- Dokumentera uppgift om den berättigades fasta tandvårdskontakt så att den finns tillgänglig för berörd personal för att säkerställa regelbunden kontakt med tandvård.

Information om uppsökande verksamhet i kommunen

- Tillhandahålla en kontaktperson gentemot regionen som i kommunen är ansvarig för att ta emot och sprida information från regionen om den uppsökande verksamheten. Kontaktpersonen ska delta i möten med regionen och ansvara för att informera regionen om förändringar i kommunens organisation och annat som berör den uppsökande verksamheten.
- Administrera behörighet för intygsutfärdare. Ansvara för att samtliga går regionens webbutbildning för intygsutfärdare för att säkerställa att alla har aktuell kompetens för att kunna identifiera vilka individer som är berättigade.
- Använda regionens IT-stöd för samtlig administration som gäller den uppsökande verksamheten gentemot regionen.
- Ansvara för att aktuella boende- och kontaktuppgifter registreras och uppdateras.

Personuppgiftsansvar

Regionen och kommunerna är separat personuppgiftsansvariga för den information som respektive myndighet lägger in i symfoni. Information som förs in i symfoni är uppgifter som region respektive kommunerna redan har och behandlar för egna ändamål. Uppgifterna som tillhandahålls till symfoni från region och kommunerna görs för att respektive myndighet ska uppfylla lagkrav i tandvårdsförordningen (1998:1338) 12 §. Om uppgifter, som regionen eller kommunerna inte redan har, samlas in sker det för att uppfylla lagkrav (följa tandvårdsförordningen). Regionen och kommunerna har således egen rättslig grund för denna ytterligare behandling.

Former för hur tvister mellan parterna ska lösas

Eventuella tvister mellan parterna angående tolkning och tillämpning med anledning av denna överenskommelse ska i första hand lösas av utföraren (f.n Folktandvården) och tandvårdsstödet i regionen i samråd med närmaste chefer i berörda verksamheter i kommunen och av kommunen utsedd kontaktperson för munhälsobedömning och nödvändig tandvård. Vid fortsatt oenighet prövas frågan till ansvariga verksamhets- och förvaltningschefer i berörd kommun och regionen. I tredje hand prövas tvister av berörd kommundirektör och regiondirektör. Kan ej tvisten lösas ska den hänskjutas till svensk allmän domstol för avgörande med tillämpning av svensk rätt.

Uppföljning av överenskommelsen

Länssamverkansgruppen ansvarar för att följa upp och analysera överenskommelsen gällande:

- följsamheten till överenskommelsen
- intentionen med överenskommelsen (måloppfyllelse)

Nära vård 2030

Ett samarbete mellan kommunerna
i Västerbotten och Region Västerbotten

Dessutom

- Årlig uppföljning mellan kommunen och den lokala utföraren (f.n Folktandvården)

Uppföljning i länssamverkansgruppen förstärks genom att uppföljning även sker närmare verksamheten och på så vis skapas utveckling av den samverkan som krävs för att nå målen för munhälsobedömningar och nödvändig tandvård. Detta sker i samråd med varandra.

Parterna har ett gemensamt ansvar för att överenskommelsen regelbundet följs upp, att stämma av resultatet av uppföljningen med varandra samt vid behov vidta åtgärder för att säkerställa att överenskommelsen och tillhörande rutiner följs.

Revidering av överenskommelsen

Ändring och tillägg till denna överenskommelse ska för att vara bindande vara skriftliga samt undertecknade av parterna och i förekommande fall godkända av parternas beslutande organ.

Beslut om ändringar av mindre betydelse och som inte påverkar överenskommelsens huvudsakliga innehåll, exempelvis språkliga ändringar och anpassning till förändringar i lagtext eller nationella riktlinjer kan initieras och godkännas av Länssamverkansgruppen. Dessa ändringar ska dokumenteras och biläggas överenskommelsen.

Överenskommelsens ikraftträdande och upphörande

Denna reviderade överenskommelse gäller från 2025-01-01. Med denna överenskommelse som grund finns rutiner och dokument som mer specifikt anger arbetssätt och rutiner för regionen och kommunerna.

Överenskommelsen gäller till 2027-12-31, då uppföljning ska ske och beslut tas om eventuell revidering eller förlängning.

Ett samarbete mellan

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-04-28

§ 82

Diariennr: KS-2025/00304

Inriktning och ansvarsfördelning Civil beredskap

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar

- att fastställa inriktning för förmågehöjning i enlighet med förslag i tjänsteskrivelse
- att tekniska nämndens reglemente kompletteras med ansvar för angivna områden i enlighet med förslag i tjänsteskrivelsen.

Kommunstyrelsen beslutar

(under förutsättning att kommunfullmäktige fastställer ovanstående inriktning och ansvarsfördelning)

- att avdelade investeringsmedel (20 mnkr 2025 resp 5 mnkr 2026) överförs från kommunstyrelsen till tekniska nämnden.

Ärendebeskrivning

Sverige befinner sig i det allvarigaste säkerhetspolitiska läget sedan andra världskriget där ett väpnat angrepp mot Sverige inte kan uteslutas. Det tillsammans med förslag till förändrad lagstiftning ställer högre krav på Umeå kommuns förmåga att kunna upprätthålla samhällsviktiga verksamheter oavsett typ av störning. Samtidigt råder stor grad av osäkerhet på grund av det snabbt föränderliga säkerhets- och omvärldsläget och att lagstiftarens intentioner ej är fullt ut klarlagda.

Denna osäkerhet till trots är det av stor vikt att kommunen vidtar nödvändiga förberedelser och prioriterar arbetet med att höja organisationens förmåga att motstå allvarliga störningar.

Bedömningen är att Umeå kommun redan har eller kan bygga upp nödvändig kompetens inom detta område men att ansvarsfördelning är otydlig.

Avsaknaden av fastställd inriktning och ambitionsnivå för hur omfattande kommande förmågehöjning ska vara samt när i tid olika nivåer av förmåga ska vara uppbyggd i kommunen medför samtidigt att det är svårt att bedöma i vilken omfattning Umeå kommuns organisation i dagsläget är dimensionerad för att hantera den förmågehöjning som behöver ske.

Avsaknad av dessa grundläggande parametrar medför sammantaget risk för att förmågehöjning ej sker i den takt som krävs för att svara upp emot kommande lagstiftningskrav och medborgarnas behov.

Förändrad lagstiftning

Idag regleras kommunernas åtagande för krishantering i Lag 2006:544 om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH). I SoU 2024:65 - Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig föreslås ny lagstiftning (LKRB¹) som kraftigt utökar kommunernas åtaganden inom detta område. Enligt förslaget till ny lagstiftning (LKRB) ska kommuner och regioner vid kriser eller krig ha förmåga att upprätthålla all samhällsviktig verksamhet i två veckor utan hjälp utifrån.

Försämringar av säkerhetsläget har dock medfört att det tidsspann som kommunen på egen hand ska klara att upprätthålla prioriterad samhällsviktig verksamhet kan komma att utökas väsentligt. I Totalförsvarsbeslutet (prop 2024/25:34) som behandlades i riksdagen i december 2024 påtalas att utgångspunkten för planering av det civila försvaret ska vara att under minst tre månader kunna möta och hantera ett krig i Europa som leder till allvarliga konsekvenser för samhällets funktionalitet.

Förslag till inriktning för förmågehöjning (se även bilaga 1)

¹ LKRB - lagen om kommuners och regioners grundläggande beredskap inför fredstida krissituationer och höjd beredskap.

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-04-28

För att åtgärda avsaknad av inriktning/ambitionsnivå har förslag till inriktning för förmågehöjning upparbetas. Förslag till inriktning utgår från nuvarande lagstiftning på området (LEH) samt krav i enlighet med förslag till ny lagstiftning (LKRB). Förslaget är att:

Umeå kommuns arbete med förmågehöjning ska inledas omgående med fokus på att tillgodose grundläggande förmåga (72 timmar) i enlighet med befintlig lagstiftning (LEH).

Planering och förberedelse för förmågehöjning inom civil beredskap ska ske med ambitionen att kommunen från 2027 ska ha förmåga att upprätthålla prioriterad samhällsviktig verksamhet under två veckor (förstärkt förmåga) i enlighet med förslag till ny lagstiftning (LKRB).

Planering/förberedelser ska vidtas som möjliggör att kommunen senast 2030 ska ha förmåga att upprätthålla prioriterad samhällsviktig verksamhet under 1 månad (befäst förmåga).

Förslag till ansvarsfördelning inom angivna områden (se även bilaga 2)

Kommunen behöver höja förmåga inom ett stort antal områden för att tillgodose kommande författningskrav. Dels krävs en generell höjning av förmåga att upprätthålla kommunens verksamheter vid samhällsstörningar, kriser och krig. Denna förmågehöjning sker genom det systematiska kontinuitetsarbete kommunfullmäktige gett kommunens nämnder och bolag ansvar att bedriva i reglemente och generella ägardirektiv. Dels krävs en förmågehöjning inom ett antal kommungemensamma områden som är av särskild vikt för kommunens förmåga att upprätthålla prioriterad samhällsviktig verksamhet vid samhällsstörningar, kriser och krig. De kommungemensamma områden som identifierats så långt är följande:

- Reservkraft
- Reservlivsmedel
- Reservdrivmedel
- Beredskapslager
- Nödvatten
- Reservsamband

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-04-28

- Cybersäkerhet
- Evakuering och inhysning

Ansvar för och utformning av förmågehöjning inom ovan angivna områden bör överlåtas till den aktör inom kommunen som bedöms ha kompetens inom respektive område.

När det gäller reservkraft, reservlivsmedel, reservdrivmedel och beredskapslagring är bedömningen att Tekniska nämnden och Teknik- och fastighetsförvaltningen är den bäst lämpade aktören att få ansvar för kommande förmågehöjning. Dels för att tekniska nämnden och dess förvaltning i väsentliga delar redan har den kompetens som bedöms nödvändig för att möjliggöra förmågehöjning inom angivna områden, dels att tekniska nämndens befintliga ansvarsområden är direkt angränsande eller överlappande de områden som denna förmågehöjning avser.

Förslaget är därför att reglemente för nämnder och styrelse kompletteras så att det framgår att:

Tekniska nämnden har ansvar för:

- *uppbbyggnad och drift av fast installerad samt mobil reservkraft*
- *lagerhållning och vid behov tillagning samt distribution av reservlivsmedel*
- *lagerhållning och vid behov distribution av reservdrivmedel*
- *lagerhållning och vid behov distribution av förbrukningsmaterial/reservdelar för att tillgodose behov i prioriterad samhällsviktig verksamhet vid samhällsstörning, kris eller krig.*

Tekniska nämnden har mandat att teckna eventuella avtal med andra aktörer som bedöms nödvändiga/ändamålsenliga för att uppnå kapacitetshöjning och upprätthålla kapacitet inom ovan angivna områden.

Värt att notera är att i enlighet med Umeå kommuns fastighetspolicy ansvarar kommunens bolag för sina specialfastigheter/anläggningar. Dessa bolags ansvar innefattar även drift av sådan fastighet/anläggning oavsett typ av störning om verksamheten är av samhällsviktig karaktär.

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-04-28

Tekniska nämnden förväntas således ej ta ansvar för ovan givna områden i specialfastigheter som ägs av kommunens bolag.

Värt att notera är även att samtliga nämnder och bolag i enlighet med fastställt reglemente och generella ägardirektiv har ansvar *att delta i framtagande av kommunövergripande analyser, planering, förberedelser och utbildningar/övningar inom säkerhets- och beredskapsområdet.*

Arbete med att utreda och upparbeta förslag till ansvarsfördelning avseende förmågehöjning inom övriga områden pågår och kommer tillställas kommunstyrelse och kommunfullmäktige när de är färdiga.

Beslutsunderlag

Bilaga 1 – Beslutsunderlag Inriktning av förmågehöjning inom Civil beredskap

Bilaga 2 – Beslutsunderlag Fördelning av ansvar och medel för angivna områden

Bilaga 3 – Definition av Samhällsviktig verksamhet

Beredningsansvariga

Erika Berg

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Kommunstyrelsens beslutsordning

Kommunstyrelsen beslutar enligt näringslivs- och arbetsutskottets förslag.

Kommunfullmäktiges beslutsordning

Följande yttrar sig: Hans Lindberg och Anders Norqvist.

Yrkanden

Hans Lindberg (S) och **Anders Norqvist (L)** – Bifall till kommunstyrelsens förslag.

Propositionsordning som godkänns

Bifall mot avslag till kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslut och beslutsunderlag ska skickas till

Samtliga nämnder

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-04-28

UKF

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Inriktning för förmågehöjning Civil beredskap

Inledning/sammanfattning

Sverige befinner sig i det allvarligaste säkerhetspolitiska läget sedan andra världskriget där ett väpnat angrepp mot Sverige inte kan uteslutas. Det tillsammans med förändrad lagstiftning ställer högre krav på Umeå kommuns förmåga att kunna upprätthålla samhällsviktiga verksamheter oavsett typ av störning. Samtidigt råder stor grad av osäkerhet på grund av det snabbt föränderliga säkerhets- och omvärldsläget och att lagstiftarens intentioner ej är fullt ut klarlagda.

Denna osäkerhet till trots är det av stor vikt att kommunen vidtar nödvändiga förberedelser och prioriterar arbetet med att höja organisationens förmåga och kapacitet att motstå allvarliga störningar.

Omfattning

Målgrupp för detta inriktningsbeslut är berörda nämnder/bolag, chefer och funktioner som arbetar för att stärka kommunens civila beredskap på strategisk nivå dvs. med planering, genomförande och uppföljning av åtgärder vidtagna för att stärka kommunens förmåga att motstå och hantera samhällsstörningar i fredstid och i krig.

Syfte

Syftet med denna inriktning är att fastställa grundläggande utgångspunkter för kommande kapacitetshöjning inom beredskapsområdet, detta sker genom att tydliggöra:

- Prioriteringar
- Ambitionsnivå

Relaterade styrdokument

[Policy för civil beredskap](#)

[Riktlinje för civil beredskap](#)

[Plan för civil beredskap 2024–2026](#)

[Konkretiserad plan för civil beredskap 2024–2026](#)

Bakgrund

Idag regleras kommunernas åtagande för krishantering i Lag 2006:544 om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH). I SoU 2024:65 - Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig föreslås ny lagstiftning (LKRB¹) som kraftigt utökar kommunernas åtaganden inom detta område. Enligt förslaget till ny lagstiftning (LKRB) ska kommuner och regioner vid kriser eller krig ha förmåga att upprätthålla all samhällsviktig verksamhet i två veckor utan hjälp utifrån. Försämringar av säkerhetsläget har dock medfört att det tidsspänn som kommunen på egen hand ska klara att upprätthålla prioriterad samhällsviktig verksamhet kan komma att utökas väsentligt.

Ett område under förändring

Det är viktigt att påtala att parallellt med att förslag till ny lagstiftning i form av LKRB har upparbetats har även ett antal förslag till författningsändringar inom direkt angränsande områden upparbetats, gemensamt för dessa förslag är att de föreslår författningsändringar som innebär väsentligt ökade krav på Sveriges kommuner och regioner om förslagen införs i svensk lagstiftning. Exempel är Utredningen om *Livsmedelsberedskap för en ny tid*, SOU 2024:8, som innefattar föreslag till författningsändringar som ställer krav på att kommunerna ska analysera behov och vidta lämpliga åtgärder för att upprätthålla tillgången till nödvändiga livsmedel för hela befolkningen i kommunen vid en allvarlig störning i livsmedelsförsörjningen. En annan utredning med relevans för området är utredningen om *Ökad VA-beredskap*, SOU 2024:82. I denna utredning föreslår utredaren bland annat delvis ökade krav på förstärkt beredskap för kommuner/VA-huvudmän samt att kommuner/VA-huvudmän ska kunna tillgodose skäliga anspråk på reservkapacitet samt kunna prioritera angelägna allmänna intressen vid fredstida kriser och höjd beredskap. Ytterligare utredningar som föreslår författningsändringar som innebär ökade krav på kommunerna är SOU 2024:18 *Nya regler om cybersäkerhet* samt SOU 2024:64 *Motståndskraft i samhällsviktiga tjänster* som hanterar införandet av EUs direktiv om NIS2 och CER.

Värt att observera är även att när detta skrivs (mars 2025) har ingen av ovanstående utredningar lämnats för lagrådsremiss eller proposition till Riksdagen.

Definition - samhällsviktig verksamhet

Med samhällsviktig verksamhet avses verksamheter, tjänster eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer viktiga samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet.

Med prioriterad samhällsviktig verksamheten avses verksamhet som är kritisk för att tillgodose livsnödvändiga behov vid omfattande fredstida samhällsstörning eller händelse.

För mer information om definitioner, se Bilaga 1 - Samhällsviktig verksamhet i Umeå kommun

¹ Lag 2006:544 om kommuners och regioners grundläggande beredskap inför fredstida krissituationer och höjd beredskap

Ambitionsnivå för civil beredskap

Omvärldsläget och den nationella inriktningen för civil beredskap ställer omfattande krav på kommunen då organisationen förväntas åstadkomma en avsevärd höjning av förmågan på bred front och inom förhållandevis kort tid. Arbetet med kommunens förmågehöjning behöver ske på ett sammanhängande sätt. Berörda verksamheter har efterfrågat en gemensam målbild och övergripande beskrivning av ambitionsnivån för kommunens arbete.

De ambitionsnivåer som beskrivs nedan ger inriktning för fortsatt planering och analys.

Grundläggande förmåga	Kommunen har förmåga att upprätthålla samhällsviktig verksamhet i kris och krig under 72 timmar.
Förstärkt förmåga	Kommunen har förmåga att upprätthålla prioriterad samhällsviktig verksamhet i kris och krig under två veckor.
Befäst förmåga	Kommunen har förmåga att upprätthålla prioriterad samhällsviktig verksamhet i kris och krig under 1 månad.
Solid förmåga	Kommunen har förmåga att upprätthålla prioriterad samhällsviktig verksamhet i kris och krig under 3 till 6 månader.

Mot ovanstående bakgrund är förslaget att:

Umeå kommuns arbete med förmågehöjning ska inledas omgående med fokus på att tillgodose grundläggande förmåga (72 timmar) i enlighet med befintlig lagstiftning (LEH).

Planering och förberedelse för förmågehöjning inom civil beredskap ska ske med ambitionen att kommunen från 2027 ska ha förmåga att upprätthålla prioriterad samhällsviktig verksamhet under två veckor (förstärkt förmåga) i enlighet med förslag till ny lagstiftning (LRKB).

Planering/förberedelser ska vidtas som möjliggör att kommunen senast 2030 ska ha förmåga att upprätthålla prioriterad samhällsviktig verksamhet under 1 månad (befäst förmåga).

Förmågematrisen

För att förtydliga vad ovanstående ambitionsnivåer kan komma att innebära har de fyra ambitionsnivåerna infogats i en förmågematris. Matrisen redovisar översiktligt de områden som hittills identifierats och som bedöms vara av särskild vikt för kommunens förmågehöjning. På sikt kan matrisen komma att utökas med ytterligare områden som är väsentliga för kommunens förmåga att hantera kris, höjd beredskap och krig.

De områden som identifierats så långt är följande:

- Reservkraft
- Reservlivsmedel
- Reservdrivmedel
- Förbrukningsmaterial/reservdelar
- Beredskapslager
- Nödvatten
- Reservsamband
- Cybersäkerhet
- Förmåga till Systematiskt kontinuitetsarbete (SKA) i samhällsviktig verksamhet
- Evakuering och inhysning

Matrisen beskriver på ett övergripande sätt den kapacitet som kommunen behöver bygga upp för att på sikt uppnå en solid förmåga. Förmågenivåerna visar vad politiskt fastställd ambitionsnivå kan innebära inom respektive område. Observera dock att matrisen är ett ledningsverktyg för att möjliggöra samordning, planering och samverkan på verksamhetsnivå. Det innebär att exakt utformning av den förmågehöjning som genomförs för att nå respektive nivå kan variera från det som framgår i matrisen.

Modellen kommer även användas för att översiktligt följa upp och rapportera status i förmågehöjningen på kommunövergripande nivå.

Notera att matrisen talar om ”upprätthålla prioriterad samhällsviktig verksamhet i kris eller krig” av utrymmesskäl. Vad som avses är prioriterad samhällsviktig verksamhet eller om högsta beredskap råder så avses den totalförsvarsviktiga verksamhet som Umeå kommun bedriver.

Förmågematris – identifierade områden

Förmågenivå	Reservkraft Fast/mobil reservkraft, distributionsförsättningar och drift	Livsmedel Lager, tillagning och distribution	Drivmedel Lager och distributions-försättningar	Förbrukningsmaterial/reservdelar
Grundläggande förmåga Kommunen har förmåga att upprätthålla samhällsviktig verksamhet i kris och krig under 72 timmar .	Kommunen har förmåga att tillgodose behov av reservkraft i 72 timmar för samhällsviktig verksamhet	Grundläggande lagerhållning Det finns lokala lager för 72 timmars förbrukning och kapacitet för tillagning/ distribution av livsmedel till samhällsviktig verksamhet	Grundläggande lagerhållning Det finns lager och distributionsförsättningar för 72 timmars förbrukning av drivmedel i samhällsviktig verksamhet	Grundläggande lagerhållning Kommunen har lokala lager av förbrukningsmaterial för 72 timmars förbrukning i samhällsviktig verksamhet
Förstärkt förmåga Kommunen har förmåga att upprätthålla prioriterad samhällsviktig verksamhet i kris och krig under två veckor .	Kommunen har förmåga att tillgodose behov av reservkraft i 2 veckor för prioriterad samhällsviktig verksamhet	Förstärkt lagerhållning Det finns lager av livsmedel och distributionsförsättningar för 2 veckors förbrukning i prioriterad samhällsviktig verksamhet	Förstärkt lagerhållning Det finns lager och distributionsförsättningar för 2 veckors förbrukning av drivmedel i prioriterad samhällsviktig verksamhet	Förstärkt lagerhållning Kommunen har egen lagerkapacitet, distributionsförmåga och lager av förbrukningsmaterial/ reservdelar för 2 veckors förbrukning i prioriterad samhällsviktig verksamhet
Befäst förmåga Kommunen har förmåga att upprätthålla prioriterad samhällsviktig verksamhet i kris och krig under 1 månad .	Kommunen har förmåga att tillgodose behov av reservkraft i 1 månad för prioriterad samhällsviktig verksamhet	Befäst lagerhållning Det finns lager av livsmedel och distributions-försättningar för 1 månads förbrukning i prioriterad samhällsviktig verksamhet	Befäst lagerhållning Det finns lager och distributionsförsättningar för 1 månads förbrukning av drivmedel i prioriterad samhällsviktig verksamhet	Befäst lagerhållning Kommunen har egen lagerkapacitet, distributionsförmåga och lager av förbrukningsmaterial/ reservdelar för 1 månads förbrukning i prioriterad samhällsviktig verksamhet
Solid förmåga Kommunen har förmåga att upprätthålla prioriterad samhällsviktig verksamhet i kris och krig under 3-6 månader .	Kommunen har förmåga att tillgodose behov av reservkraft i 3-6 månader för prioriterad samhällsviktig verksamhet	Solid lagerhållning Det finns lager av livsmedel och distributionsförsättningar för 3-6 månaders förbrukning i prioriterad samhällsviktig verksamhet	Solid lagerhållning Det finns lager och distributionsförsättningar för 3-6 månaders förbrukning av drivmedel i prioriterad samhällsviktig verksamhet	Solid lagerhållning Kommunen har egen lagerkapacitet, distributionsförmåga och lager av förbruknings-material/ reservdelar för 3-6 månaders förbrukning i prioriterad samhällsviktig verksamhet

Förmågematris – identifierade men ej färdigarbetade områden

Förmågenivå	Nödvatten	Systematiskt Kontinuitetsarbete samhällsviktig verksamhet	Reservsamband	Cybersäkerhet	Evakuering och inhysning
Grundläggande förmåga Kommunen har förmåga att upprätthålla samhällsviktig verksamhet i kris och krig under 72 timmar.	Arbete med förtydligande sker under 2025	Arbete med förtydligande sker under 2025	Arbete med förtydligande sker under 2025	Arbete med förtydligande sker under 2025	Arbete med förtydligande sker under 2025
Förstärkt förmåga Kommunen har förmåga att upprätthålla prioriterad samhällsviktig verksamhet i kris och krig under två veckor.	Arbete med förtydligande sker under 2025	Arbete med förtydligande sker under 2025	Arbete med förtydligande sker under 2025	Arbete med förtydligande sker under 2025	Arbete med förtydligande sker under 2025
Befäst förmåga Kommunen har förmåga att upprätthålla prioriterad samhällsviktig verksamhet i kris och krig under 1 månad.	Arbete med förtydligande sker under 2025	Arbete med förtydligande sker under 2025	Arbete med förtydligande sker under 2025	Arbete med förtydligande sker under 2025	Arbete med förtydligande sker under 2025
Solid förmåga Kommunen har förmåga att upprätthålla prioriterad samhällsviktig verksamhet i kris och krig under 3-6 månader.	Arbete med förtydligande sker under 2025	Arbete med förtydligande sker under 2025	Arbete med förtydligande sker under 2025	Arbete med förtydligande sker under 2025	Arbete med förtydligande sker under 2025

Ekonomi och finansiering

I SoU 2024:65 för utredaren ett resonemang där det görs åtskillnad på de kostnader som uppstår vid planering och förberedelser för *fredstida krissituationer* (befintligt åtagande för kommunen i enlighet med LEH²) respektive kostnader som uppstår vid planering och förberedande åtgärder inför *kvalificerade fredstida krissituationer eller höjd beredskap* (dvs i enlighet med förslag till ny lagstiftning). Nedan redovisas kort utredarens resonemang:

- Staten bör i enlighet med den kommunala finansieringsprincipen lämna ekonomisk ersättning till kommunerna och regionerna för *de nya uppgifter och den ambitionsökning* avseende befintliga uppgifter som följer av den nya lagen för kommuners och regioners del.
- Staten bör i enlighet med den kommunala finansieringsprincipen finansiera de betydande kostnadsökningar som kommuner och regioner förväntas att få till följd av den nya lagen i fråga om planering och förberedande åtgärder inför *kvalificerade fredstida krissituationer eller höjd beredskap*.
- Den nya lagen bedöms *inte* i nämnvärd utsträckning medföra nya uppgifter eller ambitionsökningar avseende befintliga uppgifter för kommuner och regioner i fråga om *deras planering och förberedande åtgärder inför fredstida krissituationer*. Kommunerna och regionerna bör därför själva finansiera den planering och de förberedande åtgärder som de till följd av den nya lagen kommer att behöva genomföra inför *fredstida krissituationer*.

Befintliga krav på kommunal finansiering

Utredningen påtar även att det är respektive kommuns ansvar att befintliga krav som ställs på kommuner i enlighet med befintlig lagstiftning (LEH) tillgodoses.

”Om en kommun eller region inte i enlighet med LEH har uppfyllt det grundläggande ansvaret att ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred är det följaktligen inte ett ansvar för staten att finansiera uppbyggnaden av en sådan förmåga. Den nya lagen innebär inte någon förändring i det avseendet.”³

Det är således redan idag ett åliggande för kommuner och regioner att själva finansiera de åtgärder som behövs för att de ska ha en ändamålsenlig förmåga att fullgöra sina författningsenliga uppgifter och upprätthålla sina samhällsviktiga verksamheter under *fredstida krissituationer*. Detta åliggande innebär att kommuner och regioner ska ha tillgång till de personella och materiella resurser som behövs för att de ska kunna ha denna förmåga.

I materiellt hänseende kan detta exempelvis handla om att i viss omfattning ha tillgång till reservkraftsystem för el- och värmeförsörjning eller tillgång till livsmedel för minst några dagars

² Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och vid höjd beredskap

³ SOU 2024:65 sid 461

förbrukning avseende måltidsverksamheter för skolverksamheter och verksamheter avseende särskilda boendeformer enligt socialtjänstlagen eller LSS.

Kommande statlig finansiering?

Förslaget till ny lagstiftning innebär både nya uppgifter och en avsevärd ambitionsökning avseende befintliga uppgifter för kommuner och regioner (dvs planering och förberedande åtgärder inför kvalificerade fredstida krissituationer och höjd beredskap).

I utredningen förs ett resonemang om att i enlighet med den kommunala finansieringsprincipen och de övergripande principerna för kostnadsfördelning mellan stat och kommunsektorn så bör staten lämna ekonomisk ersättning till kommuner och regioner för de betydande kostnadsökningar som de förväntas få till följd av den nya lagen för planering och förberedande åtgärder.

Utredaren gör bedömningen att författningsförslaget förväntas medföra utökade kostnader för staten med totalt cirka 13,5 miljarder kronor under åren 2027–2031 avseende statlig ersättning till kommuner eller regioner. De *permanenta kostnaderna* förväntas huvudsakligen bestå av kostnader för nya årsarbetskrafter samt utbildningar och övningar.

De *engångsvisa kostnaderna* förväntas huvudsakligen bestå av kostnader för anskaffning av livsmedel och utrustning för upprätthållande av måltidsverksamheter, investeringar för inrättandet av särskilda samlingsplatser, robusta och säkra ledningsplatser (alternativa ledningsplatser) samt lager för förvaring av nödvatten och livsmedel

Utredaren bedömning är att det i dag inte är möjligt att uppskatta storleken på kommuners och regioners *löpande drifts- och underhållskostnader* för de investeringar som behöver göras men att de kommer uppgå till väsentliga belopp.

En förstärkning och utveckling av kommuners och regioners grundläggande verksamhetsförmåga enligt den nya lagen ställer även krav på att det inom kommuner och regioner finns särskild kompetens i det avseendet. Det finns i dag särskilt avdelade personella resurser för beredskapsplanering i många kommuner och regioner. Denna personella resurs bör enligt utredningens bedömning förstärkas i *betydande omfattning* för att kommuner och regioner på ett ändamålsenligt och effektivt sätt ska kunna utarbeta de planer och genomföra de förberedande åtgärder som följer av den nya lagen.

Omfattning av och form för framtida statlig finansiering är idag okänd

När detta underlag skrivs fram (mars 2025) är det endast känt till viss del i vilken omfattning staten kommer finansiera framtida kapacitetshöjning i kommunerna fram till 2030. Utredaren har lagt fram förslag på området men så länge som ny lagstiftning ej är fastställd och det i av riksdagen beslutad budget framgår i vilken omfattning staten avser ersätta kommunernas kostnader är frågan behäftad med stor osäkerhet.

När det gäller form för tillkommande medel är utredarens förslag att ekonomisk ersättning huvudsakligen bör ske genom höjningar av de generella statsbidragen. Även om utredarens intention är tydlig är dock även denna fråga behäftad med stor osäkerhet till dess att formen tydliggjorts genom beslut.

Trots de aviserade ökningarna av medel bedöms de statliga medlen endast finansiera en mindre del av kommunens totala kostnad för den förväntade beredskapsförmågeutvecklingen.

Av kommunfullmäktige tilldelade medel för 2025/2026

I samband med att kommunfullmäktige fastställde planeringsdirektiv och budget för 2025 avdelades 20 mnkr till Kommunstyrelsen för reservkraft och andra kontinuitetsinvesteringar (5 mnkr 2026). Det operativa arbetet med att verkställa kontinuitetshöjning och genomföra investeringar i kontinuitetshöjande åtgärder kommer destinerats till de nämnder eller bolag som bedöms ha förutsättningar och kompetens inom respektive ansvarsområde. Detta sker genom förtydligande i reglemente för nämnder och styrelse alternativt i respektive bolags ägardirektiv. När ansvar är fördelat till nämnd eller bolag hanteras kommande års medelstilldelning relaterat till kapacitetshöjning inom fördelade områden i ordinarie planeringsprocess.

Sekretess/skyddsvärd information

Information som rör Umeå kommuns förmåga att hantera händelser i hela hotskalan kan omfattas av sekretess enligt OSL och även säkerhetsskyddslagen (2018:585). Informationsklassning ska alltid göras och vid aggregering av information ska det särskilt beaktas om kommunens förmåga röjs eller ej.

Återrapportering till KSnau/berörd nämnd

Stadsledningskontorets Säkerhetsavdelning ska kontinuerligt följa, sammanställa och tertialvis lämna rapport till kommunstyrelsen om i vilken omfattning avsedd kapacitetshöjning uppnåtts och eventuella väsentliga avvikelser. För att kommunicera utfall av kapacitetshöjning används den kapacitetsmatris som redovisas i bilaga 1. Kapacitetshöjning anges i procent av uppnådd kapacitetsnivå.

Förslag till

Ansvarsfördelning och överföring av medel för förmågehöjning inom angivna områden av försörjningsberedskap

Inledning

Sverige befinner sig i det allvarligaste säkerhetspolitiska läget sedan andra världskriget och väpnat angrepp mot Sverige kan inte uteslutas. Det tillsammans med förändrad lagstiftning ställer högre krav på Umeå kommuns förmåga att kunna upprätthålla samhällsviktiga verksamheter oavsett typ av störning. Samtidigt råder stor grad av osäkerhet på grund av det snabbt föränderliga säkerhets- och omvärldsläget och att lagstiftarens intentioner ej är fullt ut klarlagda.

Trots denna osäkerhet är det av stor vikt att kommunen vidtar nödvändiga förberedelser och påbörjar arbetet med förmågehöjning.

Avgränsning/omfattning

I enlighet med Umeå kommuns fastighetspolicy ansvarar kommunens bolag för sina specialfastigheter/anläggningar. Detta ansvar innefattar även drift av sådan fastighet/anläggning oavsett typ av störning om verksamheten är av samhällsviktig karaktär.

Samtliga nämnder och bolag har i enlighet med fastställt reglemente och generella ägardirektiv ansvar att delta i framtagande av kommunövergripande analyser, planering, förberedelser och utbildningar/övningar inom säkerhets- och beredskapsområdet.

Relaterad styrning

[Policy för civil beredskap](#)

[Riktlinje för civil beredskap](#)

[Plan för civil beredskap 2024–2026](#)

[Konkretiserad plan för civil beredskap 2024–2026](#)

[Fastighetspolicy](#)

Lagkrav eller kända ambitionsnivåer från pågående utredningar

Vid kriser eller krig ska kommuner och regioner ha förmåga att upprätthålla samhällsviktig verksamhet i **två veckor** utan hjälp utifrån (i enlighet med författningsförslag i SOU 2024:65).

I enlighet med förslag till inriktning för förmågehöjning ska *Umeå kommuns arbete med förmågehöjning inledas omgående med fokus på att tillgodose grundläggande förmåga (72 timmar) i enlighet med befintlig lagstiftning (LEH).*

Planering och förberedelse för förmågehöjning inom civil beredskap ska ske med ambitionen att kommunen från 2027 ska ha förmåga att upprätthålla prioriterad samhällsviktig verksamhet under två veckor (förstärkt förmåga) i enlighet med förslag till ny lagstiftning (LRKB).

I enlighet med *Inriktning för förmågehöjning civil beredskap* behöver kommunen höja förmåga inom ett stort antal områden för att tillgodose kommande författningskrav.

De kommungemensamma områden som identifierats så långt är följande:

• Reservkraft	• Nödvatten
• Reservlivsmedel	• Reserivsamband
• Reservdrivmedel	• Cybersäkerhet
• Beredskapslager för ovanstående	• Förmåga till Systematiskt
• förbrukningsmaterial/
reservdelar/medicintekniska
produkter mm	kontinuitetsarbete (SKA) i prioriterad
samhällsviktig verksamhet
	• Evakuering och inhysning

Detta förslag syftar till att fördela ansvar och medel för förmågehöjning avseende *reservkraft, reservlivsmedel, reservdrivmedel och beredskapslager*, dvs. de fyra första punkterna i ovanstående lista. Arbetet med att tydliggöra inriktning och fördela ansvar för förmågehöjning inom övriga områden pågår och kommer tillställas kommunstyrelsen när de är färdiga.

Nuläge

Nedan redovisas översiktlig nulägesbeskrivning av Umeå kommuns förmåga avseende reservkraft, reservlivsmedel, reservdrivmedel och beredskapslager.

Nuläge - reservkraft

Umeå kommun har idag viss reservkraftkapacitet kopplad till enskilda objekt, Umeå kommun har även viss kapacitet till mobil reservkraft. Nuvarande kapacitet bedöms dock ej motsvara de kapacitetskrav som förslag till ny lagstiftning ger indikation om. Fram till idag har fokus framför allt varit att bibehålla tidigare upparbetad kapacitet för enskilda objekt/mobil reservkraft.

Nuläge - reservlivsmedel

Umeå kommun har idag ingen lagerhållning av reservlivsmedel. Måltidsservice har omfallsplaner och god planering för att hantera störningar men för att säkerställa uthållighet i förmågan att leverera måltider till kommunens samhällsviktiga verksamheter även under mycket störda förhållanden behövs lagerhållning av reservlivsmedel och planering/förberedelser som vid behov möjliggör distribution av tillagad mat.

Nuvarande förmåga bedöms således ej motsvara de krav som förslag till ny lagstiftning ger indikation om.

Nuläge - reservdrivmedel

Nuvarande lagerhållningskapacitet avseende drivmedel bedöms ej motsvara de krav som förslag till ny lagstiftning ger indikation om. Umeå kommun behöver ta höjd för att kunna lagra drivmedel i den omfattning som krävs för att säkerställa förmågan att bedriva samhällsviktig verksamhet även under väldigt störda förhållanden.

Nuläge - beredskapslager

Umeå kommuns nuvarande lagerhållningskapacitet bedöms ej motsvara de krav som förslag till ny lagstiftning ger indikation om.

Umeå kommun behöver ta höjd för att kunna lagra och vid behov distribuera stora mängder livsmedel, medicinsktekniska produkter, förbrukningsmateriel, reservdelar (ej komplett uppräkningslista utan endast exempel) för att säkerställa förmågan att bedriva prioriterad samhällsviktig verksamhet även under väldigt störda förhållanden i två veckors tid.

Nuläge - generella observationer

Bedömningen är att Umeå kommun redan har eller kan bygga upp kompetens inom dessa områden men att ansvarsfördelning är otydlig.

Avsaknaden av fastställd inriktning och ambitionsnivå för hur omfattande kommande förmågehöjning ska vara samt när i tid olika nivåer av förmåga ska vara uppbyggd i kommunen medför att det är svårt att bedöma i vilken omfattning Umeå kommuns organisation i dagsläget är dimensionerad för att hantera den förmågehöjning som behöver ske.

Avsaknad av dessa grundläggande parametrar medför sammantaget att förmågehöjning ej sker i den takt som krävs för att svara upp emot kommande lagstiftningskrav och medborgarnas behov.

Detta förslag (ansvarsfördelning för givna områden) utgör tillsammans med förslag till inriktning för förmågehöjning därmed grundläggande parametrar för att inleda arbetet med kommande förmågehöjning.

Förslag till ansvarsfördelning och överföring av medel för kapacitetshöjning

Detta förslag har upparbetats för att tydliggöra grundläggande förutsättningar avseende ansvarsfördelning och överföring av medel från Kommunstyrelsen till Tekniska nämnden för att påbörja förmågehöjning av reservkraft, reservlivsmedel, reservdrivmedel och beredskapslager.

Förslaget syftar ej till att ge en fullödlig och uttömmande beskrivning av kommande kapacitetshöjning, förslaget syftar till att ge inriktning och tydliggöra ansvarsmässiga och resursmässiga förhållanden för att i närtid kunna påbörja arbetet med förmågehöjning.

- **Utformning av förmågehöjning**

Med utgångspunkt i förslag till inriktning för förmågehöjning bör utformning av förmågehöjning inom respektive område överlåtas till den aktör inom kommunen som bedöms ha kompetens inom respektive område. När det gäller reservkraft, reservlivsmedel, reservdrivmedel och beredskapslagring är bedömningen att Tekniska nämnden och Teknik- och fastighetsförvaltningen är den bäst lämpade aktören att få ansvar för kommande förmågehöjning. Dels för att tekniska nämnden och dess förvaltning i väsentliga delar redan har den kompetens som bedöms nödvändig för att möjliggöra förmågehöjning inom angivna områden, dels att tekniska nämndens befintliga ansvarsområden är direkt angränsande eller överlappande de områden som denna förmågehöjning avser.

- **När ska förflyttning börja?**

Arbetet med att skapa förutsättningar för och påbörja förmågehöjning inom ovan angivna områden bör påbörjas omgående och ske i enlighet med fastställd inriktning för försörjningsberedskap.

Vem ansvarar för/har mandat att?

Förslaget är att reglemente för nämnder och styrelse kompletteras så att det framgår att

Tekniska nämnden har ansvar för:

- *uppbyggnad och drift av fast installerad samt mobil reservkraft*
 - *lagerhållning och vid behov tillagning samt distribution av reservlivsmedel*
 - *lagerhållning och vid behov distribution av reservdrivmedel*
 - *lagerhållning och vid behov distribution av förbrukningsmaterial/reservdelar*
- för att tillgodose behov i prioriterad samhällsviktig verksamhet vid samhällsstörning, kris eller krig.*

Tekniska nämnden har mandat att teckna eventuella avtal med andra aktörer som bedöms nödvändiga/ändamålsenliga för att uppnå kapacitetshöjning och upprätthålla kapacitet inom ovan angivna områden.

Värt att notera är att i enlighet med Umeå kommuns fastighetspolicy ansvarar kommunens bolag för sina specialfastigheter/anläggningar. Dessa bolags ansvar innefattar även drift av sådan fastighet/anläggning oavsett typ av störning om verksamheten är av samhällsviktig karaktär. Tekniska nämnden förväntas således ej ta ansvar för ovan givna områden i specialfastigheter som ägs av kommunens bolag.

Ansvar för att identifiera och köpa in nödvändigt förbrukningsmaterial/reservdelar åligger nämnder och bolag. Tekniska nämnden ansvarar för iordningställande och drift av lagringsutrymme samt vid behov tillgodose behov av distribution av mtrl från lager till förbrukningsplats.

- **Vilka medel behövs?**

I samband med att kommunfullmäktige fastställde planeringsdirektiv och budget för 2025 avdelades 20 mnkr till Kommunstyrelsen för reservkraft och andra kontinuitetsinvesteringar (5 mnkr 2026). Dessa medel bör överföras till Tekniska nämnden och utgöra grund för kommande förmågehöjning.

I och med att Tekniska nämndens ansvar för dessa frågor förtydligas hanteras kommande års medelstilldelning relaterat till förmågehöjning inom angivna områden i ordinarie planeringsprocess.

I vilken form kan/bör det fortsatta arbetet ske?

Teknik- och fastighetsförvaltningens fortsatta arbete ska förankras i den mån som krävs med berörda nämnder/förvaltningar och bolag.

Teknik- och fastighetsförvaltningens fortsatta arbete ska ske i tät samverkan med Stadsledningskontorets säkerhetsavdelning respektive avdelning för Ekonomi och styrning.

Sekretess/skyddsvärd information

Information som rör Umeå kommuns förmåga att hantera händelser i hela hotskalan kan omfattas av sekretess enligt OSL och även säkerhetsskyddslagen (2018:585). Informationsklassning ska alltid göras och vid aggregering av information ska det särskilt beaktas om kommunens förmåga röjs eller ej.

Återrapportering till KSnau/berörd nämnd

Tekniska nämnden bör tertialvis lämna rapport till kommunstyrelsen om i vilken omfattning avsedd kapacitetshöjning uppnåtts och ev väsentliga avvikelser. Utfall av kapacitetshöjning ska anges i procent av uppnådd kapacitetsnivå.

Tekniska nämnden bör på lämpligt sätt omgående vidtala kommunstyrelsen om det uppkommer omständigheter som väsentligt påverkar avsedd kapacitetshöjning.

Samhällsviktig verksamhet i Umeå kommun

Inledning

Sverige befinner sig i det allvarligaste säkerhetspolitiska läget sedan andra världskriget och väpnat angrepp mot Sverige kan inte uteslutas. Det tillsammans med förändrad lagstiftning ställer högre krav på Umeå kommuns förmåga att kunna upprätthålla samhällsviktiga verksamheter oavsett typ av störning. Samtidigt råder stor grad av osäkerhet på grund av det snabbt föränderliga säkerhets- och omvärldsläget och att lagstiftarens intentioner ej är fullt ut klarlagda.

Trots denna osäkerhet är det av stor vikt att kommunen vidtar nödvändiga förberedelser och prioriterar arbetet med kapacitetshöjning.

Omfattning

Målgrupp för detta stödjande dokument är berörda nämnder/bolag, chefer och funktioner som arbetar för att stärka kommunens civila beredskap på strategisk nivå dvs. med planering, genomförande och uppföljning av åtgärder vidtagna för att stärka kommunens förmåga att motstå och hantera samhällsstörningar i fredstid och i krig.

Syfte

Syftet med detta stödjande dokument är att påvisa definitioner och principer som kan nyttjas för att tydliggöra vilka verksamheter/funktioner som bör prioriteras.

Relaterade styrdokument

Policy för civil beredskap

Riktlinje för civil beredskap

Plan för civil beredskap 2024–2026

Konkretiserad plan för civil beredskap 2024–2026

Inriktning för förmågehöjning civil beredskap

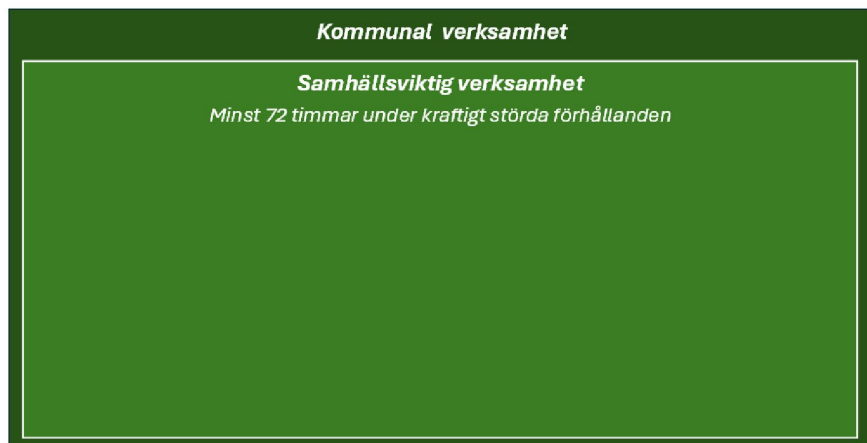
Reglemente för nämnder och styrelse

Samhällsviktig verksamhet - definitioner

Samhällsviktig verksamhet (SVV)

Med samhällsviktig verksamhet avses verksamheter, tjänster eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer viktiga samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet.

En övervägande majoritet av kommunens verksamheter är samhällsviktiga, antingen i sin helhet eller genom att det i verksamheten finns funktioner/delar som är att betrakta som samhällsviktiga. Det innebär dock inte med automatik att dessa verksamheter i sin helhet är att betrakta som samhällsviktiga. Delar av en verksamhet kan vara samhällsviktig medan andra delar är viktiga men inte absolut nödvändiga för att tillgodose samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet. För att säkerställa vilka delar av respektive verksamhet som är samhällsviktiga krävs analys och prioritering inom varje verksamhet. Detta sker inom ramen för kommunens systematiska kontinuitetsarbete (SKA).

Figur 1 – En övervägande majoritet av den kommunala verksamheten är samhällsviktig

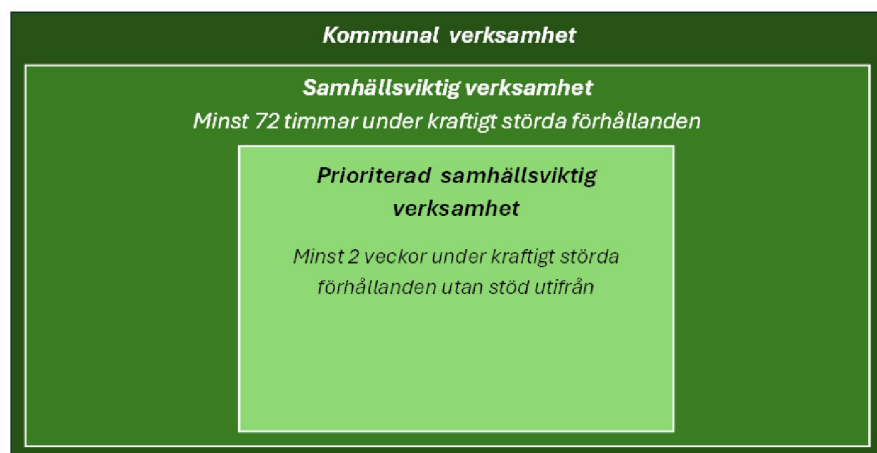
Prioriterad samhällsviktig verksamhet (PSVV)

Med prioriterad samhällsviktig verksamheten avses samhällsviktig verksamhet som är kritisk för att direkt eller indirekt tillgodose livsnödvändiga behov vid omfattande fredstida samhällsstörning eller händelse.

Med prioriterad samhällsviktig verksamhet avses verksamhet/funktioner som är kritiska för att:

- rädda nödlidande
- avvärja eskalering/hantera pågående händelse
- tillgodose behov av livsnödvändig vård och omsorg.
- tillgodose livsnödvändiga behov av värme, vatten och sanitet/avfallshantering.
- tillgodose akuta behov av evakuering och inhysning (skydd)
- upprätthålla livsnödvändiga transporter av personer samt distribution av livsnödvändiga varor och tjänster
- tillgodose kritiska behov hos de som arbetar inom PSVV (exempelvis genom tillsyn av barn dygnet runt, tillsyn av anhöriga med tillsynsbehov m.m.)
- samordna och leda kommunal verksamhet som är kritisk för att hantera omfattande samhällsstörning eller händelse (innefattar krisledningsförmåga, system för krisledning samt säker och robust kommunikation).
- nå ut med information och motverka desinformation

Ovanstående förteckning över prioriterad samhällsviktig verksamhet kommer över tid kompletteras och förtydligas inom ramen för det systematiska kontinuitetsarbetet samt eventuella förtydliganden som framgår av eller blir en följd av ny lagstiftning/författning.

Figur 2 – Prioriterad samhällsviktig verksamhet tillgodoser livsnödvändiga behov vid omfattande fredstida samhällsstörning eller händelse.

Totalförsvarsviktig verksamhet (TFVV)

Vissa samhällsviktiga verksamheter är, utifrån deras betydelse för Sveriges planering inför och hantering av höjd beredskap eller krig, nödvändiga för totalförsvaret. Vid höjd beredskap tillkommer uppdrag som i ordinarie fall ej ingår i den kommunala kompetensen.

Förteckning över Totalförsvarsviktig verksamhet hanteras med anledning av informationsklassning på annat sätt.

Figur 3 – Vissa samhällsviktiga verksamheter är, utifrån deras betydelse för Sveriges planering inför och hantering höjd beredskap eller krig, nödvändiga för totalförsvaret. Vid höjd beredskap tillkommer uppdrag som i ordinarie fall ej ingår i den kommunala kompetensen.

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-04-28

§ 88

Diariennr: KS-2025/00276

Översyn av styrdokument våren 2025

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar att:

- Användning av personuppgifter i form av bilder, filmer, namn och kontaktuppgifter i kommunens kommunikation förlängs
- Strategi för extern kommunikation upphävs
- Näringslivsstrategi 2019–2025 upphävs
- Umeå kommuns handlingsplan mot våld upphävs
- Drog- och brottsförebyggande program 2025–2027 tas fram
- Styrdokument cirkulär ekonomi tas fram
- Styrdokument kommunikation (övergripande) tas fram

Kommunstyrelsen beslutar att:

- Användning av sociala medier för extern kommunikation upphävs
- Handlingsplan mot våldsbejakande extremism upphävs
- Umeå Växer tryggt och säkert färdriktning 2020-2025 upphävs
- Riktlinjer för prioritering samt uppföljning av brottsförebyggande arbete tas fram
- Utbyggnadsplan tas fram

Reservation

Bore Sköld, för Vänsterpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande. Se reservationstext under kommunfullmäktiges beslutsordning.

Ärendebeskrivning

I enlighet med riktlinje för styrdokument ska styrdokument regelbundet ses över. Syftet med översynen är att utvärdera dokumentens effekt och betydelse för styrningen. Vanliga orsaker till att dokument upphävs är att verksamheten fungerar väl utan styrdokument eller att frågorna har uppgått eller infogats i annan styrning. Det är inte en värdering eller viktning av området i sig.

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-04-28

Det är det politiska organ som beslutade om dokumentet som ska fatta beslut om det ska förlängas, revideras eller upphävas.

Innan ett nytt styrdokument tas fram ska det göras en nulägesanalys över hur styrningen fungerar idag och vilka områden som behöver förbättras. För att undvika målkonflikter är det viktigt att se över även befintliga styrdokument relaterade till området.

För att skapa bättre överblick lyfts flera dokument vid ett och samma tillfälle. Se bilaga 1 för en sammanfattning av orsaker till besluten. Bakgrundsanalyserna till varje styrdokument finns samlade i bilaga 2. Dessa bakgrundsbeskrivningar är en översyn av hela området och föreslår ibland annan eller relaterad styrning. Dessa frågor är inte föremål för politiska beslut i dagsläget utan hanteras på annat sätt.

De tidigare beslutade styrdokument som berörs i ärendet är inte bifogade. De går i stället att ta del av på www.umea.se/styrdokument.

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Sammanställning prövning av styrdokument våren 2025

Bilaga 2. Bakgrundsanalyser och underlag

Beredningsansvariga

Sara Nordström, Lina Renfors

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Hans Lindberg (S) – Bifall till tjänsteskrivelsens förslag.

Bore Sköld (V) – Att kommunstyrelsen utvärderar arbetet med Handlingsplan mot våld i syfte att rapportera till kommunfullmäktige ett statusläge och önskade framtida insatser som krävs för ett effektivt förebyggande arbete mot våld samt att Handlingsplan mot våld förblir aktuellt till dess att det ersätts av ett Brottsförebyggande program där syftet med planens arbete införlivas.

Propositionsordning som godkänns

Umeå kommun
Kommunfullmäktige**Protokollsutdrag**
2025-04-28

Bifall till tjänsteskrivelsens förslag *mot* Bore Skölds (V) förslag.
Ordföranden finner att utskottet bifaller tjänsteskrivelsens förslag.

Reservation

Bore Sköld (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande - Förslaget är att avsluta Handlingsplan mot våld från 2020. Detta motiveras med att Umeå kommun ska ta fram ett brottsförebyggande program som ska inkludera detta arbete. Frågan är när det är klart, och hur arbetet fram till dess styrs. Enligt revisionens granskningar har handlingsplanen inte fått genomslag i verksamheterna i kommunen annat än i en nämnd IFN, där mycket av arbetet som genomförs redan sedan tidigare utförs inom framför allt myndighetsutövning. Syftet med planen har varit att Umeå som kommun ska arbeta proaktivt mot våld i nära relationer och annat våld såväl inom kommunens verksamheter som i samhället i stort. I dagsläget har Brå inte de resurser som krävs för att bedriva detta arbete effektivt då fokus framför allt är riktat åt arbetet mot organiserad brottslighet. Kommunstyrelsen har enligt revisionen också brustit i efterlevnaden av handlingsplanen på flera områden. Att upphöra med denna handlingsplan idag är olyckligt eftersom inte minst pojkars våld mot flickor ökar bland unga i Umeå, och insatser för att arbeta förebyggande i väsentlig utsträckning saknas.

Kommunstyrelsens beslutsordning**Yrkanden**

Hans Lindberg (S) – Bifall till näringslivs- och arbetsutskottet förslag.

Ellen Ström (V) – Att kommunstyrelsen utvärderar arbetet med Handlingsplan mot våld i syfte att rapportera till kommunfullmäktige ett statusläge och önskade framtida insatser som krävs för ett effektivt förebyggande arbete mot våld samt att Handlingsplan mot våld förblir aktuellt till dess att det ersätts av ett Brottsförebyggande program där syftet med planens arbete införlivas.

Propositionsordning som godkänns

Bifall till näringslivs- och arbetsutskottet förslag *mot* Ellen Ströms (V) förslag. Ordföranden finner att kommunstyrelsen bifaller näringslivs- och arbetsutskottet förslag.

Umeå kommun
Kommunfullmäktige**Protokollsutdrag**
2025-04-28**Reservation**

Ellen Ström (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande - Förslaget är att avsluta Handlingsplan mot våld från 2020. Detta motiveras med att Umeå kommun ska ta fram ett brottsförebyggande program som ska inkludera detta arbete. Frågan är när det är klart, och hur arbetet fram till dess styrs. Enligt revisionens granskningar har handlingsplanen inte fått genomslag i verksamheterna i kommunen annat än i en nämnd IFN, där mycket av arbetet som genomförs redan sedan tidigare utförs inom framför allt myndighetsutövning. Syftet med planen har varit att Umeå som kommun ska arbeta proaktivt mot våld i nära relationer och annat våld såväl inom kommunens verksamheter som i samhället i stort. I dagsläget har Brå inte de resurser som krävs för att bedriva detta arbete effektivt då fokus framför allt är riktat åt arbetet mot organiserad brottslighet. Kommunstyrelsen har enligt revisionen också brustit i efterlevnaden av handlingsplanen på flera områden. Att upphöra med denna handlingsplan idag är olyckligt eftersom inte minst pojkars våld mot flickor ökar bland unga i Umeå, och insatser för att arbeta förebyggande i väsentlig utsträckning saknas.

Kommunfullmäktiges beslutsordning

Följande yttrar sig: Hans Lindberg, Linda Lotare, Lars Forsgren, Veronica Kerr och Anders Norqvist.

Yrkanden

Hans Lindberg (S), Veronica Kerr (KD) och Anders Norqvist (L) – Bifall till kommunstyrelsens förslag.

Linda Lotare (V) – Att kommunstyrelsen utvärderar arbetet med Handlingsplan mot våld i syfte att rapportera till kommunfullmäktige ett statusläge och önskade framtida insatser som krävs för ett effektivt förebyggande arbete mot våld samt att Handlingsplan mot våld förblir aktuellt till dess att det ersätts av ett Brottsförebyggande program där syftet med planens arbete införlivas.

Lars Forsgren (SD) – Att program för cirkulär ekonomi inte tas fram.

Propositionsordning som godkänns

Umeå kommun
Kommunfullmäktige**Protokollsutdrag**
2025-04-28

Kommunstyrelsens förslag *mot* Linda Lotares (V) förslag *mot* Lars Forsgrens (SD) förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Reservation

Bore Sköld, för Vänsterpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande. Förslaget är att avsluta Handlingsplan mot våld från 2020. Detta motiveras med att Umeå kommun ska ta fram ett brottsförebyggande program som ska inkludera detta arbete. Frågan är när det är klart, och hur arbetet fram till dess styrs. Enligt revisionens granskningar har handlingsplanen inte fått genomslag i verksamheterna i kommunen annat än i en nämnd IFN, där mycket av arbetet som genomförs redan sedan tidigare utförs inom framför allt myndighetsutövning. Syftet med planen har varit att Umeå som kommun ska arbeta proaktivt mot våld i nära relationer och annat våld såväl inom kommunens verksamheter som i samhället i stort. I dagsläget har Brå inte de resurser som krävs för att bedriva detta arbete effektivt då fokus framför allt är riktat åt arbetet mot organiserad brottslighet. Kommunstyrelsen har enligt revisionen också brustit i efterlevnaden av handlingsplanen på flera områden. Att upphöra med denna handlingsplan idag är olyckligt eftersom inte minst pojkars våld mot flickor ökar bland unga i Umeå, och insatser för att arbeta förebyggande i väsentlig utsträckning saknas.

Beslutet med underlag ska skickas till

Nämnder

Bilaga 1

Sammanställning prövning av styrdokument våren 2025

Styrande dokument som föreslås;

1. förlängas,
2. upphävas samt
3. tas fram för behov av styrning.

1. Föreslås förlängas

Styrdokument	Besl. år	Dnr	Beslutas av	Dokument-ansvarig nämnd	Kommentar	Sidnr. i bilaga 2
Användning av personuppgifter i form av bilder, filmer, namn och kontaktuppgifter i kommunikations förlängs	2018	KS-2018/00378	KF	Kommunstyrelsen	Förlängs och delar av det inarbetas i nytt styrdokument på övergripande nivå. Upphävs vid fastställande av nytt styrdokument.	1–4

2. Föreslås upphävas

Styrdokument	Besl. år	Dnr	Beslutas av	Dokument-ansvarig nämnd	Kommentar	Sidnr. i bilaga 2
Strategi för extern kommunikation upphävs	2019	KS-2018/00378	KF	Kommunstyrelsen	Ersätts av nytt styrdokument.	1–4
Näringslivsstrategi 2019–2025	2019	KS-2018/00378	KF	Kommunstyrelsen	Inget nytt politiskt dokument tas fram. Styr genom kommunstyrelsens verksamhetsplan och ordinarie planering och uppföljning av grunduppdrag.	5–6
Umeå kommuns handlingsplan mot våld	2020	KS-2018/00883	KF	Kommunstyrelsen samt	Styrning inordnas i nytt brottsförebyggande program samt inom	7–34

				individ- och familje- nämnden	ramen för arbete med inriktningsmål och program.	
Användning av sociala medier för extern kommunikation	2018	KS-2018/00425	KS	Kommunstyrelsen	Inaktuell. Styrdokumentet har spelat ut sin roll.	1–4
Handlingsplan mot våldsbejakande extremism	2018	Saknas	Oklart	Kommunstyrelsen	Fungerande arbete och metoder. Styrdokument behövs inte i dagsläget. Samordnas med säkerhetsnheten.	7–34
Umeå växer tryggt och säkert färdriktning 2020–2025	2020	KS-2020/00711	KS	Kommunstyrelsen	Dokumentet är ersatt av UVTS handlingsplan 2024–2026	7–34

3. Föreslås tas fram (igångsättningsbeslut)

Område	Beslutas av	Dokumentansvarig nämnd	Kommentar	Sidnr. i bilaga 2
Drog och brottsförebyggande program 2025–2027	KF	Kommunstyrelsen	Enligt lagstiftning. Ersätter andra styrdokument som upphävs eller inte förlängs	7–34
Cirkulär ekonomi	KF	Kommunstyrelsen	Behov av styrdokument som sätter ramar för ökad samordning samt pekar ut huvudsakliga principer för fortsatt arbete. Avväganden kring träbyggnadsstrategi inarbetas.	35–37
Övergripande kommunikation	KF	Kommunstyrelsen	Behov av att säkerställa gemensamma utgångspunkter för kommunikation i hela kommunen.	1–4
Riktlinjer för prioritering samt uppföljning av brottsförebyggande arbete	KS	Kommunstyrelsen	Styrning saknas. Bidrar till strukturerat och kunskapsbaserat arbetssätt för att öka effektivitet och långsiktighet i brottsförebyggande insatser.	7–34
Utbyggnadsplan	KS	Kommunstyrelsen	Behov av att konkretisera genomförandet av kommunens översiktsplan och underlätta samordning av exploateringsprojekt och strategiska satsningar inom kommunkoncernen.	38–42

Bilaga 2

Bilaga 2. Bakgrundsanalyser och underlag

Aktualitets och relevansprövning av styrdokument inom kommunikation

- Strategi för extern kommunikation
- Användning av personuppgifter i form av bilder, filmer, namn och kontaktuppgifter i kommunens kommunikation
- Användning av sociala medier för extern kommunikation

Bakgrund

Inom kommunikationsområdet fastställde kommunfullmäktige och kommunstyrelsen 2018 och 2019 ett antal styrdokument. Det var bland annat ett resultat av en decentralisering av kommunikationsverksamheten inom kommunen samt förändrad lagstiftning inom kommunikationsområdet. Mycket har hänt sedan dess och det finns nu anledning att se över och uppdatera styrningen i enlighet med dagens förutsättningar och behov.

I november 2019 antog kommunfullmäktige Strategi för extern kommunikation (KS 2019/00295). Uppdraget att ta fram strategin kom i samband med en omorganisation där kommunikationsverksamheten decentraliserades. I en rapport om organisationsförändringen uttrycktes även att (befintlig) kommunikationsstrategi skulle förtydligas för att säkerställa en enhetlig kommunikation i en decentraliserad organisation. Eftersom ingen sådan fanns så togs strategi för extern kommunikation fram av kommunikationsavdelningen.

Reglerna för Användning av personuppgifter i form av bilder, filmer, namn och kontaktuppgifter i kommunens kommunikation (KS-2018/00378) togs fram i samband med att GDPR-lagstiftningen skärptes. Syftet var att skapa tydliga förutsättningar och ramar för att efterleva lagkraven.

Riktlinjen Användning av sociala medier för extern kommunikation (KS-2018/00425) fastställdes 2018. Framtagandet följde en inriktning som fanns nationellt där många valde att särskilja just användningen av sociala medier i förhållande till andra kanaler.

Nuläge

Inom kommunikationsområdet finns i dagsläget nedan styrdokument som är beslutade på politisk nivå. Som nämns ovan fastställdes flera av dem 2018/2019. Riktlinje för flaggning reviderades i november 2024 och de dokument som ingår i denna prövning är markerade med grått.

Nivå	Organiserande	Normerande	Aktiverande
KF	Reglemente	Användning av personuppgifter i form av bilder, filmer, namn och kontaktuppgifter i kommunens kommunikation	Strategi för extern kommunikation
KS	Delegationsordning	Användning av sociala medier för extern kommunikation Riktlinjer för flaggning	
Tjp		Riktlinjer, rutiner etc.	

Strategi för extern kommunikation är framtagen för att utgöra grunden när verksamheterna utformar sin egen externa kommunikation. Den innehåller förhållningssätt vid planering och formulering av extern kommunikation, kommunikationsmål med utgångspunkter för att uppfylla målen samt huvudbudskap som speglar kommunens mål och värdegrund.

Strategin innehåller också beskrivning av kanaler, mediekontakter och samarbeten samt ansvarsfördelning mellan kommunikationsavdelningen och förvaltningarnas kommunikatörer. Det är således en blandning av organiserande, normerande och aktiverande styrning. I strategin anges att den ska revideras i samband med varje ny mandatperiod, vilket inte har gjorts.

Reglerna för användning av personuppgifter i form av bilder, filmer, namn och kontaktuppgifter i kommunens kommunikation är ett komplement till reglementet och förtydligar hur Umeå kommun använder personuppgifter vid kommunikation. Med reglerna som stöd förväntas kommunen fortsätta kommunicera på ett effektivt och ändamålsenligt sätt utifrån rättsliga grunder, och därmed nyttja möjligheter att använda personuppgifter vid kommunikation i enlighet med EU:s dataskyddsförordning. Sedan 2018 har inga revideringar gjorts men ytterligare skärpningar har skett utifrån europeisk lagstiftning. Kommunens arbetssätt har förändrats under åren och idag finns en mer tidsenlig utgångspunkt i hur vi använder bilder, filmer och namn på ett ansvarsfullt och lagenligt sätt.

När det gäller användning av sociala medier är det ett naturligt inslag i det dagliga arbetet och ett av flera verktyg för att tillhandahålla information till invånare/målgrupper. En specifik riktlinje för detta har därför spelat ut sin roll.

Utvärdering av styrdokumentet

Ingen uppföljning eller uppdatering av strategi för extern kommunikation har skett.

Ingen regelrätt utvärdering eller revidering har gjorts av Användning av personuppgifter i form av bilder, filmer, namn och kontaktuppgifter i kommunens kommunikation sedan riktlinjen beslutades 2018.

Ingen förändring eller uppdatering har gjorts av riktlinjer för användning av sociala medier för extern kommunikation sedan 2018. Tidigare syftet har dock spelat ut sin roll utifrån hur organisationen och omvärlden utvecklats.

Framtida styrning

Omvärlden och den digitala miljön fortsätter att utvecklas snabbt. När vi nu gått in 2025 ser behoven för kommunikation annorlunda ut. Öppenhet, dialog och transparens är avgörande för att alla verksamheter ska nå sina mål. Kommunen ska säkerställa att kommunikationen bidrar till verksamhetens mål, är enhetlig och effektiv, oavsett vilken förvaltning som är avsändare.

Delar av styrningen inom kommunikationsområdet behöver fastställas på övergripande politisk nivå för att säkerställa gemensamma utgångspunkter i hela kommunen. Det rör principer och förhållningssätt som är hållbara över tid, dvs i ett normerande styrdokument.

Strategi för extern kommunikation är på många sätt inaktuell och delvis för detaljerad. De förhållningssätt som ska styra hela kommunen behöver breddas till all kommunikation och kan med fördel inkorporeras i ett nytt normerande dokument som är anpassat till aktuella förutsättningar. De mer detaljerade delarna i strategin kan fasas ut.

Detsamma gäller detaljerande Användning av personuppgifter i form av bilder, filmer, namn och kontaktuppgifter i kommunens kommunikation vars huvudinnehåll kan inkorporeras i ett nytt normerande styrdokument.

Kommunikationsinsatser behöver kunna följa snabba förändringar och anpassas till aktuell utveckling. Den politiska styrningen bör därför kompletteras av en tydligare samordning på tjänstepersonnivå i form av ett kommunikationsprogram eller en plattform. Denna bör uppdateras årligen och ses som en del i kommunikationsavdelningens/kommunikationsdirektörens uppdrag. Delar av ovan strategi och riktlinjer kan med fördel inkluderas i kommunikationsplattformen. På tjänstepersonnivå finns dessutom idag styrning och samordning inom i form av rutiner, riktlinjer och instruktioner som fungerar väl och kan integreras i plattformen.

Resurser

Uppdraget ska fortsätta ligga hos kommunikationsavdelningen där kommunikationsdirektör är ansvarig för att säkerställa löpande utveckling tillsammans med den centrala kommunikationsavdelningen. Det gör att inga ytterligare resurser krävs.

Intressenter

Ett normerande styrdokument för Umeå kommun, bör tillsammans med kommunikationsplattformen på tjänstepersonnivå omfatta alla förvaltningar. Dialog behöver ske med alla förvaltningschefer via SDF och kommunikatörer inom alla förvaltningar via kommunikatörsnätverket. Samverkan ska även ske med kommunala bolag och andra intressenter.

Sammanfattning

Efter aktualitets- och relevansprövning föreslås att:

- *Strategi för extern kommunikation* (KS 2019/00295) upphävs
- *Användning av sociala medier för extern kommunikation* (KS-2018/00425) upphävs.
- Ett nytt normerande styrdokument som gäller för hela kommunen tas fram på övergripande politisk nivå. Behov av samlad styrning som kan anpassas till snabba förändringar hanteras på tjänstepersonnivå av kommunikationsdirektör.
- Riktlinjen *Användning av personuppgifter i form av bilder, filmer, namn och kontaktuppgifter i kommunens kommunikation* (KS-2018/00378) upphävs när nytt normerande styrdokument fastställs.
- Ansvarsdelar för kommunikationsarbetet förtydligas i reglementet.

Handläggare:

Thomas Hansen, kommunikationsdirektör

Aktualitets och relevansprövning av Näringslivsstrategin

Bakgrund

Avdelningen för Näringsliv tog själva initiativet till att ta fram en näringslivsstrategi som sedan beslutades av kommunfullmäktige under 2019 och gäller 2019–2025.

Näringslivsstrategin syftade till att visa vägen för det samlade näringslivsutvecklande arbetet i Umeå och visar på hur insatser inom sex prioriterade målområden kan bidra till ett innovativt och växande näringsliv.

Nuläge

Näringslivsstrategin har inte förändrats eller uppdaterats sedan dokumentet beslutades av kommunfullmäktige.

Sedan näringslivsstrategin togs fram har styrningen förändrats. Nämndernas grunduppdrag har tydliggjorts och planering och uppföljning av verksamhet är direkt kopplat till grunduppdraget. Näringslivsutveckling är en del av kommunstyrelsens grunduppdrag och därmed också en del av styrelsens ordinarie planering och uppföljning.

Även arbetssätten kring inriktningsmålen har utvecklats. Till varje inriktningsmål finns ett program som samordnar de kommunövergripande frågorna. Det finns ett tillväxtmål med tillhörande tillväxtprogram. Näringslivsutveckling är en viktig pusselbit i tillväxtprogrammet.

Utvärdering av Näringslivsstrategin

Efter samråd med Enheten för styrning och samordning föreslås att näringslivsstrategin avslutas då den beskriver avdelningen för näringsliv och platsutvecklings kärnverksamhet. Områdena beskrivna i näringslivsstrategin är i princip detsamma som alla Sveriges näringslivsavdelningar jobbar inom i syfte att uppnå tillväxt.

Framtida styrning

Gällande politisk styrning så finns en god kontakt med kommunalråden och ledande politiker. Det finns en bra styrning från dessa exempelvis via KSNAU möten, den veckovisa beredningen med kommunalråden, företagsbesök och företagsråd tillsammans med KSNAU politiker samt direktkontakt med politiker vid behov. Verksamheten styrs även av kommunstyrelsens årliga verksamhetsplan, kommunfullmäktiges strategiska plan och Program för tillväxt (inriktningsmål 1).

Framtida intern ledning inom grunduppdraget på avdelningen föreslås genomföras genom att en sammanfattning av näringslivsstrategin i ett eget internt dokument som beskriver vilka kärnområden som jobbas med. Möjligen en kortare ppt som kan användas vid externt besök och för att leda personalen på avdelningen.

Resurser

Inga ytterligare resurser bedöms behövas.

Intressenter

Ingen dialog bedöms behövas.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis bedöms att näringslivsstrategin beskriver avdelningens kärnverksamhet som inte behöver någon ytterligare politisk styrning. Den politiska styrningen sker genom kommunstyrelsens årliga verksamhetsplan, kommunfullmäktiges strategiska plan, Program för tillväxt (inriktningsmål 1) och i direkt dialog med Umeå kommuns politiker.

Efter aktualitets- och relevansprövning föreslås att:

- Näringslivsstrategin upphävs som styrande dokument.

Handläggare: Åsa Fällman, enhetschef näringslivsutveckling

Sammanfattande analys brottsförebyggande styrdokument

Bakgrund

Brottsförebyggande arbete har länge varit en prioriterad fråga i Umeå kommun. Sedan 2023 finns lagstiftning som ställer krav på att alla kommuner ska jobba brottsförebyggande men också på vilket sätt de ska jobba (Lag 2023:196 om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete)

Enligt lagen har kommunen ett ansvar att ta fram en lägesbild över brottsligheten inom sitt geografiska område, se länk nedan. Detta innebär att kommunen ska skapa en grund för det brottsförebyggande arbetet, vilket ska resultera i ett styrdokument med brottsförebyggande åtgärder. Lagstiftningen ställer krav på att arbetet ska vara effektivt och samordnat mellan relevanta aktörer.

[Läs den lägesbild över brottsligheten som sammanställdes 2023.](#)

Utöver lägesbilden finns idag ett antal styrdokument inom det brottsförebyggande området som på olika sätt relaterar till varandra.

Nuläge – Vad har vi?

Organiserande	Aktiverande	Normerande	Beslutas av
Reglemente för styrelse och nämnder	Handlingsplan mot våld	Riktlinje för rådgivande organ	Kommunfullmäktige
Samverkans-överenskommelse med Polisen	Medborgarlöften		Kommunstyrelse
Reglemente Umebrå – Beslut om avslut finns	Färdriktning Umeå växer tryggt och säkert 2020-2025		Kommunstyrelse
	Umeå Växer Tryggt och Säkert aktivitetsplan 2024-2026		Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott
	Handlingsplan mot våldsbejakande extremism		Oklart beslut kan inte hittas

	Verksamhetsplan Umebrå		Umebrå
--	------------------------	--	--------

Nuvarande organiserande styrning samt bedömning

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för det brottsförebyggande arbetet. Samverkan med andra aktörer sker löpande inom ramen för det brottsförebyggande rådet (Umebrå). Umebrå är ett rådgivande organ och dess uppdrag är att följa brottsutvecklingen, utbyta information och möjliggöra samverkan och utveckling över organisationsgränserna för att möta gemensamma samhällsutmaningar. Rådet består av representanter från kommunen, polisen och Region Västerbotten. De flesta nämnder och förvaltningar är representerade i rådet. Rådets arbete styrs idag av ett reglemente som ska ersättas av en föreskrift som är under framtagande. Föreskriften beslutas av kommunstyrelsen.

Samverkan med andra aktörer som näringsliv och civilsamhälle sker också inom samverkansarbetet Umeå Växer Tryggt och Säkert (UVTS). Det finns idag en samverkansöverenskommelse med polisen som kommunstyrelsen ansvarar för.

Inom stadsledningskontorets avdelning strategisk utveckling finns ett antal tjänstepersoner som stödjer samordningen av arbetet. När föreskriften för rådet är fastställd bedöms den organiserande styrningen vara ändamålsenlig.

Nuvarande aktiverande styrning samt bedömning

Aktiverande styrning eller planerande styrning beskriver önskad förflyttning inom ett område. Det finns idag sex aktiverande styrdokument;

- handlingsplan mot våld,
- medborgarlöften,
- Umeå Växer tryggt och säkert färdriktning 2020-2025,
- aktivitetsplan Umeå växer tryggt och säkert 2024-2026,
- handlingsplan mot våldsbejakande extremism samt
- verksamhetsplan för Umebrå.

Lagen ställer krav på att alla kommuner ska anta ett styrdokument med åtgärder för att förebygga brott. Styrdokumentet ska bygga på den kartläggning av brottslighet som alla kommuner också ska ta fram. Vilka satsningar och prioriteringar som ska göras är upp till varje kommun att besluta själv. Enligt kommunens riktlinje för styrdokument så bör ett sådant dokument benämnas program. **Det brottsförebyggande programmet** ska vägleda och innehålla åtgärder på både kort och lång sikt för att minska brottslighet och öka trygghet

i Umeå kommun. Styrningen idag är fragmenterad och det saknas ett dokument som håller samman olika initiativ. Programmet kommer att kunna ersätta tidigare aktiverande styrning.

Umeå kommuns handlingsplan mot våld, antogs av Kommunfullmäktige mars 2020. Den syftade till att stärka samverkan i det våldsförebyggande arbetet, synliggöra befintliga insatser och identifiera utvecklingsområden. Umebrå utsågs till samordningsansvarig med ansvar att tillsammans med Centrum mot Våld (CMV). Under 2024 har handlingsplanen följts upp på olika sätt. Sammanfattningsvis kan sägas att handlingsplanen på många sätt bidragit till att framsteg gjorts som är viktiga att bevara och bygga vidare på. Det har också funnits ett stort engagemang bland kommunens verksamheter och kreativiteten har varit stor. Samtidigt har det funnits stora utmaningar som till exempel samverkan under pandemin, brister i ledning och styrning, bristande samsyn kring uppdraget och bristande resurser för genomförande. Kommunens revisorer riktade också kritik i en granskning 2022. För en utförlig uppföljning se bilaga 1. Uppföljning VÅLD 2020-2022 handlings- och aktivitetsplan.

Under 2024 har Centrum mot Våld haft en kraftig ökning av sökande. De har därför behövt prioritera sitt grunduppdrag för att minska kötider. Det har inneburit att de kunnat jobba mindre med kompetensutveckling och stöd till andra medarbetare i kommunen. Under 2025 träder den nya socialtjänstlagen i kraft vilket kommer att påverka deras uppdrag ytterligare.

Lagstiftningen kring våld är tydlig med vikten av att våldsförebyggande arbete prioriteras. Den lägesbild och kartläggning kring våld som gjorts i Umeå visar på en oroande och negativ utveckling av våldsproblematiken. Den pekar på viktiga områden att jobba vidare med. Det handlar om områdena våld i nära relation, våld mot och mellan barn och brott i digitala arenor. Dessa områden kommer att inkluderas i det brottsförebyggande program som ska tas fram enligt lag. Ur ett långsiktigt samhällsperspektiv är det av största vikt att Umeås arbete med det förebyggande arbetet fortsätter. Det krävs samordnande insatser och ett gemensamt engagemang för att uppnå långsiktiga förändringar och skapa en tryggare miljö för medborgare i Umeå kommun. För att detta ska nås krävs att ett samarbete och en gemensam planering över förvaltningsgränserna behöver ske för att få fram tillräckligt med resurser som kan resultera i gemensamma förslag för att nå framgång. Centrum mot Våld och Umebrå ser gärna att de framsteg som gjorts under arbetets gång med handlingsplanen bevaras i det framtida brottsförebyggande programmet.

Samtidigt har kommunen utvecklat arbetssätt med inriktningsmål och program vilket skapat möjligheter att jobba vidare med frågor kring våld inom ramen för programmet för social hållbarhet. Frågorna prioriteras också inom ramen för jämställdhetsutskottets aktivitetsplan samt samverkansöverenskommelse och medborgarlöften tillsammans med polisen. Därför föreslås att handlingsplanen mot våld som eget dokument avslutas och att styrning istället

hanteras inom programmet för social hållbarhet samt det kommande brottsförebyggande programmet.

Handlingsplan mot våldsbejakande extremism togs fram 2018 som en effekt av en nationell strategi. Det är egentligen ett normerande styrdokument som beskriver principer, förhållningssätt och metoder. Konsultationsforum mot våldsbejakande extremism är en samverkansgrupp för att förebygga extremism i alla dess former. Forumet är ett specialiststöd till övriga verksamheter. Verksamheten är idag väl inarbetad och fungerande. Styrdokumentet behövs därför inte i sin nuvarande form. Däremot är det viktigt att fungerande arbetssätt bevaras. För närvarande förs också en diskussion med säkerhetsenheten, som också är en del kommunstyrelsens ansvar, kring hur samverkan och samordning av dessa frågor bäst kan lösas i framtiden. Det kan hända att styrning behöver tydliggöras framöver men hur och på vilket sätt blir en fråga som samordnas med säkerhetsenheten. Bedömningen är att styrdokumentet inte behövs just nu eftersom verksamheten fungerar väl.

Umeå växer tryggt och säkert är ett samverkansarbete mellan kommun, polis, näringsliv och civilsamhälle, som varit i gång sen 2018. Den nuvarande inriktningen på arbetet är att förebygga och motverka rekrytering av barn och unga till kriminella nätverk. **Aktivitetsplan Umeå växer tryggt och säkert för 2024–2026** har en bred ansats och inkluderar samverkan med många olika aktörer. Däremot har den enbart fokus på organiserad brottslighet. Planen kompletterar det kommande brottsförebyggande programmet och bedömningen är att planen behöver kvarstå men som en delmängd i programmet. Aktivitetsplanen har ersatt **Umeå växer tryggt och säkert färdriktning 2020-2025** vilket gör att även detta dokument kan upphävas.

Verksamhetsplan Umebrå har tagits fram årligen och beslutats av brottsförebyggande rådet. Verksamhetsplanen innehåller både övergripande fokusområden samt mer konkreta inriktningar och hur dessa ska följas upp. Verksamhetsplanen kommer till stor del att ersättas av det brottsförebyggande programmet. De delar som mer handlar om planering för tjänstepersoner inom strategisk utveckling flyttas till planer som beslutas i förvaltningsorganisationen. Bedömningen är att det inte behöver tas fram någon ny verksamhetsplan.

Sammanfattningsvis är bedömningen att flera av de befintliga aktiverande styrdokumenterna kan ersättas av det brottsförebyggande programmet samt av pågående arbete inom programmet för social hållbarhet.

Nuvarande normerande styrning samt bedömning

Den enda normerande styrning som finns på politisk nivå är den riktlinje som styr arbetet i rådgivande organ. Den ställer krav på hur samtliga rådgivande organ ska fungera och handlar inte specifikt om brottsförebyggande arbete.

Bedömningen är att den normerande styrningen behöver utvecklas. Den nya lagen ställer krav på att kommunerna ska jobba med insatser baserade på kunskap och evidens, och att resultaten ska följas upp och utvärderas. Dock saknas idag ett styrdokument i Umeå kommun som konkret styr hur arbetet med brottsförebyggande insatser, särskilt vad gäller prioritering och uppföljning.

På nationell nivå har Brottsförebyggande rådet (BRÅ) publicerat riktlinjer för uppföljning av brottsförebyggande arbete, men ingen vägledning finns om hur prioriteringar ska göras. Detta gör att kommunerna i praktiken arbetar utan en enhetlig metodik för att fatta beslut om vilka åtgärder som ska prioriteras. Därtill saknas strukturer i Umeå kommun för att mäta och följa upp effekterna av de genomförda åtgärderna på ett systematiskt sätt. Det gör det svårt att göra välinformerade och långsiktiga beslut om resursfördelning. Det kan leda till att insatser görs utan att deras effektivitet eller behov utretts ordentligt.

Genom ett samarbete med Umeå universitet kommer Umeå kommun att vara ledande i arbetet med att utveckla riktlinjer och skapa en modell och metoder som kan användas av andra. Kommunen har redan beslutat om resurser till ett forskningssamarbete mellan kommunen och Umeå universitet.

Det nya styrdokumentet ska säkerställa att arbetet bedrivs på ett strukturerat och kunskapsbaserat sätt, vilket i sin tur skulle bidra till att öka effektiviteten och långsiktigheten i de brottsförebyggande insatserna.

Omvärldsbevakning

Kommuner runt om i Sverige har bemött det nya lagkravet (2023:196) på olika sätt. Stockholm stad ligger i framkanten och de har fattat beslut om ett program där samtliga nämnder och bolagsstyrelser utifrån sina respektive ansvarsområden ska utforma, vidta och följa upp åtgärder för att minska brott och öka tryggheten för boende, besökare och företagare. Stadsdelsnämnderna ansvarar för samordningen av det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet inom respektive geografiskt område och leder det lokala arbetet. Facknämnderna och bolagsstyrelserna ansvarar för respektive verksamhetsområde och ska bidra med kunskap och resurser till stadsdelsnämndernas arbete när detta är påkallat. Stadsledningskontoret ansvarar för den övergripande samordningen av stadens

brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete och för stadsövergripande styrdokument.

Intressenter

De interna aktörerna som berörs är bland annat kommunstyrelsen, nämnder och bolagsstyrelser, samt verksamheter inom socialtjänst, skola, fritid, säkerhet med flera. De externa aktörerna som spelar en central roll är Polisen, Region Västerbotten, näringsliv och frivilligorganisationer. För att säkerställa ett effektivt genomförande krävs ett nära samarbete och dialog med dessa aktörer samt med medborgarna i kommunen för att bidra till ökad trygghet för alla.

Förslag till framtida styrning – Vad behöver vi?

För att säkerställa ett långsiktigt och effektivt brottsförebyggande arbete föreslås ett nytt styrdokument i form av ett brottsförebyggande program i enlighet med lagkrav. Detta program ska ange åtgärder samt verka för samordning och genomförande av insatser för samtliga prioriterade brottsområden inklusive organiserad brottslighet och UVTS aktivitetsplan. UVTS aktivitetsplan blir således en delmängd av brottsförebyggande programmet.

Programmet ska även ersätta de befintliga styrdokumenterna handlingsplanen mot våld i nära och handlingsplanen mot våldsbejakande extremism, vilka avvecklas. För att programmet ska vara framgångsrikt behöver det stödjas av ett starkt politiskt mandat och beslutsfattande från relevanta politiska organ i kommunen.

Framtida styrdokument

Organiserande	Aktiverande	Normerande	Beslutas av
Reglemente för styrelse och nämnder	Ny - Brottsförebyggande Program	Riktlinje för rådgivande organ	Kommunfullmäktige
Samverkans- överenskommelse med Polisen	Medborgarlöften	Ny - Riktlinje för prioritering och uppföljning av brottsförebyggande arbete	Kommunstyrelse

Under framtagande - Föreskrifter Umebrå			Kommunstyrelse
	Umeå Växer Tryggt och Säkert aktivitetsplan 2024-2026 (delmängd i programmet)		Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott

Resurser

För att ta fram och implementera förändrad styrning inom det brottsförebyggande området krävs organisatoriska resurser och kompetens inom det brottsförebyggande området. Det kommer också att krävas ekonomiska resurser för att säkerställa att insatserna genomförs på ett effektivt sätt. De ekonomiska konsekvenserna bör införlivas i den ordinarie budgetprocessen.

Beredning

Det brottsförebyggande programmet kommer troligtvis att beslutas av fullmäktige efter att berörda intressenter fått möjlighet att yttra sig om innehållet. Programmet kommer att vara kommunövergripande och beröra fler nämnder. Eftersom kommunstyrelsen ansvarar för det brottsförebyggande arbetet blir den också dokumentansvarig nämnd.

Den normerande styrning som behöver tas fram kommer troligtvis att kunna beslutas av kommunstyrelsen eftersom den mer reglerar kommunstyrelsens arbete med att samordna det brottsförebyggande arbetet och styr det som är kommunstyrelsens grunduppdrag. Det är innehållet i de slutliga dokumenten som avgör beslutsnivå.

Sammanfattning

Efter aktualitets- och relevansprövning föreslås att:

- Ett brottsförebyggande program tas fram för att möta nya lagen (2023:196) att samordna och systematisera arbetet. Programmet ersätter tidigare verksamhetsplan, handlingsplan mot våld samt handlingsplan mot våldsbejakande extremism
- En riktlinje för prioritering samt uppföljning av brottsförebyggande arbete tas fram
- handlingsplanen mot våld avslutas
- handlingsplan mot våldsbejakande extremism avslutas
- Färdriktning Umeå växer tryggt och säkert 2020-2025 avslutas

- Kommunstyrelsen föreslås som dokumentansvarig nämnd för samtliga kvarstående dokument

Handläggare:

Frida Puntonet Davidila, Ulrika Granskog, Seth Åberg, Cecilia Ravry, Sara Nordström

Fördjupning

Bilaga, Uppföljning VÅLD 2020-2022, Handlings- och aktivitetsplan

[Lägesbild över brottsligheten i Umeå](#)

[Hedersrelaterat våld och förtryck i Umeå](#)

[Revisionsrapport uppföljande granskning våld i nära relationer 2024](#)

[Revisionsrapport Våld i nära relationer 2022](#)

An aerial photograph of Umeå, Sweden, taken at sunset. The sky is a vibrant mix of orange, red, and purple, with the sun low on the horizon. The city below is densely packed with buildings, mostly in shades of red and brown, interspersed with green trees. A body of water is visible in the lower-left corner, reflecting the warm colors of the sky. The overall mood is serene yet dramatic.

UPPFÖLJNING Våld 2020–2022 Handlings- och aktivitetsplan

Innehåll

Inledning	3
1. Initiera samverkan och utveckla lokal lägesbild	5
2. Arbeta med utåtriktad kommunikation	7
3. Centrum mot våld	9
4. Utdrag ur kommunrevisorernas bedömning.....	9
Aktiviteter kopplade till Handlingsplanen mot våld	
Del 1, prioriterade verksamhetsövergripande aktiviteter	10
Del 2, prioriterade målgrupps- och verksamhetsspecifika aktiviteter	14

Inledning

Detalj av konstverket Listen! ©Camilla Akraka/Bildupphovs rätt (2023)

Umeå kommuns handlings- och aktivitetsplan mot våld beslutades av Kommunfullmäktige mars 2020. Syftet var att stärka samverkan i arbetet mot våld, synliggöra hur vi arbetar idag inom våldsområdet, att identifiera utvecklingsområden och att arbeta tillsammans utifrån kommunens värdegrund med ständiga förbättringar.

Umebrås kansli utsågs som samordningsansvarig och skulle tillsammans med Centrum mot våld (CMV) utveckla arbetet i enlighet med aktivitetsplanen i kommunen. Kommunrevisorerna har under perioden genomfört en granskning av kommunens arbete mot våld i nära relation, (se bilaga 1).

Umebrå och Centrum mot våld erfarenheter av att samordnat arbetet under två års tid med handlings och aktivitetsplanen är att ta vara på den breda samverkansplattformen av engagerade verksamheter som vill vara med och utveckla Umeå till en stad fri från våld. Utmaningarna med handlingsplanen och det pågående arbetet har delvis varit svåra att hantera. Det stora hotet blev pandemin som försvårade arbetet med att både samla och samverka med breda grupper som vi ville aktivera i arbetet. Andra utmaningar har handlat om brister i ledning och styrning, samsyn för uppdraget och att handlingsplanen inte haft resurser för ett genomförande. Men trots dessa utmaningar så har ett konkret och synligt arbete blivit genomfört.

Sakfrågan våld är en fråga för hela kommunen och som därför berör flera politiska nämnder. Inför 2023 kommer de våldpreventiva arbetet att revideras och anpassas till Umeå kommuns införande av programstyrning.

Centrum mot våld och Umebrå ser gärna att de delar som utvecklats under arbetets gång kan kvarstå inför kommande programstyrning. Positiva erfarenheter som bör finnas kvar är:

- *En tydlig visionen "Umeå fritt från våld".*
- *Ta vara på kartläggningar och rekommendationer kring rapporterna våldskartläggningen och hedersrelaterat våld.*
- *Det våldspreventiva arbetet behöver bli en integrerad del i kommunens ordinarie styr- och ledningssystem, med tydlig koppling till lokala, regional och nationella mål, strategier och handlingsplaner.*
- *Skapa hållbara strukturer och systematik för ett långsiktigt våldspreventivt arbete i samverkan med andra.*
- *Prioritera det förebyggande arbete och tidiga insatser.*
- *Tre övergripande förändringsprinciper att utgå ifrån med verksamheter som vill starta upp våldsförebyggande arbete.*

VÅLD

Skapa medvetenhet om sambandet mellan lindrigt och grovt våld.

GENUS

Skapa medvetenhet om sambandet mellan destruktiva könsnormer och våld.

AKTIVA ÅSKÅDARE

Motivera barn, unga och vuxna till att vara aktiva åskådare.

Arbete mot våld sammanfattas nedan, därefter följer en mer specifik beskrivning av de aktiviteter som är helt eller delvis genomförda och utvecklade under perioden 2020–2022. Regelbunden återkoppling av aktiviteter inom våldsområdet har skett på Umebrås sammanträden under perioden.

Sammanfattningen beskrivs utifrån fyra delar

1. *Initiera samverkan och utveckla lokal lägesbild gällande våld och hedersrelaterat våld och förtryck.*
2. *Arbeta med utåtriktad kommunikation inom våldspreventivt arbete. Utbildningar, kampanjer och liknande.*
3. *Utveckla Centrum mot vålds (CMV) verksamhet.*
4. *Utdrag ur kommunrevisionerna sammanfattande bedömning.*

1. Initiera samverkan och utveckla lokal lägesbild gällande våld och hedersrelaterat våld och förtryck.

Att jobba våldsförebyggande kräver samarbete och att flera olika perspektiv och kunskapstraditioner länkas samman till en hel-het, med en gemensam vision om att våldet ska upphöra. Umeå tillsammans med Centrum mot våld har under perioden strävat efter att skapa en bred samverkansplattform med engagerade verksamheter som vill vara med och utveckla Umeå till en stad fri från våld. Samarbete och nätverk över traditionella verksamhetsgränser har startats upp både internt och externt. Externa aktörer såsom Länsstyrelsen Västerbotten, Polisen, Region Västerbotten, civilsamhället och privata näringslivet har ingått och vill bidra i arbetet.

Våldskartläggning

Umeå kansli startade upp arbetet med att genomföra en våldskartläggning under 2021.

Kartläggningen syftade till att mäta förekomst, frekvens och allvarlighetsgrad av våldet. Våldskartläggningen utgick från Umeå kommuns folkhälsoundersökningar Jämlika liv 20 och Unga 20 som sedan kompletterats med nationella och lokala data.

[Länk till rapporten Våldskartläggning Umeå kommun 2021.](#)

Umeå kansli rekommenderade efter kartläggningen ett genomförande med följande målområden:

- Fokus på identifierade målgrupper, barn/unga i förskolan, grundskola och gymnasiet.
- Grupper med ökad risk för utsatthet (kvinnor i missbruk, funktionsnedsättningar, barn som bevittnat våld, hedersrelaterat våld).
- Arbetsgivarfrågan och kopplingen till våld (ex. introduktion för nyanställda, frågor i RUS samtal)
- Utse nyckelpersoner i respektive verksamhet som tillsammans med processtöd designar verksamheternas förebyggande arbete utifrån de tre förändringsprinciperna.
- Metodutveckling – förebyggande arbete, exempelvis via kommunikation, kunskapsbaserade metoder och fokus förebyggande och tidiga insatser.
- Avsätta prioriterade medel för handlingsplanen mot våld.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Få våldsformer är mer svårupptäckta än de som faller inom kategorin hedersrelaterat våld och förtryck. Rapporten ger en lägesbild av förekomst och allvarsgrad och bygger på befintlig statistik samt 14 intervjuer som genomfördes våren 2022. Rapporten redogör för Umeå kommuns arbete med att förebygga, upptäcka och motverka hedersrelaterat våld och förtryck inom olika verksamheter.

[Länk till rapporten Hedersrelaterat våld och förtryck i Umeå kommun.](#)

Några slutsatser från rapporten:

- *Utvecklingsarbetet med den lokala lägesbilden och mätningar bör fortgå. Det statistiska underlaget är idag tvetydigt på grund av stora mörkertal.*
- *Centrum mot vålds expertfunktion samt Konsultationsforum mot hedersrelaterat våld och förtryck är en bra kompetensbas.*
- *Kunskapsnivån inom hedersrelaterat våld och förtryck behöver stärkas inom socialtjänstens myndighetsutövning.*

2. Arbeta med utåtriktad kommunikation inom våldspreventivt arbete med utbildningsinsatser och kampanjer.

Utbildningsinsatser och flera kampanjer har bidragit till att öka kunskapen om våld, väckt engagemang och intresse för att arbeta med våldsprevention i kommunens verksamhet. Flera korta utbildningsfilmer har spelats in av polisen och Centrum mot våld för att underlätta för medarbetare att ta del av utbildningar.

[Länk till kampanjwebben Vi måste prata om våldet.](#)

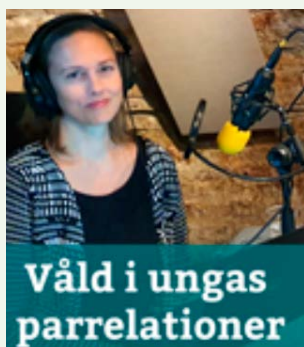
Kampanj: Våld i ungas relationer i flera steg

Umebrå och representanter från polis, fältgrupp, elevhälsa, fritidsgård och tjej- och kvinnojouren har initierat kampanjen på temat våld i ungas relationer i samarbete med ungdomar på Midgårdsskolan i Umeå. Syftet var att öka kunskapen och medvetenheten hos ungdomar om hur våld tar sig uttryck i nära relation. Målet var att ungdomar ska stärkas i känslan av att våga larma och säga ifrån när det gäller våld.

Positiva erfarenheter från kampanjen är att elevhälsan utvecklat ett systematiskt arbetssätt i de hälsosamtalen som genomförs med alla elever i årskurs 4,7 och årskurs 1 på gymnasiet med att systematiskt fråga alla unga om våldsutsatthet. Positivt är också att tjejjouren och fältgruppen påbörjat att utveckla material som är anpassat till för- och grundskolans elever på temat våld i ungas relationer och med inspiration av kampanjen ”vi måste prata om våldet”.

Umebrå medverkande i Brås podd om våld i ungas nära relationer.

Lyssna på poddavsnittet här.

Umebrå i Brås podd

Brås podd handlar om våld i ungas parrelationer, och om den rapport som Brå publicerade under hösten 2021. Hur kan vi göra för att uppmärksamma den här typen av våld? Hur kan våldet i ungas parrelationer ta sig uttryck? Vilka är det som utsätts och vad vet vi om våldsutövarna? Vilket stöd kan de unga få och framför allt, hur kan man arbeta förebyggande mot den här typen av våld?

Medverkande: Monika Sellgren Karlsson, projektledare och utredare på Brå samt Ulrika Granskog, utvecklingsstrateg vid det lokala Brottsförebyggande rådet i Umeå, UmeBrå. Klicka på bilden och lyssna på poddavsnittet.

Manliga förebilder ville bidra

För att nå ut till unga i Umeå kommun frågade vi åtta av Umeås manliga elitidrottare om de ville hjälpa till i kampen mot våldet. Det ville de. Allihop. Vi frågade just idrottsmän för att försöka nå ut till gruppen tonårsskallar och unga vuxna män. Vi hoppas dessa idrottsmän är personer som målgruppen följer och ser upp till. För mäns våld mot kvinnor, börjar med killars våld mot tjejer.

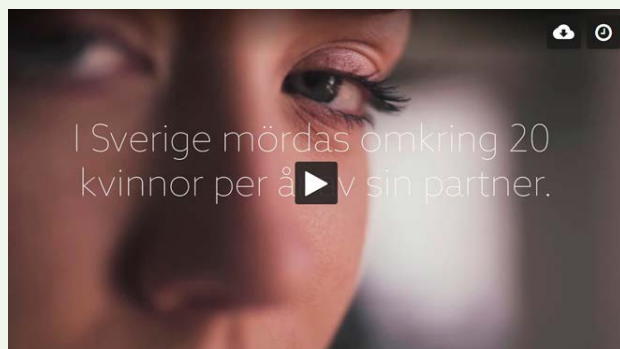
Vi filmade idrottarna när de berättar autentiska historier om några av alla de kvinnor som drabbats av våld i en nära relation. Dessa kvinnor är inte bara en siffra i statistiken, de är riktiga människor. Många av dem finns inte mer. Lokala idrottsmän som har velat bidra till att mäns våld mot kvinnor ska upphöra är alla aktiva i Umeå eller kommer härifrån: *Marcus Grate*, längdskidåkare; *Daniel Rahimi*, ishockeyspelare; *Tarik Hamza*, fotbollsspelare; *Fernando Flores*, MMA-fighter; *Ludwig Svensson*, innebandyspelare; *Fredric Andersson*, ishockeyspelare; *Yoel Embaye*, fotbollsspelare och *Ketil Kronberg*, innebandyspelare.

En av filmerna i kampanjen visades dessutom i reklampausen på SF Filmstaden under november 2022. Visningarna resulterade i att 5939 biobesökare såg kampanjfilmen.

Kampanjen: Bry dig

Även kampanjen brydig.nu som är ett samarbete mellan Umeå kommun, Länsstyrelsen i Västerbotten, Region Västerbotten, Skellefteå kommun, Centrum mot våld Umeå och Centrum mot våld Skellefteå. Kampanjen uppmanar till engagemang, öppnar för dialog och visar att det går att göra skillnad genom att agera vid tidiga tecken på kontroll och hot.

[Länk till Mäns våld mot kvinnor – Umeå kommun.](#)

[Här kan du se kampanjfilmen som visades på Filmstaden.](#)

3. Centrum mot våld (CMV) har utvecklat sin verksamhet.

Mellan 2021 och 2022 projektanställdes två personer med målet att utveckla stöd till sexköpare/våldsoövare, starta upp en Mikamottagning och utveckla stödet när det gäller hedersrelaterat våld.

När det gäller hedersrelaterat våld har CMV ett ökat inflöde av personer som behöver hjälp under perioden.

CMV har ett samarbete med Röda Korset i Stellaprojektet. Det bygger på att CMV identifierar klienter som är i behov av att bygga sociala nätverk och minska isolering.

CMV utbildar och kompetensutvecklar chefer och medarbetare regelbundet genom föreläsningar på grund- och fördjupningsnivå, introduktionsutbildningar för olika yrkeskategorier inom Region Västerbotten, Umeå kommuns verksamheter som socialtjänsten, förskola/ för och grundskolan, Gymnasieskolan, volontärer, Röda Korset, samordningsförbundet med flera. CMV har uppmärksammat att den utåtriktade verksamheten i form av kompetenscentrum efterfrågas i allt högre grad. Läs mer om utvecklandet av CMVs verksamhet i aktivitetsplanen under del 2, prioriterade målgrupps- och verksamhetsspecifika aktiviteter.

4. Utdrag ur kommunrevisionernas sammanfattande bedömning.

Under 2022 genomförde kommunrevisorerna en granskning av kommunens arbete mot våld i nära relationer där även arbetet utifrån kommunens Handlingsplan mot våld ingick. Nedan följer utdrag från revisorernas bedömning. Vill du läsa hela revisionsberättelsen finns den bifogad i bilaga 1.

”Revisionens bedömning var att handlingsplanen mot våld inte implementerats i kommunen. Kommunrevisorerna konstaterade att ”Handlingsplanen mot våld i dagsläget har mycket begränsad styrkraft då berörda verksamheter inte arbetar i enlighet med den. Det finns inga avsatta medel för att implementera de prioriterade aktiviteterna från vare sig kommunfullmäktige eller ansvariga nämnder. Nämnderna har inte följt upp att förvaltningen inom tilldelad budgetram har säkerställt att aktiviteterna kan genomföras.”

”Vi ser positivt på det pågående arbetet men noterar att det krävs större krafttag för att prioritera det brottsförebyggande arbetet och implementeringen av handlingsplanen. Vi är kritiska till att varken kommunstyrelsen eller de nämnder som berörs av Handlingsplan mot våld har följt upp de prioriterade aktiviteterna relaterade till våld i nära relationer. Av Handlingsplan mot våld framgår också att

dess aktivitetsplan årligen ska följas upp i kommunfullmäktige, vilket inte har skett, varvid vi bedömer att kommunstyrelsen brister i sin beredning av ärendet.”

”Vi ser positivt på Centrum mot vålds roll som kompetenscentrum, där parter inom kommunen kontakter dem vid behov för stöd och råd. Mot bakgrund av de behov som lyfts i kommunens kartläggning av hot och våld samt kartläggning av hedersförtryck ser vi dock att Centrum för våld med fördel skulle kunna ha en mer aktivt stödjande roll även i övriga förvaltningars utvecklingsarbete.”

”Vi bedömer dock att det inom framför allt Umebrå och Centrum mot våld förekommer ett målinriktat och framskridande arbete för att motverka både våld i allmänhet och våld i nära relationer specifikt.”

Aktiviteter kopplade till Handlingsplanen mot våld

Del 1, prioriterade verksamhetsövergripande aktiviteter

Den första delen av aktivitetsplanen handlar om struktur och verksamhetsövergripande samverkan. Dessa aktiviteter är allas ansvar.

Verksamhetsövergripande aktiviteter	Genomförande
Samverkan Skapa verksamhetsövergripande samverkan utifrån kommungemensam samverkansplan.	Delvis utfört, ej enligt formen samverkansråd Att jobba våldsförebyggande kräver samarbete och att flera olika perspektiv och kunskapstraditioner länkas samman till en helhet, med en gemensam vision om att våldet ska upphöra. Umebrå tillsammans med Centrum mot våld har skapat en bred samverkansplattform med ett antal engagerade verksamheter som vill vara med och utveckla Umeå till en stad fri från våld. Breda samarbeten över verksamhetsgränser har startat upp internt men även externt med Länsstyrelsen Västerbotten, Region Västerbotten, polis, civilsamhällets och privata näringslivet. Nedan beskrivs några initiativ som pågått under perioden. Orange the World Den internationella dagen mot våld mot kvinnor, 25 november, och fram till 10 december lystes olika byggnader i Umeå upp i orange. I Umeå har bland annat Bostaden lyst upp sitt huvudkontor Moritzska gården i orange. Länsförsäkringar Västerbotten, flera hotell i Umeå, gång- och cykelbron, skateparken Sparken och strandpromenaden vid Umeälven är platser som också ljussatt i orange. En vecka fri från våld På initiativ av Länsstyrelsen Västerbotten har Umeå kommun, Region Västerbotten, RF-Sisu gått samman under det gemensamma paraplyet En vecka fri från våld. Vecka 47 är en nationell vecka med syfte att uppmärksamma det vålds- och brottsförebyggande arbetet och inspirera till lokal och regionala aktiviteter. Under veckan togs flera initiativ av verksamheter och medarbetare i kommunen, polisen och ideella organisation för att på så sätt driva utvecklingen inom våldsområdet framåt. Teman under 21–25 november 2022 har varit: Våld i nära relationer, våld mot barn och ungdomar, arbetsgivare och ledarskap och maskulinitet. Basprogram om våld mot barn Barnafrid är ett nationellt kunskapscentrum med uppdrag att samla och sprida kunskap om våld och andra övergrepp mot barn. Basprogram om våld mot barn erbjudits till medarbetare inom polis och kommunens flera verksamheter som möter barn och unga. Basprogram om våld mot barn och unga – Barnafrid Riva hinder utbildningsserie Under höstens utbildning ”Riva hinder” var funktionshinder och prostitution samt upptäckt av och förebyggande arbete kring våld utsatthet ett av tre teman. Föreläsare Mikaela Starke, professor vid institutionen för socialt arbete vid Göteborgs universitet. Arbetsgivarfrågan och kopplingen till våld Umeå kommun har påbörjat arbetet på temat våld i medarbetares nära relation. Mer info finns att läsa längre ned i dokumentet under rubriken. Stöd och hjälp till våld utsatt personal. Våld i medarbetares nära relationer - Intranät Umeå kommun (umea.se)

Kartläggning Verksamheterna kartlägger sig själva inom våldsområdet: - Hur arbetar vi idag, vilka områden behöver vi utveckla, vilka goda exempel kan vi lyfta fram? - För genomförande av kartläggning ska ett metodstöd tas fram och en samordningsfunktion finnas för detta - Sammanställning av kartläggning kommer att läggas ut på handlingsplanen mot våld hemsida.	Genomförda kartläggningar Rapporterna återfinns på Umeå kommuns rapportsidor. Vårdskartläggning 2021 Kartläggningen syftade till att mäta förekomst, frekvens och allvarlighetsgrad av våldet. Vårdskartläggningen utgick från Umeå kommuns folkhälsoundersökningar Jämlika liv 20 och Unga 20 som sedan kompletterats med nationella och lokala data. Vårdskartläggning Umeå kommun 2021 (umea.se) Umeå gav följande rekommendationer för fortsatta arbetet: - Fokus på identifierade målgrupper, barn och unga i förskolan, grundskolan och gymnasiet. - Ökad risk för utsatthet (kvinnor i missbruk, funktionsnedsättningar, barn som bevittnat våld, hedersrelaterat våld) - Arbetsgivarfrågor kopplat till våld. - Utse nyckelpersoner i respektive verksamhet som tillsammans med processtöd designar verksamheternas förebyggande arbete utifrån de tre förändringsprinciperna. - Metodutveckling – förebyggande arbete, exempelvis via kommunikation, kunskapsbaserade metoder och tidiga insatser. - Avsätta prioriterade medel för handlingsplanen mot våld Hedersrelaterat våld och förtryck Lägesbild och beskrivning av arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Redogör för Umeå kommuns arbete med att förebygga, upptäcka och motverka hedersrelaterat våld och förtryck inom olika verksamheter. Hedersrelaterat våld och förtryck i Umeå kommun (umea.se) Några slutsatser från rapporten: - Utvecklingsarbetet med den lokala lägesbilden och mätningar bör fortgå. Det statistiska underlaget är idag tveetydigt på grund av stora mörkertal. - Centrum mot våld expertfunktion samt Konsultationsforum mot hedersrelaterat våld och förtryck är en bra kompetensbas. - Kunskapsnivån inom hedersrelaterat våld och förtryck behöver stärkas inom socialtjänstens myndighetsutövning. Nationellt metodstöd för kartläggning av tre våldstyper har tagits fram av nationella myndigheter BRÅ och jämställdhetsmyndigheten. Metodstöd för kartläggning av tre våldstyper - Brottsförebyggande rådet (bra.se)
--	---

Uppföljning (beskrivning på sid. 9 och 10 i handlingsplanen) • Årlig uppföljning av aktivitetsplanen i KF. • Varje aktivitet som respektive nämnd berörs av ska ingå och följas upp i nämndens uppdragsplan. • Årlig uppföljning av mätbara mål. Formuleras och genomförs av samverkansrådet mot våld. • Aktiviteterna ska regelbundet under året följas upp i Umebrås styrgrupp.	Ej genomfört Handlingsplanen ska revideras och anpassas till kommande ledning och programstyrning. Under 2022 genomförde kommunrevisorerna en granskning av kommunens arbete mot våld i nära relationer där även arbetet utifrån kommunens Handlingsplan mot våld ingick. <i>”Revisionens bedömning var att handlingsplanen mot våld inte implementerats i kommunen. Kommunrevisorerna konstaterade att Handlingsplanen mot våld i dagsläget har mycket begränsad styrkraft då berörda verksamheter inte arbetar i enlighet med den. Det finns inga avsatta medel för att implementera de prioriterade aktiviteterna från vare sig kommunfullmäktige eller ansvariga nämnder. Nämnderna har inte följt upp att förvaltningen inom tilldelad budgetram har säkerställt att aktiviteterna kan genomföras. Granskningen har fokuserat dels på myndighetsutövningen inom individ- och familjenämnden, dels på det kommunövergripande arbetet mot våld i nära relationer. Granskningen av det kommunövergripande arbetet har utgått från antagen Handlingsplan mot våld och redogör inte för kommunens totala vålds- och brottsförebyggande arbete.”</i> <i>”Ur positiv bemärkelse vill vi lyfta fram att kommunstyrelsen och berörda nämnder har säkerställt att det finns samverkanskonstellationer och att granskningen tyder på att deltagande i dessa forum är högt prioriterat inom kommunens verksamheter. Organiseringen har inte utformats på det sätt som var avsikten när Handlingsplan mot våld utarbetades och handlingsplanen har inte reviderats”.</i> <i>”Vi bedömer dock att det inom framför allt Umebrå och Centrum mot våld förekommer ett målinriktat och framskridande arbete för att motverka både våld i allmänhet och våld i nära relationer specifikt”.</i> <i>”Vi ser positivt på det pågående arbetet men noterar att det krävs större krafttag för att prioritera det brottsförebyggande arbetet och implementeringen av handlingsplanen. Vi är kritiska till att varken kommunstyrelsen eller de nämnder som berörs av Handlingsplan mot våld har följt upp de prioriterade aktiviteterna relaterade till våld i nära relationer. Av Handlingsplan mot våld framgår också att dess aktivitetsplan årligen ska följas upp i kommunfullmäktige, vilket inte har skett, varvid vi bedömer att kommunstyrelsen brister i sin beredning av ärendet”.</i> <i>”Vi ser positivt på Centrum mot vålds roll som kompetenscentrum, där parter inom kommunen kontakter dem vid behov för stöd och råd. Mot bakgrund av de behov som lyfts i kommunens kartläggning av hot och våld samt kartläggning av hedersförtryck ser vi dock att Centrum för våld med fördel skulle kunna ha en mer aktivt stödjande roll även i övriga förvaltningars utvecklingsarbete”.</i> Uppföljning av de aktiviteter inom våldsområdet som genomförts under perioden har återkopplats på Umebrå sammanträden. Handlingsplanen ska revideras och anpassas till kommande programstyrning.
---	---

Uppbyggnad av intern och extern hemsida	Ej genomfört För att göra handlingsplanen och verksamheternas pågående arbete om våld synligt, var ambitionen att ta fram en webbplats för det förebyggande arbete i kommunen. Webbplatsen var tänkt att fungera som en plattform för kommunikation, kunskaps-och informationsöverföring i det kommungemensamma arbetet mot våld. Det har varit utmaningar med handlingsplanen och arbetet med webbplats är nuläget vilande. Idag finns ett antal webbplatser som innehåller arbete mot våld upplagda på kommunens hemsida och sökbara på Google. På Umeå kommunens intranät finns information samt vägledning som kan ge stöd vid de tillfällen där du som chef eller kollega misstänker eller upptäcker att en medarbetare utsätts för fysiskt, psykiskt eller annan typ av våld. Våld i medarbetares nära relationer - Intranät Umeå kommun (umea.se) Umebrås arbete med arbetet mot våld finns samlat under Vi måste prata om våldet - Umeå kommun (umea.se) Brottsförebyggande arbete - Umeå kommun (umea.se) Jämställdhetsarbetet i kommunen finns material om våld Mäns våld mot kvinnor - Umeå kommun (umea.se) Centrum mot våld har satsat på att utveckla sin webbsida under perioden. Våld och hot - Umeå kommun (umea.se) <i>Frågor som behöver besvaras innan en ny webbplats tas fram.</i> • En samling av våldsarbetet på intranätet/umea.se Hur ska det strategiska arbetet utformas och hur är avvägningen mot att verksamheterna har egna sidor för respektive arbetet med våldsprevention? • Vilka yrkesverksamma bör ha en skyldighet att hålla sig à jour med en våldspreventiv webbsidas innehåll? • Vem eller vilka ska ha ansvaret för uppdatering av en webbplats? • Hur ska kommunens arbete mot våld kommuniceras internt och externt till kommuninvånarna?
---	---

Del 2, prioriterade målgrupps- och verksamhetsspecifika aktiviteter

Den andra delen av aktivitetsplanen är formulerad mer utifrån målgrupps- och verksamhetsspecifika behov.

Målgrupps- och verksamhets-specifika aktiviteter	Genomförande
Våldsförebyggande arbete Tidigt våldsförebyggande arbete behöver utvecklas och ges ökat fokus för normförändring, jämställdhet och för att öka möjlighet till tidig upptäckt. - Samverkansrådet mot våld utvecklar och skapar en struktur för tidigt våldsförebyggande arbete samt identifierar prioriterade områden. - Hitta en struktur för spridning av nationellt kunskapsstöd ut till verksamheterna från länsstyrelserna, Socialstyrelsen, Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK), Jämställdhetsmyndigheten, Brottsförmyndigheten och Brottsförebyggande rådet.	Uppdrag pågår Utbildningsinsatser och kampanjer har bidragit till att öka kunskapen om våld, väckt engagemang och intresse för att arbeta med våld i verksamheterna. Ett antal korta utbildningsfilmer har spelats in av polisen samt Centrum mot våld för att underlätta kommande utbildningsinsatser. Kampanj Våld i ungas relationer Umebrå kansli och polisen har uppmärksammat målgruppen yngre tjejer som varit utsatta för psykiskt, fysiskt eller sexuellt våld i en parrelation. Umebrå och representanter från polis, fältgrupp, elevhälsa, fritidsgård och tjej- och kvinnojouren har initierat kampanj på temat våld i ungas relationer i samarbete med ungdomar på Midgårdsskolan i Umeå. Syftet har varit att öka kunskapen och medvetenheten hos ungdomar om hur våld tar sig uttryck i nära relation. Målet var att ungdomar ska stärkas i känslan av att våga larma och säga ifrån när det gäller våld. Länkar Se filmen Vi måste prata om VÅLDET Mer om Umeå kommuns brottsförebyggande arbete på umea.se/brottsforebyggande Samarbetspartners Umebrå och polisen har varit drivande i kampanjen och fått kampanjstöd från kommunen samt det lokala näringslivet, främst Länsförsäkringar Västerbotten och Nalta Media. Påbörjat dialog med förskola/skola vilka förebyggande insatser inom våldsområdet som de vill prioritera och utveckla i verksamheten. Elevhälsan har startat ett systematiskt arbetssätt med att fråga alla unga om våldsutsatthet i de hälsosamtalen som genomförs med alla elever i årskurs 4,7 och årskurs 1 på gymnasiet Positivt är att tjejjouren och fältgruppen påbörjat att utveckla material som är anpassat till för och grundskolans elever på temat våld i ungas relationer och med inspiration av kampanjen "Vi måste prata om våldet".

Utveckla Centrum mot vålds verksamhet - Centrum mot våld ska erbjuda alla stöd och hjälp inom område våld i nära relation - både våldsutsatta och våldsutövande. - Stöd och hjälp ska erbjudas till de som säljer och köper sex mot ersättning - Utveckla samarbete, insatser och uppföljning kring hedersrelaterat våld och förtryck, tillsammans med skolan.	Pågående och genomfört uppdrag Centrum mot våld (CMV) drivs i samverkan mellan Umeå kommun och Region Västerbotten. CMV har 7 + 1 årsarbetare, fördelat på 9 + 1 personer. En medarbetare är anställd av Region Västerbotten och möter klienter som behöver djupare former av behandling. De som söker till CMV och vill få stöd ställs i kö beroende på hur många som söker för tillfället. Viss prioritering och bedömning görs utifrån risk. Väntetiden varierar. Flest sökande märks av efter sommaren och i januari. CMV arbetar psykoedukativt, först individuellt och längre fram med inriktning mot att gå i grupp. Från 2019 utökades personalbemanningen på mottagningen för våldsutövare med 0,5 åa till 1,0 åa. Nuläget är att 1,5 åa är fördelad för att möta våldsutövare. Från mars 2021 till maj 2022 påverkades vi av restriktioner på grund av pandemin. Vi lärde oss att mötas digitalt vilket uppskattats av klienter och annat att förhålla oss till. Mellan 2021 och 2022 projektanställdes två personer med målet att utveckla stöd till sexköpare / våldsutövare, bygga en Mikamottagning och utveckla stödet när det gäller hedersrelaterat våld. Vi har uppmärksammat att andelen sexköpare och uppsök minskat från 2021, vi har haft få klienter efter det. Mikamottagningen som startats av en medarbetare som identifierat och byggt ett expertnätverk med kunskap och erfarenhet har fått ett tydligt genomslag. Klienter söker sig till CMV för att få stöd. Det har stötts och blöts en del utifrån att man kan finna att klienterna har behov av långa kontakter, men där tror vi att vi kan komma framåt med hjälp av att vi har startat samverkan med Ångest och Asta mottagningen i psykiatri. När det gäller hedersrelaterat våld har CMV ett ökat inflöde av individärenden vilket inte har varit tidigare. Inkommit förfrågan på att utbilda rektorer i Umeå kommuns förskolor i hedersrelaterat våld och förtryck. Under en vecka fri från våld hade CMV Öppet Hus för besökare både externt och internt. CMV utbildar och kompetensutvecklar chefer och medarbetare regelbundet genom föreläsningar på grund- och fördjupningsnivå, introduktionsutbildningar för olika yrkeskategorier inom Region Västerbotten, Umeå kommuns verksamheter som socialtjänsten, Förskolan, Gymnasieskolan, volontärer, Röda Korset, samordningsförbundet med flera. CMV har märkt att den
---	---

	utåtriktade verksamheten i form av kompetenscentrum efterfrågas i allt högre grad. CMV har ett samarbete med Röda Korset i Stellanprojektet. Det bygger på att CMV identifierar klienter som är behov av att bygga sociala nätverk och minska isolering. Röda Korset ordnar med matchning av mentorer som också anordnar med aktiviteter. Våld och hot - Umeå kommun (umea.se)
Handlingsplan mot våldsbejakande extremism Färdigställs och antas i kommunstyrelsen under 2018.	Konsultationsforum i stället för fler handlingsplaner Konsultationsforum mot våldsbejakande extremism är en samverkansgrupp med syfte att förebygga våldsbejakande extremism i alla dess former i Umeå kommun. Konsultationsforumet är ett specialiststöd till övriga verksamheter i Umeåregionen. Konsultationsforum mot våldsbejakande extremism erbjuder konsultation till professionella inom kommun, polis och region som har en oro kring en individ eller en grupp utifrån perspektivet våldsbejakande extremism. Representanter Konsultationsforum består av representanter från säkerhetsavdelningen, Barn och ungdomspsykiatri (region Västerbotten), mottagningsenheten (socialtjänsten), utbildningsförvaltningen, polisen, Arbetsmarknad och integration, Centrum mot våld och konsultationsforum mot hedersrelaterat våld och förtryck. Umebrå är kontaktperson för nationella aktörer och sammankallande till forumet. Konsultationsforumet mot våldsbejakande extremism ger en möjlighet att samverka över professionsgränserna och har gett de medverkande funktionerna goda möjligheter till nätverkande och kontakter mellan mötena. De medverkande deltagarna är positiva med den funktionen och vill trycka på vikten av god samverkan där vi tillsammans skapar en gemensam lägesbild. Vill du läsa mer om VBE årsrapport 2022 se bilaga 2. Konsultationsforum mot hedersrelaterat våld Till Konsultationsforum hedersrelaterat våld kan alla som i sitt yrke kommer i kontakt med hedersrelaterat våld vända sig för att få råd och stöd i hur de ska agera. Konsultationsforumet består av representanter från för- och grundskola, gymnasie- och vuxenutbildningen, socialtjänsten samt polis, som har stor kompetens och erfarenhet av frågor som rör hedersrelaterat våld.

	utåtriktade verksamheten i form av kompetenscentrum efterfrågas i allt högre grad. CMV har ett samarbete med Röda Korset i Stellaprojektet. Det bygger på att CMV identifierar klienter som är behov av att bygga sociala nätverk och minska isolering. Röda Korset ordnar med matchning av mentorer som också anordnar med aktiviteter. Våld och hot - Umeå kommun (umea.se)
Handlingsplan mot prostitution och människohandel Färdigställs och antas i kommunstyrelsen under 2019.	Handlingsplan ej färdigställd, arbete pågår om förändrat arbetssätt Att ta fram en ytterligare handlingsplan för den specifika frågan om prostitution och människohandel bedömdes inte var rimligt, utan att arbetet inkluderades i den befintliga våldshandlingsplanen och framtagna medborgarlöften Umebrå har följt upp insatserna inom detta område utifrån kommunens och polisens gemensamma medborgarlöfte. Polisen har under 2021/22 arbetat riktat mot prostitution och människohandel under två tillfällen under året, vår och höst. Dessa insatsveckor har genomförts i samverkan mellan polis och kommun. Under 2022 genomfördes 3 insatser. Den ena under rallyt, den andra senare under våren och den tredje på hösten. Insatserna renderade 3 brottsanmälningar. Varav 1 för koppleri. Pågående dialog angående arbetsrutiner mellan polis och kommun pågår.
Skyddat boende Inrätta skyddat boende för våldsutsatta kvinnor (till exempel dubbel utsatthet som psykisk sjukdom, funktionshinder, missbruk). Medel riktade för detta ändamål.	Uppdraget utfört hos upphandlade vårdaktörer Umeå kommun har ramavtal med dessa utförare för skyddat boende. Neptuna Attendo Caleo Omsorg Apoteksgårdens Kognitiva Stockholms stadsmission BoCare Boendestöd Vid kontakt med socialtjänsten som ej haft möjlighet att ta fram relevant statistikunderlag för hur många kvinnor och män som fått insatsen skyddat boende.

Boende (Bostaden) - Säkerställa permanent boende till våldsutsatta. - Hållbar kompetensutveckling genom utbildning i "huskurage" till kvartersvärdar.	Uppdraget genomfört Arbetet med att införa huskurage Tillsammans med polisen har Umeå kommun i samarbete med det allmännyttiga fastighetsbolaget Bostaden infört metoden huskurage. Flera privata fastighetsägare har anslutit sig till aktiviteten Huskurage där hyresgäster uppmanas att agera när det finns oro för att någon far illa i sitt hem. Syftet är att öka kunskapen om våld i nära relation men också ge konkreta tips om hur man kan agera för att öka tryggheten och minska utsattheten i sitt bostadsområde. Fördjupad utbildning om relationsvåld och huskurage till kvartersvärdar inom Bostaden men även privata fastighetsägare har genomförts av polisen och Umeå kommun. Bostaden bevakar lägenhet så kallade Frid-lägenheter (gäller både våldsutsatta kvinnor och män) efter begäran från boendekonsulent Socialtjänsten Umeå Kommun. Bostaden bevakar lägenheter efter begäran från boendekonsulenter Socialtjänsten och Socialtjänsten Handikapp. BO socialt-avtal skapas på Umeå Kommun som i sin tur har andrahandsavtal med person, så kallade övergångsavtal: 2021: 23 lägenheter 2022: 30 lägenheter.
Stöd och hjälp till våldsutsatt personal Personalfunktionen tar ett särskilt uppdrag och sprider vägledningens innehåll och erbjuder stöd och hjälp till våldsutsatt personal: gäller även våld i nära relation och sexuella trakasserier #Metoo.	Uppdrag pågående <i>Övergripande:</i> Umeå kommun har under lång tid arbetat med jämställdhetsfrågor på ett strategiskt och banbrytande sätt. Arbetet har bedrivits både genom jämställdhetsintegrering och med särskilda satsningar för att synliggöra och problematisera, omformulera problembeskrivningar och bredda analysen – allt med ambitionen att skapa ett jämställt Umeå där alla har samma makt att forma samhället och sina egna liv. Utbildningsfilmer har tagits fram för att höja kunskapen hos chefer och medarbetare. Kampanjen brydig.nu som är ett samarbete mellan Umeå kommun, Länsstyrelsen i Västerbotten, Region Västerbotten, Skellefteå kommun, Centrum mot våld Umeå och Centrum mot våld Skellefteå. Kampanjen uppmanar till engagemang, öppnar för dialog och visar att det går att göra skillnad genom att agera vid tidiga tecken på kontroll och hot. Mäns våld mot kvinnor - Umeå kommun (umea.se)

	Arbetsgivarfrågan och kopplingen till våld: Umeå kommun har påbörjat ett arbete på temat våld i medarbetares nära relation. Att utsättas för våld i en nära relation kan få stora konsekvenser för medarbetarens arbetsförmåga, hälsa och hela livssituation. Umeå kommuns HR-avdelning har byggt upp en intranät sida med vägledning och stöd till chefer och medarbetare om de misstänker att en medarbetare utsätts för fysisk, psykisk eller annan typ av våld. Att chefer ska börja ställa frågan om våldsutsatthet i samband med medarbetarens RUS samtal. Olika aktiviteter såsom frukostseminarier och kompetenshöjning för chefer kommer att erbjudas av personalavdelningen. Våld i medarbetares nära relationer - Intranät Umeå kommun (umea.se)
Intern samverkan inom skolan Skapa en modell för att möjliggöra spridning av goda exempel kring mobbing, genus, #Metoo med mera.	Uppdrag påbörjat Påbörjat dialog med förskola/ skola kring vilka behov och insatser inom det våldspreventiva området som verksamheterna vill prioritera och utveckla. Planerade aktiviteter och utbildningsinsatser under 2023.

Nulägesanalys av cirkulär ekonomi

Bakgrund - Vad har vi?

I den strategiska planen står att Umeå ska vara en föregångare inom cirkulär ekonomi. Detta föranledde att OECD 2019 analyserade Umeå i sitt program för Cirkulär ekonomi i städer och regioner. Rapporten publicerades 2020 och gav 18 rekommendationer till Umeå kommun för vidare arbete. Sedan dess omfattas området av programmet för Klimatneutrala Umeå. Däremot framgår inte några prioriterade områden eller uppsatta mål för arbetet.

Under 2024 inleddes en dialog med EIB – Europeiska Investeringsbanken kopplat till deras Circular Advisory program. Ett arbete har påbörjats med syfte att samla upp befintliga processer och identifiera luckor i Umeå kommuns arbete med cirkulär ekonomi. Arbetet sker i nära dialog och samarbete mellan UKF, Umeå Energi, AB Bostaden, Vakin, Tekniska nämnden (Fastighet), Miljö och hälsoskyddsnämnden och Kommunstyrelsen (Strategisk utveckling och Näringsliv).

Under 2024 inleddes också arbetet med att ta fram en Träbyggnadspolicy. Frågan engagerade remissinstanser som välkomnade ett styrdokument för byggande men den övervägande delen föreslog ett fokus på cirkularitet, hållbarhet och klimatpåverkan framför materialslag. Samtidigt sker arbete inom kommunkoncernen inom urban industriell symbios, cirkulärt byggande, cirkulär masshantering och återbruk. En av de beslutade åtgärderna för att uppnå kommunens miljömål är en strategi för cirkulärt byggande. Sammantaget sker många insatser, men utan överbyggande koordinering och riktning.

Befintlig styrning

Befintlig styrning sker genom

- Avfallsplan
- Program för Klimatneutrala Umeå
- Miljömålen
- Energiplan

Bedömning

Den befintliga styrningen är svag och detta påverkar dels övergripande samordning, dels möjligheten att söka och beviljas externa medel från EU. I fallet med extern finansiering från EU är en policy för cirkulär ekonomi ofta ett krav för att kunna söka.

Det saknas också styrning i fallet hantering av återbruk vilket medför att bördan faller på den enskilde avdelningschefen eller medarbetaren.

Omvärldsbevakning

På EU-nivå kommer signaler om Critical Raw Materials Act under 2025 och Circular economy Act under 2026. I båda exemplen väntas ett fokus på att stärka lokala värdekedjor. För Umeå och norra Sverige betyder detta att kommunen behöver vara redo för arbetet som kan innebära stora möjligheter till finansiering. För att säkra finansiering och vår egen koordinering behövs ett samlat styrdokument för området.

Det sker också en förflyttning på EU-nivå från Green deal till Clean Industrial Act som i korthet innebär ett ökat fokus på att gifta samman industri och klimat. Här ligger Umeå bra till, som har satsningar igång eller under uppstart;

- Utveckling av Urban Industriell Symbios på Umeå Eco Industrial Park
- Byggåterbruket i samarbete med ABC Umeå ekonomisk förening
- Befintligt samarbete mellan Returbutiken och VAKIN
- Uppstart av internt återbruk inom Teknik- och fastighetsförvaltningen

Finansieringsmöjligheter finns från nationella myndigheter men står inte i paritet med finansieringen från EU-nivå. Många andra svenska och europeiska städer stärker sig inom området i syfte att minska co2-utsläpp, attrahera intressanta etableringar och säkra finansiering. Inom näringslivet finns också intressen från exempelvis Svenskt Näringsliv, Circular Sweden och Cradlenet.

Intressenter

Frågan berör Umeå kommuns arbete med klimatomställning, innovationsekosystem, bostadsbyggande, etableringar och det löpande arbetet inom förvaltningarna. I första hand bör tjänstepersoner från Stadsledningskontoret, Tekniska nämnden, Gymnasie- och Vuxenutbildningsnämnden, Miljö- och Hälso- och skyddsnämnden Byggnadsnämnden samt AB Bostaden, Vakin och Umeå Energi involveras.

Dialog sker idag med andra städer; framför allt Stockholm, Uppsala, Malmö, Helsingborg och Göteborg men även våra samarbetsstäder inom Thrivning Northern Cities (Sundsvall, Örnsköldsvik, Östersund och Luleå). Näringslivet är en viktig drivkraft och kunskapskälla där dialog kan ske exempelvis genom Klimatfärdplanen och Nätverket för hållbart byggande och förvaltande samt i samverkan med våra inkubatorer.

Förslag till framtida styrning – Vad behöver vi?

Ett samlande styrdokument som befäster områdets vikt, som sätter ramar för ökad samordning och kunskapsutbyte samt pekar ut huvudsakliga områden för fortsatt arbete.

Vi behöver ändra beteende och arbetssätt som leder oss till att välja cirkulära lösningar framför traditionella val. Detta är ett arbete som tar tid och som kommer utmana våra vanor. Kunskap och idéer finns i delar av kommunorganisationen men för att styrdokumentet ska få genomslag kommer särskilda insatser att krävas i form av exempelvis utbildning. Här kan vi lära av andra städer som kommit längre i arbetet.

Resurser

Arbetet kräver framför allt personella resurser för processledning och från de olika förvaltningarna och bolagen. Medel kan behövas externt för att genomföra exempelvis analyser och studieresor men merparten av dessa kostnader bör kunna tas inom ordinarie budget och externt finansierade projekt.

Beredning

För arbetet skapas en arbetsgrupp med tjänstepersoner från Näringsliv, MEX, Strategisk utveckling, Teknik och Fastighet, Stadsbyggnad, Utbildning, UKF, Umeå energi, INAB, Vakin och AB Bostaden. Näringslivsrepresentanter bjuds till samverkan under processens gång.

Sammanfattning

Med nulägesanalysen som underlag föreslås att:

- Ett styrdokument som sätter ramar för ökad samordning samt pekar ut huvudsakliga principer för fortsatt arbete med cirkulär ekonomi tas fram

Handläggare:

Liv Öberg

Nulägesanalys för utbyggnadsplan

Bakgrund - Vad har vi?

Ett arbete med att ta fram en ny projektmodell för exploateringsprojekt på kommunal mark pågår med syfte att öka fokus på framdriften och genomförbarhet i projekten. I arbetet med den nya modellen har det identifierats behov av en utbyggnadsplan för Umeå kommun.

Befintlig styrning

Den befintliga styrningen ligger idag i översiktsplanens utvecklingsområden, tillväxtmål och utvecklingsstrategier. Ett samlat dokument där en prioriterad och fastställd utbyggnadsordning för nya bostäder, verksamheter samt infrastrukturprojekt saknas idag.

En prognos för bostadsbyggande tas fram varje år, vilken är en samlad bild av det faktiska byggandet och är en del av kommunens bostadsförsörjningsprogram. Den redovisar endast bostadsprojekt, både privata och kommunala.

Även en prognos för verksamhetsmark tas fram. Den syftar till att redovisa tillgängligheten av olika typer av kommunal verksamhetsmark över tid.

Prioritering för handläggning av inkomna detaljplaneärenden görs i dagsläget två gånger per år. Kommunen har en av Byggnadsnämnden beslutad prioriteringsordning för detaljplaner baserad på åtta olika kategorier samt en fastställd resursfördelning dem emellan.

Utbyggnadsordningen för kommunala infrastrukturprojekt redovisas i Tekniska nämndens investeringsbudget. De kommunala bolagens satsningar fastställs i respektive bolags investeringsbudget. Exploateringsprojekten redovisas i Mark och exploaterings ekonomiska plan.

Kommunfullmäktige fastställde i december 2024 nya *Riktlinjer för God ekonomisk hushållning i Umeå kommun*¹. Riktlinjen innefattar principer/förhållningsätt som enligt kommunfullmäktiges beslut ska beaktas i kommunens planerings- och budgetprocess, integreras i fysisk och verksamhetsmässig planering, i kommunens övriga finansiella och ekonomiska styrning samt i intern kontroll, uppsiktsplikt och ägarstyrning. I och med att

¹ Riktlinje för God ekonomisk hushållning KF 2024-12-16 §220

riktlinjen är antagen i relativ närtid (dec 2024) är den ännu ej integrerad/implementerad i kommunens fysiska planering.

Bedömning

Den befintliga styrningen kan förbättras och stärkas genom att ett gemensamt styrdokument, en utbyggnadsplan, tydliggör vilka projekt och satsningar som ska prioriteras, vilka beroenden som finns och hur dessa kuggar i varandra. För att uppnå kommunens uppsatta tillväxtmål behöver framdrift och effektiva processer vässas.

De förhållningsätt/principer som Kommunfullmäktige fastställt i riktlinje för God ekonomisk hushållning ska i enlighet med kommunfullmäktiges beslut även integreras i den fysiska planeringen.

Omvärldsbevakning

Halmstads kommun har tagit fram en utbyggnadsplan som behandlar utbyggnad fram till år 2050 och som har till syfte att *”samordna utbyggnaden av bostäder, teknisk infrastruktur, lokalförsörjning och den fysiska miljön som möjliggör för fler arbetstillfällen såsom verksamhetsmark, kontor och turismutveckling”*. Deras utbyggnadsplan tar sin utgångspunkt i kommunens översiktsplan och redovisas i ett PDF-dokument samt i en digital karttjänst.

Halmstads utbyggnadsplan är etappindeldad i 5-årsperioder, så att projekt som har beroenden av varandra samordnas. Utbyggnadsplanen är vägledande då kommunen ger planbesked och planuppdrag i enlighet med *”Kommunstyrelsens plan för urval och prioritering av detaljplaner”*.

Även Lunds kommun har en utbyggnadsplan. Grundtanken med deras Utbyggnadsplan 2030 är att *”underlätta och möjliggöra en effektiv och väl sammanhållen samhällsbyggnadsprocess, på både kort och lite längre sikt. Planen är ett komplement till översiktsplanen och ett stöd i strategiska avvägningar, prioriteringar och beslut med sikte mot det byggda Lund 2030. Utbyggnad bortom 2030 vägleds fortsatt av gällande översiktsplan.*

Utbyggnadsplanen är ett planeringsunderlag som är tänkt att användas aktivt för prioritering och beslut i det löpande strategiska och operativa arbetet. Framför allt med avseende på planläggning av framtida mark för bostäder och verksamheter, men också för principiella beslut kring utbyggnad på lite längre sikt. Prioritering och beslut om utbyggnadsprojekt som frångår utbyggnadsplanen kan ge effekter på annan planering. Sådana prioriteringar bör därför särskilt motiveras och konsekvensbedömas”.

Norrköpings kommun står inför framtagande av en utbyggnadsplan. Under arbetets gång är tanken att ha en löpande dialog med dem för att utbyta erfarenheter samt lära och hjälpa varandra.

Intressenter

I huvudsak berörs verksamheter inom kommunen såsom Kommunstyrelsen (Mark och exploatering samt Ekonomi & styrning), Byggnadsnämnden (Detaljplanering), Tekniska nämnden (Gator och parker och Fastighet) men också de kommunala bolagen; Umeå Energi, Vakin och Inab. Även privata fastighetsutvecklare samt fastighetsägare vars mark som pekats ut som utvecklings- och bebyggelseområden i kommunens översiktsplan berörs av utbyggnadsplanen.

Dialog med olika intressenter och kommunens medborgare kan komma att ske under framtagandet av utbyggnadsplanen. En intressentanalys och kommunikationsplan bör tas fram.

Förslag till framtida styrning – Vad behöver vi?

Syftet med utbyggnadsplanen är att konkretisera genomförandet av kommunens översiktsplan och underlätta samordning av exploateringsprojekt och strategiska satsningar inom kommunkoncernen. Översiktsplanen svarar på var och hur kommunen ska utvecklas och växa, utbyggnadsplanen ska i stället svara på när, d.v.s. i vilken ordning planering och utbyggnad ska ske. I utbyggnadsplanen möter översiktsplanens intentioner behovet av bostäder, mark för verksamheter, kommunal service, strategiska satsningar såsom infrastrukturåtgärder med mera. Syftet är att rikta planeringsinsatserna, prioritera mellan olika investeringar samt skapa förståelse för helheten.

En väsentlig utgångspunkt är de utvecklingsområden, tillväxtmål och utvecklingsstrategier som beskrivs i Umeå kommuns översiktsplan. Prognos- och analysunderlag samt identifierade behov ska styra prioriteringen i utbyggnadsplanen, liksom kommunens och de kommunala bolagens relevanta planerings- och styrdokument. Projekt som bedöms ha förutsättningar att genomföras, som ger stor nytta samt innebär samordningsvinster ska prioriteras.

En annan väsentlig utgångspunkt för arbetet är Kommunfullmäktiges riktlinje för god ekonomisk hushållning samt kommunens finansiella mål. Ekonomiska konsekvenser och effekter på lång och kort sikt ska synliggöras och vid gynnande beslut införlivas i kommunens och berörda verksamheters investeringsplaner enligt ordinarie budgetprocess.

Genom att föreslå när i tid olika utbyggnadsområden ska komma till stånd och därmed när olika projekt är lämpliga att starta i gång ska utbyggnadsplanen underlätta kommunens resursplanering, budgetprocess samt skapa långsiktighet och möjlighet till samordningsvinster. Eftersom samhällsbyggnadsprocessen sker i samverkan mellan flera olika parter, både verksamheter inom kommunen, kommunala bolag, privata fastighetsutvecklare, markägare, statliga och regionala aktörer m.fl. ska utbyggnadsplanen också ge tydlighet och transparens angående vilken prioriteringsordning som ska gälla mellan olika projekt.

Resurser

En arbetsgrupp har utsetts för att framställa utbyggnadsplanen. Arbetsgruppen består av representanter från:

- SLK - Mark och exploatering (projektledare)
- ToFF - Gator och parker, Projektering och byggande
- Stadsbyggnad - Detaljplanering
- ToFF Fastighet, Förvaltning
- SLK - Strategisk utveckling, Statistik
- SLK - Ekonomi & Styrning

Respektive verksamhet står för sin egen arbetstid.

Beredning

Beredning av förslag till utbyggnadsplan ska ske inom kommunstyrelsens planeringsutskott (fysisk planering) och kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott (ekonomisk planering). Förslag ska tillställas kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Med nulägesanalysen som underlag föreslås kommunstyrelsen besluta:

- Att ge Stadsledningskontoret – Mex i uppdrag att ta fram förslag till utbyggnadsplan för Umeå kommun i samråd med övriga intressenter.
- att ge Stadsledningskontoret – Ekonomi och styrning i uppdrag att ta fram beskrivning av hur utbyggnadsplanen integreras i kommunens planeringsprocess (budget- och investeringar).

Handläggare

Sarah Lundgren och Anna Löfqvist, Mark och exploatering

Dan Gideonsson, Ekonomi & Styrning

Dokumenterade ändringar i den beslutade överenskommelsen om samverkan vid uppsökande verksamhet (munhälsobedömning) och nödvändig tandvård.

- Justerar namn från Beställarenheten till Tandvårdsstödet.
- Ett förtydligande om att regionen (Tandvårdsstödet) utfärdar tandvårdsstödsintyg till personer med demenssjukdom enligt målgrupp 2c som inte har insatser från kommunen. Sida 4.
- Ett tillägg till den digitala munvårdsutbildningen att det även erhålls en praktisk munvårdsutbildning samt ge kunskap om koppling mellan munhälsa och allmän hälsa. Sida 4.
- Ett förtydligande stycke har lagts till om personuppgiftsansvar. Sida 5.
- Ett tillägg till uppföljningen i länssamverkansgruppen genom en årlig uppföljning mellan kommunen och den lokala utföraren (f.n Folktandvården). Sida 6.
- Revideringen av överenskommelsen om samverkan vid uppsökande verksamhet (munhälsobedömning) och nödvändig tandvård gäller från 2025-01-01. Sida 6.
- Överenskommelsen gäller till 2027-12-31. Sida 6.

Denna behandling '90/25 Återrapportering kurser och konferenser ' har inget tjänsteutlåtande.

Denna behandling '91/25 Övriga frågor' har inget tjänsteutlåtande.

Filen hittades inte. Den är antingen borttagen eller utcheckad

Kommunrevisorerna granskar

UMEÅ KOMMUN ÄLDRENÄMNDEN

Grundläggande granskning 2024

1. Inledning och bakgrund

Revisorerna är kommunfullmäktiges organ för kontroll och ansvarsprövning av styrelser och nämnder. Revisionens arbete ska även ses som ett stöd till nämnderna och styrelsen. Revisorerna ska enligt kommunallagen årligen granska verksamheten inom nämndernas verksamhetsområden i den omfattning som följer av god revisionssed.

Revisorerna har till uppgift att pröva om:

- Verksamheten sköts på ett ändamålsenligt, och från ekonomisk synvinkel, tillfredsställande sätt
- Räkenskaperna är rättvisande
- Den interna kontrollen är tillräcklig

Den grundläggande granskningen utgör en viktig del av revisionens årliga granskning och omfattar en översiktlig granskning av målpuppfyllelse samt styrning och intern kontroll.

Den grundläggande granskningen baseras på revisorernas riskanalys och omfattar samtliga nämnder och styrelser. Den grundläggande granskningen ger också underlag att under året uppdatera riskanalysen. Enligt god revisionssed i kommunal verksamhet ska den grundläggande granskningen ha en sådan omfattning att den ger en grund för bedömningar i revisionsberättelsen.

1.1 Syfte och revisionsfrågor

Granskningens översiktliga syfte är att bedöma om nämnden har en tillräcklig struktur för styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten. De bedömningar som avlämnas ska utgöra en grund för säkerställande att nämnden lever upp till de mål och beslut som fullmäktige fastställt.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Har nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med det grunduppdrag, mål och eventuella tilläggsuppdrag som fullmäktige bestämt?
- Har nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt?
- Arbetar nämnden strukturerat för att säkerställa en tillräcklig intern kontroll?

1.2 Avgränsning

Granskningen avser äldrenämnden och är avgränsad till verksamhetsåret 2024. Granskning och bedömning utgår ifrån väsentliga styr- och uppföljningsdokument som upprättas under året. Granskningen färdigställs och avslutas efter att nämnden behandlat sina årsbokslut och verksamhetsuppföljningar för 2024.

1.3 Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens slutsatser och bedömningar. I denna granskning utgörs revisionskriterierna av:

- Kommunallagen (2017:725) 6 kap. 6 §
- Strategisk plan 2016–2028
- Riktlinjer för aktiverade styrning (2021-03-09)
- Planeringsdirektiv, budget och investeringar 2024 (2023-06-19)
- Riktlinjer för intern styrning och kontroll (2011-09-26)
- Reglemente för nämnden

1.3.1 Reglemente för äldrenämnden

Enligt äldrenämndens reglemente ansvarar nämnden för kommunens insatser inom äldreomsorg samt hälso- och sjukvård på primärvårdsnivå i den enskildes hem för personer 65 år och äldre. Äldrenämnden ger service, vård och omsorg i form av hemtjänst och hemsjukvård samt stöd i form av dagverksamhet, korttidsboende samt stöd och avlastning för anhöriga.

1.3.2 Kommunspecifik styrmodell

Umeå kommun specificerar sin styrmodell i Riktlinjer för aktiverande styrning i Umeå kommun, antaget av kommunfullmäktige 2021-03-09. Riktlinjen ska tillämpas av Umeå kommuns nämnder och helägda bolag.

Riktlinjerna fastslår att verksamheten i nämnder/styrelser ska utgå från tilldelat grunduppdrag. Inom ramen för tilldelat grunduppdrag har nämnder/styrelser möjlighet att utifrån sina specifika förutsättningar och behov fastställa hur verksamhetsstyrning och uppföljning ska utformas. Detta innebär att varje nämnd och styrelse inom grunduppdragets ramar, lagstiftning, övriga direktiv och riktlinjer från kommunfullmäktige har mandat att besluta om mål, uppdrag och aktiviteter för sina egna verksamheter.

Uppföljning av grunduppdraget sker årligen genom att nämnd och styrelse bedömer i vilken omfattning nämnden eller styrelsen verkställt grunduppdraget och rapporterar sagda bedömning till kommunstyrelsen som sammanställer inför hantering i kommunfullmäktige.

Utöver grunduppdraget har nämnder och styrelser att förhålla sig till kommunfullmäktiges inriktningsmål. Inriktningsmål kan destinerats till namngivna nämnder och bolag som:

- särskilt ska prioritera arbete med just detta inriktningsmål
- bedöms ha de reella förutsättningar som krävs för att inriktningsmålet ska uppnås

Nämnder och styrelser har även att förhålla sig till specifika tilläggsuppdrag som kan tilldelas av kommunfullmäktige i samband med fastställande av planeringsdirektiv och budget.

1.3.3 Planeringsprocess och uppföljning

Efter kommunfullmäktiges beslut om samtliga nämnders och inriktning under juni månad ska nämnder/styrelser anta verksamhetsplaner och en internbudget inför kommande verksamhetsår. Verksamhetsplaner och nämndsbudget ska beskriva hur nämnder avser verkställa:

- Nämndens grunduppdrag och övriga åtaganden enligt kommunfullmäktiges reglemente
- Mål och tilläggsuppdrag ställda till nämnd i beslutade planeringsdirektiv och budget

Nämnden genomför därefter verksamheten i enlighet med upprättad och fastställd verksamhetsplan och nämndsbudget.

Nämnder och styrelser ska kontinuerligt följas upp. Detta i syfte för att följa målluppfyllelse av verksamheternas kvalitet och utveckling. Uppföljningen ska bland annat ske genom:

- Verksamhetsuppföljning genom månads-, tertial- och årsbokslut
- Uppföljning av internkontroll

1.3.4 Riktlinjer för internkontroll

Kommunens dokument för riktlinjer för intern kontroll som antogs i september 2011, specificerar att kommunens samtliga verksamhetsområden ska tillämpa dessa riktlinjer. I dokumentet framgår att följande moment ska tillämpas av verksamheterna:

Risikanalys

En riskanalys ska göras i syfte att identifiera omständigheter som utgör risk att verksamheterna inte bedrivs enligt lagar och regler samt verksamhetens krav.

Kontrollåtgärder

Vid behov ska åtgärder tas utifrån resultatet av riskanalysen som förhindrar att verksamhetens krav inte uppfylls.

Uppföljning

Verksamheterna ska systematiskt och regelbundet följa upp, bedöma och avrapportera den interna kontrollen.

Dokumentation

Risikanalysen, kontrollåtgärder samt uppföljningen och bedömningen ska dokumenteras.

Rapportering

I samband med inrapportering av bokslut ska nämnderna/styrelserna rapportera till kommunfullmäktige huruvida deras internkontroll har varit tillräcklig.

1.3.5 Inriktningsmål, tilläggsuppdrag och personalpolitiska mål från fullmäktige

Följande inriktningsmål är destinerat äldrenämnden för 2024:

- Mål 3. Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv

Följande tilläggsuppdrag är tilldelade äldrenämnden för 2024:

- Tilläggsuppdrag: 2023:1 – Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.
- Tilläggsuppdrag: 2023:2 – Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka samarbetet och ansvarstagandet över förvaltnings- och nämndgränser.

Följande personalpolitiska mål för 2024 är tilldelade samtliga nämnder, därmed även äldrenämnden:

- Mål 5: Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället.
- Mål 6: Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30.
- Mål 7: Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden.

1.4 Genomförande

Den grundläggande granskningen har genomförts av de förtroendevalda revisorerna tillsammans med sakkunnigt stöd från EY. Granskningen har genomförts genom dialogmöten, bedömning av styr- och uppföljande dokument samt protokollsgranskning.

Protokollsgranskning

De förtroendevalda revisorerna följer styrelse och nämnder löpande, utifrån sina bevakningsansvar för nämnder, genom bland annat protokollsgranskning. Bevakningen rapporteras löpande på revisorernas sammanträden. Protokollsgranskningen dokumenteras på ett av revisorerna överenskommet sätt.

Dokumentstudier

För att få en helhetsbild av styrelsens/nämndens arbete, kompletteras dialogen (enligt nedan) med insamling, genomgång och analys av relevanta styr- och uppföljningsdokument (budget, reglemente, uppdragsplan, verksamhetsuppföljning per T1, T2 och årsbokslut, riskanalys, internkontrollplan etc.).

Dialogmöten

Revisorerna genomför under året dialogmöten med styrelse och nämnders presidier respektive hela styrelsen och nämnder. Frågeställningarna vid dialogerna utgår från de områden som identifierats i revisorernas risk- och väsentlighetsanalys.

Analys, bedömning och rapportering

När verksamhetsåret är slut, sammanställs resultatet och en sammanfattande analys och bedömning görs. Detta sammanställs i en rapport per nämnd. Den slutliga rapporten sammanställs först efter att respektive styrelse/nämnd behandlat sina årsbokslut/verksamhetsuppföljningar för 2024. Detta för att säkerställa att granskningen omfattar hela granskningsåret.

Rapporten utgör ett underlag för revisorernas årliga bedömning av måluppfyllelse samt intern kontroll.

2. Resultat av granskningen

2.1 Styrning och uppföljning av verksamhet

Nedan redogörs för iakttagelser och bedömningar avseende nämndens verksamhetsstyrning och uppföljning under 2024.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar/hänvisning till protokoll
Beslutat om verksamhetsplan där det framgår hur nämnden planerar att verkställa: - Grunduppdrag - Inriktningsmål - Personalpolitiska mål - Ev. tilläggsuppdrag		2023-11-16 § 100 Planen anger: • Plan för att uppfylla grunduppdraget • Mål från fullmäktiges program för social hållbarhet • Nämndens inriktningsmål • Nämndens tilläggsuppdrag • Personalpolitiska mål
Följt upp verksamhet och måluppfyllelse i tertialrapporter		2024-05-23 § 56, tertial 1 Rapporten innehåller i enlighet med styrmodellen en förenklad ekonomi- och personalrapport med uppföljning av personalpolitiska mål. 2024-09-26 § 88, tertial 2 Nämnden bedömer enligt tertialrapport 2 att tre verksamhetsområden i hög grad uppfyllt grunduppdraget under perioden, och att ett verksamhetsområde i viss grad uppfyllt grunduppdraget. Rapporten redovisar ingen prognos för året. Nämnden bedömer att båda tilläggsuppdragen är genomförda för perioden och året. Nämnden bedömer att arbetet med ett av tre personalpolitiska målen sker enligt plan och två mål kräver mer arbete. Rapporten ger en övergripande beskrivning av pågående arbete och resultat. Ingen uppföljning av inriktningsmålet görs i rapportering till kommunstyrelsen. I förvaltningens rapportering till nämnden ges en beskrivande uppföljning av respektive inriktningsmål utifrån kommunövergripande program. Ingen bedömning eller prognos för måluppfyllelse ges.
Följt upp verksamhet och måluppfyllelse i en årsrapport		2025-02-27 § 25

Uppnår/uppfyller: - Grunduppdrag - Inriktningsmål - Personalpolitiska mål - Ev. tilläggsuppdrag		Nämnden bedömer att <i>i hög grad</i> ha uppfyllt sitt grunduppdrag inom samtliga fyra verksamhetsområden. Arbetet med ett personalpolitiskt mål sker <i>enligt plan</i> , för två mål <i>krävs mer arbete</i> . Båda tilläggsuppdragen är genomförda. Det framgår ingen bedömning av det inriktningsmål som kommunfullmäktige destinerat till nämnden i rapporteringen till kommunstyrelsen eller till nämnden.
Bedömning av grunduppdrag, inriktningsmål, personalpolitiska mål och ev. tilläggsuppdrag kan styrkas med relevanta underlag		Nämnden motiverar grunduppdragets uppfyllnad och arbetet med de personalpolitiska målen och tilläggsuppdragen genom en övergripande beskrivning av verksamheten under året. Av rapportering till nämnden framgår vidare hur verksamheten har arbetat med mål och uppdrag.
Vidtagit åtgärder vid indikationer på avvikelse från grunduppdrag, inriktningsmål, personalpolitiska mål och ev. tilläggsuppdrag	ET	Nämnden har inte rapporterat väsentliga avvikelser.

 = ingen eller oväsentlig avvikelse, = viss avvikelse, = väsentlig avvikelse, ET = Ej tillämplig

2.1.1 Bedömning

Vi bedömer att nämnden har säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med det grunduppdrag, mål och tilläggsuppdrag som fullmäktige bestämt. Bedömningen baseras på att nämnden har antagit en verksamhetsplan och följt upp den. I uppföljningen bedömer nämnden att den i hög grad har uppfyllt sitt grunduppdrag inom samtliga verksamhetsområden. Nämnden har genomfört båda tilläggsuppdragen från fullmäktige. Nämnden bedömer inte måluppfyllnad för inriktningsmålet som fullmäktige destinerat till nämnden.

Uppföljning av inriktningsmål sker, i enlighet med kommunens styrmodell, inte till nämnd utan av respektive programstyrgrupp. Nämnden ska enligt uppgift erbjudas information om uppföljningen av inriktningsmål som är destinerade till nämnden. Därutöver ger förvaltningen en beskrivande uppföljning till nämnden av verksamheternas arbete med respektive inriktningsmål vilket vi ser som positivt.

2.2 Styrning och uppföljning av ekonomi

Nedan redogörs för iakttagelser och bedömningar avseende nämndens ekonomistyrning och uppföljning under 2024.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar/hänvisning till protokoll
Upprättat en budget för innevarande år inom tilldelad ram		2023-11-16 § 100

Följt upp ekonomin i tertialrapporter	✓	2024-05-23 § 56, tertial 1 2024-09-26 § 88, tertial 2 Nämnden prognostiserar enligt tertialrapport 2 ett resultat i nivå med budget för året. Nämnden har även följt upp ekonomin i månadsrapporter: 2024-02-22 § 17, januari 2024-03-21 § 32, februari 2024-04-25 § 43, mars 2024-08-29 § 71, juli 2024-10-24 § 101, september 2024-11-21 § 116, oktober 2024-12-19 § 130, november
Följt upp ekonomin i en årsrapport	✓	2025-02-27 § 25
Når måluppfyllelse avseende ekonomi (inkl. budget)	✓	Nämnden redovisar ett överskott med 20,5 mnkr mot budget.
Vidtagit åtgärder vid indikationer på bristande måluppfyllelse avseende ekonomi	✓	I samband med inriktningsbeslut om budget 2025 i september 2024 gav nämnden förvaltningen ett antal uppdrag som innefattade effektiviseringar. Enligt årsrapporten har åtgärder genomförts under året.

✓ = ingen eller oväsentlig avvikelse, — = viss avvikelse, ✗ = väsentlig avvikelse, ET = Ej tillämplig

2.2.1 Bedömning

Vi bedömer att nämnden har säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt. Bedömningen baseras på att nämnden har antagit en budget och följt upp ekonomin i enlighet med fullmäktiges styrprinciper. Nämnden redovisar ett överskott mot budget och har under året varit aktiv genom att besluta om åtgärder för en ekonomi i balans.

2.3 Intern kontroll

Nedan redogörs för iakttagelser och bedömningar avseende nämndens internkontroll under 2024.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar/hänvisning till protokoll
Beslutat om internkontrollplan	✓	2023-11-16 § 101
Värderat identifierade risker	✓	Internkontrollplanen innehåller en riskanalys.
Internkontrollplanen tydliggör - vilka risker som ska kontrolleras - kontrollmetod - vem som är ansvarig för kontroll - när i tid kontroll sker	—	För vissa kontroller internkontrollplanen framgår inte när i tid de ska ske. Övriga punkter framgår av planen.

Följt upp internkontrollplanen	✓	2024-05-23 § 56, tertial 1 2024-09-26 § 88, tertial 2 2025-02-27 § 25, tertial 3
Vidtagit åtgärder vid identifierade brister	✓	Uppföljningen av internkontrollplanen visar att åtgärder har vidtagits vid behov. Vi noterar att eventuella behov av ytterligare åtgärder inte tydligt framgår.

✓ = ingen eller oväsentlig avvikelse, = viss avvikelse, ✗ = väsentlig avvikelse, ET = Ej tillämplig

2.3.1 Bedömning

Vi bedömer att nämnden arbetar strukturerat för att säkerställa en tillräcklig intern kontroll. Bedömningen baseras på att nämnden har antagit en internkontrollplan med riskanalys och följt upp den, samt att åtgärder har vidtagits utifrån avvikelser.

3. Sammanfattade bedömning

Vår sammanfattande bedömning utifrån vår översiktliga granskning av äldrenämnden är att nämnden har säkerställt en tillräcklig styrning och uppföljning av sin verksamhet och ekonomi. Vi bedömer att nämnden har säkerställt en tillräcklig intern kontroll.

Vi grundar vår bedömning på följande:

Revisionsfråga	Bedömning	Motivering
Har nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med det grunduppdrag, mål och eventuella tilläggsuppdrag som fullmäktige bestämt?	Ja	Bedömningen baseras på att nämnden har antagit en verksamhetsplan och följt upp den. I uppföljningen bedömer nämnden att den i hög grad har uppfyllt sitt grunduppdrag inom samtliga verksamhetsområden. Nämnden har genomfört båda tilläggsuppdragen från fullmäktige. Nämnden bedömer dock inte målfyllelse för det inriktningsmål som kommunfullmäktige destinerat till nämnden. Däremot ger förvaltningen en beskrivande uppföljning till nämnden av verksamheternas arbete med respektive inriktningsmål vilket vi ser som positivt.
Har nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt?	Ja	Bedömningen baseras på att nämnden har antagit en budget och följt upp ekonomin i enlighet med fullmäktiges styrprinciper. Nämnden redovisar ett överskott mot budget och har under året varit aktiv genom att besluta om åtgärder för en ekonomi i balans.
Arbetar nämnden strukturerat för att säkerställa en tillräcklig intern kontroll?	Ja	Bedömningen baseras på att nämnden har antagit en internkontrollplan med riskanalys och följt upp den, samt att åtgärder har vidtagits utifrån avvikelser.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi äldrenämnden att:

- Säkerställa en tydlig uppföljning och återrapportering kopplat till inriktningsmål och program, i enlighet med vad som anges i Riktlinjer för aktiverande styrning

Umeå mars 2025

Lydia Andersson
Certifierad kommunal yrkesrevisor, EY

Per Stålberg
Certifierad kommunal yrkesrevisor, EY